This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Это цифровая коиия книги, хранящейся для иотомков на библиотечных иолках, ирежде чем ее отсканировали сотрудники комиании Google в рамках ироекта, цель которого - сделать книги со всего мира достуиными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских ирав на эту книгу истек, и она иерешла в свободный достуи. Книга иереходит в свободный достуи, если на нее не были иоданы авторские ирава или срок действия авторских ирав истек. Переход книги в свободный достуи в разных странах осуществляется ио-разному. Книги, иерешедшие в свободный достуи, это наш ключ к ирошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все иометки, иримечания и другие заииси, существующие в оригинальном издании, как наиоминание о том долгом иути, который книга ирошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использовапия

Комиания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы иеревести книги, иерешедшие в свободный достуи, в цифровой формат и сделать их широкодостуиными. Книги, иерешедшие в свободный достуи, иринадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, иоэтому, чтобы и в дальнейшем иредоставлять этот ресурс, мы иредириняли некоторые действия, иредотвращающие коммерческое исиользование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические заиросы.

Мы также иросим Вас о следующем.

- Не исиользуйте файлы в коммерческих целях.
  Мы разработали ирограмму Поиск книг Google для всех иользователей, иоэтому исиользуйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.

- Не отиравляйте автоматические заиросы.
  Не отиравляйте в систему Google автоматические заиросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного иеревода, оитического расиознавания символов или других областей, где достуи к большому количеству текста может оказаться иолезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем исиользовать материалы, иерешедшие в свободный достуи.

- Не удаляйте атрибуты Google.
  В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он иозволяет иользователям узнать об этом ироекте и иомогает им найти доиолнительные материалы ири иомощи ирограммы Поиск книг Google. Не удаляйте его.

- Делайте это законно.
  Независимо от того, что Вы исиользуйте, не забудьте ироверить законность своих действий, за которые Вы несете иолную ответственность. Не думайте, что если книга иерешла в свободный достуи в США, то ее на этом основании могут исиользовать читатели из других стран. Условия для иерехода книги в свободный достуи в разных странах различны, иоэтому нет единых иравил, иозволяющих оиределить, можно ли в оиределенном случае исиользовать оиределенную книгу. Не думайте, что если книга иоявилась в Поиске книг Google, то ее можно исиользовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских ирав может быть очень серьезным.

О программе Поиск кпиг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне достуиной и иолезной. Программа Поиск книг Google иомогает иользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый иоиск ио этой книге можно выиолнить на странице `http://books.google.com/`

UC-NRLF

B 4 596 226

bdF HSC4

L. Lazarev

prof. de litt.-turque à l'Institut
des Langues Orientales Lazarev

—

Chrestomathie comparée
des dialectes
osmanli et azerbaïdjan
de l

BA

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХРЕСТОМАТІЯ

ТУРЕЦКАГО ЯЗЫКА

НАРѢЧІЙ

ОСМАНЛЫ И АДЕРБИДЖАНА

съ приложеніемъ Тюркскихъ разговоровъ и пословицъ и съ переводомъ ихъ на Русскій языкъ для практическихъ упражненій

СОСТАВЛЕННАЯ

Профессоромъ Турецко-Татарскаго языка при Лазаревскомъ Институтѣ Восточныхъ языковъ, магистромъ Восточной Словесности

Л. М. ЛАЗАРЕВЫМЪ.

МОСКВА.

Въ Университетской типографіи (Катковъ и К°),

на Страстномъ бульварѣ.

1866.

PL125
L38

UNIV OF
CALIFORNIA

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, августа 23-го дня, 1865 г.

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЫСОЧЕСТВУ

ГОСУДАРЮ ВЕЛИКОМУ КНЯЗЮ

МИХАИЛУ НИКОЛАЕВИЧУ

НАМѢСТНИКУ КАВКАЗСКОМУ

УСЕРДНѢЙШЕ ПОСВЯЩАЕТЪ

АВТОРЪ.

М172239

ОГЛАВЛЕНІЕ.

Стран.

1. Отрывокъ изъ книги Баберъ Намэ на Джагатайскомъ нарѣчіи..... ٢—2
2 Отрывокъ изъ книги Абдулъ Гази Беhадиръ Хана на Джагатайскомъ нарѣчіи..... ٥—15
3. Стихи, газели изъ дивана Невай на томъ же нарѣчіи.. ٨—18
4. Повѣсти, разсказы, анекдоты, стихи и нравоученія на Адербиджанскомъ нарѣчіи..... ٢١—21
5. Отрывокъ, заимствованный изъ Дербендъ Намэ..... ٨٧—87
6. Три главы, заимствованныя изъ Евангелія св. Матѳея.. ١٠٦—106
7. Газели изъ дивана Фузули..... ١١٦—116
8. Отрывокъ, взятый изъ книги Зербія..... ١٢٥—125
9. Отрывокъ, заимствованный изъ книги Аскарія..... ١٢٦—126
10. Стихи Небати..... ١٢٧—127

(РАЗСКАЗЫ, ПОВѢСТИ И СТИХИ НА ОСМАНСКОМЪ НАРѢЧІИ.)

11. Двѣ главы изъ Евангелія св. Матѳея..... ١٢٩—129
12. Отрывокъ, взятый отъ Оттоманской Христоматіи г. Дитериса..... ١٣٦—136
13. Басни взятыя изъ книги подъ заглавіемъ choix des fables. ١٤٨—148
14. Разсказы изъ сорока визирей..... ١٥٢—152
15. Разсказы взятые изъ книги Мухамедъ Эфенди..... ١٦٠—161
16. Отрывокъ изъ исторіи Рашидъ Эфенди..... ١٦٩—169
17. Отрывокъ изъ книги подъ названіемъ hюмаюнъ Намэ... ١٧٩—179
18. Отрывокъ изъ разсказовъ Тысяча одной ночи..... ٢١٤—214
19. Отрывокъ изъ Кабусъ Намэ..... ٢٢٦—226
20. Отрывокъ изъ Христоматіи Профессора Мухлинскаго... ٢٣٧—237
21. Письма изъ письмовника напечатаннаго въ Константинополѣ..... ٢٤٢—242
22. Два письма, взятыя изъ учебника Профес. Каземъ Бека ٢٤٦—246
23. Газели изъ дивана: Баки, Джефери, Ахмедъ паши, Муhиби, Ниджати, hемди, Хіяли, Ниhали, Садри, Эбеди и Фузули. ٢٤٨—248, ٢٥٠—250, ٢٥١—251, ٢٥٢—252, ٢٥٣—253, ٢٥٤—254, ٢٥٥—255
24. Разговоры на Турецкомъ языкѣ съ переводомъ ихъ на Русскій..... ٢٥٨—207
25. Пословицы на Турецкомъ языкѣ съ переводомъ на Русскій..... ٢٨٣—283

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صايف *Страница.*
بسيار	سبسيار	١٢	٦٥١
عشق	غشق	٦	٢٥٣
صغر	رصفر	١٦	٢٦٩—269
بوكه	بودده	١	٢٧٧—277
يازدر	ياردر	١٤	٢٧٨—278
لاف	لافر	١٤	٢٨٦—286
شجر	سجر	١٩	12
Арабскихъ	рабскихъ	32	—
представляетъ	предтавляется	21	13
строгій	сторгій.	17	27
давно	дивно	5	28
пишмалъ	пишмилъ	14	30
пишваръ	питваръ	15	—
дорога	дерога	12	33
مخمّس	مخمن	20	48

صايف *Страница.*	سطور *Стр.*	خطا *Напечатано:*	صواب *Должно быть:*
٤٥ا	١٨	صرت	صورت
٥٥ا—٥٤ا	٨	نائير — آددن	تائير — آندن
٥٦ا	٤	كچردى	كچردى
٥٧ا	٩	ظورلر	طورلر
٥٨ا	١٥ا	ينر	تيز
٦٠ا	٣	يتمك	ايتمك
٦٩ا	١٢ا	انحرامك	الحرامك
٨٣ا	٦	جعارميەلر	حقارميەلر
٨٤ا	١٥ا	عالمعداره	عاليمقداره
٨٨ا	١	ثقرب	تقرب
٨٨ا	١٨ا	نرح	ترح
٩٧ا	١٣ا	شمير	شمشير
٩٨ا	٤	نقص	نقص
٩٩ا	١٨ا	يتدى	كيتدى
٢٠٤	٣	كشلمش	كسلمش
٦٣٤	٧	حر	هر

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صايف *Страница.*
تختی	بختی	٤	٩٣
قلنج	فلنج	٣	٩٤
طرفدن	طرندن	٦	—
طوردیلر	طوردبلر	١١	—
التمش	التعش	—	—
مالندن	مالتدن	١٤	٩٧
طایفه	طانفه	٩	١٠١
آخرالامر	اخرالامز	٤	١٠٢
اوّل	اول	٧	١٠٤
تاجرلری — طایفهٔ	ناجرلری — طابفه	٥—٣	١٠٥
خصری	جصری	١٠	—
اینجیل — شده	اینجیل — شتده	١—١	١٠٦
اوّل — طایفه	اول — طانفه	١١	١٠٩
محرّق	محق	١٧	١٢٧
یازمش	بازممش	١١	١٤٤
تارلایی	تارلابی	٧	١٣٥

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صایف *Страница.*
دنیاده	دنپاده	۳	—
همان	هعان	۵	—
مذکور	مذکوو	۹	—
سلیمان	سلبمان	۷	۸۰
حاضر	حاضْز	۱	۸۱
بولمدم	بولمدی	۵	—
پالتاری	پالثاری	۸	—
عدالتلو	عدالتلو	۳	۸۳
لعنت	نعت	۴	—
ایش	اپش	۱۰	۸۴
علامت	هلامت	۳	۸۷
کاظم	کازم	۹	—
روایان	روابان	۱۰	—
طایفه	طایعه	۱۴	—
ایتمش	اتمش	۱۶	۸۹
آتاسندن	ناسندن	۵	۹۱

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صايف *Страница.*
هانسیسی	هانسی	٦	—
آرتـق	آرنـق	٧	—
پالتارلربنی	پالتازنی	١٥	—
هیچ	پچ	١٥	٦٧
کلوردی	کلولردی	٤	٦٨
نجق	بجق	١	٧٢
کزردی	کزودی	٤	٧٢
ششه‌لردن	شته‌لردن	١٤	—
ضیعف	صعیف	٦	٧٤
زحمتله	زخمتله	١٣	٧٤
بر	بر	١٣	٧٤
کوردیکه	دوردیکه	١٤	٧٤
صفره‌سندن	صفره‌دن	٢	٧٥
بارکاهنـگ	پارکاهنـک	٥	٧٦ — 76
نصیحت	نیصحث	٢	٧٧
خسیس	خیس	١	٧٨

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صايف *Страница.*
رسيد	رسبد	٣	—
توسلطان	نو سلطانو	٣	—
كيتمك	كبتمك	١٠	—
آناسى	اناسى	١٥	٥٨
سياحت	مياحت	١٢	٦٠
باشلاديلر	باشلاديلره	—	—
يومرطانى	بومورطيى	٩	٦١
بحث	يحث	٨	
منزلنگزه	منزلنكره	١٤	٦٢
طريف	ظريق	٤	٦٣
آدمدر	آدملر	١١	—
خبط	خط	١	٦٤
ناخو	ناحو	—	—
اولاغنك	اولاغنك	١١	٦٤
فقير	ققير	٦	٦٦
خلعت	خلعث	١	66 — ٦٦

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صایف *Страница.*
ایسترم	ایترم	۱۴	۵۰
مذهب	مصب	۴	۵۳ — 52
آصمق	آصمم	۱۰	—
جوب	جوبک	۸	۵۴
منتی	متتی	۶۶	—
یادمده‌در	یادمدر	۱۲	—
اکینچینگ	کینگ	۱۵	—
کسینگ	کنیسگ	۴	۵۵
ایلخیسینی	ایلحیسنی	—	—
خوشرق	حوشرق	۵	—
دکل	دکلول	۱۱	—
کندجینگ	کندجبک	۱۵	
مطبوع	مطاوع	—	ـ
بو	بونی	۱۷	—
بمهانسرای	بمهای سرای	۱	۵۶ — 56
شوکت	شرکن	۱	۵۶

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صایف *Страница.*
کونه	کونبه	۱۱	۳۹
مزیّن	مزتین	—	—
افطار	فطار	۲	۴۲
اول	ول	—	—
لشکرانش هزار مرغ	لشکر انش مرغ	۱۱	۴۳
زدهان	زادهان	۹	۴۴
طعام	طعلم	۸	۴۵
شیخ	شیح	12-۳	46 — ۳۶
که	کر	—	—
اندازه	انداره	۱۰	۴۶
دمده	دمدمده	۱۷	—
سسنگ	سنگ	۶	۴۷
باعثندن	باشندن	۷	—
تاپلارمی	تایلارمی	۹	—
طریفی	طرفی	۸	۴۸
نهی	نهی	۶	۴۹

صواب *Должно быть:*	خطا *Напечатано:*	سطور *Стр.*	صایف *Страница.*
سوزی	سنوری	٦	٣٣
طاش	ظاش	١٧	—
شاعر	شاغر	٤	٣٤
یخشی	ینحشی	٩	—
متعلّق	مطلعق	١٠	—
تا	نا	١١	—
قورقوسندن	قوقوسندن	٥	٣٥
مشقولم	مثقولم	١٤	٣٦
کورمیشدی	کومیمشدی	٣	٣٧
کس	کسی	١٦	—
تحقیق	نحقیق	٨	٣٨
حصورنه	حصورنه	٩	—
چوق	چون	٣	٣٩
همّت	عمث	٤	—
تمنّاسین	تمنانسین	٧	٣٩
صاحب	صاعب	٩	—

صايف *Страница.*	سطور *Стр.*	خطا *Напечатано:*	صواب *Должно быть:*
٢٨ — 28	١٠	نيحشى	يخشى
—	١٣	سلطانه	سلطانه
٢٩	٧	اونيه	اوينه
—	٨	انچينوب	اينجينوب
—	١٥	اينجمدم	اينجتمدم
٣٠	٨	تايشورديلر	تاپشورديلر
٣٠	١٣	مرتده	مرتبده
—	١٥	تهينت	تهنّيت
٣١	٣	اوتودورك	اونودورك
—	٩	دوسيتن	دوستن
—	١٣	انحيرم	اينجينرم
—	١٤	اسيته	ايسته
—	١٤	دحى	دخى
٣٢	٢	دروست	درويشينگ
٣٢	١٣	كوقه	كوفّه
—	—	محدينه	مسجدينه

درون کتابده احیانا وقوعبولان بعض خطا حدولیدر

ПОГРѢШНОСТИ.

صایف *Страница.*	سطور *Стр.*	خطا *Напечатано:*	صواب *Должно быть:*
٢١	٤	یقوب	یقوب
٢١	٦	امتدی	ایتمدی
٢٤	٦—6	فیانوس	فانوس
٢٢	٤	ایخبیدر	اینجیدر
٢٥	١٤	مریثه‌نگی	مرثیه‌نگی
٢٦	٧	کوررمن	کورورسن
26—٢٦	١٧	ایخنوب	اینجینوب
٢٧	٣	کولمفی	کرلمغی
—	٥	درومیشگ	درویشیگ
—	١٦	اوبله	او یله
٢٨	٣	مذکر	مذکور
—	١٠	هاسنسی	هانسیسی

UNIV. OF
CALIFORNIA

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХРЕСТОМАТІЯ [1]

ТУРЕЦКАГО ЯЗЫКА [2] ПАРѢЧІЙ: ОСМАНЛЫ И АДЕРБИДЖАНЪ.

Уже самое заглавіе показываетъ цѣль, для которой назначена эта книга, а именно: 1) я имѣлъ въ виду составить такой учебникъ, въ которомъ были бы помѣщены набранныя изъ нѣсколькихъ авторовъ статьи, начинаясь легкими и оканчиваясь болѣе трудными, ибо въ Тюркскомъ языкѣ вслѣдствіе принятія ислама и другихъ обстоятельствъ

[1] Хрестоматію эту можно переводить съ помощію изданнаго мною Турецко-Татарско-Русскаго словаря, а тѣ слова, коихъ не достаетъ въ Словарѣ, помѣщены въ особомъ листѣ, приложенномъ въ концѣ этой книги.

Примѣчаніе. Въ концѣ этой книги приложенъ списокъ опечатокъ и ошибокъ.

[2]) Подъ турецкимъ языкомъ мы разумѣемъ Тюркскій, именно тотъ самый языкъ, которымъ говорятъ Турки обитающіе въ европейской и азіятской Турціи, въ Адербиджанѣ, подвластномъ Россіи и Персіи. Языкъ этотъ употребляется и при дворѣ Шаха и во многихъ персидскихъ провинціяхъ. Европейскіе же Турки называютъ себя и языкъ свой Османлы по имени Османа, перваго основателя Турецкой имперіи въ 1300 году. Вообще надо замѣтить, что Тюркскій языкъ какъ въ Турціи европейской, такъ равно и во всей Азіи болѣе употребителенъ, чѣмъ Французскій въ Европѣ, ибо на этомъ послѣднемъ внѣ Франціи говоритъ высшій и небольшой кругъ средняго сословія, между тѣмъ какъ въ Азіи на Тюркскомъ языкѣ говорятъ всѣ сословія народонаселенія съ дѣтства, такъ что съ помощію этого языка можно пройти всю Азію и европейскую Турцію.

UNIV. OF CALIFORNIA

образовались 3 рода слога: простой—легкій, средній и высокій, отличающіеся другъ отъ друга большимъ количествомъ словъ и фразъ, заимствованныхъ изъ языковъ: Арабскаго и Персидскаго. 2) Мнѣ хотѣлось пополнить тотъ недостатокъ, который ощущается у насъ при изученіи Тюркскаго языка. Хотя мы имѣемъ превосходно составленныя хрестоматію Османскаго нарѣчія профессора С.-Петербургскаго Университета Мухлинскаго и *Учебныя пособія для временнаго курса Тюркскаго языка профессора Каземъ-Бека*; но эти учебники, какъ замѣчено и самими ихъ авторами, имѣютъ особую цѣль: хрестоматія г. Мухлинскаго составлена для университетскаго преподаванія, т. е. для студентовъ, уже знакомыхъ нѣсколько съ Тюркскимъ языкомъ; а учебныя пособія г. Каземъ-Бека для офицеровъ Военной Академіи. 3) Я хотѣлъ въ одной книгѣ помѣстить нѣсколько статей, писанныхъ нарѣчіями: Османлы, Адербиджанскимъ (Закавказскаго края) и Джагатайскимъ съ тою цѣлью, чтобы можно было сличить, какъ велика разница между этими нарѣчіями и на сколько справедливо мнѣніе, что Тюркскій языкъ Османлы, т. е. тотъ, которымъ говорятъ въ Турціи, такъ рѣзко отличается отъ языка Закавказскаго края, что говорящій на одномъ не пойметъ другаго, а если и пойметъ, то съ большимъ трудомъ. Мнѣніе это отчасти и подало поводъ называть Адербиджанскій языкъ Татарскимъ, составляющимъ будто бы нѣчто отдѣльное отъ языка Османлы. Я раздѣлилъ предлагаемую Хрестоматію на 3 отдѣла. *Въ первомъ* помѣщенъ отрывокъ, заимствованный изъ книги подъ названіемъ Баберъ-Наме, или записки Султана Бабера, изданныя Н. Ильминскимъ; во второмъ, отрывокъ изъ исторіи Абуль Гази Бегадиръ-Хана; въ третьемъ нѣсколько газелей изъ дивана Неваи. *Во второмъ* отдѣлѣ помѣщены статьи, написанныя Адербиджанскимъ нарѣчіемъ. Источникомъ для этого отдѣла мнѣ служили: избранные басни и разсказы, переведенные съ Персидскаго и отчасти составленные мною; Дербентъ-Наме изданное въ 1851 году профессоромъ Каземъ Бекомъ; [3] Евангеліе Матѳея, переведенное на Адербиджанское нарѣчіе и напечатанное въ Лондонѣ. Изъ дивана Фузули Багдадскаго, [4] взятъ мною небольшой

---

[3] Слова, надъ которыми проведена линія въ разсказахъ Дербентъ-Наме, и въ другихъ заимствованныхъ отрывкахъ, означаютъ собственныя имена.

[4] Фузули жилъ при Султанѣ Сулейманѣ; онъ болѣе популяренъ въ Адер-

отрывокъ изъ книгъ: Ззербія и Аскарія и одно стихотвореніе подъ названіемъ Мустезанъ, произведеніе поэта Небати. Авторъ первой книги Абасъ-Кули-Бакихановъ, а второй Молла-Хаджи Дербендскій. Обѣ эти книги и стихотвореніе написаны на Адербиджанскомъ языкѣ. *Въ третьемъ* отдѣлѣ я помѣстилъ статьи, написанныя на Османскомъ нарѣчіи, заимствованныя мною: 1) изъ Евангелія Матѳея, переведеннаго на Османское нарѣчіе и напечатаннаго въ Парижѣ. 2) Chrestomathie ottomane par Dieterici Berlin 1854. 3) Изъ книги *Сорока везирей*, напечат. въ Парижѣ 1812 г. 4) Choix de fables traduites en turc par un Effendi de Constantinople. Paris 1825. 5) Тысячи одной ночи, переведенной на Османское нарѣчіе и напечатанной въ Константинополѣ. 6) Изъ книги Мухамедъ Эфенди, заключающей въ себѣ описаніе посольства его во Францію, изданной въ 1841 году въ Парижѣ. 7) Изъ Іюмаюнъ Наме, переведеннаго на Османское нарѣчіе и напечатаннаго въ Константинополѣ въ военной школѣ. 8) Изъ Исторіи Решидъ Эфенди. 9) Изъ Кабусъ Наме. 10) Изъ Хрестоматіи, составленной профессоромъ Мухлинскимъ. 11) Изъ письмовника составленнаго и напечатаннаго въ Константинополѣ. 12) Изъ дивана باقي Баки, и по одной газели изъ стихотвореній جعفري *Джеафери*, كلامي *Келями* محبي *Мухиби* نجاتي *Ниджати* حمدي *Хемди*, خيالي *Хіяли*, نهالي *Нихали*, صدري *Седри*, عبدي *Абеди* [5] Но для того, чтобы дать болѣе ясное понятіе о различіи между нарѣчіями Адербиджанскимъ и Османлы, я считаю не лишнимъ во 1-хъ сказать нѣсколько словъ о Татарскомъ языкѣ, отъ котораго въ числѣ множества нарѣчій произошли и вышепомянутыя, и во 2-хъ, сравнить эти нарѣчія съ Адербиджанскимъ и Османлы въ грамматическомъ отношеніи. Оставляя впрочемъ въ сторонѣ глубокія филологиче-

---

биджанѣ, чѣмъ у Турокъ Османлы; по этому я помѣстилъ его газели въ отдѣлѣ, гдѣ помѣщены статьи написанныя на Адербиджанскомъ языкѣ.

[5] Всѣ эти поэты, равно и поэтъ Фюзули Багдади, жили при Султанѣ Сулеймани, Кануни, когда, какъ справедливо замѣчаетъ профессоръ Казембекъ на VI стран. книги подъ названіемъ: Учебныя пособія для временнаго курса Турецкаго языка, Турецкая литература находилась въ самомъ цвѣтущемъ состояніи и, сохраняя правила и чистый элементъ Турецкаго языка, не была до такой степени искажена Арабскими и Персидскими словами, какъ она представляется въ настоящее время.

ския изслѣдованія Татарскаго языка, я изложу здѣсь мои собственные взгляды, основанные на наблюденіяхъ, которыя я, какъ уроженецъ Адербиджанскій, съ самаго дѣтства, говорящій Тюркскимъ языкомъ, имѣлъ ежедневно случай дѣлать и свѣрять въ продолженіе долговременнаго жительства моего между Мусульманами. Нѣтъ сомнѣнія, что до паденія и раздробленія Татарскаго племени, языкъ Татарскій былъ господствующимъ въ землѣ, гдѣ это племя обитало. Безпрестанныя войны и другіе политическіе перевороты были причиною, что племя это разсѣялось повсюду. Одна часть, слѣдуя за смѣлымъ вождемъ, основала себѣ новое царство, другая, не имѣвъ такого предводителя, подпала подъ власть чуждыхъ народовъ Такимъ образомъ возникли отдѣльныя владѣнія, какъ напримѣръ: Крымское, Казанское, Астраханское, Дербендское, Шамхальское, Карабагское, Эриванское, Нахичиванское, Ганджинское, прежде называвшееся Кизилъ Арсланъ, Шекинское и пр. Въ послѣдствіи эти ханства были поглощены сильнѣйшими державами. Языкъ Татарскій, въ своемъ первоначальномъ видѣ, не былъ такъ обработанъ и установленъ въ литературныхъ произведеніяхъ, чтобы не измѣнился подъ вліяніемъ времени и языковъ государствъ, въ сосѣдствѣ, или подъ властью которыхъ жили племена Татарскія. Отъ этого языкъ Татарскій испыталъ на себѣ чуждое вліяніе и въ особенности вліяніе языковъ Арабскаго и Персидскаго. Первый, какъ языкъ, на которомъ написаны всѣ священныя для Мусульманъ книги, а второй какъ языкъ единовѣрнаго народа, отличающійся особою гармоніею и изобилующій литературными произведеніями, должны были потрясти самостоятельность Татарскаго языка. Вліяніе это было въ самомъ дѣлѣ до такой степени сильно, что тысячи самыхъ обыкновенныхъ словъ, исчезая съ родной почвы Татарскаго языка, уступили мѣсто словамъ, заимствованнымъ изъ упомянутыхъ языковъ. Такъ напримѣръ мы возьмемъ нѣсколько самыхъ обыкновенныхъ понятій: صبر *себръ* терпѣніе, گمان *гюманъ* предположеніе, мнѣніе جان *джанъ* душа, روح рух духъ, فکر *фикръ* мысль, قلم *каламъ* перо, کاغذ *кагизъ* бумага, کتاب *китабъ* книга. Всѣ эти слова, взятыя съ Арабскаго, или Персидскаго, употребляются въ Татарскомъ, какъ слова природныя, за утратою коренныхъ Татарскихъ словъ. Но первоначально, когда Татарскій языкъ былъ самостоятеленъ и чуждъ вліянія помянутыхъ язы-

ковъ, онъ, безъ сомнѣнія, имѣлъ собственныя слова для выраженія вышеписанныхъ весьма обыкновенныхъ понятій. Куда же они дѣлись? Они погибли, или существуютъ въ различныхъ намъ недоступныхъ нарѣчіяхъ Татарскаго языка. Въ настоящее же время можно утвердительно сказать, что Татарскаго языка, въ первоначальномъ его видѣ, не существуетъ. Съ разъединеніемъ Татарскаго народа и языкъ его распался на многія вѣтви, или такъ называемыя нарѣчія, которыхъ теперь такое же множество, какъ и племенъ Татарскихъ. Нарѣчія эти суть: Сибирское, Джагатайское, Шамхальское, Нагайское, Хивинское, Бухарское, Оренбургское, Тюркменское, Киргизское, Астраханское, Адербиджанское, Моздоко-Кизлярское, Кумыкское, Крымское, Казанское, Турецко-Стамбульское и прочія. Одни изъ этихъ нарѣчій отличаются другъ отъ друга очень рѣзко, а другія едва замѣтно, и главное въ послѣднемъ случаѣ различіе заключается въ произношеніи нѣкоторыхъ буквъ и въ употребленіи не многихъ мѣстныхъ словъ. Къ первымъ принадлежатъ нарѣчія: Хивинское, Бухарское, Казанское, Джагатайское, Кумыкское, Шамхальское, Оренбургское, Симбирское, Тюркменское, Киргизское. Взаимное отношеніе между ними точно такое, какъ отношеніе Казанскаго, или Джагатайскаго нарѣчій къ Адербиджанскому, или Османлы, такъ что говорящій нарѣчіемъ Адербиджанскимъ, или Османлы, не пойметъ ни Казанскаго, ни Джагатайскаго, и наоборотъ. Напротивъ нарѣчія Адербиджанское, Стамбульское, Астраханское, Крымское, за исключеніемъ немногихъ мѣстныхъ словъ и выраженій, весьма незначительно разнятся другъ отъ друга. За отсутствіемъ письменныхъ памятниковъ на чисто Татарскомъ первобытномъ языкѣ, мы будемъ сравнивать между собою нѣкоторыя изъ вышеприведенныхъ нарѣчій; а именно тѣ, на которыхъ болѣе или менѣе найдется печатныхъ книгъ и въ которыхъ сохранилось болѣе словъ и формъ кореннаго Татарскаго языка. Мы беремъ здѣсь нарѣчія Казанское и Джагатайское, которыя находятся, по своему близкому сходству между собою, въ такой связи, какъ Адербиджанское и Османлы. Сначала мы посвятимъ вниманіе буквоизмѣненію и произношенію словъ въ этихъ нарѣчіяхъ, а потомъ перейдемъ къ разсмотрѣнію способа составленія рѣчи.

Казанское.	Адербиджанское.	Османлы.
بيرم *баирамъ*, празд.	بيرام	тоже.
سياك *сіакъ*, кость.	سموك *смукъ*,	—
ى *мей*, мозгъ.	بينى или بين *бейнъ*,	
	бейни,	—
موين *муйнъ*, шея.	بوين *боинъ* или بوى	—
صاولق *савликъ*, здоровье.	صاغلق или صاقلـق *сағ-*	
	ликъ, здоровье.	—
جاره *джара*, рана.	ياره *яра*, рана.	—
ايس *исъ*, запахъ.	ايىى *иіси*,	—
يكن *икинъ*, посѣвъ.	اكين *акинъ*,	—
چيب *джибъ*, пить.	ايب *ибъ*,	
اوى *уи*, домъ.	او *евъ*,	—
قابقه *кабака*, ворота.	قاپو *капу*,	—
ياق *якъ*, сторона.	يان *янъ*, сторона.	—
قلغه *калга*, крѣпость.	قلعه *калъ*,	—
كوپر *копаръ*, мостъ.	كورپو *корпу*,	
چير *чиръ*, земля	ير *еръ*,	—

Казанское.	Адербиджанское.	Османлы.
طاو *тавъ*, гора.	طاغ *дагъ*,	—
كوپه *купа*, холмъ.	تپه *тепе*,	—
شمدال *шемдалъ*, подсвѣч ник.	شمعدان *шемданъ*,	—
جيل *джилъ*, вѣтеръ.	يل *елъ*,	—
قياش *кіяшъ*, солнце.	كنش *гюнешъ*,	—
مرور *мруръ*, мраморъ.	مرمر *мермеръ*,	—
قاسى *каси*, которой.	هانسى *hанси* или قانسى *канси*	—
قايده *кайда*, гдѣ.	قانده *канда* هرده, نرده	—
موندە *мунда*, здѣсь.	بورايه — بو ارادە или بورادە	—
ياشرمك *яширмакъ*, молодость.	ياشلمق *яшланмакъ*,	—
قاروماق *казумакъ*, рыть.	قازمق *казмакъ*,	—
آچولا نمق *ачуланмакъ*, сердить.	آجقلنمق *аджикланмакъ*,	—
اوطورلمق *отурмакъ*, сидѣть.	اوطورمق *отурмакъ*,	—

Казанское.	Адербиджанское.	Османлы.
ارم استمك *арамъ-истемекъ*, истратить.	مصرف اتمك *мешрубъ этмекъ*,	—
كوب *кубъ* много, очень.	چوق *чокъ*,	—
ياخش *яхшіи*, хорошо.	يخشی	ايو
بنم بار *бенимъ баръ*, у меня есть.	بنم وار *бенимъ-варъ* или منم وار *менимъ-варъ*.	—

Примѣчаніе: Буквы ی у Казанскихъ Татаръ замѣняютя буквою ج.

Казанское.	Адербиджанское.
كوب زمانلر اوتدی سزی كورمكلم خوش لقی برله كورمكا نومه	چوق زماندر كه سزی كورممشم или چوق وقت كچمش كه سزی كورممشم

Я давно не имѣлъ удовольствія васъ видѣть.

مكا ـ بكا ديديلر ـ سويلديلر كه سز تندردست دكلسكز	مكا ايتديلر كه سزك سلاملگز или ازديب

Мнѣ говорили что были больны.

الله راضی اولسون من برآز خدا رآضی اولسون من برآز

ناخوش ایدم امّا ایمدی یخشی ام اورغان ایدم امّا حاضرده یاخشی من

Покорно васъ благодарю, я былъ немного нездоровъ, но теперь мнѣ лучше.

قانسی ساعت **Который часъ?** هانسی ساعتدر

ایکی ساعت بولدی **Уже два часа.** ایکی ساعتدر

منم ساعتمده دخی ایکی ساعت منم ساعتمده الی ایکی ساعت دکل

بولماغان

На моихъ часахъ еще нѣтъ двухъ часовъ.

اول ارتقه قالار **Они отстаютъ.** اوکیرو قالور , کیرو دوشر

معذور ایدگز او درست ایشلر معذر انگ یورودی درست منه

بودر ایکی ساعت چالور ایکی ساعت صوقار .

Извините, они идутъ вѣрно, вотъ бьютъ два часа.

التی ساعتنگ یارسیدر التی ساعت یارتوسی

Половина шестаго.

(اولورمسی) ممکن میدر که ایمدی ممکنمو حاضرده اول حدلو صونک

بویله کج (اوله) اولسه بولو

Возможно ли, чтобы теперь было такъ поздно?

Мы тутъ не будемъ входить въ разсмотрѣніе грамматическихъ различій этихъ нарѣчій; желающему познакомиться съ ними; совѣ-

туемъ обратиться къ Татарскимъ грамматикамъ *Гиганова*, *Троянскаго*, *Макарова*, и грамматикѣ Турецко-Татарскаго языка профессора Казем-Бека. Теперь же мы приступимъ къ главному предмету нашего разсмотрѣнія, т. е. къ сравненію нарѣчій Адербиджанскаго и Османлы. Предварительно сообщимъ здѣсь нѣкоторыя свѣдѣнія о томъ, подъ вліяніемъ какого народа находились Адербиджанцы до покоренія ихъ Россіей. Источникомъ, почерпаемыхъ нами свѣдѣній будетъ исторія Надиръ-Шаха, составленная на Персидскомъ языкѣ Мирзою Мехти-Ханомъ, очевидцемъ происшествій, которыя онъ описалъ по приказанію Шаха Надира въ сочиненіи, напечатанномъ въ Тавризѣ въ 1266 году Хиджры. Изучая этотъ историческій памятникъ, мы видимъ, что до появленія Надира, весь Адербиджанъ, Закавказскій край, Грузія, Абхазія, Имеретія со включеніемъ нѣкоторыхъ областей Персіи, находились подъ владычествомъ Турокъ Османлы. Такъ мы встрѣчаемъ Ибрахимъ Пашу въ качествѣ управляющаго Грузіею, которой подчинялись Имеретія и Абхазія, Арифъ-Ахмедъ Пашу правителемъ Эривани, Абдулъ-Пашу-Кёпуръ-Оглы намѣстникомъ въ городахъ: Ванѣ, Тавризѣ, Гусейнъ-Пашу въ Кирманъ-Шахѣ и Гамаданѣ, Сару Мустафу-Пашу въ Ганджѣ (Елисаветополѣ); Шемаха, Баку, Нуха, другія укрѣпленія и мѣста находились въ зависимости отъ Турокъ, которыми были построены новыя крѣпости, отчасти сохранившіяся въ цѣлости до сихъ поръ, или же существующія до нынѣ въ развалинахъ, и служащія доказательствомъ владычества Турокъ въ этихъ странахъ. Этому преобладавшему вліянію Турокъ должно приписать и то обстоятельство, что большая часть Мусульманъ этого края и по нынѣ слѣдуетъ Омаровой сектѣ, хотя послѣ паденія владычества Турокъ, прошло много времени и народъ этой страны подпалъ подъ власть Персіянъ, послѣдователей противной секты, сильно старавшихся объ истребленіи секты Омаровой. И по нынѣ существуютъ цѣлыя деревни и участки земель, жители которыхъ Сунниты. Есть и по нынѣ много знатныхъ фамилій, которыя называются Пашами и Агалярами, а не Беками и Ханами (титулы Персидскихъ сановниковъ и лицъ высшаго сословія). Близкое сосѣдство многихъ Турецкихъ провинцій съ Адербиджаномъ, постоянныя торговыя сношенія между ними и, наконецъ, переселеніе многихъ семействъ изъ Арзерума, Карса, Баязета

и другихъ городовъ въ Адербиджанѣ, особенно въ послѣднее время по покореніи этой страны Русскими, всѣ эти обстоятельства, какъ бы неразрывными узами связавшія обитателей этой страны съ Турціею, служили причиною тому, что языкъ здѣшнихъ Мусульманъ не подвергался постороннимъ вліяніямъ, а обрабатывался и усовершенствовался подъ тѣми же условіями, какъ и языкъ Османлы, составляя съ этимъ послѣднимъ существенно одинъ языкъ. Этому способствовало также повсемѣстное употребленіе письменности по дѣламъ торговымъ, частнымъ и судебнымъ, и всякое сочиненіе, выходившее изъ-подъ пера Османлы, принималось Адербиджанцами и употреблялось при воспитаніи и обученіи грамотѣ мусульманскаго юношества, какъ твореніе, неотъемлемо принадлежащее обще-національному Турецкому языку. Владычество Персіянъ надъ Адербиджанскими Мусульманами имѣло то вліяніе, что Адербиджанцы, писавшіе бумаги по дѣламъ торговымъ и частнымъ на своемъ Туркскомъ нарѣчіи, стали таковыя писать на Персидскомъ и вмѣстѣ съ этимъ вносили въ разговорный свой языкъ множество словъ, оборотовъ и фразъ съ удержаніемъ произношенія свойственнаго языку Персидскому, между тѣмъ какъ Османлы, языкъ которыхъ также изобилуетъ Персидскими словами, измѣнили произношеніе чисто Персидскихъ словъ, выражая ихъ значительно мягче. Должно замѣтить, что Адербиджанскіе Мусульмане отнюдь не называютъ себя Татарами, а Турками, иные же Персіянами. Турки-Османлы и Персіяне называютъ ихъ Кизилъ-Башъ, или Аджемъ. Подъ названіемъ Татаръ, вообще, какъ Адербиджанцы, такъ и Османлы и Персіяне разумѣютъ народъ, обитающій около Большой и Малой Бухаріи, и въ такъ называемой Татаріи; языкъ же этого народа, подобно нарѣчіямъ Джагатайскому и Казанскому, равно непонятенъ, какъ для Адербиджанца, такъ и для Османлы. Эти послѣдніе свободно понимаютъ другъ друга, потому что въ каждомъ изъ этихъ нарѣчій едвали сыщется болѣе 200 мѣстныхъ словъ. Существенная разница между нарѣчіями Османлы и Адербиджанца заключается: *во первыхъ*, въ произношеніи отдѣльныхъ словъ, которыя Турки-Османлы, какъ замѣчено мною выше, произносятъ значительно мягче, а Адербиджанцы, на манеръ Персидскій, тверже и сильнѣе; *во вторыхъ*, Турки-Османлы изъ ученаго тщеславія употребляютъ въ разговорѣ и особенно въ письмѣ цѣлыя фразы и множество словъ Арэб-

скихъ и Персидскихъ, съ свойственными этимъ языкамъ окончаніями чиселъ единственнаго, двойственнаго и множественнаго, наконецъ, *въ третьихъ*, въ томъ обстоятельствѣ, что конструкція фразъ и періодовъ въ Османскомъ нарѣчіи составляются какъ-то хитро; часто смыслъ цѣлаго періода, состоящаго изъ нѣсколькихъ предложеній, составленныхъ изъ причастій Арабскихъ и Персидскихъ словъ, объясняется однимъ глаголомъ, поставленнымъ въ самомъ концѣ. Отъ этого и самый природной Турокъ (Османлы) не принадлежащій къ высшему кругу общества, не образованный литературно, не въ состояніи понимать подобное устное, или письменное изложеніе, которое скорѣе всего можно назвать языкомъ Персидско-Арабскимъ, а не Турецкимъ. Въ доказательство того, до какой степени испещренъ Турецкій языкъ Османлы Арабскими словами и въ разговорѣ, приведемъ здѣсь случай съ однимъ Туркомъ-Османлы. Ѣхало нѣсколько Турокъ, въ числѣ которыхъ былъ и Мулла, поглотившій всю Арабщину. Остановившись отдохнуть, Мулла привязываетъ лошадь къ находящемуся возлѣ дороги дереву, самъ отправляется совершить омовеніе и намазъ. Между тѣмъ лошадь, развязавшись, уходитъ. Мулла, поймавъ лошадь и, не находя узды, обращается къ Турку со слѣдующимъ вопросомъ:

سجر اناجرگ ظلّی تحتنده استراحت ایچون نزول ایتدکده فرس
مؤنشنگ قرب فمندن لجام منقطع اولمش آنی بولدگ می

т. е. лошадь, привязанная къ инжировому дереву во время нашего отдохновенія, оторвала узду, не нашелъ ли ты ее? Турокъ, выпуча глаза, смотрѣлъ на Муллу, не понимая о чемъ спрашиваетъ его. Мулла повторяетъ сказанное въ другой, въ третій разъ; бѣдный Турокъ, все-таки ничего непонимая, смотритъ на него; наконецъ, видя гнѣвъ Муллы, со страхомъ и трепетомъ отвѣчаетъ: высокопочтенный Мулла, рабъ вашъ, не посвященъ въ тайны науки; я не грамотенъ, тебя не понимаю. Мулла, понося его, говоритъ, какъ ты, оселъ, не разумѣешь меня, вѣдь я съ тобою говорю Турецкимъ языкомъ, а не Французскимъ. Адербиджанцы допускаютъ въ составъ своего языка меньше словъ и фразъ рабскихъ и Персидскихъ, хотя впрочемъ и ихъ муллы и мирзы, желая выказать свою ученность нерѣдко дѣлаютъ тожо самое что Османлы. Въ приведенномъ нами вопросѣ Муллы, Турецкихъ словъ всего 5, остальныя всѣ Арабскія. Эта же фраза, выраженная Турецкими словами будетъ:

انجیر آغاجنگ کولکه‌سنگ آلتنده راحت ایچون اندکده
آتنگ آغزندن (گم جلو) لجام کسلوب آنی (تا پدینمی) بولدنمی

Для того, чтобы точнѣе опредѣлить разницу между нарѣчіями Адербиджанскимъ и Османлы, будемъ разбирать основаніе ихъ, т. е грамматическое строеніе и обозначимъ тѣ слова и формы, которыми эти два нарѣчія существенно отличаются одинъ отъ другаго. За руководство мы возьмемъ Общую Грамматику Турецко-Татарскаго языка, составленную профессоромъ Казембекомъ, второе изданіе 1846 года. Изъ этой грамматики ясно, что въ обоихъ нарѣчіхъ, *имена существительныя, прилагательныя, числительныя* во всѣхъ своихъ измѣненіяхъ, склоненіяхъ и образованіяхъ одинаковы. Исключеніе составляетъ только имя числительное-раздѣлительное, которое у Адербиджанцевъ образуется повтореніемъ одного и того же имени; напримѣръ:

بر بر . ایکی ایکی . اوچ اوچ . دورت دورت

бирь бирь, ики ики, уч уч: по одному, по два, по три, а у Османли оно образуется тоже изъ количественаго, но только съ прибавленіемъ буквы ر *ре*, когда въ словахъ послѣдняя буква согласная, и съ прибавленіемъ частицы شر *шерь*, когда послѣдняя буква въ словахъ гласная, т. е. когда они оканчиваются на одну изъ буквъ ی, و, ا напр.

برر , ایکیشر , اوچر , دوردر . التیشر

Личное мѣстоименіе въ этихъ нарѣчіяхъ представляется слѣдующее различіе: первое лицо единственнаго числа личнаго мѣстоименія, Адербиджанцы говорятъ من *манъ*, а Османлы بن *бенъ* я.

Возвратное Адербиджанцами выражается словомъ اوز себя, а Османлы كندو или كندی. Эти слова хотя въ разговорѣ не употребляются, но они понятны и Адербиджанцу и Османлы, потому что встрѣчаются весьма часто въ письмахъ и сочиненіи. Указательное мѣстоименіе у Адербиджанца, равно Османлы, говорятъ: بو, او, اول но у Османлы эти слова чаще замѣняются словами شول, اشتد, شو, которыя, хотя въ разговорахъ

не употребляются, но каждое изъ нихъ пойметъ Адербиджанецъ. Въ остальныхъ мѣстоименіяхъ нѣтъ никакого рѣзкаго различія.

Глаголъ. Образованіе формы глаголовъ, равно спряженіе, причастія и дѣепричастія и такъ называемыя герундіи, въ обоихъ нарѣчіяхъ одинаковы, только разница заключается преимущественно въ произношеніи нѣкоторыхъ буквъ во временахъ глаголовъ и въ томъ, что форма سویورم *Севіоремъ* я люблю, или سویوردم *Севіюрдимъ*, я любилъ, которыя такъ часто употребляютъ Османлы, не употребляются Адербиджанцами. Эти послѣдніе, въ замѣнъ того, говорятъ سورم *Севирамъ* или سوردم *Севердимъ*, я любилъ, но эта форма употребляется и у Османлы, хотя не такъ часто.

Предлогъ. Такъ называемые послѣлоги одинаковы въ обоихъ нарѣчіяхъ только, находятся два слова, которыя въ разговорѣ не употребляются Адербиджанцами, это именно کبی *кыбы*, подобно, и اوگ *угнъ*, предъ. Это замѣняется Адербиджанцами کمی *кими* и قباق *Нарѣчія*, употребляемыя Османлы, суть, اوت *еветъ*, پک *пекъ*, ایو *еію* очень, весьма хорошо یاسیتن *ястинъ* въ часъ послѣ заката солнца قاچان *качанъ* когда, قنده *канда* гдѣ, مونده *мунда* тутъ. چبر *чеберъ* прекрасно. Адербижанцы въ замѣнъ этихъ словъ имѣютъ: یخشی *яхшій* بلی *бялый*, да نه وقت *не векатъ*, когда کوزل *гёзаль*, красивый, прекрасно. قاچان *качанъ*, когда نرده или نه یرده *неерде* гдѣ بونده *бунда* здѣсь. Впрочемъ всѣ эти слова нерѣдко употребляются и Турками-Османлы. *Союзы*, какъ простые такъ и сложные равно и прочія части грамматики въ обоихъ нарѣчіяхъ одинаковы. Что касается до произношенія словъ, то мы замѣтимъ слѣдующее: у Адербиджанскихъ Мусульманъ, слова заимствованныя произносятся точно такъ, какъ на языкѣ, изъ котораго они заимствованы, а у Османлы, слова эти значительно смягчаются, и чтобы выговорить слово на манеръ Османлы, нужно всѣ буквы, составляющія слово, произносить мягче, т. е, тамъ гдѣ Турки Адербиджанцы произносятъ слово, имѣющее звукъ а, произнося на манеръ Османлы, должно *а* замѣнить буквою *е*. Это правило можно отнести, какъ къ словамъ собственно Туркскаго языка, такъ и къ словамъ взятымъ изъ языковъ Арабскаго и Персидскаго. Покажемъ это на самомъ дѣлѣ.

ПРОИЗНОШЕНІЕ.

Турецко-Османское.	Адербиджанское.
ال *ель*, рука, тур.	ال *ал*, т.
اثنا *есна*, средина, араб.	اثنا *асна*, а.
اثواب *есвабъ*, платье, орудіе. ар.	اثواب *асвабъ*, а.
اجل *еджель*, смерть, ар.	اجل *аджалъ*, а.
اذيت *еззіятъ*, мученіе, ар.	اذيت *аззіятъ*, а.
بكزمك *бенземекъ*, уподобляться, т.	بكزمك *банзамакъ*, т.
بد *бедъ*, дурно, п,	بد *бадъ*, п.
پدر *педеръ*, отецъ, п.	پدر *пударъ*, п.
تدارك *тедарикъ*, приготовленіе, а.	تدارك *тадарикъ*, а.
ترتيب *тертибъ*, устроеніе, а.	ترتيب *тертибъ*, а.
تبديل *тебдилъ* перемѣна, а.	تبديل *тебдилъ*, а.
برادر *берадеръ*, братъ, п.	برادر *барадаръ*, п.

Кромѣ вышеприведенныхъ примѣровъ, для большей ясности въ сравненіи нарѣчій Османлы и Адербиджанскаго, мы представимъ здѣсь переводъ однѣхъ и тѣхъ же главъ Евангелія Матѳея, напечатаннаго въ Лондонѣ на Адербиджанскомъ нарѣчіи и напечатанаго въ Парижѣ на нарѣчіи Османлы

ЕВАНГЕЛІЕ МАѲЕЯ НА АДЕРБЕЙДЖАНСКОМЪ НАРѢЧІИ, НАПЕЧАТАННОЕ ВЪ ЛОНДОНѢ.

4-я ГЛАВА.

اووقت عیس روحنگ قوتی ایله
آیرلدیکه شیطاندن امتحان اولنه
۲ وقرق کون وقرق کیجه اروج
دوتوب اوندنصکره اج اولدی *
۳ و امتحان ایدیجی اونسنگ
یاننه کلوب دیدیکه اکر اللهنگ
اوغلی سن دی تاکه بو داشلر
چورک اولسونلرم * اوده جواب
ویروب دیدیکه یاز لوبدر که
انسان نه مخص چورک ایله
دیرلر بلکه اللهنگ آغزندن
چقان هر سوز ایله دخی دیرلور *
۵ چقن هرسوز ایله * اووقت شیطان
اونی مقدّس سشهره آپردی و
هیکل یعنی عبادت کاهنگ
بر جنگ اوستنده قویدی * و اوکا

ЕВАНГЕЛІЕ МАѲЕЯ НА ОСМАНСКОМЪ НАРѢЧІИ, НАПЕЧАТАННОЕ ВЪ ПАРИЖѢ.

4-я ГЛАВА.

۱ اوزمان عیسی روحدن بریه
کوترلدیکه شیطاندن امتحان چکه *
۲ وقرق کون وقرق کیجه اورج
طوتدقدنصکره عاقبت آج اولدی *
وامتحان ایدیجی اکا یانشوب
دیدیکه اکر اللهگ اوغلی ایسن
دیکه بو طاشلر اتمک اولالر *
۳ اما اوجواب ویروب دیدیکه
یاز لمشدرکه انسان یالکز اتمک
ایله دیرلمز بلکه اللهنگ آغزندن
چقان هر سوز ایله دخی دیرلور *
او زمان شیطان آنی مقدس
شهره کوتردی و آنی هیکل
طامنک برجلری اوزرینه قودی
۴ * وآکا دیدیکه اکراللهنک اوغلی

دیدیکه اکر اللهنگ اوغلیسن ایسگ کندوکی آشغه آت زیرا
اوزنگی آشغه آت ریزا یازلو بدر یازلمشدر که او سنی کندو ملکلرینه
کـه او سنگ خصوصنگده اوز اصمرلیه و سنی اللری اوستنده
فرشتهلرنه امر ایده جکدر که سنی کوتره‌لر تـاکه آیاغگ طاش
اوز اللرنگ اوستنده کوتـرسونلر ۷ طوقنمیه * عیسی آکا دیدیکه کذلک
تا که آیا غنکی داشه طوقندر میه‌سن یازلمشدر که رب اللهگی امتحان
۷ عیسی اونکا دیدیکه بوده یازلو بدر ۸ ایتمیه‌سن * تکرار شیطان آنی
که کرک خداوندکار اللهنگن بر پک یوکسک طاغگ اوزرینه
۸ امتحان اتمیه سن * وکنه شیطان کوتردی و آکا دنیانگ جمله
اونی بـر جوق اوجه داغنگ مملکتلرینی و آنلرگ عزتنی
اوستنه آپروب دیانگ قمو پادشا ۹ کوستردی * و آکا دیدیکه بن سکا
هلقلرنی و اونلرنگ جلاللرنی بو جمله نسنه‌لری ویره‌یم اکر یره
۹ اونکا کـوستردی * و اونکا دوشوب بکا سجده ایدرسگ *
دیدیکه بو زادلرنگ قموسنی سنکا ۱۰ اوزمان عیسی آکا دیدیکه وار کت
ویررم اکر یره دوشوب منکا سجده شیطان زیرا یازلمشدر کـه رب
ایده سن * او وقت عیسی اونکا اللهگه سجده و یالکز آکا عبادت
۱۰ دیدیکه دالمدن کت ای شیطان ۱۱ ایلیه‌سن * او زمان شیطان آنی
زیرا یازلو بدر که کرک اوز خداوندکار براقدی و اشته ملکلر کلوب آکا

اللهنگا سجده ومخص اونکا ۱۲ خدمت ایدرلر ایدی * آندن
۱۱ عبادت ایلیه‌سن * پس شیطان صگره عیسی یوحانک تسلیم
اوندن آیرلدی و فرشته‌لر کلوب اولندوغنی اشتد کده جلیله
۱۲ اونکا خدمت ایدرلرایدی * وچون ۱۳ دوندی * و ناصرتی براغوب
عیسی اشتدیکه یحی محبوس زبلون و نفتالیم سنورلرنده دکز
۱۳ اولوبدر جلیله کتدی * و ناصره‌دن یالیسنده اولان کفرناحوم نام
جعقوب زابلون و نفتالیمنک ۱۴ شهرده ساکن اولمغه کلدی * تاکه
سرحدلرنده دریاننک قراغنده اشعیا پیغمبرنک دیدوکی اتمام
اولان کفرناحومه کلوب اوراده ۱۵ اولنه چون دیدیکه * دکز یولنده
۱۴ ساکن اولدی * تاکه اشعیا اولان زبلون ولایتی و نفتالیم
پیغمبرنک وساطتی ایله دیلمش ولایتی اردنک اوته‌سنده اولان
سوز انجام تاپسون که دیوبدر * ۱۶ طایفه‌لرنک جلیلی * قراکلقده
۱۵ دریاننک یولنده اردننک اوتران خلق بیوک نور کوردی
طرفنده اولان زابلون ولایتی و اولمه ولایتنده و کولکه‌سنده
و نفتالیم اولکه‌سی و بت پرست ۱۷ اوترانلره نور جقدی * اوزماندن
طایفه‌لرنک سرحدنده اولان عیسی وعظ ایتمکه باشلیوب دیدیکه
جلیلی * وظلمت ده آکلشن خلق توبه ایلیک زیرا کوکلرک مکاوتی
۱۶ بر بیوک نور کوردیلر و اولم * ۱۸ یقیندر * وعیسی جلیل دکزینک

ولایتنده وکولکه سنده اوترنلره نور
۱۷ طلوع ایتدی * واوزماندن عیسی
موعظه ایتمک باشلیوب دیدیکه
توبه ایـدنـگ که کوکلرنـگ
۱۸ پادشاهلغی یاوقلا شر بدر * وعیسی
جلیل دریاسننگ قراغنده کزن
وقت ده ایکی قرداشی یعنی پطرس
آدلنمش شمعونی واوننگ قرداشی
اندریاسی دریایه تورآتان کوردی
زیراکه اونلر بالق دوتان ایدیلرا *
۱۹ واونلره دیدیکه دالمجه کلنگ که
من سیزی آدم اوجی لری ایده جکم
۲۰ و اونلر او سا عتده تو رلرنی
ترک ایدوب اوننگ دالنجه
۲۱ کتدیلر * و اورادن کچوب ایکی
اوزکه قرداشی یعنی زبدی اوغلی
یعقوبی وقرداشی یوحنانی کوردیکه
کمیده اوزلرنـگ آتاسی زبدی

کنارنده کزوب ایکی قرنداش
یعنی بطرس دیدکلری سمعونی
و قرنداشی اندراوسی کوردی که
دکزه آغ صالارلر ایـدی زیرا
۱۹ بالق اولایجیلر ایدی * و آناره
دیدیکه اردمجه کلنگ و بن سزی
۲۰ آدم اولایجیلر ایده یم * آنلر دخی
تیز آغلری بـ راغوب آکا تابـع
۲۱ اولدیلر * اول دخی آنـدن الرو
کچوب ایـکی غیری قرنـداش
یعنی زبدی اوغلی یعقوبـی و
قرنداشی یوحنایی بابالری زبدی
ایله برقایقده کوردی که آغلرینی
مرمت ایدرلرایدی وآنلری جاغردی
۲۲ آنلر دخی قایغی وبابالرینی تیز
۲۳ براغوب آکا تابع اولدیلر * وعیسی
بتون جلیلی طولاشوب مجمعلرنده
تعلیم وملکوتـگ بشارتـنی نـدا

ایله اوتروب تورلرنی وصله ایدرلر ایدردی و خلق آراسنده هر مرضی
واونلری جاغردی * اونلرده همان ۲۴ وهر خسته‌لکی اوگدردی * وآنک
۲۲ ساعت کمینی و اوزلـــرنـــنـــگ شهرتی بتون سوریایه جقدی و
آتاسنی قویوب اونـگ دالنجه آکا جمله دردناکلری و انـــواع
۲۳ کتدیلر * وعیسی تمام جلیلی کزوب مرض و آغـــریلر چکنـــلـــری و
و اونلرنـگ مجمع‌لرنـده تعلیم شیطانلولری و آی باصمشلری و
ویروب (کوکنک) پادشا هلغننگ مفلوجلری کتوررلر ایدی و آنلره
مژده سنی وعظ ایدر ایدی وهرطور ۲۵ شفا ویـردی * و آکا جلیلدن و
آزار و هر قسم مرض که اوخلقده دقابولسدن و اورشلیمدن و یهود
وارایدی صاغلدر ایدی * واونـگ ولایتـندن و اردنـگ اوته‌سندن
شهرتی تمام سیریا ولایتـنه جقدی نیچه جمعیتلر تابع اولورلر ایدی *
وجمله دردنا کلری و ایرو آیرو
مرضلره واغریلره کرفتار اولانلری
و دیـــوانـــه‌لری ومصروعلـــری
ومفلوجلری اونـگ یانینه کتوردیلر
۲۵ واواونلره شفا باغشلدی * وجوق
جمعیتلر جلیلدن ودقاپولیس اولکه
سندن و اورشلیم دن و یـــهودا
ولایتـندن واردننـگ اوطرفـندن
اونـگ دالنجه دوشد یلر *

Внимательно разсматривая вышеприведенные факты и критически сличая помѣщенные въ этой хрестоматіи въ 3-хъ отдѣлахъ отрывки, надѣюсь, что свѣдущій въ тюркскомъ языкѣ убѣдится въ справедливости мнѣнія, что между нарѣчіями Османлы и Адербиджана, кромѣ означенныхъ выше случаевъ, нѣтъ особенной разницы.

Примѣчаніе. Къ концу этой хрестоматіи, послѣ разсказовъ, помѣщенныхъ въ Османскомъ отдѣлѣ, приложены разговоры и пословицы съ переводомъ на русскій языкъ. Первые заимствованы мною изъ разговора Біянки, а вторыя изъ турецкой грамматики Жобера. Оба они на французскомъ языкѣ. Эти разговоры и пословицы, кромѣ практической цѣли познакомить учащихся, какъ съ конструкціею фразъ и оборотовъ, такъ и способомъ выраженія и составленія рѣчи на тюркскомъ языкѣ, служатъ вмѣстѣ съ тѣмъ лучшимъ доказательствомъ высказаннаго въ предисловіи моего мнѣнія, что между нарѣчіями Османлы и Адербиджанскимъ нѣтъ такой разницы, на основаніи которой можно было бы отдѣлить ихъ и сказать, что говорящій на одномъ не пойметъ другаго.

Считаю не лишнимъ сказать нѣсколько словъ о помѣщенныхъ въ этой книгѣ статьяхъ.

РАЗСКАЗЫ, ПОМѢЩЕННЫЕ ВЪ 1-МЪ ОТДѢЛЕНІИ.

Складъ рѣчи и изложеніе въ запискѣ Баберъ-Наме труднѣе, чѣмъ въ исторіи Абуль-Гази, Бхадиръ-Хана, которая по своей легкости и удобопонятности можетъ считаться образцовымъ произведеніемъ на джагатайскомъ языкѣ. Стихи Наваи написаны довольно цвѣтистымъ слогомъ.

Помѣщенныя во 2-мъ отдѣленіи статьи, а именно переведенныя мною съ персидскаго, равно переводъ Евангелія Матѳея, изъ котораго взяты мною 3 главы, написаны простымъ, разговорнымъ языкомъ, а исторія Дербентъ-Наме, изъ которой заимствованъ мною отрывокъ, написана довольно краснорѣчиво. Одно стихотвореніе поэта Небати, равно книги Зербія и Аскарія, откуда я извлекъ два небольшіе отрывка, отличаются напыщенностію и неудобопонятностью языка. Въ сочиненіи, написанномъ подобнымъ слогомъ, турецкій элементъ совершенно поглощенъ арабскими и персидскими словами и фразами. Этимъ языкомъ не говорятъ, но пишутъ объ ученыхъ предметахъ. Газели Фузули на-

писаны самымъ простымъ, разговорнымъ, легкимъ слогомъ. Въ этой хрестоматіи я ничего не помѣстилъ изъ поэмы «Лейла ве Меджнунъ», произведенія Фузули, потому что этотъ поэтъ пользуется большою популярностію между Закавказскими, Адербиджанскими мусульманами. Изданія его сочиненій очень распространены.

Въ 3-мъ отдѣленіи помѣщены статьи, а именно 2 главы перевода Евангелія Матѳея, разсказы изъ хрестоматіи Дитереси и басни изъ книги, подъ названіемъ Choix des fables, написаны простымъ, но пріятнымъ, легкимъ слогомъ. Разсказы изъ хрестоматіи Дитереси, въ особенности, отличаются своею легкостію и наивностію. Тутъ нѣтъ никакихъ риторическихъ украшеній, никакихъ аллегорій. Это простой, разговорный языкъ въ устахъ Турка-Османлы, который никогда не бывалъ въ большихъ городахъ, никогда не слыхалъ, какъ выражаются люди ученые, или принадлежащіе къ высшему кругу общества. Тутъ вы услышите безпрестанное повтореніе любимаго простолюдиномъ глагола: «говоритъ», арабскихъ и персидскихъ словъ очень мало, если они мѣстами и встрѣчаются, — они также понятны всякому Тюрку, какъ понятны всякому Русскому слова: сенатъ, армія, сюртукъ, фабрика и т. п.

Но въ сравненіи съ этимъ, языкъ, которымъ переведены басни въ книгѣ, подъ названіемъ Choix des fables, болѣе обработанъ и очищенъ отъ выраженій, свойственныхъ простолюдину.

Слогъ, которымъ изложены разсказы сорока-визирей, посольство Мухамедъ Эфенди во Францію, исторія Решидъ Эфенди, Гюмаюнъ-Наме, Тысяча одна ночь, и Кабусъ-Наме, цвѣтистъ, мѣстами испещренъ арабскими и персидскими словами и оборотами, чисто турецкія слова замѣнены словами упомянутыхъ языковъ, и потому элементъ турецкій тутъ едва замѣтенъ. Но, не смотря на это обстоятельство, складъ рѣчи и выраженіе въ этихъ разсказахъ, все-таки удобопонятны, потому что послѣ каждаго предложенія слѣдуетъ турецкій глаголъ, періоды не такъ растянуты, по этому имѣющій хотя небольшое знаніе въ арабскомъ и персидскомъ языкахъ можетъ понимать написаное подобнымъ слогомъ сочиненіе. Всѣ эти сочиненія извѣстны Адербиджанцамъ, которые смотрятъ на нихъ авторовъ, какъ на своихъ соотечественниковъ и по нимъ обучаютъ грамотѣ, считая языкъ, на которомъ составлены эти сочиненія, своимъ собственнымъ. Но отрывокъ, заимство-

ванный изъ хрестоматіи профессора г. Мухлинскаго и письма изъ письмовника, напечатаннаго въ Константинополѣ, изложены труднѣйшимъ слогомъ. Это новѣйшій языкъ, выработанный и пересозданный современными турецкими писателями, т.-е. такой языкъ, который нельзя понимать, какъ справедливо замѣчаетъ Фаудъ-паша, авторъ турецкой грамматики, пока въ совершенствѣ не будешь знать арабскаго и персидскаго языковъ. А я съ своей стороны позволяю прибавить, что это такой языкъ, который изъ 100 челов. Турокъ едва ли 5 поймутъ, и этимъ-то языкомъ, къ нашему удивленію, пишутъ въ настоящее время газеты и журналы для чтенія и пользы народа вообще. Кромѣ высшаго круга общества и духовныхъ лицъ, много ли найдется такихъ изъ простаго класса, которые знали бы въ совершенствѣ арабскій и персидскій языки, чтобы понимать сочиненія современныхъ писателей. Фаудъ Эфенди, въ введеніи къ своей грамматикѣ турецкаго языка, раздѣляя составъ ея на 3 элемента: арабскій, персидскій и турецкій, между прочимъ, какъ я замѣтилъ выше, говоритъ, что для того, чтобы знать хорошо турецкій языкъ, необходимо сперва знать въ совершенствѣ арабскій и персидскій. Судя по современному направленію турецкой литературы, Фаудъ Эфенди отчасти правъ, но смотря на это съ европейской точки зрѣнія, онъ очень ошибается, ибо при такихъ условіяхъ, которыя предполагаетъ почтенный Эфенди, скоро ли возможно усвоить себѣ европейское образованіе? Сколько лѣтъ долженъ посвятить бѣдный Турокъ на изученіе арабскаго и персидскаго языковъ, для того только, чтобы понимать литературный языкъ современныхъ писателей? Когда же онъ станетъ учиться тѣмъ предметамъ, которые необходимы для общаго образованія? Заимствованныя мною газели изъ дивана Баки, Джеферн, Ахмедъ-Пащи, Мухиби, Ниджати, Хемди, Хіяли, Нихали, Седри и Абеди написаны пріятнымъ, обработанымъ и изящнымъ языкомъ прошлаго столѣтія, когда турецкая литература находилась въ самомъ цвѣтущемъ состояніи и не была такъ испещрена, какъ теперь, арабскими и персидскими словами и оборотами.

Разговоры и пословицы, заимствованные мною изъ книгъ, написанныхъ османскимъ языкомъ, какъ это замѣчено ихъ авторами, суть однако тѣ самые разговоры и пословицы, которые вы безпрестанно услышите изъ устъ Адербиджанца, кромѣ отмѣченныхъ въ скобкахъ словъ,

нѣтъ ничего другаго, что могло бы быть непонятнымъ Адербиджанцу Слогъ, коимъ составлены эти разговоры и пословицы, простой, но, обработанный, изящный языкъ, полный благозвучія. Конечно разговоры эти написаны не такимъ языкомъ, какимъ выражаются деревенскіе терекемы (мужики), но такимъ, которымъ говоритъ человѣкъ, получившій достаточное образованіе, или принадлежащій къ высшему или среднему кругу общества. Въ нихъ господствуютъ тюркскій элементъ, складъ рѣчи, обороты и выраженія свойственны этому языку. Эти разговоры и пословицы приложены особо, вслѣдъ за турецко-османскимъ отдѣломъ. Можетъ-быть, мнѣ скажутъ, что складъ, выраженіе, строеніе цѣлаго періода и рѣчи у современныхъ Турокъ совершаются иначе, нежели у писателей стараго времени; и что этою-то особенностію и отличается османскій языкъ отъ адербиджанскаго. На это я скажу, во *1-хъ*: общеупотребительный, какъ у Османлы, такъ и у Адербиджанца разговорный языкъ, за исключеніемъ нѣсколькихъ мѣстныхъ выраженій и произношеній, о чемъ мною замѣчено было высше, одинаковъ; во *2-хъ*, адербиджанскіе мусульмане отчасти изъ подражанія Туркамъ Османлы, а отчасти изъ ученаго тщеславія дѣлаютъ съ своимъ языкомъ тоже, что самые Османлы. Желающіе непосредственнымъ опытомъ удостовѣриться въ справедливости моего мнѣнія могутъ обратиться къ учебнику адербиджанскаго нарѣчія, составленнаго г. Безировымъ. Наконецъ, въ *3-хъ* турецкіе современные писатели, какъ справедливо замѣчаетъ профессоръ Казембекъ въ учебникѣ своемъ, на страницѣ 6-й, не умѣетъ такъ легко и ясно писать, какъ писали въ старое время; на основаніи этихъ же обстоятельствъ я старался преимущественно помѣстить въ своей хрестоматіи отрывки изъ сочиненій авторовъ прошлаго столѣтія, такъ какъ болѣе или менѣе въ нихъ только сохранились характеръ, элементъ, обороты и изложеніе, свойственные тюркскому языку, и слѣдовательно учащійся по нимъ можетъ только ознакомиться съ сущностію тюркскаго языка.

Слова къ христоматіи, которыя не вошли въ словарь турецко-татарско-русскаго словаря изданнаго въ 1864 году.

I

ابا *иба*, отвращеніе. а.

ابراهيم *ибраһимъ*, Абраамъ.

ابعد *абъадъ*, далекій. а.

ابنا *эбна*, потомки, сыновья. а.

ابنوش *абнусъ*, эбень. а.

ابهر *абһаръ*, блестящій. а.

ابوجهل *абуджеһль*, невѣжда. а.

اجل *аджель*, поводъ, причина. а.

اجلدن *аджелденъ*, по той причинѣ, по причинѣ.

اجلال *иджлалъ*, слава, пышность, великолѣпіе. а.

احبا *аһба*, друзья. а.

احتساب *ихтисабъ*, счетъ, а.

احساس *эһсасъ*, чувство, инстинктъ, ощущеніе. а.

احرار *ихраръ*, вольные, свободные, немирные. ед. حرّ а.

احديت *эһдіетъ*, единство, а.

اخلال *ихлалъ*, друзья, товарищи. ед. خلّ а.

آذر *азаръ*, огонь. а.

آذوقه *азуке*, провіянтъ.

آرا — آراى *ара — арай*, украшающее. отъ. п. آراستن

ارايه ايتمك *ирае-этмекъ*, представлять. доложить. а. т.

ارث *ирсъ*, наслѣдство. а.

آرامكاه *арамго*, мѣсто, покой. п.

ارجاع ايتمك *ирджеэт*, эт. воз-

вращать, поручать. а. т.

ارخا ايتمك *арха-этмекъ*, направить путь, опираться. т.

اردن — اوردن іорданъ.

ارغاد *аргадъ*, работникъ. а.

اورك *урекъ*, сердце. т.

ارمك *ирмекъ*, достичь. т.

آزاد *азадъ*, свобода, свободный.

آزتمق *азытмекъ*, развращать т.

آزورده *азурде*, обиженный. п.

استشعار *истишаръ*, боязнь. а.

اسفل *есфель*, нижайшій, а.

استشهاد *истишhадъ*, свидѣтельство, доказательство. а.

استعارات — استعار *истиаръ*, аллегорія, метафора. а.

استداد *истадъ*, укрѣпленіе, а.

اسعد *асадъ*, счастливый. а.

اسقاط *искатъ*, выкидываніе, отнятіе, лишеніе. а.

اسكله *искеле*, порта, гавань лѣсница, пристанище.

اشخاص *шиhасъ*, люди. ед. شخص

اشرفی *ашрефи*, червонецъ. п.

اسلاف — سلف *еслафъ*, предшествовавшіе, потомки. а.

اشك *ешикъ*, внѣ дома, дворъ т.

اشفاق *шифакъ*, милосердіе, великодушіе, милость. а.

اشوری *ашури*, много, на другой сторонѣ. т.

اصاغر *асаширъ*, младшіе, а.

اصدقا *исдике*, искренные друзья

اضحا *изha*, день курбанъ байрама. ед. اضحاه

اضعاف *изъафъ*, удвоенный, разслабленный. а.

اعطاف *атафъ*, благосклонность, снисхожденіе, ед. عطف

اغور *ауръ*, кривой. а.

افحم *афhемъ*, самый большой.

اقباس ايتمك *икбасъ-этмекъ*, взять, заставить получать, а. т.

اقتباس ايتمك *иктабасъ*, взять,

занять, получать, а. т.

اقدام *икдамъ*. попеченіе, забота, вниманіе, усиліе. а.

اقطار *иктаръ*, область, страна.

اكسلمك *экеильмекъ*, уменьшить. т.

اكيد *акидъ*, сторгій, твердый,

آلان *аланъ*, теперь. а.

الله خاطرى ايچون во имя Бога.

التمك *илтмекъ*, нести, проводить, протянуть. т.

الحاق ايتمك *илhакъ-этмекъ*, прибавлять, соединять, а. т.

الذى *алзи*, который. а.

الى انقراض *ила-инкразъ*, до конца, постоянно. а.

اليفه *алифэ*, привычка, а.

الغياث *алгіясъ*, помощь, цособіе, помогите, увы. а.

امرود *амрудъ*, груша.

اماط ايتمك *имате-этмекъ*, отнять, лишать, а. т.

امجد *амджедъ*, благородный, славный, а.

ان انا الله *ан-аналлаh*, я есмь Богъ. а.

انا *ана*, мы, ед. انت *анта*, а

انار *анаръ*, огонь, свѣтъ. а.

انام *анамъ*, народъ. а.

اندوز *андузъ*, пріобрѣтеніи. п.

انجيلين *анджелейнъ*, такимъ образомъ, такъ точно. т.

انجلا *инджла*, быть свѣтлымъ.

اندك *ендекъ*, коротко. п.

انزوا *инзива*, удаленіе отъ міра, уединеніе, аскетизмъ. а.

انعقاد بولمق *инакадъ-бульмакъ* соединяться, совокупляться.

انكرك *энгереке* эхидная змѣя.

انويشروان собств, имя.

اهنك — آنككار *олаhенкъ, аhенкаръ*, кузнецъ. а.

اواسط *овоситъ*, средина. а.

اوتاد *ётадъ*, староста.

ایراد *ирадъ*, приведеніе, ссылка, доказательство. а.

ایزاء *иза*, противность. а.

ایقا ایمک *ика этм.* отложить,

ایقاص *икасъ*, паденіе. а,

ایقاظ ایتمک *эт. икасъ*, возбудить, понять, воскрешать, производить. а. т.

ایضا *иза*, еще, тоже, опять, сново. а.

ایلخی *илхи*, табунъ.

آیانده وروندہ приходящій и уходящій, прихожане. п.

اوراد *ерадъ*, похвала отъ. ورد

اوطان отъ وطن *ветенъ*, родина.

اوغرتمق *ожатмекъ*, забавлять, занимать, (воровать). т.

اوتدنبرو *ётчдэнъ беру*, дивно, съ искони. т.

اوغرو *ёгру*, противъ, на встрѣчу, насупротивъ. т.

اولاف اولاق *улафъ*, *ёлахъ*, животное, четвероногое.

اولشمق *улушмекъ*, доставить, дѣлить. встрѣчаться. т.

اوقوشمک *ёкутмекъ*, уподобться.

آیاب وذهاب восходъ и закатъ.

با

بادی *бади* начинающій, подъ.

بازخواست *базъ хастъ*, наказаніе, взысканіе, возмездіе. п.

بازکشت *базъ гештъ*, возвращеніе, обратный путь. п.

بال *баль безъ*, بالمضاعف *биль мезаифъ*, безъ прибавки, безъ увеличенія. я.

بحل *бехль*, подарокъ. а.

بختور *бэхтуръ*, счастливый.

بدکو *бедъ ю* хулитель, клеветникъ, злослов. п.

بد سرشت *бедъ сришть* человѣкъ, дурнаго свойства, дур-

ной натуры. п.

بد فال *бедъ фалъ*, дурное предзнаменованіе, несчастіе а.

بدو *беду* начало. а.

بر *берръ*, поле, степь. п.

بران *бюрранъ*, острый, пересѣкающій, перерѣзывающій. п.

بر پا ایتمك *беръ па этъ*. возмущаться, волноваться. п. т.

برخی *берхи*, нѣкоторый. п.

برکه *берке*, бассейнъ. а.

برنا *бюрна*, юноша. п.

بری *бери*, свободный, сжатый. а.

بریه *бериія*, тварь. а.

برید *беридъ*, вѣстникъ. п.

بزاز *безазъ*, мелочный торговецъ, купецъ галантерейныхъ товаровъ. а.

بضاعه *беза*, капиталъ, товаръ. а.

بصیر *бесирь*, м, بصایر зрѣніе,

بلیج *балидже*, загадка. т.

بللو باشلو *беллу беттлу*, извѣстный съ ногъ до головы, явный. т.

بالکلیه *билькюлля*, совершенно,

باله التوفیق *билатюфикъ*, съ помощію Бога. а.

بلکلمك *биленлемекъ*, проснуться, пробудиться испугавшись.

بنا علی هذا *бина алаһоза*, по этому. а.

بنات *бинатъ*, дочери. а.

بنات نعس *бинетъ несъ*, большая медвѣдица. а.

بندر *бендеръ*, порта. а.

بنی اسرایل *бени исраиль*, израильтяне. а.

بهلول *беһлуль*, имя брата Арунь Эль Решида, который будучи весьма уменъ, притворился глупымъ. а.

بهر حال *беһеръ һалъ*, во всякомъ случаѣ. а.

بوجك *буджекъ*, червь, насѣкомое. т.

بواب *бэвадъ*, привратникъ, дворникъ, швейцаръ. а.

بیات *бсіятъ*, прошлое, старое, черствый хлѣбъ. а.

بیجا *биджа*, неумѣстный, не приличный, не къ статьи. п.

بی اشتیا *би шитиба*, безъ сомнѣнія. а.

بیچون وچرا *бе чунвечера*, безъ отвѣта, безотчетно. п.

بیدپای برهمن собст. имя. а.

بیواجه *бивэдж-*, вдова. п.

بی دماغ ایتمک *бидамакъ этмекъ*, разсердить, растроить.

بی دل *бидль*, онѣмѣвшій, не мощный, слабый. п.

پا

پایدار *паидаръ*, твердый, постоянный, продолжительный. п.

پاس *паэъ*, ржавчина. п.

پزیر *пезиръ*, принимающій, п.

پرنده *перендэ*, птица, п.

پرستش *пурсишъ*, поклененіе, п.

پرسش *пурсишъ*, вопросъ. ц.

پسته *пуста* фисташка. п.

پوشاک *пушакъ*, одежда, покрывало, покровъ. п.

پوشش *пушишъ* покрывало. п.

پوچ ایتمک *пучь, эт.* уничтожить, т. п.

پیرامین *пирамінъ*, окружность, область. п.

پیچ *пичь*, кривизна, завивка. п.

پیشمال *пишмиль*, фартукъ.

پیشوار *питваръ*, встрѣча. а.

پیشنهاد *пишнhадъ*, предводитель, руководитель. п.

پیغان *пиганъ*, молва, слухъ. п.

تا

تاپدامق *таптамкъ*, топтать. т.

تار *таръ*, тетива у луки, ин-

تابداق *табдакъ*, топтаніе, топтаніе, болотистое мѣсто. т.

струментъ на которомъ играютъ. п.

تبريد *тбридъ*, охлажденіе, освѣженіе. а.

تثنيه *тесжія*, двойственное число. а.

تحديث ايتمك *теһдисъ этмекъ*, причинять, произвести.

تخريب *тенрибъ*, разрушеніе.

تحليف *тенлифъ*, клятва. а.

تخمير *техмиръ*, скрытіе, а.

تخويف *техвифъ*, пуганіе, устрашеніе, боязнь. а.

تحشيى *тенши*, выписанный на полѣ, въ концѣ книги. а.

تدفين *тедфинъ*, охраненіе, погребеніе, скрытіе. а.

ترسيل *терсиль*, посланіе, отправленіе, разсыльный. а.

تراكم *теракимъ*, собранной. а.

ترمك — تورمك *тёрмакъ*, происходить, произойти. т.

تزكيه *тезкія*, исправленіе, очищеніе, освѣщеніе, удостовѣреніе. а.

تسجيع *тесджи*, размѣръ, риѳмъ.

تسهيل *тсиль*, легкій. а.

تسهيم *тесһимъ*, раздѣленіе. а.

تطهير ايتمك *шетһиръ эт.* очищать, исправлять. а.

تصاعب *тесаһпбъ*, подтвержденіе, владѣніе. а.

تضيقه *тезике*, притѣсненіе. а.

تعديل *тедиль*, удостовѣреніе, исправленіе, расчетъ. а.

تعميم ايتمك *темпюъ*, сдѣлать вещь удобною для всего. а. т.

تفضيح *тефзиһ*, безславіе, безчестіе. а.

تلمذ *телмизъ*, ученикъ. а,

تلافه — تلافى *телафи*, исправленіе достиженіе. а.

تملل — تملى *темаль* или *темилеаль*, терпѣніе. а.

توفيق *тевфикъ*, согласіе, соотвѣтствованіе, согласно. а.

تيشه *тишe*, топоръ. а.

تيمورلنك *темурленкъ*, Тимурленкъ. соб. имя. а.

تيمن *тимменъ*, счастіе, почитаніе, благополучіе. а.

ثغور *сугуръ*, яма, трещина, разсѣдина, щель. а.

تمساح *темсаh*, крокодилъ. а.

تمهيل ايتمك *темhиль этмекъ*, медлить, продолжать время. а.

تلقين ايتمك *телкинъ этмекъ*, учить, дать знать, увѣдомить.

تمايل — تمال уклоненіе, волненіе, измѣненіе. а.

تنيزه *тензе*, веселіе, отдохновеніе. т.

توزيع *тевзіи*, раздѣленіе. а.

جا

جل ايتمك *джель этмекъ*, блистать величіемъ, славою. а.

جلا *джела*, вещь ясная, открытая جلابخش *джелабехшъ*, дарующій свѣтъ, освѣщающій, озаряющій. а. п.

جلاقيلمق *джулай-килмакъ*, разлучаться. переѣхать, оставить, удаляться. а. т.

جيلين *джелинъ*, какъ, подобно, точно. т.

جانى *джани*, преступающій законы, преступникъ. п.

جبانت *джебенетъ*, جبان *джебанъ*. степь, поле. а.

جبه خانه *джебэ-ханэ*, арсеналъ.

جرعت *джуретъ*, глатокъ, п. остатки на днѣ бутылки, капля. а.

جزع *джезе*, печаль, грусть. а, جكرد *джердъ*, или جكردكه *чекардъ-ке*, косточка. т.

جلامق *джеламакъ*, соединять.

جمهور *джемhуръ*, собств. имя визиря, упоминаемаго въ разсказѣ hюмаюнъ намѣ.

جن *Джинъ*, частица, которая ставится въ концѣ слова. т.

جنايت ايتمك *дженаіетъ-этъ*. грѣшить, совершать преступленіе. измѣнить, а. т.

جنسيه *дженсія*, имущество. а.

جواد *джевадъ*, щедрость. а.

جاد ед. جاده большая дерога, а.

جورمك или چورمك гнить, превратитьсявъ прахъ, портиться.

جويا *джуія*, ищущій, п.

جيفه *джифэ*, трупъ. а.

جغيز *джигизъ*, точка, черта, планъ, кругъ. т.

چا

چاپلنمق *чапланмекъ*, кувыркаться, бросаться по сторонамъ, качаться, плескать. т.

چار پاره *чаръ-паре*, строфа, состоящая изъ 4-хъ стиховъ. п.

چاشمق *чашмакъ*, ошибаться. т.

چبين *чибинъ*. муха. т.

چتر *чатръ*, зонтикъ. ц.

چراغ *чиракъ*, воспитанникъ, питомецъ, свѣча. т.

چشن *чешнъ*, пиръ. угощеніе. п.

چشيده *чешиде*, испитанный, испробованный. отъ چشيدن ц.

چكين *чикинъ*, плечо. п.

چكردكار *чекирдкаръ*, косгочка.

چور و چوب *чоръ-ве-чобъ*, тростникъ, хворостъ. т.

چوقه‌دار *чукадаръ*, служитель, лакей, прислуга. т.

چوكه *чуке*, галка, т.

چينمك *чейнемекъ*, жевать, т.

حا

حاتم طای *hатемъ-таи*, соб. имя. а.

حاصل كلام *hасилъ-келамъ*, въ

заключеніе, подконецъ. а.

حاكى *наки*, разсказывающій. а.

حايزاولمق *наизъ-олмакъ*, получаться, достигнуть. а. т.

حبور *нубуръ*, радость, веселіе.

حرر *нераръ*, отъ حر былъ написанъ, былъ сочиненъ. а.

حرمان *нирманъ*, лишеніе, отнятіе надежды. п.

حريم *неримъ*, священное, неприкосновенное. а.

حسن ميمندى *несенъ-мимендй*, соб. имя.

حضيض *незизъ*, изъ внутри. а.

حمّال *немmаль*, разнощикъ. а.

حوايج *невайджъ*, необходимыя вещи ед. حاجت *наджетъ*. а.

حوصله *невселе*, зобъ, желудокъ, вмѣстилище. а.

حيز قبول ايتمك *низъ-кабулъ-эт*. удостоить принять.. а. т.

حيطه *нитетъ*, или حيط окруженіе, мѣсто, обхватываніе, различіе, стѣна. а.

خا

خاتمه *хатемэ*, заключеніе, конецъ, чтеніе корона. а.

خاسر *хасиръ*, тотъ, который понесъ убытокъ, заблудшій, потеря, поврежденіе. а.

خالوار *халваръ*, мѣра, большой мѣшокъ. т.

خامت — حاتمت *хаметъ-хатеметъ*, лукавый, коварный, злой, вредный. а.

خامس *хамсъ*, пятый. а.

خبط دماغ *хубте-демагъ*, припадокъ, падучая болѣзнь. а.

خدّ *хаддъ*, щека, ланита. а.

خزر *хизръ*, имя народа, обитавшаго у Каспійскаго моря.

خسك *хесекъ*. смоковница. п.

خشيت *хешіетъ*, боязнь, страхъ.

خطه *хутте*, область, уѣздъ. а.

خضر *хизръ*, имя пророка, который выпилъ воды изъ источника жизни и не умретъ до представленія свѣта. а.

خلط ايتمك *халятъ - этмекъ*, смѣшать, соединить. а. т.

غلوصيه *халусія*, усердіе, искренность, чистосердечіе. а.

خلت *халіятъ*, дружба. а.

خنّاس *хеннасъ*, искуситель. а.

خلاب *хилабъ*, грязь, болото.

خندق *хендекъ*, ровъ, яма. т.

خون آشام *хунъ-ашамъ*, кровопійца. п.

خواجه نصر الدين соб. имя извѣстнаго на востокѣ болагура. а.

خونين *хунинъ*, кровавый. п.

خيرت طعام *хейретъ-теамъ*, поминки. а.

د

داد وستاد *дадъ - вестадъ*, дать и взять, торговля. п.

دالنجه *далинджже*, сзади. т.

دام *дамъ*, крыша. т.

دثار *дисаръ*, платье. а.

دجاء *дюджа*, мракъ ночи. а.

دربدر *дербедеръ*, скитаніе, разрушеніе, шатаніе, п.

دركار اولمق *деркаръ*, быть извѣстнымъ, явнымъ. а. т.

درايه *драніе*, свѣтлый взглядъ.

درد *дуртъ*, гуща, осадокъ. п.

دعوت نامه *деветъ - каме*, пригласительный билетъ. а.

دفتر خانه *дефтеръ-хане*, канцелярія, контора, архивъ. п.

دكلو *деклу*, около, сколько, подобно, такъ, столько. т.

دلا *дила*, о сердце! п.

دلتنك اولق *дильтенкъ-олмакъ* грустить, печалиться. п. т.

دلجو *дилджу*, плѣнительный. п.

دلخواسته *диль-хасте*, желаніе

сердца, любимый. п.

دلخون *дилхунъ*, имѣющій окровавленное сердце. п.

دلسوز *дильсузъ*, воспламеняющее сердце, острый. п.

دلسوخته *дильсухте*, сожженный сердцемъ, испытавшій страданіе, несчастный. п,

دماء *деме*, кровь. а.

دلوجه *делудже*, плевелъ. а.

داماد *демаде*, тесть. п.

دمدمه *демдемэ*, хитрость, звукъ, тихое пѣніе, мелодія. п.

دمت *деметъ*, стогъ, куча. а.

دمنه وكليله *демне-ве-келиле*, имя упомянуемыхъ въ Һюмаюнъ-намэ животныхъ. а.

دنيازاد *дина-задъ*, соб. имя.

دوشرمك *девширмекъ*, вѣять, очищать, провѣтрить. т.

دوكش *дёгюшъ*, сраженіе, битва. т.

دولتمند *дёвлетъ-мендъ*, богатый, имѣющій состояніе. п.

دهيك *дехекъ*, 10-я часть. п.

دونانمه *дёнанме*, флотъ, публичное торжество, празднество, каюта. т.

ديشيك *дешикъ*, дыра, нора, отверстіе, щель. т.

دیندار *диндаръ*, набожный, благонадежный, вѣрный. п.

ديويد *дивидъ*, чернилица. п.

دها *деһа*, хитрость, проницательность, умъ. а.

ديوانخانه *диванъ-хане*, присутственное мѣсто. п.

ديوانه وار *диване варъ*, какъ сумашедшій. п.

ديك *дикъ*, прямо. т.

ذ

ذلّت *зиллэтъ*, униженіе, низость. подлость. а.

ذمذمه *зимзиме*, тихій напѣвъ, шумъ, звукъ, мелодія. а.

ذكر ايتمك *зикръ-этмекъ*, молитьея, превозносить. а. т.

ذميم *земимъ*, низость, подлость, несчастіе, охужденіе. а.

ذهاب *зиһабъ*, удаленіе, уходъ, отправленіе. а.

ذوالفقار *зульфекаръ*, двурогій, эпитетъ приписываемый восточными писателями Александру Македонскому, имя сабли, принадлежащей Алію. а.

ر

راجعون *раджеунъ*, возвращающійся, надѣющійся. а.

رافت *рафетъ*, защита, величіе.

رايض *раизъ*, всадникъ. а.

راى دابشيلم собств. имя. а.

رباعى м. رباعيات *рбай - рбаіятъ*, четвертое слово, состоящее изъ 4-хъ буквъ, четырехъ-стишіе. а.

ربع سكون *ребэ-скунъ*, четверть свѣта, 4 страны свѣта. а.

ربقته *ребекетъ*, ожерелье. а.

ردا *рда*, плащь, пальто, верхнее платье. а.

رسن *ресэнъ*, веревка, канатъ. а.

رشّ ايتمك *решшъ-этмекъ* обрызгать. а, т.

رشوت *рышвета*, взятка. п.

رمد *ремедъ*, страданіе, копье. п.

رمل *ремель*, песокъ, а.

رهبان *реһбанъ*, священникъ. п.

رنك وروغن ويرمك *ренкъ-веровганъ - вермекъ*, украсить, дать лучшій видъ. т. п.

رهبى или راهبتى *реһби - реһбети*, боязнь, страхъ, печаль. а.

رهايابولمق *рһаябъ - олмакъ*, спастись, избавиться, а. т.

رياض *ріязъ*, садъ, цвѣтникъ. а.

ريان *ріянъ*, разноцвѣтный. п.

ريب *рибъ*, лицемѣріе. п.

ز

زارع *зарьи*, хлѣбопашецъ, земледѣлецъ. а.

زانی *зани*, развратникъ, блудъ.

زبرجد *зеберджедъ*. топазъ. п.

زبس *збесъ*, столько. п.

زعما отъ زعامت *зіама-зіаметъ*, помѣстіе, ленъ, помѣщикъ. т.

زغن *заинъ*, сорока, галка. н.

زغر *заиръ*. скука, печаль а.

زلیل *зелилъ*, низкій, подлый. а.

زهره *зehре*, желчь, смѣлость, расположеніе, состояніе, сила

زنبیل *зинбилъ*, навозъ. п.

زیروزبر ایتمک *зиръ-во-зеберъ-этъ*. уничтожить. т. п.

زیتون یاغی *зейтунъ-ягы*, деревянное масло. т.

زیتون *зейтунъ*, оливъ. т.

سا

ساج *саджъ*, волосъ. т,

سازش *сазишъ*, согласіе, миръ. п.

ساعی *саи*, старающійся, клеветникъ, сплетникъ. а.

سالب *салибъ*, отнимающій. а.

سالک *саликъ*, идущій, путникъ, путь, путеводитель. а.

سالوس *салусъ*, нахмуренный а.

سبحان *сюбханъ*, хвала. слава.

سرعوج *серһуджъ*, перья изъ цапли. а.

سراغ *сераъ*, развѣдываніе. т.

سرایت *серайтъ*, сообщеніе, заряженіе, соприкосновеніе.

سرشت *сиришть*, составъ, сложеніе, натура, свойство. п.

سریان *сирьянъ*, сирійскій. т.

سخن چین *сухань-чинъ*, переносникъ словъ, доносникъ. н.

سعدی *сеади*, имя знаменитаго персидскаго поэта.

سفّاک *сеффакъ*, проливающій кровь, строгій. а.

سلطان محمود соб. имя Пер-

сидскаго царя

سفيل *сефиль*, бѣдный, униженный, низкій. а.

سندان *синданъ*, ковальня. т.

سنجاب *сенджабъ*, бѣлка, мѣхъ.

سنجاق *санджакъ*, провинція, область, губернія. т.

سهنك *сеhнекъ*, кувшинъ, а.

سور *суръ*, валъ, свадьба, окопъ.

سولخمق *сёлухмекъ*, увядать. т.

سوق *сукъ*, базаръ. т.

سوهان *суhанъ*, напилокъ. т.

سيرسهم *сиръ-сhемъ*, ужасная быстрота. а.

سيمبر *симберъ*, имѣющая бѣлую грудь, какъ серебро. п.

سيمين *симинъ*, бѣлый, какъ серебро. а.

شا

شاكن *шакинъ*, челобитчикъ, жалобщикъ. а.

شايق *шаикъ*, любящій. а.

شاعی *шам*, уединенный. а.

شافی *шафы*, позднее время, чистосердечный, правдивый, откровенный, изцѣляемый. а.

شامخ *шамихъ*, царскій, высокій, отличный. а.

شباهت *шибаhетъ*, подобіе, сходство. а.

شتربه *шутурбе*, имя одного быка, упомянуемаго въ книгѣ hюмаюнъ-Намэ

شدّاد *шедаддъ*, имя царя персіи.

شراء *шере*, продажа, покупка. а.

شركا *шерка*, товарищество. а.

شعار *шуаръ*, обидчикъ. а.

شقاوت *шекаветъ*, наглость, дерзость. а.

شكارگاه *шикаргя*,, мѣсто въ которомъ охотятся. п.

شنك *шенкъ*, прекрасный нѣжный, населенный. т.

شهپر *шеhперъ*, крылья. а.

شهلا *шеһла*, карій, п.

شور *шіуръ*, соленый, п.

شيپور *шіюръ*, труба, инструментъ, т.

شيم *шіемъ*. ед. شيمه *шимме*, добрыя свойства, качество. а.

شيوع *шіу*, развращеніе, развратъ. т.

صا

صارلمق *сарылмакъ*, обнимать, повѣситься, обхватывать. т.

اياغه صارلق *аяга-сарылмакъ*, бросаться. кинуться къ ногамъ, обвертываться. т.

صانب *санибъ*, совѣтъ, указаніе, палецъ. т.

صب *сабъ*, изліяніе, любовь, распространеніе. а.

صبيت *себіятъ*, дочь, дѣвица. а.

صحرت *зежретъ*, грусть. а.

صفحی *сефхи*, прощеніе. т.

صخر *сихре*, скала, камень. а.

صندال *сендалъ*. лодка. т.

صنامق *синамакъ*, пробовать. т.

صنور *снуръ*, граница, предѣлъ, примѣта, граница. т.

صهبا *сеһбаһ*, вино, которое утромъ пьютъ. а.

صيح *сиһ*, крикъ, плачъ, т.

صهرنيج или *серигъ-сиринджъ*, цистерна, водоемъ п.

ضا

ضخامت *зһаметъ*, полный, толстый, огромный. а.

ضحوة *зеһветъ*, время отъ утра до обѣда. а.

ط

طاپمق *тапмакъ*, поклоняться, почитать, служить. т.

طارو *тару*, просо. п.

طاری *тари*, постигающій, приходящій вдругъ. а.

طابور *шабуръ*, поле битвы, военный снарядъ, т.

طابور منجوسیله *табуръ-менджусиле*, съ военнымъ снарядомъ, съ артиллеріею. а. т.

طَبّاخ *тебахъ*, поваръ, кухня. п.

طپوغ *тепугъ*, щикометка. т.

طرابلس *трабилёсъ*, Триполисъ.

طرلان *терланъ*, соколъ. т.

طواش *тевашъ*, евнухъ. т.

طمطراق *темтеракъ*, великолѣпіе, пышность, кичливость.

طهور *тhуръ*, чистый, непорочный, освященный, обрѣзаніе

طنجره *тенджире*, котелъ. т.

ظریف *зерифъ*, шутникъ, бѣдный, нѣжный, шутъ, милый. а.

عا

عابا *аба*, верхнее платье. а.

عاق *аккъ*, непослушный, мерзкій, возмутительный. а.

عدم الحسن *адемъ-елhуснъ*, отсутствіе красоты, безобразный, дурной. а.

عرشهٔ منبر *аршей-мунберъ*, кафедра, приступокъ. а.

عرعر *араръ*, чинаръ. а.

عرفیته *арфіятъ*, знатность, извѣстность, обычай. а.

عزرایل *азраилъ*. ангелъ смерти.

عزیمت *азиметъ*, чтеніе корана.

عسی *иса*, Іисусъ. а.

عشایر *ашаиръ*, общество людей, родство. а.

عقیمه *акиме*, безплодіе. а.

عقرت *акретъ*, безплодность.

علی التوالی *ала-тевали*, послѣдовательно, безпрерывно.

علی الراس و العین съ удовольствіемъ, извольте, съ повиновеніемъ. а.

علی الصباح *алаель-себаh*, утромъ рано. а.

عمّال *уммалъ*, дѣятели, художники, мастера. а.

عمدهٔ *амдетъ*, предположеніе,

главная цѣль, нарочно. а.

عنقريب *энкарпбъ*, скоро. а.

عيار *аіяръ*, воръ, мошенникъ, плутъ, негодяй. а.

غا

غانم *ганимъ*, богатый. а.

غام *гамъ*, жажда. а.

غايى *гаій*, главный. а.

غبن *габнъ*, обманъ, горе. а.

غران *гурранъ*, разъяренный, лютый, раздраженный. а.

غلا *гула*, неурожай, дороговизна.

غلاف *гюлафъ*, ножны. а.

غماز *геммазъ*, сплетникъ, доносчикъ, цензоръ. а.

غول *гюль*, лѣшій, бѣсъ, нечистый духъ пожирающій животныхъ.

غيات *гіясъ*, помощь, увы!, а.

غير متحرك *гейръ-митеherикъ*, недвижимое имѣніе. а.

فا

فالج *фалиджъ*, онѣмѣніе части тѣла, параличъ. а.

فتاح *феттах*, побѣдитель, открыватель, завоеватель. а.

فتان *фиттанъ*, возмутитель, бунтовщикъ. а.

فتن *фетэнъ*, раздѣленіе. а.

فحول *фухуль*, умный, одушевленный, мужественный. а.

فرقان *фиркань*, алкоранъ. а.

فرج *фериджъ*, радость. а.

فرغ *ферыгъ*, пустой, пустъ, порожній, месть. а.

فرزدف соб. имя. поэта.

فرقدان *феркиданъ*, двѣ звѣзды съ большою медвѣдицею. а.

فرعون *фараонъ*, Фараонъ.

فستق *фистекъ*, фисташки. т.

فضحت *фесихетъ*, безчестіе, посрамленіе, дурной конецъ.

فضولى *фузули*, имя знаменитаго поэта турецкаго. а.

فلاكت *фелакетъ*, несчастіе.

فقارت *фукаретъ*, бѣдность. а.

فقرات ед. فقره статья, параграфъ. а.

فنر *фенеръ*, фонарь.

قا

قابلت *каблетъ*, акушерка. а.

قات اولمق *катъ-олмакъ*, согнуться, быть согнутымъ. т.

قاض القضاة предсѣдатель, главный судья. а.

قارش *каришъ*, смѣсь. т.

قالقان *калканъ*, щитъ, панцырь.

قبله *каблэ*, мѣсто, къ которому обращаютъ лице мусульмане во время молитвы, югъ. п.

قبالة *кебале*, купчая. а.

قبادشاه соб. имя. т.

قباغ *кабагъ*, впередъ. т.

قدّ *кедде*, уже. а.

قدمت *кедметъ*, попеченіе, забота, приступъ. а.

قدير *кадиръ*, всемогущій. а.

قراقوش *каракушъ*, орелъ т.

قرادگز черное море. т.

قرأنت ايتمك разсмотрѣть, читать, писать. а. т.

قرعه *курія*, жребій. а.

قرلانفج или قرلنفج *карлангаджъ*, ласточка. т.

قره‌فلوس *карефлюсъ*, мѣдная копѣйка. п.

قسط *кисетъ*, отдѣлъ, часть, а.

قسّى *кисси*, загрубѣлый. а.

قشنك *кешенкъ*, красивый, пріятный, благообразный. т.

قل *килъ*, волосъ. т.

قنطار *кантаръ*, вѣсы. т.

قلعه بندلق *килэбендлыкъ*, осада крѣпости. а.

قهار *кһаръ*, наказывающій, строгій, страшный. а.

قوت لايموت ежедневная пища.

قوردلق *курдалмакъ*, мѣщать, трогать, развѣдывать. т.

قورو *куру*, сухой. т.

قورومق *курумакъ*, высыхать. т.

قورمق *курмакъ*, остолбѣнѣть, оледѣнѣть, настроить. т,

قوروبه قوریه *курія*, изумленный, остолбѣнѣвшій. т.

قولتوق *колтукъ*, подъ мышки. т.

قونشو или قوشو *коншу*, сосѣдъ. т.

قوغه *куге*, ведро. т.

قومرو *кумру*, колокольчикъ. т.

قون *кунъ*, передняя сторона. т.

قونمق *кунмакъ*, нырять, углубиться, садиться, спускаться.

قیا *кія*, косый, скала, подошва горы, пещера, камень. т.

قیادت *кіядетъ*, сводничество. а.

قیرش سرش *киришъ-мришъ*, изломъ, несвязность, смѣсь, пустословіе, безъ смысла. т.

قیسی *кэмеи*, абрикосъ. т.

قینمق *кинмакъ*, сожалѣть. т.

قیو *кеію*, густой, яма, горе. т.

قیصر *кеизеръ*, цезарь.

قیامت قوپمق *кіяметъ-кёпмакъ*, настушитъ страшный судъ. т.

ك

كاشه *аше*, дикій.

كافت *каффетъ*, толпа. а.

كافل *кафиль*, порука, свидѣтель.

كبد *кебдъ*, печень. п.

كبریت *кибритъ*, сѣра, спичка.

كبه *кебэ*, беременная. т.

كتم ایتمك *кетмь-этмекъ*, скрывать, кончить. а. т.

كثهم *кесьямъ*, тигръ. а.

كثیفه *кесифэ*, густой. а.

كچ كلاه *кечь-кюлах*, носящій шапку на бокъ, на бекрень.

كد *кедъ*, трудъ. п.

كراس *красъ*, черешня. п.

كرداكرد *кирдагирдъ*, поочередно, съ одной стороны въ другую, совокупно. п.

كردار *кирдаръ*, возмездіе, мзда.

گرد *гирдъ*, нищій, п.

کرسی *кюрси*, стулъ, кресло, тронъ. п.

کرنادہ *кернадэ*, труба. п.

کریم النفس *керимъ-эль-нефесъ*, высокая душа, благородное свойство. а.

کسک *кесекъ*, мышъ. т.

کسیل *кесилъ*, лѣнивый, медлительный, нерадѣй. а.

کشف *кешфъ*, черепаха. п.

کشایش *кушаишъ*, открытіе. п.

کفو *кефу*, подобный, равный. п.

کفر *куфръ*, язычество, кощунство, невѣріе. а.

کلال *келалъ*, горесть, печаль. п.

کلاله *келалэ*, локонъ, волосъ,

کلیه *кюлія*, келья, уголокъ. п.

کیله *килэ*. мѣшокъ. п.

کلیله و دمنه *келилэ - ве-демнэ*, корова и быкъ. Подъ этимъ названіемъ, извѣстна книга, содержающая въ себѣ басни, кои сочинялъ индійскій философъ Бидпай. Эта книга переведена на персидскій Гусейномъ Вазомъ и носитъ названіе انوارئ سهيل *енвари-суhейлъ*, а на турец. языкъ переведена Али Челабели подъ названіемъ همايون نامه книга царей.

کلجه *кюледже*, полушубокъ. п.

کلخان *кюлханъ*, пепелище. п.

کلفت *кюлфетъ*, семейство, безпокойствіе, забота, трудъ. а.

کلنک *кюлюнкъ*, ломъ. п.

کلیل *келилъ*, тупой, нѣмой, не много, вершина. а.

کیل *кейль*, мѣра. а.

کلّه *калле*, макушка.

کنیزک *кенизекъ*, дѣвушка. г.

کم *кемъ*, худой, дурной, злой. т.

کوپ — کوپه *купэ*, кувшинъ. п.

كوتاكوت *кутакутъ*, ударъ. п.

كوره *кюре*, печь, горнило. п.

كوكلنمك *кёкленмекъ*, тучнѣть,

كوفه *кюффэ*, имя города. а.

كيك *кейкъ*, курапатка. п.

كياست *кіясетъ*, умъ, способность, понятіе. а.

كومر *кёмуръ*, уголъ. п.

كيوان *кейванъ*, сатурнъ, названіе планеты, сводъ небесный.

گا

گرامی *гърамэ*, почтенный, уважаемый, дорогой. п.

گرو *геру*, сзади, назади. т.

گشت وكذار *гешть - ве-гюзаръ*, проходъ, прогулка. п.

گشت وكذار ايتمك *гешть - ве-гюзаръ-этмекъ*, прохаживаться, пройти, проходить. п. т.

گمرك *гёмрукъ*, таможня, пошлины за товаръ. т.

گمك *гёмукъ*, кость т.

گنبد *гюнбедъ*, сводъ, куполъ. п.

گوار *гюваръ*, пріятный. п.

گوه *гювэ*, моль. т.

گندوسن آغرلمق *гендусинъ-агырлемекъ*, дорожить собой, держать себя важно, внушить къ себѣ уваженіе. т.

لا

لاجل *ладжеле*, по причинѣ. а.

لايتام *лаятамъ*, бдительный. а.

لبيك *лебейкъ*, извольте, готовъ къ твоимъ услугамъ. а.

لج *леджу*, упрямство, преніе.

لعين *лянъ*, проклятый, діаволъ.

لهجت *лехджетъ*, мелодія. а.

لوا *лива*, знамя, флагъ. п.

لواحق *левахакъ*, овладѣніе, объясненіе, согласно. а.

لوت *лутъ*, голый, ограбленный,

لطغى *лютіи*, отъ لطغى бунтъ.

ما

ما وقعى على ما هوا الواقع *ма-ве-*

ка-ала-hева-ель-ваке, согласно тому, какъ случилось. а.

مالاكلام *малакеламъ*, чрезвычайно, невыразимо. а.

ماخوذ извлеченное изъ внѣ. а.

مالوجهات *малуджhатъ* дань.

ماءل *меаль*, сущность, цѣль, конецъ, разумѣніе, желаніе. а.

مالته ост. *мальта*,

مالايطاق *малаятакъ*, чрезвычайно, очень. а.

مايه *маія*, капиталъ, закваска.

مبدول *мебдуль*, выданный, данный, перемѣненный. а.

مبرات *мюберрэтъ*, благодѣяніе.

مبرق *мюберрекъ*, блистательный, свѣтлый, помрачающій.

متتالی *мутталэ*, послѣдовательный. а.

متحتم *мютеhтемъ*, важный, необходимый. а.

متربص *мютерризъ*, ожидающій, смотрящій, наблюдатель. а.

متحصن *мтеhэссинъ*, вооруженный, вооружающійся. а.

متفرع *мютеферре*, происходящее, принадлежащее, раздѣленный, вѣтвь. а.

مترنم *мютереннюмъ*, пѣвецъ. а.

متروكات м. متروك *мютерукатъ*, оставленный, брошенный, нинутый. а.

متوا ايتمك *мюттева-этмекъ*, дать. осыпать. а. т.

متفق اكلام *мютеффикъ-елькеламъ*, согласный, одного мнѣнія, общее согласіе. а. т.

متقی *мютки*, умѣренный, изъятый, набожный, осторожный.

متنبیه *мютенебія*, возбужденный, возраждающій, растительность. а.

متواللی *мютевелли*. постоянно находящійся послѣдователь-

ный. служитель. а.

متوهم *мютевеһюмъ*, сомнѣвающійся, испуганный. а.

مثبت *мюсебетъ*, укрѣплено, утвержденіе, удостовѣрено, записанный, исписаный. а.

مثمر *мсемеръ*., плодоносный. а.

مثمن *месменъ*, осьмиугольный, драгоцѣнный. а.

مثنى *месни*, удвоенный. а,

مجرب *мюджеррибъ*, испытанный, способный. а.

مجست ايتمك *мюджессетъ-этмекъ*, трогать, касаться, протянуть, увлечь, протягивать.

مجول *меджулъ*, привязанный. а.

مجيد *мюджидъ*, отличный, превосходный. а.

محتال *миahталъ*, хитрый. а.

محاك *мюһакъ*, время безъ лунія. а.

محبس *мюһбесъ*, темница, заключенный. а.

محذور ужасный.

محرق *мюһэррекъ*, зажженный.

محسود *меһсудъ*, тотъ которому завидуютъ. а.

محصول *меһсулъ*, полицейскій служитель, городовой. а.

محصل الكلام въ заключеніе, подъ конецъ, напослѣдокъ. а.

محفوف *меһфуфъ*, окруженный; недостаточный, сокрытый. а.

محكمة *меһкемете*, судъ, судилище. а.

محمديه *мюһаммедія*, магометанскій. а.

محيل *мюһиль*, хитрый. а.

محيل ايتمك *маһль-этмекъ*, развязать, объяснить. а. т.

مخلص *мухалисъ*, псевдонимъ.

مخمس *мухаммесъ*, стихи, которыхъ пять полустишій составляютъ куплетъ. а.

مدارا *мудара*, притворство, ласка, обхожденіе. п.

مداعبه *мудаибэ*, шутка веселость.

مدقق *мудеккакъ*, тонкій. а.

مديون *медіункъ*, должникъ. а.

مذالت *мезаллетъ*, низость а.

مرثيه — مرثات *мерсіетъ-мерсія*, эллегія, надгробное слово. а.

مرجوع *мерджу*, возвращенный, обращенный, ввѣренный. а.

مردم چشم *мердюмъ-чешмъ*, рѣсницы, зрачокъ глазъ, п.

مرهون *мерһункъ*, заложенный, защищаемый, сберегаемый.

مرضی — مرضیه *мерзіи* или *мерзэія* пріятное. а.

مزیت *мезіетъ*, превосходство.

مزرق *мизррекъ*, блестящій. а.

مساهله *мусаһилэ*, удобное сообщеніе. а.

مسبق *мюсеббекъ*, предшествовавшее, проворный. а.

مستفيض *мюстефизъ*, пріобрѣтающій, воспользовавшій. а.

مستمری *мюстемерри*, вѣчный, опредѣленный, постоянный. а.

مسحور *мехуръ*, околдованный

مسلح *муселех*, вооруженный. а.

مساه *меселе*, шило. а.

مسواک *мюсвакъ*, зубочистка.

مشار *мушаръ*, указанный. а.

مشتلاد *мюштладъ*, вѣсть. а.

مشعشع *мошеше*, блестящее. а.

مصافحت *мюсафиһіетъ*, взаимное пожатіе руки. а.

مصر *мисръ*, Египетъ.

مضطر *мезтерръ*, бѣдный, понесшій убытокъ, вредъ. а.

مصرح *муссареһ*, очевидный. а.

مصطفی *мустафе*, избранный

مطبق *мутбекъ*, покрытый сводомъ, округленый, загибанный. а.

معان *меанъ*, мѣсто, земля. а.

معا *меа*, съ, вмѣстѣ. а.

معاينت قلمق *маинъ-килмекъ*, *муаннетъ*, разсматривать. а. т.

معاهده *муһнде*, связь, союзъ, условіе, родство. а.

معلمت *меалеметъ*, знаніе. а.

مثرات *месретъ*, соблаань. а.

معتقد *мёатакидъ*, вѣрный. а.

مغلل *меглулъ*, связанный ошейникомъ, или ремнемъ. а.

مغرق *муперрекъ*, погруженный.

مفرس *мсффурресъ*, хищный. а.

مفصی *муфза*, начало. а.

مقروض *мекрузъ*, должникъ. а.

مقروع *макру*, совокупленный.

مكنت *мекнетъ*, возможность. а.

ملاعين отъ ملعون *мулакъ*, проклятый, нечистый. а.

ملامان *мюламанъ*, охуждаемый.

ملتفت *мюльтефвшъ*, плѣняющій, внимательный. а.

ممارست *мемарисетъ*, усердіе,

ممضی *мемзи*, утвержденный. а.

ممهور *мемһуръ*, запечатанный. а.

مناب *менабъ*, уполномоченный.

منال *меналь*, образъ, способъ.

مناقشه *менаккше*, споръ, преніе, страхъ, возмездіе. а.

مناولة ابتمك *мюнавилэ-этмекъ*, дать обнаруживать. а. т.

ملجزه *мунджезе*, рѣшенный.

مندرس *мундересъ*, истертый, изношенный, истребленный.

متحرك *мюһеррикъ*, движимый.

منصه *мюнессе*, чрезмѣрно. а.

مسند *меснедъ*, запертый. а.

منطفی *мюнтефа*, потушенный.

منطوی *меншуһ*, связанный. а.

منفعل *мюнфеалъ*, измѣненный, сконфузенный. а.

منهوب *менһубъ*, ограбленный.

منیف *мунифъ*, высочайшій, уважаемый, священный. а.

مواسات *мевасатъ*, дружеское обращеніе. а.

موتلو *мутлу*, блаженный. а.

موبد *мевбедъ*, вѣчный, постоянный, всегдашній. а.

موسع *мусъа*, состоятельной. а.

موسی *муса*, Моисей. а.

موصی *муса*, завѣщатель. а.

میامن отъ يمن счастливый а.

نا

ناحی *нахій*, спаситель. т.

ناشی طریق *наши-терикъ*, проселочная дорога, шоссе. а.

نبالث *небалетъ*, искуство. а,

نجس *неджисъ*, навозъ. а.

نجق *наджакъ*, сѣкира. п.

نجی *неджджи*, спасенной. а.

نخیر *нехиръ*, стадо. т.

نحس *нехсъ*, печаль. а.

نحوست *нюхюсетъ*, дурное предзнаменованіе. а.

نساء *неса*, женщины. а.

نسرین *несррикъ*, дикая коза, т.

نصاب *несабъ*. корень, начало.

نعت *неатъ*, описаніе, похвала.

نقمت *нюкметъ*, месть, возмездіе, воздаяніе, несчастіе. а.

نقیر وقطمیر *некиръ-ве-катмиръ*, мало по малу, со вниманіемъ.

نکال *никаль*, наказаніе, забота.

نکول *нкуль*, измѣненіе. а.

نملق *немлыкъ*, ласка. т.

نوبه *невбе*, разъ. а.

ها

هابط *habитъ*, ничтожный, а.

هبکه *небке*, мѣшокъ. п.

هبه *hebe*, подарокъ. а.

هرای *hерай*, тревога, шумъ.

هرلنک, هرلنک, طرلنک *hерленкъ-мерленкъ-тюрленкъ*, болтовня, ничтонезначающіяся слова. т.

هرلنمک *hерленмекъ*, кружиться, вертѣться, бросаться, повсюду, скитаться. т.

هركه *hерге*, осли. п.

هرمك *hурмекъ*, лаять, воять. т.

همچينين *hемчиннъ*, также. п.

همپشت *hемъ-пуштъ*, единодушно, совокупно. п.

هم *hеммъ*, забота, печаль. а.

همقطر *hемкатеръ*, товарищъ. п.

همقرين *hемкеринъ*, сотоваришъ.

همكار *hемкаръ*, цѣхъ, община ремесленниковъ, п.

هوشنك *hевшанки*, соб. имя.

هممات ед. همام *hемамъ*, злословіе, клеветникъ. а.

هورمز соб. имя персидскаго царя.

هيت *hитъ*, шумъ, смущеніе.

و

وافى *вафій*, вѣрный. а.

واكذار *за-юзаръ*, прощеніе, оставленіе. п,

وثيق *весикъ*, надежный, твердый, крѣпкій. а.

وديعت *ведіетъ*, актъ, вещь, отданная на сохраненіе, а.

وخيم *вехимъ*, злой, дурной. а.

وقاد *викадъ*, способный. а.

وفق *вефкъ*, согласіе, согласно,

وفرت *вефретъ*, много, множество. а.

ياخمق *яхмакъ*, мазать. т.

يپا *япа*. лопатка. т.

يانك *янакъ*, щека, лице. т.

يال *яль*, берегъ. т.

يجعل *яджгаль*, положилъ. а.

يكه *екке*, одинокій, уединенный, большой, важный. т.

ياورو *явру*, дѣтищѣ, дитя, чадо.

يوقلامق *юкламакъ*, или يوقلمق *юкламокъ*, трогать, касаться, пощупать, т.

чить сегодня, лучше курицы, которую обѣщаютъ тебѣ дать завтра. 221) Нѣтъ надобности колоть шпорами хорошо бѣгающую лошадь. 222) Лучше имѣть одному яйцо, чѣмъ въ двоемъ курицу. 223) Ты хочешь у дохлаго осла снять подковы. 224) Дни проходятъ, жизнь сокращается, а дуракъ радуется наступленію праздника. 225) Много знающій, много ошибается. 226) Кого можно называть лжецомъ? того, кто говоритъ все то что̀ слышитъ. 227) Раненный оселъ сильно ревetъ. 228) Сначала ты привяжи своего осла, а потомъ поручи его Богу. 229) Кто послѣ приходитъ, тотъ затворяетъ двери. 230) Раскаяніе послѣ совершеннаго проступка безполезно. 231) Кто ѣстъ одинъ свой хлѣбъ, тотъ долженъ одинъ самъ поднимать свою ношу. 232) Кто хорошо знаетъ дорогу, тотъ не устанетъ. 233) Если дать дѣвушкѣ свободу, то она выйдетъ за мужъ или за франта, или за трубача. 234) По каплямъ собирается и образуется море. 235) Сердце узнаетъ своего друга. 236) Кто имѣетъ мало денегъ, тотъ имѣетъ и мало горя. 237) Во время смуты береги свое имѣніе, а во время мира береги свою голову. 238) Волку барана поручали. 239) Настоящій глупецъ есть тотъ, которой, будучи богатымъ, живетъ какъ бѣднякъ. 240) Хорошее вино и красивая женщина суть два сладкіе яда. 241) Глупъ тотъ, который много заботится о здѣшнемъ мірѣ: Богъ знаетъ; кто пріобрѣтаетъ и кто пріобрѣтеннымъ воспользуется. 242) Терпѣніе есть ключъ радости. 243) У ночи большой животъ. Богъ знаетъ что̀ она завтра родитъ. 244) Для семи волковъ четыре фунта мяса, что̀ сдѣлаютъ они. 245) Если тебѣ не нравятся тѣ деньги, которыя ты получилъ, то отдай ихъ назадъ. 246) Ты затворяешь двери конюшни, тогда какъ лошадь уже пропала. 247) На чьей телѣжкѣ сидешь, того и пѣсни пой. 248) Для сиротъ много найдется совѣтниковъ, но мало благодѣтелей. 249) Голову свою можно отдать, но тайну свою нельзя обнаруживать. 250) Волкъ мѣняетъ свою шерсть, но природу никогда. 251) Тотъ настоящій человѣкъ, который не измѣняетъ своему слову. 252) Причиняющій другому горе и самъ будетъ горевать 253. Не надо смѣшивать старую солому.

поднимается. 180) Кто ищетъ много знакомыхъ, тотъ останется безъ нихъ. 181) Все лучше имѣть новое, а друга стараго. 182) Носящую меня воду назову моремъ. 183) Отъ мѣста, гдѣ былъ пожаръ, поднимается дымъ. 184) Въ береженный глазъ часто попадаетъ соринка. 185) Смерть лошади есть праздникъ для собакъ. 186) Одною рукой не издашь звука. 187) Глаза жаднаго слѣпы. 188) Тамъ гдѣ нѣтъ страха нѣтъ и порядка. 189) Быть ученымъ легко, но быть человѣкомъ трудно. 190) Серебро бережется для чернаго дня. 191) Неимѣющій стыда, не имѣетъ и вѣры. 192) Яйцо учитъ курицу. 193) Плѣшивый если знаетъ лѣкарство, то скорѣе вылѣчитъ свою голову. 194) Глаза не видятъ и стыда не бываетъ. 195) Камень не очутится на чужбинѣ, покуда вьюкъ не покривится. 196) Понимающій пойметь изъ одной струны. 197) Кто много трудится, тотъ много лаптей изнашиваетъ 198) Мой трудъ, а твое благословеніе. 199) Чужой сынъ не можетъ быть нашимъ сыномъ, а если и будетъ, то не явится къ намъ при нашей нуждѣ. 200) Сына можно найдти, но брата никогда. 201) Мечеть еще не выстроилась, а нищіе собрались уже у воротъ. 202) Кто хочетъ жить покойно, тотъ долженъ быть глухъ, слѣпъ и нѣмъ. 203) Кто бѣжитъ впередъ, тотъ останется назади. 204) Только совершенный человѣкъ можетъ понять совершеннаго. 205) Другу смотрятъ въ лицо, а врагу въ ноги. 206) Кто ошибается, тотъ становится опытнымъ. 207) У кого ротъ открытъ, тотъ никогда не остается голоднымъ. 208) Тотъ, кто непризнатеденъ за хлѣбъ и соль, хуже собаки. 209) Кто бѣжитъ отъ бѣды, тотъ ее встрѣчаетъ. 210) Кого Богъ хранитъ, того волкъ не съѣстъ. 211) Когда околѣваетъ лошадь, то остается ея сѣдло, а когда умираетъ человѣкъ, то остается его имя. 212) Вѣроломный всегда бываетъ боязливъ. 213) Корабль, управляемый двумя мичманами, скоро тонетъ. 214) Чего желаетъ—слѣпой? зрѣнія. 215) Тамъ, гдѣ нѣтъ кошки, мыши поднимаютъ головы. 216) Служить молодому господину и ходить за пылкимъ конемъ весьма трудно. 217) Откроемъ глаза, покамѣсть не заставили насъ ихъ открыть. 218) Не дружись съ дурными, а бери примѣръ съ хорошихъ. 219) Если пойдешь съ пустыми руками, то получишь отвѣтъ: господинъ почиваетъ, а если пойдешь съ подаркомъ, то скажутъ: извольте, господинъ, пожалуйте. 220) Яйцо, которое ты можешь полу-

жетъ заставить выйдти изъ норы. 135) Нельзя продать рыбу, пока она еще въ морѣ. 136) Охотникъ долженъ быть на охотѣ, а путешественникъ на дорогѣ. 137) Башмакъ не можетъ быть безъ грязи. 138) Умъ не въ лѣтахъ, а въ головѣ. 139) Путешественнику дорога нужна. 140) Сердце сердцу вѣсть подаетъ. 141) Нѣтъ ничего лучше какъ слѣдующее: я ничего не знаю и ничего не видалъ. 142) Кто выучивается играть на инструментѣ въ 80-ть лѣтъ, тотъ на томъ свѣтѣ будетъ играть на немъ. 143) Сытый голоднаго не разумѣетъ. 144) Одно изъ 3-хъ: или сила, или золото, или оставленіе города. 145) Для влюбленнаго и Багдадъ недалекъ. 146) Слѣпому все равно: быть здѣсь, или въ Багдадѣ. 147) Падшій падшаго любитъ. 148) Въ мірѣ будь другомъ, но не будь въ тягость. 149) Кому радость, кому горе. 150) Обращай вниманіе на прямизну дороги, а не на кривизну корабля. 151) Не проходи по мосту, сооруженному низкимъ человѣкомъ, пусть потокъ унесетъ тебя. 152) Не прячься подъ тѣнью лисицы, пусть лучше разорветъ тебя левъ. 153) Сердце есть ребенокъ: что видитъ, то и надѣется получить. 154) Дающая рука выше берущей. 155) Никто не пользуется тѣмъ, что судьба ниспослала другому. 156) Писатель дурно не напишетъ себѣ. 157) Герой узнается на полѣ битвы. 158) Ты пишешь и ты стираешь, кто можетъ сказать, что ты неправъ. 159) Жертва есть щитъ противъ бѣдъ. 160) Нѣтъ совершенства безъ недостатка. 161) Все имѣетъ конецъ. 162) Не связывайся съ тѣмъ, кто богаче тебя. 163) Не принимай подарокъ, ибо его потребуютъ назадъ или въ день свадьбы, или въ праздникъ. 164) Если посланы имаму самыя сладчайшія яства, то что тебѣ за дѣло. 165) Тотъ настоящій слѣпецъ, кто падаетъ два раза въ одну и ту же яму. 166) Берегись врага, еслибы то былъ и муравей. 167) Курица сосѣду кажется гусемъ. 168) Не бывъ слугой, не будешь бариномъ. 169) Кто не былъ отцомъ, тотъ не знаетъ цѣны отцу. 170) Ѣдущій на чужой лошади не далеко проѣдетъ. 171) Если глаза не видятъ, то сердце не полюбитъ. 172) Ты не разсказывай о томъ что читалъ, а разскажи что понялъ. 173) Много знаешь, мало говори. 174) Каковъ самъ, такъ думаетъ и о другомъ. 175) За языкъ отвѣчаетъ голова. 176) Кто молчитъ, тотъ бываетъ спасенъ. 177) Свѣча не освѣщаетъ своего основанія. 178) Рука, которая была ужалена змѣей, боится и веревки. 179) Кто не поклоняется, тотъ не

89) Не тотъ понимаетъ, кто ѣстъ, а тотъ, кто готовитъ. 90) Женщина созидаетъ и разстроиваетъ домъ. 91) Польза идетъ рука объ руку съ убыткомъ. 92) У кого садъ, у того на сердцѣ забота. 93) Кто держитъ въ рукѣ медъ, тотъ лижетъ палецъ. 94) Безъ заботъ нѣтъ удовольствія. 95) У меня немного пищи и мало заботъ. 96) Кто плачетъ обо всѣхъ, потеряетъ зрѣніе. 97) Для чернаго мыло все равно, что глупому совѣты. 98) Смотря на край, купи бязь (полотно), смотря на мать, бери дочь. 99) Рыболовъ долженъ быть по поясъ въ водѣ. 100) Не суди ни по одеждѣ, ни по наружности, а суди по душевнымъ качествамъ. 101) Приходъ зависитъ отъ желанія, а уходъ отъ возможности. 102) Незаконно пріобрѣтенное, незаконно и проподаетъ. 103) Влюбленный всегда слѣпъ. 104) Честь человѣка въ его рукахъ. 105) Уваженіе и дружба должны быть взаимны. 106) Человѣкъ, который не трудился, не знаетъ цѣны удовольствія. 107) То хорошо, что̀ нравится сердцу. 108) Кто много смѣется, тотъ много и плачетъ. 109) Человѣку человѣкъ нуженъ. 110) Слишкомъ крѣпкій уксусъ вредитъ сосуду, въ который онъ налитъ. 111) Сначала пища, а потомъ бесѣда. 112) Нельзя поймать лошадь съ пустымъ мѣшкомъ. 113) Провидѣніе строитъ гнѣзда пришлымъ птицамъ. 114) Излѣчивается рана, нанесенная кинжаломъ, но не излѣчивается рана, нанесенная языкомъ. 115) Будь воромъ, будь разбойникомъ, но справедливость изъ рукъ не выпускай. 116) Вліяніе дурнаго сосѣда чувствуется даже въ 7-мъ кварталѣ города. 117) Большая голова имѣетъ и большую боль. 118) Когда голова теряетъ свою крѣпость, ноги не будутъ дѣйствовать. 119) Не сворачивай съ большой дороги. 120) Словами нельзя приготовить пловъ, нужно масла и крупъ. 121) Выслушай тысячу разъ, а одинъ разъ скажи. 122) Покуда не притянешь, до того не укрѣпится. 123) Каждому нравится свой нравъ. 124) Наружность нищаго черна, но мѣшокъ его полонъ. 125) То, что̀ случилось со мною сегодня, то же можетъ случиться съ тобою завтра. 126) Не говори всего, ибо и земля имѣетъ уши. 127) Если ты влюбленъ, то блуждай по горамъ. 128) Большое искусство умѣть вырвать съ кабана волосъ. 129) На мѣсто лошади не привязывай осла. 130) Спи вечеромъ, а утромъ совершай свой путь. 131) У скупца животъ насыщается, а глаза никогда 132) Цѣну золота знаетъ только ювелиръ. 133) Что̀ скоро ростетъ, то скоро и гибнетъ. 134) Сладкая рѣчь и змѣю мо-

ца. 45) Еслибы исполнилось все то, что говорится, то бѣдный могъ бы быть царемъ. 46) Чтобы чесать нужны ногти. 47) Если у насъ нѣтъ богатства, то будемъ честны. 48) Осторожность спасаетъ. 49) Трудно схватить волка за уши. 50) Подъ мышкой нельзя удержать двухъ арбузовъ. 51) Человѣкъ, который разъ упалъ, въ другой разъ не упадетъ. 52) Богатство нажитое честно не пропадаетъ, а то, которое нажито безчестно, пропадаетъ и дѣлается добычей діавола. 53) Когда имамъ забывается, то собраніе теряетъ къ нему уваженіе. 54) Онъ попалъ въ яму, вырытую для другихъ. 55) Не бросайся въ огонь, чтобъ избѣгнуть дыма. 56) Безъ усилія ничего не достигнешь. 57) Призывающій имя Бога не испытываетъ лишеній. 58) Что посѣешь, то и пожнешь. 59) Что назначено тебѣ Богомъ, того не избѣгнешь. 60) Никто не знаетъ своего недостатка. 61) Кто даетъ бѣднымъ, даетъ Богу. 62) Кто не помнитъ добра, тотъ не достоинъ названія человѣка. 63) Сваливать свой грѣхъ на другаго, то же самое, что совершить грѣхъ Еввы. 64) Сердце глупаго на его языкѣ, а языкъ умнаго на его сердцѣ. 65) Языкъ даетъ знать о человѣкѣ. 66) Смерть есть утѣшеніе бѣдныхъ. 67) Если даже соберется сто бабокъ, то все-таки страданіе падаетъ на долю родильницы. 68) Языкъ убиваетъ больнѣе сабли. 69) Должно приноравливаться ко времени. 70) Сиди, хоть криво, но говори правду. 71) Дѣлай добро, кинь рыбу въ море, если рыба не почувствуетъ, то за нее Богъ вознаградитъ. 72) Не исполнится то, что говоритъ рабъ, а исполнится то, что желаетъ Богъ. 73) У дурака всегда праздникъ. 74) Что всасывается съ молокомъ матери то остается на всю жизнь. 75) Нѣтъ розы безъ шиповъ и нѣтъ любви (безъ ревности) безъ хлопотъ. 76) Со ступеньки на ступеньку можно взлѣзть на лѣстницу. 77) Трусливый купецъ не пріобрѣтетъ никакой выгоды. 78) Не проливай крови, а дѣлай по закону. 79) Нужно всегда держаться средины. 80) Истинная дружба основывается не на интересѣ 81) Кто боится Бога, тотъ не боится людей. 82) Гора съ горой не сходится, а человѣкъ съ человѣкомъ сойдется. 83) Ошибка отъ меня, а прощеніе отъ тебя. 84) Когда наступитъ часъ предопредѣленія судьбы, то самый дальновидный глазъ ослѣпляется. 85) Ѣшь плодъ, но не заботься о деревѣ. 86) Кто не одобряетъ монету въ 20 коп., пусть дѣлаетъ самъ въ 30 коп. 87) По каплѣ составляется озеро. 88) Прилежный ученикъ превосходитъ иногда учителя.

1) Для человѣка имѣть тысячи друзей мало, но одного врага много. 2) Собака лаетъ, караванъ проходитъ. 3) Даровой уксусъ слаще меду. 4) Кто непризнателенъ за малое, тотъ не бываетъ благодаренъ и за большое. 5) Собака не ѣстъ собачьяго мяса. 6) Кто бывалъ въ городѣ, тотъ не нуждается въ проводникѣ. 7) Иногда и маленькій камень ранитъ голову. 8) Не вздыхай мой оселъ, настанетъ весна и зеленая травка выростетъ. 9) Лисица выходитъ оттуда, гдѣ нельзя было предполагать ея присутствія. 10) По одежкѣ протягивай ножки. 11) Бываетъ такой человѣкъ, который украшаетъ собою человѣчество, и наоборотъ, такой, котораго животное лучше. 12) Желающій имѣть розу не избѣгнетъ и шиповъ. 13) Умный врагъ лучше глупаго друга. 14) Бываетъ ли не принято землею то, что̀ посылаетъ небо? 15) На одного умнаго всегда найдется два дурака. 16) Уста народа уподобляются отверстію мѣшка. 17) Кто боится воробья, тотъ пусть не сѣетъ проса. 18) Старую метлу выбрасываютъ вонъ. 19) Тотъ, кто бѣжитъ отъ дождя, попадаетъ подъ градъ. 20) Вѣрное извѣстіе можно получать отъ дурака. 21) Кто спѣшитъ, тотъ скоро устанетъ. 22) Совѣтъ женщины годенъ только для женщинъ. 23) Кто меня почитаетъ, тому я рабъ, а кто меня презираетъ, тому я султанъ. 24) Кто удерживаетъ свой языкъ, тотъ спасаетъ свою голову. 25) Кто виновенъ своему паденію, тотъ не долженъ плакать. 26) Много найдется показывающихъ удобную дорогу, когда телѣжка сломалась. 27) Кто ищетъ друга безъ недостатка, тотъ останется безъ друга. 28) Не тотъ знаетъ много, кто жилъ, а тотъ, кто путешествовалъ. 29) Всякій спускъ имѣетъ свой подъемъ. 30) Отъ шиповника происходитъ роза, а изъ розы шипы. 31) Дочь моя, я тебѣ говорю для того, чтобы невѣстка моя слышала. 32) Лѣнивый говоритъ: у меня нѣтъ силы. 33) Два акробата не могутъ танцовать на одномъ канатѣ. 34) Когда произносишь слово медъ, то не чувствуешь во рту сладости. 35) Пока дитя не плачетъ, мать не даетъ ему груди. 36) Только на рынкѣ лошадей спрашиваютъ о возрастѣ. 37) Даровому коню въ зубы не смотрятъ. 38) Сперва подумай, потомъ говори. 39) Не бросаютъ камень въ безплодное дерево. 40) Тебѣ говорили ударь, а не говорили—убей. 41) Нѣтъ розы безъ шиповъ, и нѣтъ удовольствія безъ заботъ. 42) Истина горька. 43) Ѣшь, пей съ другомъ, но не имѣй съ нимъ денежныхъ расчетовъ. 44) Далеко отъ глазъ, далеко отъ серд-

سویلیندر * 227) یاره لو اشک پک چوق چقرر * 228) اشکڭی
اوّل باغله صکره تڭرییه اصمرله * 229) صکره کلن کیم ایسه قپونی اول
قاپار * 230) صوڭ پیشمانلق فایده ایتمز * 251) اکمکی یالڭریین
یوکن کندو قالدرر * 232) یولی ایو بیلن یورلمز * 233) قزی اوز باشنه
قویه‌سن یا عاشقه‌کیدر یا زوز ناچیه * 234) قطره قطره یقیلور دریا اولور *
235) اورک اوز دوستینی تانور * 236) پولی آز اولانڭ غصّه‌سیده
آز اولور * 237) فتنه‌لکده مالڭی صاقله فراغتلکده باشڭی * 238) قورته
قویون تایشورور * 239) دلی در اولکه زیکندر ولیکن فقرا کبی کچنور *
240) بر ایو شراب وبردلبر عورت ایکی طاتلوزهردر * 241 ابله اودر دنیا
ایچون غم بیبر تکری بلور کیم قلزنر کم ییر * 242) صبر ایلمک شادلکڭ
اناختاریدر (اچاریدر) * 243) کیجه‌بڭ بیوک قارنی وار الله بیلور
یارین نه طوغرر * 244) یدی قورته بر چهریک (چورک) ات نه
ایلسون * 245) بکنمزسن ویردیکڭ اقچه‌ڭی کیرو آل * 246) ات
اوغرلندقدنصکره می اخورڭ قپوسنی قیارسن * 247) کیمڭ عربه‌سنده
بولنورسن آنک ترکیسنی چاغر * 248) یتیمه نصیحت ویرن چوق اولور
چورک ویرن آز اولور * 249) سری ویرمک اولور سرّی عیان ایلمک اولماز *
250) قورد توینی دکشدرر خوی دکشدرمز * 251) آدم اولدر که اقرارندن
دونمیه * 252) کیمسه‌نڭ آهی کیمسه‌یه قالمز * 253) اسکی صمانلری قارشدرمه *

جوق چالشن چارق یرتر*198) حرکتی بندن برکتی سندن *199 اوزکه اوغل اوغل اولماز اواسده وقتنده بولنماز * 200) اوغل اله دوشر قرداش بولنماز * 201) مسجد یا بلمش کور قابوسی طوتدی * 202) راحت استین آدم صاغر کور دلسنر اولمجق * 203) عجله ایله یوروین یولده قالور * 204) کاملی کامل بلور *205) دوست باشه دوشمن آیاغه بقارلر * 206) آدم یگلمق ایله معرفتلو اولور * 207) آچق آغز آج اولماز* 208) توز اکمک بلمین ایتدن کوتودر * 209) بلادن قاچن بلایه دوشر * 210) الله صاقلیین قورت یمز * 211) ات اولنده یهری قالور آدم اولنده آدی قالور * 212) خاین آدم خوفلو اولور* 213) ایکی راء یس برکمینی باترلر * 214) کورگ استدوکی نه در ایکی کوز * 215) (کدی) پشک بولمدوغی یرده سچانلر باش قالدرر * 216) کبخ بکه خدمت ایتمک وکیر اتی تیمار ایتمک پک جوق کوجدر * 217) کوزمزی آچالم یوخسه آچارلر * 218) یرامزلر ایله یار اولمه ایولردن عبرت آل * 219) تهی دست قپویه وارسن افندی اویور دیرلر الکده بخشیش وار ایسه افندم کل بیور دیرلر* 220) بوکرنکی یمورط یارنکی طاوقدن یکدر * 221) یرار ات مهموزه احتیا جی یوق * 222) اورتهلق طاوقدن یالگز یومرط ایودر * 223) اولمش اشک بولدگ نالی جقارمق ایسترسن * 224) کون کچر عمر دوکنور دلی سونورکه بیرام کلور * 225) جوق بلن جوق ینگلار* 226) یالانچی کیمدر اشتدیکی

بورجلو اولما یا دوکنده ایسترلر یا بیرامده * 164) امام اویته باقلاوا کیتمش ایسه سکا نه * 165) کور اولدرکه دوشدوکی قوییه بر دخی دوشر * 166) خصمندن صاقن قارنجه ایسهده * 167) قوکشو طاوغی قوکشویه قاز کورنور 168) کدالک چکمین آغا اولماز * 169) آتا اولمین آتا قدرین بلمز * 170) آوزکه آتینه مینن تیز دوشر * 171) کوز کورمسه کونکل سومز * 172) اوقودغن دیمه آنلا دقنک دی * 173) چوق بلورسن آز دانش * 174) اوزی نجه اولان اوزکه نیده هله بلور * 175) آغزدن چقان باشه دکر * 176) ساکت اولان سالم اولور * 177) شمع اوز دیبنه ایشق صالماز * 178) یلان اورلن ال چاتودن قور قار * 179) آیاغه دوشمین باشه چقماز 180) چوق آشنا توتن آشناسز قالور * 181) هرزادک تازه‌سی دوستن کهنه‌سی * 182) بنی آپارن صویه دریا دیرم * 183) یانن یردن توتون چقار * 184) قورقن کوزه چوب دوشر * 185) آت اولنده ایتک بیرامیدر 166) یالکز الدن سس چقماز * 187) خام طمعینک کوزی کور اولور 188) قورقو اولمین یرده نظامده اولماز * 189) عالم اولمق آساندر آدم اولق حیتین * 190) آق پول قرا کون ایچون یقیلور * 191) حیاسی اولمینک ایمانیده اولماز * 192) یومر طه طاوغی اوکرادور * 193) کچل چاره بلیسه اوز باشنه قیلر * 194) کوز کورمز یوز اوتانماز * 195) تا یوک اکرمزسه طاش غربته دوشمز * 196) آنکلین بر تلدن آنکلر * 197)

قوپارمق هنردر * 129) آت یرینه اشك باغامه * 130) آخشام ایسه یات صباح ایسه کیت * 131) اجینسك قارنی طویار کوزی طویماز * 132) التون وقیمشی صرّاف بلور * 133) تیز بتن تیز بیتر * 134) طانلودل بردن یلانی چقارر * 135) دریاده‌کی بالق صاتنمز * 136) اوچی اوده یولچی یولده کرك * 137) باشمق پالچقسز اولماز * 138) عقل یاشده دکل باشده‌در * 139) یولچیسه یول کرك * 140) یورکدن یورکه یول وار 141) آندن ایوسین یوقدر نه بلورم نه کوردم * 142) سکسنده ساز اوکرنن قیامتده چالار * 143) طوق نه بلور آجك حالندن * 144) یا زور یا زر یا شهردن سفر * 145) عاشقه بغداد اوزاق دکل * 146) کور یا بورده یا بغداددده * 147) یقلن یقلنی سور * 148) جهانده یار اول بار اولما * 149) کیمیسینه های های کیمیسینه وای وای * 150) اکری کمی طوغرو سفر * 151) کپحمه نامرد کرپریسندن قوآپارسون صوسنی * 152) کیرمه تلکی کولکه‌سنه قو یرتسون آرصلان سنی * 153) کونکل معصومدر کوردکنی اوتارا 154) ویرن ال آلانسك اوستنده‌در * 155) کیمسه‌نسك نصبینی کیمسه یمز * 156) یاز یچی کندویه کم یازماز * 157) یکیت میداده بلو اولور * 158) یازن سن پوزن سن کیم دیر که یلانسن * 159) قربان خطایه قالقان اولور * 160) هرکمالسك بر زوالی واردر * 161) هر ایشك صوکی وار * 162) سندن دولتلو اولان ایله اورتدلق ایتمه * 163) هدیه

97) قره یه صابون دلی یه اوکت نه ایله سبون * 98) کناره باق بزین آل آناسی کور قزین آل * 99) بالق اولایانک کوتی صوده کرک * 100) اته باقمه دونه باقمه ایچنده‌کی جانه باق * 101) کلمک ارادت کیتمک اجازت * 102) حرام حرامه کیدر * 103) عاشق اولان کوردر * 104) کیشینک حرمتی کندو النده‌در * 105) حرمت ومحبّت ایکی باشدن اولور * 106) جفای چکمین آدم صفانک قدرینی بلمز * (107 کونکل کیمی سورسه کوزل اودر * 108) چوق کولن چوق آغلر * 109) آدم آدمه کرکدر * 110) سرّت سرکه کندی قابنه ضرر ایدر * 111) اوّل طعام صنکره کلام * 112) بوش تورپه ایله ات طوتلماز * 113) غریب قوشنک یواسنی تکری یاپار * 114) ساغالر خنچر یاره‌سی صاغلماز دل یاره‌سی * 115) اوغری اول حرامی اول انصافی الدن قویمه * 116) یارامز قوکشونک یدّی محلّیه‌تک ضرری وار * 117) بیوک باشنک بیوک آغریسی وار * 118) باش کیدنجه آیاق پایدار اولماز * 119) عربه یولندن چقمه * 120) لافر ایله بلاو بیشمز یاغ ایله دوکی کرک 121) بیگ ایشت بر سویله * 122) چکلمز سه برکلمز * 123) هر کیشیه کندو خوی خوش کلور 124) * دلنچینک یوزی قاره تورباسی طولودر 125) بوکون بکا ایسه یارین سکا در * 126) هرسوز سویلمه که یرنک قولاغی وار * 127) عشقنک وار ایسه طاعله دوش * 128) طوکزدن قیل

حوانگ کناهیدر * 64) دلینگ یورکی آغزنده‌در و عاقلنگ دلی یورکنده‌در * 65) دل آدمی بیان ایدر * 66) فقیر لرگ تسلیی اولمدر * 67) یوز مسجه یغلسه کوچ دوغنه دوشر * 68) دل قلیجدن حوق اولدرر * 69) زما نه اویمق کرک * 70) اکری اوتور دوغرو صویله * 71) ایولک ایله دکزه براق بالق بلمزسه خالق بلور * 72) قولگ دیدیکی اولماز الله گ دیدیکی اولور * 73) هرکون بیرام دکل مکر دلیه * 74) سود ایله کیرن خوی جان ایله چقار * 75) کل تکنسز محبت انکلسز اولماز * 76) آیاق آیاق نردبانه چقارلر * 77) قورقق بازکان فایده ایتمز * 78) قان ایلمه قانون ایله * 79) مصاحتلرگ خیریسی اورتهسی 80) حقیقت اوزره اولان دوستلق اوغوره باغلو دکلدر * 81) تکری دن قورقن آدمدن قورقماز * 82) طاغ طاغه اولاشمز انسان انسانه اولاشور * 83) خطا بندن عطاسندن * 84) قضا کلدکدهٔ دیدهٔ دانش کور اولور * 85) یمشگ یه آغاجگ صورما * 86) عباسنی بکنمین التی شاهی چقارسون 87) داماد داماد کول اولور * 88) قابلی شاکرد اوسته اولور اوستادن * 89) یسین بلمز طوغریان بلور * 90) صورت اوی یاپار صورت اوی یقار 91) فایده ضررگ قارداشیدر * 92) هرکیمگ باغی وار یورکنده داغی وار * 93) بال طوتن بارمغن یالار * 94) زحمتسز بال یسیامز * 95) آز اجگ آشم غوغاسز باشم * 96) ایل ایچون آغلیان کوزسز قالور *

31 قزم سکا دیرم کلنم ایشتسون * 32) تنبل قوتم یوقدر دیور * 33) ایکی جانباز بر ایپده اویونماز * 34) بال بال دیمك ایله آغز طاتلو اولمز * 35) آغلامین جوجغه مه ویرمز لر* 36) یاشنی ات بازرنده صورورلر* 37) بخششش آنگ دیشینه باقلماز* 38) دیدیکمکی فکر ایله اویله سویله 39) یمش اولمیان آغاجه طاش آتماز لر * 40) سکا اور دیدیلر ایسه اولدر دیمدیلر* 41) کل دکنسز اولماز وصفا جفاسز اولماز* 42) حق سوز آجی اولور * 43) دوست ایله یه ایچ الیش ویرش ایتمه * 44) کوزدن اوزاق اولان کونکلدن دخی اوزاق * 45) دلدن کلن الدن کلسه هرفقیر پادشاه اولور * 46) قاشمغه طرنـق ایستر * 47) مالمز یوخسه هرضرمز اولسون * 48) احتیاطدن سلامت اولور* 49) قورد قولا غندن طوتمق پك کوجدر* 50) ایکی قارپوز برقولتقده صقمز* 51) بر دفعه دوشن آدم دخی دوشمز * 52) حلال مال ضایع اولماز ناحق مال تز ضایع اولور شیطان آلور * 53) امام اوصورنجه جماعت سچار * 54) غیرلره حاضر ابتدوکی خندقه دوشدی * 55) دوتـندن قورتلمق ایچون آتش ایچینه دوشمه * 56) زورسز برشی اولماز * 57) الله دیمین محروم قالماز * 58) نه اکرسن آنی بیچرسن * 59) الله دن باشه یازلمش کلمجك * 60) هرکندو عیبنی بلمز * 61) فقیرلره ویرن الله ویرر * 62) ایولـك بامین آدم آدم یرینه صایلماز* 63) صوحینی برغیر یسنگ اوزرینه آتمق

ПОСЛОВИЦЫ НА ТУРЕЦКОМЪ ЯЗЫКѢ СЪ ПЕРЕВОДОМЪ НА РУССКІЙ.

1) دوست بیڭ ایسه آزدر دشمن بر ایسه چوقدر * 2) ایت اورر کاروان کچر * 3) مفت سرکه بالدن طاتلودر * 4) آزی بلمین چوغی هیچ بیلمز * 5) کوپك کوپکی یمز * 6) شهری کورنه قولاغز نه لازم * 7) کوچك طاش باش یارر * 8) اولمه اشکم یاز کلور یونجه بتر * 9) ظن ایتمدوکگ یردن تولکی چقار * 10) یورغانکا کوره آیا غنگ اوزات * 11) آدم وارکه آدملرڭ نقشیدر آدم وارکه حیوان اوندن یخشیدر * 12) کلی ایستین دکنلرنده ایستمك کرك * 13) عقللو دشمن عقلسز دوستدن ایودر * 14) کوکدن نه یاغدیکه یر قبول ایتمدی * 15) ایکی دلیه بر اصلو قرمشلر * 16) ایل آغزی چوال آغزی * 17) سرچه‌دن قورقن داری اکمسون * 18) اسکی سپرکه دامه اتار لر * 19) یا غموردن قاچن طولویه اوغرادی * 20) دلیدن دوغرو خبر * 21) تیز کیدن تیز یورلور * 22) عورتگ اوکنی عورته کچر * 23) بنی صا یانگ قولی ایم صایمایانگ سلطانی ایم * 24) دلنی ضبط ایدن باشنی قورتارر * 25) کندودن دوشن آغلامز * 26) عربه قرلنجه ایو یولی کوسترن چوقدر * 27) عیبسز دوست آرایین دوستسز قالور * 28) چوق یاشان چوق بلمز چوق کزن چوق بلور * 29) هر یوقشگ انیشی وار * 30) دکندن کل بتر کلدن دکن *

не было волненія и я немного спалъ. 23) Боль въ сердцѣ и головная боль совершенно прошли. 24) Я вамъ пришлю такую же склянку, какъ вчера. 25) Есть ли у васъ апетитъ? 26) Нѣтъ, у меня нѣтъ аппетита. 27) Да сударь у меня есть аппетитъ. 28) Съ помощію Бога, чрезъ 2 или 3 дня, вы будете здоровы. 29) Будьте здоровы. 30) Прощайте.

قهوه ایچنده اولان مکالمه * 1) بو قهویه کیره‌لم * 2) افندیلر نه ایستر سکز 3) طوکدرمه‌می قهوه‌می یوخسه لیموناته ایستر سکز * 4) حرارتم جوق اولدیغندن بر لیموناته ایچرم * 5) هوا سجاق اولدیغی وقتده ارپه صویده حرارتی صوندرجکی ایچون اکثر یا آنی ایچرم * 6) بو ارپه صویی ایو * 7) بکا بر فنجان قهوه ویر * 8) راقی ایله عنبریه‌می ایستر سکز یوخسه روم * 9) خیر برشیی ایستم زیرا بنده کزه حرارت ویرور * 10) بر چبوق ویر ایچه لم (چکه‌لم) * 11) فرانسه دوتنی بکنمم * 12) قهوه پاره سنی ویردم * 13) نیچون سز ویرورسکز سزی ن دعوت ایتدم * 14) سزک پاره ویرمکلکز ایجاب ایتمز ایدی * 15) دوستلر مابیننده بوشیی دیمک لازم دکل *

РАЗГОВОРЪ ВЪ КОФЕЙНОЙ. 1) Войдемъ въ эту кофейную. 2) Господа, что̀ вамъ угодно? 3) Угодно ли вамъ мороженнаго, кофе или лимонаду? 4) Мнѣ очень пить хочется, я выпью лимонаду. 5) Когда очень жарко, я пью пиво, потому что ничто не можетъ такъ утолять жажду. 6) Это пиво очень хорошо. 7) Дай мнѣ чашку кофе. 8) Угодно ли вамъ водки, ликеру, или рому? 9) Нѣтъ, ничего не буду пить, ибо мнѣ становится жарко. 10) Подай трубку. 11) Я не люблю французскаго табаку. 12) Я заплатилъ за кофе. 13) Зачѣмъ вы платили, вѣдь я васъ, угощаю. 14) Вовсе не слѣдовало вамъ отдавать деньги. 15) Что за счеты между друзьями.

حرارتلیدر * 15) خسته لکمی تهلکه‌لی می‌ظن ایدرسکز * 16) دکل اما اولمسون دیو دقت ایتملوسکز * 17) سزه یازجغم علاجی اجزاجیدن کتورورسکز وکونده اوچ قاشق ییرسکز * 18) سزه کوندره جکم حبّدن ده کونده ایکیشر دانه ییرسکز 19) * کندیکزی سجاق طوتوکز صوغوق آلمه‌یم دیو دقت ایدکز * 20) دوندنبر و نصل سکز * 21) پک ایی ایم — پک فنا ایم * 22) کیجه کیجه اصطرا بم اولمدیغیندن برازده اویومدم * 23) باش آغریسی ایله یورک آغریسی کسلدی * 24) دونکی آلدیغکز شیشه کبی بنه بو کون بر شیشه کوندره یم * 25) اشتهاکز وارمی * 26) خیر افندم اشتهام یوق * 27) اوت افندم اشتهام وار * 28) ایکی اوچ کرندنصکره شفایولو رسکز انشاالله * 29) سلامت قاکز * 30) خوش کلدکز

РАЗГОВОРЪ СЪ ДОКТОРОМЪ. 1) Какъ вы себя чувствуете сегодня? 2) У меня головокруженіе, такъ что я не имѣю силы стоять на ногахъ, очень болѣнъ. 3) Съ котораго времени вы больны? 4) Сегодня уже два дня, какъ голова у меня болитъ. 5) Какъ провели вы прошлую ночь? 6) Мнѣ было очень дурно, я вовсе не спалъ. 7) Я чувствовалъ всю ночь жаръ. 8) У меня болитъ горло. 9) Покажите мнѣ вашъ языкъ. 10) Языкъ вашъ нечистъ. 11) Вашъ желудокъ разстроенъ. 12) Вы должны принять слабительное. 13) Протяните руку, я хочу ощупать вашъ пульсъ. 14) Вашъ пульсъ сильно бьется. 15) Вы думаете, что моя болѣзнь очень опасна? 16) Нѣтъ, но вы должны остерегаться, чтобы она не сдѣлалась опасною. 17) Вы пошлете въ аптеку взять лекарство, которое я вамъ прописалъ, и принимайте его по 2 ложки въ день. 18) Вы примите также каждый разъ по двѣ пилюли, которыя я вамъ пришлю. 19) Держите себя тепло, будьте осторожны, чтобы не простудиться. 20) Какъ вы себя чувствуете со вчерашняго дня? 21) Мнѣ очень хорошо, мнѣ очень дурно. 22) Въ прошедшую ночь, у меня

هوا پك كوزل * 5) هر شی حاضرمی * 6) تفنكڭز نره‌ده‌در * 7) قنقی اوستا اشیدر * 8) فرانسه‌دن كتوردم * 9) ایو ایتدڭز تفنكڭ اعلاسی فرانسه‌ده چقار * 10) پك كوزل بر سلاحدر * 11) تفنكڭزڭ دمرلری پك كوزل معدندندر * 12) باروت وقورشون كتوردڭزمی * 13) اوت افندم چاپك كیده لم * 14) بندن ایو نشان آتیورسڭز * 15) خیر افندم سز بندن ایو آتیورسڭز *

ОВЪ ОХОТѢ. 1) Вы забыли, что намъ надо идти на охоту. 2) Вы дѣйствительно хорошій охотникъ. 3) Извините меня, я вчера легъ немного поздно 4) Вставайте поскорѣе, погода превосходная 5) Все ли готово? 6) Гдѣ ваше ружье? 7) Чьей оно фабрикаціи (чьего издѣлія)? 8) Я его выписалъ изъ Франціи. 9) Вы хорошо сдѣлали, потому что въ этой странѣ дѣлаютъ самыя лучшія оружія. 10) Это хорошее оружіе. 11) Стволъ вашего ружья изъ очень хорошаго металла. 12) Взяли ли вы съ собою свинецъ, дробь и порохъ. 13) Да, государь, я взялъ пойдемте поскорѣе. 14) Вы стрѣляете въ цѣль лучше меня. 15) Нѣтъ, сударь, вы лучше меня стрѣляете.

حیكم ایله * 1) بوكون نصل سڭز * 2) سرسملكم وار بروجهله كه آیاقده طورمقه اقتدارم یوق پك خسته‌ام * 3) نه زمانده‌بری خسته سڭز * 4) بوكون ایكی كوندر باشم پك آغریور * 5) بو كیجه نصل ایدڭز * 6) پك فنا ایدم هیچ اویومدم * 7) بتون كیجه حرارت ایچنده ایدم * 8) بوغازم آغریور * 9) دلڭزی كوره‌یم * 10) داڭز براز پاسلودر * 11) معدڭزده بر آز پوزغلق وار * 12) برشربت ایچمكلكڭز ایجاب ایدر * 13) قولڭزی اوزادڭ نبضڭز باقدیم * 14) نبضڭز پك

восходное ожерелье, но оно очень дорого для меня. 10) Имѣете ли вы хорошіе каменья, т. е. или бирюзу, или изумрудъ, или яхонтъ? 11) Вотъ, милостивый государь, извольте посмотрѣть. 12) Это очень дорого, нельзя ли подешевле. 13) Нѣтъ, милостивый государь, послѣдняя цѣна, которую я назначилъ, нельзя взять меньше ни копѣйки.

چوقه‌جی دکّاننه * 1) شومحزنه کیره‌لم * 2) افندم نه ایسترسکز آرایورسکز * 3) چوقه‌نک ایوسنی واعلاسنی ایسترم * 4) بو رایه بیورک پاریسک اک اعلا چوقه‌سنی بولورسکز * 5) قنقی (هانسی) رنکی ایسترسکز * 6) ماوی ایله سیاه رنک کوستر * 7) اشته بر آچق رنک * 8) بوکا باقکز افندم بوندن ایوسین باشقه یرده بولامزسکز * 9) بونک ارشونی قچه ویره جکسکز * 10) صوک بهاسنی سویله * 11) ارشونه اوتوز فرانق ویررم * 12) بر پاره اکسک اولماز * 13) ایو اولور اون بش ارشون اولچ *

У ПРОДОВЦА СУКОНЪ. 1) Войдемъ въ этотъ магазинъ. 2) Милостивый государь, чего вы желаете, что вы ищите? 3) Я желаю купить сукна хорошей доброты. 4) Потрудитесь войдти, милостивый государь, вы найдете самое лучшее сукно изъ Парижа. 5) Какого цвѣта вы желаете? 6) Покажите мнѣ синяго и чернаго. 7) Вотъ вамъ сукно болѣе свѣтлаго цвѣта. 8) Посмотрите, лучшей доброты этого сукна вы ни гдѣ не найдете. 9) Почемъ вы мнѣ отдадите аршинъ этого сукна. 10) Скажите послѣднюю цѣну. 11) Я заплачу за аршинъ сукна 30 франковъ. 12) Нельзя уступить ни копѣйки. 13) Хорошо, отмѣрьте мнѣ его 15 аршинъ.

آوه * 1) آوه کیده جکمزی اونتدک * 2) طوغروسی پک ایو اوچی سکز * 3) عفو ایدرسکز دون کیجه براز کیج یاتدم * 4) چاپک قالقکز زیرا

О ПОКУПКѢ. 1) Мнѣ нужно что-нибудь купить, можете ли вы идти со мною? 2) По вашему указанію и совѣту мнѣ лучше купить. 3) Съ большимъ удовольствіемъ, я готовъ идти съ вами. 4) Войдемте прежде всего въ лавку этого часовщика. 5) Вы мнѣ продали часы, но я не доволенъ ими. 6) Это меня удивляетъ, милостивый государь; часы, которые я вамъ продалъ, очень хороши. 7) Я вамъ вѣрю, что часы хороши, но что за необходимость имѣть часы, которые показываютъ невѣрно время. 8) Если вы не довольны ими, я могу ихъ перемѣнить. 9) Хорошо, только дайте такіе часы, которые бы ходили вѣрно.

جواهرجیده * 1) کیره لم اشته بر زینتلو جواهرجی دکانی * 2) ابتدا بکا بر قاچ مجوهر یوزك کوسترسك * 3) اشته افندم سزه بر صاف الماسی 4) بو یوزك ایو امابکا بیوکدر * 5) ساعتمه بر التون زنجیرو بر مهر ایسترم * 6) اشته سزه بینظیر عقیق طاشیله قاچ دانه دونانمش * 7) بونی آلورم لاکن ترکچه اسمی یاردر ملوسگز * 8) بر اعلا حکاکه ویررم * 9) اشته بر اعلا کردنلق لاکن چون بهالو * 10) ایو فیروزه یا زمرد یا یاقوت وارگزمی * 11) اشته افندم بیورکز باقگز * 12) بو پك بهادر اوجز اولماز می * 13) خیر افندم صوك بهاسی درکه سویلدم بر پاره اکسك اولمز *

У ЮВЕЛИРА. 1) Вотъ богатая лавка, войдемте въ нее. 2) Покажите мнѣ сначала перстень, украшенный драгоцѣнными каменьями. 3) Вотъ вамъ, милостивый государь, алмазъ, который очень блестящъ. 4) Этотъ перстень хорошъ, но великъ. 5) Мнѣ нужны цѣпочка и печать для моихъ часовъ. 6) Вотъ вамъ нѣсколько украшенныхъ сердоликомъ. 7) Я возьму ее, но вы должны вырѣзать на ней мое имя турецкими буквами. 8) Я отдамъ ее искусному граверу. 9) Вотъ пре-

خلقنڭ بو درجده تربیه سی اولمز ایدی * 9) حال بوده شهرده اولان فسق وفجورڭ چوقلغی کویده بو مرتبه‌ده یوقدر * 10) قیاس ایدرمیسڭز که کویده فساد اولمز * 11) هیچ اولمزسه بوقدر آشکار دکل * 12) بنده‌ڭز دیغروسی کویڭ طو ر وحرکتنی سورم *

О ПРЕБЫВАНІИ ВЪ ГОРОДѢ. 1) Вы уже въ городѣ, а я думалъ, что вы въ деревнѣ. 2) Уже два дня, какъ мы переѣхали въ городъ. 3) Я очень радъ вашему возвращенію, надѣюсь, что мы будемъ часто видѣться. 4) По крайней мѣрѣ въ городѣ имѣешь удовольстіе чаще видѣться съ друзьями 5) Между прочимъ деревня очень скучна въ дурное время года. 6) Это правда, что въ деревнѣ нельзя найдти того, что находится въ городѣ. 7) Но большею частію въ городѣ сосредоточиваются науки искусства и торговля. 8) Еслибы не было близкаго сношенія съ городами, то народъ не былъ такъ вѣжливъ, какъ теперь. 9) Къ несчастію, въ городахъ больше безнравственности, нежели въ деревняхъ. 10) Развѣ вы думаете, что въ деревняхъ нѣтъ безнравственности. 11) По крайней мѣрѣ не такъ открыто. 12) Правду сказать, я деревню больше люблю.

بر شی صاتون آلمق اوزره * 1) براز آلاجقم شیلروار بنمله کلسڭز * 2) سزڭ نصیحڭ وپندڭز ایله آلسم‌دخی ایو اولور * 3) باش اوسته بیورڭز کیده‌لم * 4) اولا شو ساعتجییه کیره‌لم * 5) بزه بر ساعت صاتدڭز لاکن خشنود دکلم * 6) نصل افندم تعجبیه ایده‌جك شی سزه ویردکم ساعت پك بی نظیر ایدی * 7) اویله امّا ساعتی اولوبده ساعت قاچده اولدیغنی بیلمدکجه ساعتم وار دیمك نیه لازم * 8) ساعتڭزدن خشنود دکلسڭز دکشتره‌جکم * 9) باش اوسته همان بر ایوسنی ویر *

رایحه‌سندن نشأت ایدر * 4) آیام بهار اویله بر وقتدرکه مسلمان شاعرلری هربر فصلدن زیاده مدح ایدرلر * 5) زرین قدح یقینده چیچکلنور * 6) لاله سنبلر منبفشه و یاسمین رایحه‌سی پک کوزل کلور * 7) بو سنه محصولمز چوق اولور دیو قیاس ایدرم * 8) یولاف (اوت) اولقدر ایبر دکل اویله‌در امّا ارپه و بغدای پک اعلادر و اکر هوا مخالفت ایتمزسه اکمک اوجز اولور * 9 بو لا زمدر زبرا کچن سنه محصولات پک فنا ایدی *

О ВЕСНѢ. 1) Весна намъ доставляетъ большое наслажденіе послѣ суровой зимы. 2) Ничего не можетъ быть пріятнѣе, какъ весною слышать пѣніе птицъ. 3) Воздухъ въ это время года пропитанъ ароматомъ цвѣтовъ, которые покрываютъ луга. 4) Это есть то самое время года, которое преимущественно воспѣвали мусульманскіе поэты. 5) Нарцисъ скоро распустится. 6) Какой пріятный ароматъ тюльпановъ, жасмина, и фіалокъ. 7) Въ этомъ году, я думаю, у насъ будетъ большой урожай. 8) Трава не очень хороша, но ячмень и рожь очень хороши, и если погода не испортится, то хлѣбъ будетъ дешевъ. 9) Это необходимо, потому что въ прошломъ году не было урожая.

شهرده اقامت ایتمک اوزره * 1) ماشا الله شهره تشریف ایتمشکزبن سزی کویده قیاس ایدر ایدم * 2) شهره وصولمز ایکی کوندن برودر * 3) عودتکزدن پک ممنونم انشا الله شمدنصکره چوق کورشوروز * 4) هیچ اولمسز سه شهرده دوستلرینی (تیزجه) (صقچه) کورمک اولور * 5) بوندن غیری کویلرک (کندلرک) فنا (یمان پس) وقتلرده ذوقی اولمز * 6) حقیقتده شهرده موجود اولان شیلری کویده بولنماز * 7) اکثریا علوم و فنون و امر تجارت شهرلرده جمع اولنور * 8) شهرده اولان جمعیت اولمنرسه

5) Отого я небрѣюсь самъ, что бритвы мои нехороши, и это меня затрудняетъ. 6) Я чувствую отвращеніе, когда рука цирюльника касается моего лица, и потому я нахожу, что самому бриться гораздо пріятнѣе и чище. 7) Въ особенности для военнаго, умѣть самому бриться, вещь необходимая. 8) Во всякомъ случаѣ это занятіе весьма трудное и скучное, потому что хорошія бритвы трудно найдти. 9) Ваши бритвы тупы, надо ихъ выточить. 10) Дай мнѣ чистую рубашку. 11) Принеси мнѣ сапоги и носки. 12) Дай мнѣ фуражку. 13) Принесъ ли портной мое новое платье? 14) Да, сударь, прикажете ли ему зайдти? 15) Здравствуй, эти пуговицы не хороши. 16) Это платье немного узко и коротко. 17) Извините, сударь, оно очень хорошо 18) Приходи завтра, приноси счетъ и получишь деньги.

آخشام * 1) کیجه اولمغه باشلادی یاتمق وقتیدر * 2) فلان کیمسه دخی عودت ایتمدیمی * 3) آخشام شریفلرڭزخیر اولسون * 4) تمام وقتنده کلدڭز * 5) کیجه پک چوق اعلا (یخشی) * 6) سزده یورلمه علامتی وار * 7) خیر افندم برشی یوق (برزاد) یوخ * 8) بر آز استراحت ایدڭز * 9) الله امانت اولڭز کیدوب یاتەجنم * 10) ساعت اوندن زیاده دکل * 11) ارکن یاتمەسنی سورم * 12) کیجه ڭز خیر اوله *

О ВЕЧЕРѢ. 1) Пора спать, уже ночь. 2) Такой-то человѣкъ еще не воротился? 3) Добрый вечеръ. 4) Вы пришли кстати, 5) Ночь очень хороша. 6) У васъ замѣтна усталость. 7) Нѣтъ, сударь, я не усталъ. 8) Отдохните немного. 9) Прощайте, я хочу ложиться спать. 10) Еще теперь не болѣе 10 часовъ. 11) Я люблю ложиться рано. 12) Покойной ночи.

اوّل بهار * 1) بو قشیڭ شدتندنصکره بهارڭ صفاسنی زیاده سیله سوررز 2) آیام بهارده قوشلرڭ آوازینی ایشتمکدن زیاده صفالو برشی اولماز * 3) بو آیامده هوانڭ لطافتی چایرلره زینت ویرن چچیکلرڭ

КАКЪ РАСПРАШИВАТЬ ПРО ДОРОГУ. 1) Какая дорога ведетъ ближе къ рынку? 2) Вы пойдете направо и потомъ поверотите налѣво. 3) Далеко ли отсюда до большой площади? 4) Куда ведетъ эта дорога?

كينمك اوزره * 1) يا هو برکیمسه وارمی * 2) نه ایسترسگز افندم * 3) تیز آتشی یاق کینه‌جکم و بر بری چاغر یوزیمی تراش ایتسون * 4) کندی کندگزی تراش ایتمیورمیسگز * 5) خیر افندم اوسترەلر فنا (یمان) اولدیغندن چوق زحمت جکرم * 6) بربرنگ الی یوزمه طوقنوب نفرت ایده‌جکمه گندی کندیمی ترایش ایتمده داها بر لطافت بولورم * 7) علی الخصوص عساکریه‌کندی کندینی تراش ایتمک زیاده‌سیاه الزمدر * 8) هر برخصوصده تراش محنتلی و مشقتلیدر زیرا اوسترەلر ایوسی (یخشیسی) نادر اولور * 9) اوسترەلرگز کسمیور قایشه چکمک لازم * 10) بکا برتمیز کوینک (کوملک) ویر * 11) چورابلریمی و جزمم‌کتور * 12) قالپاقمی ویر * 13) یکی تازه لباسمی درزی کتوردیمی * 14) اوت افندم بیورەر سگزمی گلسون * 15) صفا گلدگ شو دوکمەلر ایو دگل * 16) بو لباس برآز قصەدر — داردر * 17) عفو ایدرسگز افندم پک اعلادر * 18) حسابگی کورده صباح یارین گل (پول) اقچەگی آل *

ОВЪ ОДѢВАНІИ. 1) Эй, есть ли тамъ кто-нибудь? 2) Что вамъ угодно, милостивый государь? 3) Зажги скорѣе свѣчу, я хочу одѣваться и позови цирюльника меня брить. 4) Развѣ вы не можете сами бриться?

قربنده اوتوریور * 6) بورادن اوزاقمیدر * 7) کیم ایدی اول کیمسه‌که سزگزایله دمین لاقردی ایدرایدی (سویلردی) * 8) اوبر عثمانلودرکه دورت سنه فرانسه‌ده قالمش بر مؤدب فرانسزگ حسن اطواری وار * 9) بلی پک اهل عرض آدمه بگزر * 10) آنگ ایله الفت پیدا ایتسم درجه‌سز ممنون اولورم * 11) ایسترسگز سزی آنگ ایله بو لشدرم آشنا (طانش) ایدرم * 12) نه زمان آنی ایسترسگز کیدرب کوره‌لم * 13) نره‌ده اوتورور * 41) دولت عثمانیه سفارت خانه‌سنده اوتوریور * 15) ایشگز اولمدیغی وقتده کیده‌لم آنی کوره‌لم * 16) باش اوسته افندم *

КАКЪ СПРОСИТЬ КОГО-НИБУДЬ О ЧЕМЪ. 1) Знаете ли вы фамилію такого-то. 2) Въ городѣ есть ли такой человѣкъ, который называется такимъ именемъ? 3) Я думаю, что есть человѣкъ такой фамиліи. 4) Не можете ли вы мнѣ сказать мѣсто его жительства. 5) Онъ живетъ близь большой площади. 6) Это далеко ли отсюда? 7) Что это за человѣкъ, который съ вами сейчасъ говорилъ? 8) Этотъ человѣкъ жилъ четыре года во Франціи и усвоилъ себѣ прекрасное и вѣжливое обращеніе Француза. 9) Да, онъ, кажется, учтивый человѣкъ. 10) Знакомство мое съ нимъ доставитъ мнѣ большое удовольствіе. 11) Если вамъ угодно, я васъ съ нимъ познакомлю. 12) Когда хотите его видѣть? 13) Гдѣ онъ живетъ? 14) Онъ живетъ въ домѣ турецкаго посланника. 15) Когда у васъ будетъ свободное время, пойдемте къ нему. 16) Охотно, милостивый государь.

بولنی صورمق ایچون * 1) بازاره کیتمک ایچون یولن قنقسی (هانسی) یقیندر * 2) صاغه کیدرسگز صکره‌صوله صیارسگز * 3) بوندن بیوک میدانه اوز اقمیدر * 4) بویول نره‌یه کیدیور *

بر قلم عنایت بیورڭ * 4) یازو اوطه کیرڭ ایستدکلر یڭزی بولورسڭز *
5 قلم دویدڭ ایچنده‌در * 6 قلمی یونتمق ایچون قلمتراشڭز وارمی
7) بر قلمتراشم وار امّا کسمیور بر آز بیلنمك لازم * 8) سرتمی یا کوشکمی
استرسڭز که قلمڭز اوله * 9) بر آز سرت , قالك , انجه اولسون *
10) سزڭ عادتڭزه کوره قامش قلم ایله یازمق سهولت وار * 11) کرم
ایله بن بومکتوبی بتورنجه سز اولبرلری بغلهڭز * 12) آدڭزی یازدڭزمی —
امضا ایتدڭزمی * 13 ظنّ ایدرمکه امضا سنی قویدم امّا تاریخنی
قویمدم * 14) ریك قنی (هانی) * 15) ریکدانده‌در * 16) تیز
بو مکتوبلری پوسطیه کتور *

О ПИСЬМѢ. 1) Сегодня я долженъ писать письмо, чтобы отправить его на почту. 2) Пожалуйте мнѣ листъ бумаги. 3) Дайте мнѣ перо и чернилъ. 4) Войдите въ мою комнату, тамъ все найдете, что нужно. 5) Перо находится въ чернильницѣ. 6) Есть ли у васъ перочинный ножикъ, чтобы очинить перо? 7) У меня есть перочинный ножикъ, но не остеръ. надо его выточить. 8) Любите вы мягкое, или жесткое, твердое. 9) Чтобы оно было немного твердо, толсто, тонко. 10) Вамъ легче было бы писать, такъ какъ у васъ принято персидскимъ перомъ. 11) Покамѣсть я окончу это письмо, сдѣлайте милость положите другія въ конвертъ. 12) Подписали ли вы свое имя? 13) Я думаю, что подписалъ, но не выставилъ числа. 14) Гдѣ песокъ? 15 Въ песочницѣ. 16. Отнеси скорѣе эти письма на почту.

بر کیمسه‌دن سوأل ایتمك ایچون * 1) فلان اسمنده بر آدم طانورمیسڭز *
2) شهرده شو اسمده بویله بر آدم یوقمیدر * 3) ظنّ ایدرمکه بو اسمده
بر آدم وار * 4) نره اوتوردیغینی دیه بیلورمیسڭز * 5) بیوك میدانڭ

ОВЪ ОБѢДѢ И ЗАКУСКѢ. 1) Закусили ли вы? 2) Нѣтъ еще 3) Вы пришли кстати. 4) Пожалуйте завтракать. 5) Что вы пьете, кофе или чай? 6) Я предпочитаю кофе чаю. 7) Довольно ли сахару? 8) Если чай несладокъ, скажите безъ церемоніи. 9) Будьте вы какъ будто Вы у себя. 10) Сегодня, въ которомъ часу мы будемъ обѣдать? 11) Мы будемъ обѣдать въ 4 часа. 12) Будетъ ли у насъ кто нибудь къ обѣду? 13) Да, я жду одну особу. 14) Нѣкто (одна особа) обѣщала, если будетъ хорошая погода, придти обѣдать. 15) Послали ли вы человѣка, купить рыбы? 16) Я не нашелъ рыбы. 17) Что мнѣ вамъ дать? 18) Хотите ли вы немного супу? 19) Благодарю васъ позвольте мнѣ немного говядины? 20) Какую часть говядины любите вы? 21) Далъ ли я вамъ по вашему вкусу? 22) Милостивый государь, есть ли у васъ тарелки? 23) Берите все, что вамъ угодно безъ церемоніи. 24) Хотите немного кебаба? 25) Любите ли вы жирную часть! 26) Я нелюблю очень жирной части .27) Вотъ кусокъ по вашему вкусу. 28) Понравился ли вамъ кебабъ? 29) Онъ очень хорошъ, милостивой государь. 30) Не дать ли вамъ зелени? 31) Вотъ шпинатъ и брунколь. 32) Покушай эту жареную курицу, она очень хороша. 33) Голуби не такъ хорошо изжарены. 34) Эти перепелки очень жирны. 35) Они очень вкусны. 36) Сударь, вы ничего не кушали. 37) Извините я очень хорошо ѣмъ. 38) Вотъ хорошіе фрукты. 39) Эти фрукты, произведеніе моего сада. 40) Нынѣшній годъ счастливъ, на нихъ большой урожай. 41) Я предпочитаю всему персики и сливы. 42) Многіе предпочитаютъ фиги. 43) Возьмите кисть этого винограда. 44) Вѣроятно вы неоткажитесь выпить стаканъ шампанскаго. 45) Очень вамъ благодаренъ, но я не хочу. 46) Милостивый государь, что вы будете пить, чай или кофе? 47) У насъ недостаетъ чашекъ. 48) Принесите еще ложку и блюдечко. 49) Налейте воды въ чайникъ. 50) Вы непринесли щипцовъ. 51) Чай очень крѣпокъ, дайте немного молока. 52) Выпьете ли вы еще одну чашку. 53) Благодарю васъ я больше не могу. 54) Мальчикъ убери все это.

1) بو كونـكى پوسط ايله ياز مقلغم ابجاب ايدرر * يازمق ايچون

2) بنده‌كزه بريـپراق كاغد عنايت ايدكز * 3) بر آز مركب ايله بر

بیورڭ تكليف لازم دكل * 24) بو كبابدن بر آز ايسترميسڭز * 25) سميز (چاغ ياغلو) طرفی سورميرسڭز * 26) پك ياغلودن حظ ايتمم * 27) اشته مزاجگزه كوره بر پارچه * 28) كبابی بكنديگزمی * 29) پك اعلا افتدم (چوق يخشی صاجم) * 30) سزه سبزواتدن ويره يممی * 31) اشته قره لحنه اشته اسپاناك * 32) بو طاوق قاورمه‌سندن بيورگز پك ايودر * 33) كوكرچينلر بر ايو پشممش * 34) بو بلدرچينلر پك سميزدرلر (چوق چاغدرلر) * 35) پك لذيذدرلر * 36) افندم هيچ بر شی يمورسڭز * 37) عفو ايدرسڭز پك اعلا يه‌يورم * 38) اشته يمشك پك (چوق) كوزلی * 39) با غچه‌مڭ محصولا تيدر * 40 بو سنه مباركده ميوه‌لرڭ كڑتی وار * 41) هپسيندن زياده (هامودن) شفتالو ايله اريكی سورم * 42) چوق آدم وار كه انجيری ترجيح ايدر * 43) بو اوزومدن بر صالقمی كوتورڭز * 44) بر قدح شانپانيه ايچه جكسڭز * 45) پك چوق ممنونم لاكن ايچمم * 46) افندم چای يا قهوه ايچرسڭز * 47) چای طاسمز اداره ايتميور * 48) بر فاشق ايله بر طرف داهاكتورڭز * 49) چای ابريغينه سو قويڭز * 50) شكر ماشه‌سنی كتورمدڭز * 51) چای پك سرتدر بر آز سود عنايت ايدكز * 52) بر طاس داها آلورميسڭز * 53) الله راضی اولسون داها ايستمم * 54) ای اوغلان بو نلری قالدر *

6) صوسز می سگز * 7) اوت صوسزام * 8 نه استرسگز ایچمکه * 9) بر قدح شراب عنایت ایدگز *

О ѣдѣ и питьѣ, 1) Голодны ли вы? 2) Я хочу ѣсть, я голоденъ. 3) Я съѣлъ бы кусочекъ. 4) Что вы хотите кушать? 5) Я стану ѣсть чтобы то нибыло. 6) Хотите ли вы пить? 7) Да, я хочу пить. 8) Что вы хотите пить? 9) Будьте такъ добры дайте мнѣ стаканъ вина.

قهوه التی و طعام ایچون * 1) قهوه التی (نهار) ایتدگزمی * 2) خیر (یوق) دخی ایتمدم * 3 وقتنده کلدگز * 4 کلگ قهوه التی نهار ایدگ * 5) قهوه می استرسگز یوخسه جای * 6) قهوه دخی ایو (یخشی) سورم * 7) شکری یتشورمی * 8) اکر جایگ شکری یتشمزسه بـلا تکلیف سویلیگ * 9) کندو خانه‌گزه اولدیغگز کبی اولگ * 10) بوکون ساعت قاچده طعام ایده‌جکز * 11) ساعت دورتده طعام ایده‌جکز * 12) بوکون کیمسه‌مز طعامده وارمی * 13) اوت (بلی) بریسینی بکلیورم * 14) فلان آدم وقت ایو (یخشی) اولورسه کلورم دیو وعده ایلدی * 15) بالق صاتون المقه آدم کوندردگزمی * 16) بالق بولمدم (تاپمدم) * 17) سزه نه ویره ام * 18) بر آز چور به ایستر میسگز * 16) خیر افندم بر آز رصفر اتی عنایت ایدگز * 20) قنقی طرفنی سورسگز * 21) سزگ مزاجگزه کوره ویردمی * 22) افندیلر (اقالر) اوکگزده (قباغنگزه‌ده) دپسیگز وارمی * 23) جنابگز قنقیسندن ایسترسگز

Съ вашей стороны это очень дурно. 13) Вы заслуживаете упреки. 14) Вы неправы. 15) Какъ вы осмѣливаетесь дѣлать это. 16) Мнѣ недостаетъ терпѣнія 17) Я немогу овладѣть собою. 18) Я вами недоволенъ. 19) Будьте покойны. 20) Я этого не желаю. 21) Я небуду это терпѣть. 22) Берегитесь дѣлать это въ другой разъ (будьте внимательны). 23) Недѣлайте этого въ другой разъ. 24) Недѣлайте глупостей. 25) Невозражайте. 26) Отойдите отъ меня прочь.

نصیحت و پند ایتمك * 1) نه یاپمق نه یاپجقز * 2) نه تدبیر ایده جقسك * 3) تدبیریمز ندر * 4) نهایتسنده تدبیرمز ندر * 5) بقدلم برشی قرار ویرهلم * 6) شهبه‌لوام * 7) مانعم وار * 8) بو پك مشكلدر * 9) سزدن بركزده اولسه ایدم * 10) ذهنمه (فكرمه) كلور * 11) باشقه منوال اوزره طوتدلم * 12) بوندن اوتورو نه دوشنورسكز * 13) سزك كبی ملاحظ ایدرم * 14) اك ایوسی در * 15) ایده جكمزك اك اعلاسیدر * 16) بوندن غیری ایده جكمز یوق *

КАКЪ НАСТАВЛЯТЬ И СОВѢЩАТЬСЯ. 1) Что намъ дѣлать? 2) Что мы должны дѣлать. 3) Что намъ дѣлать? 4) Что намъ осталось дѣлать? 5) Надо намъ рѣшиться на что нибудь. 6) Я сомнѣваюсь. 7) Я нахожусь въ затрудненіи. 8) Это очень трудно. 9) Еслибы я былъ на вашемъ мѣстѣ. 10) Мнѣ приходитъ одна мысль. 11) Примимся за это иначе 12) Что скажите вы объ этомъ? 13) Я думаю также какъ вы. 14) Это самый лучшій. 15) Это лучше всего, что мы могли дѣлать. 16) Это самое лучшее, на что мы можемъ рѣшиться.

یمیوب ایچمك * 1) قارگزآجمی * 2) اشتهام وار — قرنم آجدر * 3) بر لقمه ییرم * 4) نه ایسترسكز یمكه * 5) ییرم نه اولورسه اولسون *

можетъ быть. 5) Это невозможно. 6) Это удивляетъ меня. 7) Это весьма меня удивляетъ. 8) Это удивительное дѣло. 9) Это непонятное и не слыханное дѣло. 10) Очень можетъ быть, что правда 11) Это возможно 12) Это можетъ быть. 13) Это нестранно. 14) Это естественно. 15) Это простая вещь. 16) Объ этомъ нечего и говорить.

حزن تعذیر و ذم * 1) بوندن اوتورو پک مکدرم * 2) بو بنی مایوس ایدر * 3) یازیق — حیف * 4) بو مقبول دکلدر — نا مقبولدر * 5) بو نه یمان شیدر — نه یمان شی بو * 6) بو پک بیوک مصیبدر * 7) قورقلو — هیتبلو شیدربو * 8) حیا ایتمز میسن — اوتانماز میسن * 9) عیبدر بو پک فنادر * 10) بونی نصل یاپدگز (ایتدگز) * 11) بونی نیچون یاپدگز * 12) طرفگزدن بو پک فنا * 13) ذمه لایق بر آدمسگز * 14) حقیقتده حقگز یوقدر * 15) بونی نه یوز ایله جسارت ایده بیلورسگز * 16) صبره تحمّلم یوق * 17) کندی کندیمی ضبط ایده‌مم * 18) سزدن خوشنود دکلم * 19) راحت طورگز * 20) من (بن بونی) ایستمم * 21) بن بونی تحمّل ایده میه‌جکم * 22) بر دخی ایو (یخشی) دقّت ایدرز * 23) بو ندن ماعدا یاپمگ * 24) ادبسزلق ایلمه * 25) ردّ جواب ایتمه * 26) قارشومدن یقیل کیت *

КАКЪ ВЫРАЖАТЬ СВОЕ ГОРЕ И КАКЪ УПРЕКАТЬ. 1) Я этимъ очень опечаленъ. 2) Это приводитъ меня въ отчаяніе. 3) Жаль. 4) Это неприлично. 5) Какъ это дурно. 6) Это большое несчастіе. 7) Это страшно, это ужасно. 8) Не стыдишься ли ты? 9) Стыдно. Это очень дурно. 10) Какъ это вы сдѣлали? 11) Почему вы сдѣлали это? 12)

ایدرم * 9) مرامکز نه‌در * 10) معلومدرکه * 11) کرجک میدر (دوغرومیدر) 12) بلی بو کرکچکدر (دوغرودر) * 13) سزه زیاده سیله اینانرم * 14) بونده هیچ شبهه یوقدر * 15) حقیقتده صحیح میسکز * 16) علم‌الیقین بلیورم * 17) بوندن زیاده کرجک اولمز * 18) (بنی) بکا ایناندره بیلیورسکزمی * 19) سزه اقرار ایدرمکه *

КАКЪ УТВЕРЖДАТЬ И ОТРИЦАТЬ. 1) Я васъ увѣряю, что. 2) Я вамъ обѣщаю, что. 3) Я вамъ ручаюсь, что. 4) Я божусь, что. 5) Я сказалъ да, я сказалъ нѣтъ. 6) Я бьюсь объ закладъ, что да, 7) Можете думать, что. 8) Я также предполагаю, думаю. 9) Что вы желаете? 10) Извѣстно, что. 11) Правдали это? 12) Да, это правда. 13) Я вамъ очень вѣрю. 14) Въ этомъ нѣтъ никакого сомнѣнія. 15) Дѣйствительно ли вы увѣрены? 16) Я вполнѣ увѣренъ. 17) Ничего не можетъ быть вѣрнѣе этого. 18) Можете ли вы меня увѣрить 19) Я васъ увѣряю.

الفاظ تعجبیه * 1) کرجک (دوغرو) می بو کرجکدرمی * 2) فی الحقیقه بویله‌در * 3 اویله می ایمیش * 4 ممکنمیدر نیجه اوله بیلور * 5) بوممکن دکل * 6) بوندن اوترر حیرتده ام * 7) بوندن جوق تعجب ایلرم * 8) بو عجایب بر شیدر * 9) بو ایشیدلممش و اکلشلمز بر شیدر * 10) جوق احتمالدر که‌کرجک اولسون * 11) بو ممکندر * 12) قابلدر — اوله‌بیلور — اولور * 13) بوغرابتدن دکل — بو عجایب دکل * 14) بو طبیعیدر * 15) بو بیانمی بر شیدر * 16) بونده سوز یوق

КАКЪ ВЫРАЖАТЬ СВОЕ УДИВЛЕНІЕ. 1) Правда ли это? 2) По истинѣ точно. 3) Такъ ли было? 4) Возможно ли это, какъ это

ايستمك وتشكر ايتمك ايجون * 1) رخصتكز ايله * 2) بكا رخصت وپرورميسكز * 3) لطف — كرم — مرحمت — عنايت بيوروب بونى بكا ديرميسكز * 4) سزه بر رجام وار * 5) عنايت ايدرميسكز بوشيى ويرمكه * 6) همّته مقدورميسكز * 7) سزه پك چوق بورجلو ايم * 8) زياده سيله ممنون ايم * 9) الله راض اولسون * 10) هيچ بر شيى يوق * 11) بر بيوك خدمت ايتمش اولورسكز * 12) سزه چوق زحمت ويريورم * 13) سزه بو قدر زحمت ويرمكلكم موجب كدّرمدر * 14) سزه بو قدر زحمت ويرمكلكمه محجوبم * 15) بونى سويلمك ايجاب ايتمز * 16) عنايتكز چوق *

КАКЪ ПРОСИТЬ И БЛАГОДАРИТЬ. 1) Съ вашего позволенія. 2) Позволите ли вы мнѣ? 3) Сдѣлаете ли вы милость мнѣ это сказать? 4) У меня къ вамъ просьба. 5) Будете ли вы такъ добры одолжать мнѣ эту вещь? 6) Можете ли вы сдѣлать мнѣ одолженіе? 7) Я вамъ очень обязанъ. 8) Я вамъ безконечно блягодаренъ. 9) Благодарю васъ. 10) Не за что. 11) Вы мнѣ окажите большую услугу. 12) Я васъ много безпокою. 13) Я очень огорченъ, что такъ много васъ безпоконлъ. 14) Мнѣ совѣстно за безпокойствіе, которое я вамъ причинялъ. 15) Не говорите объ этомъ. 16) Вы очень добры, милостивы.

تصديق وانكار ايتمك ايچون * 1) تحقيق اولسونكه — سزى ايناندريورمكه * 2) سزه وعده ايلرمكه * 3) سزه كفيل اولورمكه * 4) سزه يمين ايدرمكه * 5) اوت ديدم — خير ديدم * 6) بحث ايدرمكه اوت 7) ملاحظ ايده بيليورسكزكه * 8) بندحى دوشنورم (فكر) كمان (ظنّ)

مزاج شريفلرگز ايودر * 9) طعامه بـز ملە كرم ايدوب قاليور ميسگز * 10) عفو ايدگز طورمم * 11) نيچون بويله عجله ايدرسكز * 12) بعض محللره كيده جكم * 13) انشا الله سزى يقينده كورم * 14) الله راضى اولسون * 15) ساغ اولگ خوش و صفا كلدگز *

ПОСѢЩЕНІЕ. 1) Ступай звонятъ посмотри кто тамъ. 2) Ступай, отвори дверь. 3) Это госп. Мухамедъ Эфенди. 4) Я очень радъ васъ видѣть. 5) Давно я васъ не видалъ. 6) Прошу васъ сѣсть. 7) Подай стулъ госпожѣ. 8) Надѣюсь, что вы въ добромъ здоровьи. 9) Сдѣлаете ли вы намъ такое одолженіе остаться съ нами обѣдать? 10) Извините не могу. 11) Почему такъ вы спѣшите? 12) Мнѣ надо идти въ разныя мѣста. 13) Надѣюсь скоро васъ видить. 14) Прощайте. 15) Будьте здоровы.

كتمك اوزره * 1) گتسم كركگ * 2) سزى تركگ ايتسم كركگ * 3) مفارقتمز اولسه كركگ * 4) رخصتگزى آلسم كركگ * 5) شرف ملاقاتگزه قدر * 6) حسن ملاقاتگره قدر * 7) خوشجه قالگ * 8) قولگز — بنده كز ام بنده حقيرگز ام * 9) كيجه گز خير اوله * 10) طرفمدن برادرگره سلام ايدگز * 11) پدر محترم گزه صدق محبتمى عرض ايدگز * 12) خانهٔ سعادتگزده اولانلره سلامتمزى تبليغ ايدگز * 13) قصور ايتمم *

ОБЪ УХОДѢ. 1) Мнѣ надобно идти. 2) Я долженъ васъ оставить. 3) Надобно намъ разстаться. 4) Я долженъ простится съ вами. 5) До пріятнаго свиданія. 6) До пріятнаго свиданія. 7) Будьте здоровы. 8) Я вашъ покорный слуга. 9) Покойной ночи. 10) Поклонитесь отъ меня вашему брату. 11) Засвидѣтельствуйте вашему батюшкѣ мое почтеніе. 12) Передайте мое глубокое почтеніе своимъ домашнимъ. 13) Непримѣню.

22 صباح اولدی * 23 پك كوزل كيجه در * 24 پك قرانلق كيجه‌در *
25 بتون كيجه روزكار (يل) آصدی *

О ПОГОДѢ. 1) Какова погода? 2) Дурная погода! 3) Погода испортилась! 4) Пасмурная погода! 5) У насъ будетъ хорошій день! 6) Роса падаетъ! 7) Туманная погода! 8) Дождливая погода! 9) Дождь идетъ! 10) Небо покрылось со всѣхъ сторонъ. 11) Солнце выступаетъ. 12) Очень холодно, жарко. 13) Очень тихая погода. 14) Идетъ градъ, снѣгъ (идетъ) 15) Замерзаетъ. 16) Очень вѣтрено. 17) Молнія блеститъ. 18) Громъ гремитъ. 19) Буря будетъ. 20) Очень грязно. 21) Много пыли. 22) Настало утро. 23) Очень хорошая ночь 24) Очень темная ночь. 25. Вѣтеръ дулъ всю ночь.

سلاملاشلامق ، استفسار خاطر ايچون * 1) صباحكز خير اوله افندم
(صاحبم) * 2) مزاج شريفكز نجه نصلدر * 3) الحمد الله (شكر لله)
صحت و عافيتده ام * 4) اوندن اوتروپـك خوشنودم * 5) الله
اصمارلدق — الله امانت اولسون الله بلنجه اولسون * 6) خوشجه
قالـك * 7) بندن پدركزه دعالر ايدكز * 8) باش وكوز اوسته *

КАКЪ ПРИВѢТСТВОВАТЬ И ОСВѢДОМЛЯТЬСЯ О ЗДОРОВЬИ. 1) Доброе утро государь мой. 2) Какъ ваше здоровье? 3) Слава Богу я здоровъ. 4) Этому я очень радъ .) Богъ съ вами. 6) Будьте счастливы. 7) Поклонитесь отъ меня вашему отцу 8) съ особеннымъ удовольствіемъ.

زيارت * 1) جاليورلر هايده باق كيمدر * 2) هايده قايونی آچ * 3) محمد
ا ندیدر * 4) سزی كوردكمه ممنونم * 5) جوقدن بر وسزی كورمدم * 6) رجا
ايدرم بيوركز اوتوركز * 7) سلامه بر صاندالی (كورسی) كتوركـ * 8) انشاالله

16 лѣтъ 5) На прошедшей недѣлѣ мнѣ было 13 лѣтъ. 6) Наружность ваша не показываетъ вамъ столько лѣтъ. 7) Я недумалъ что вамъ столько лѣтъ 8) Сколько лѣтъ вашему дядѣ? 9) По видимому ему лѣтъ 60! 10) Ему болѣе 80 лѣтъ! 11) Онъ началъ старѣть! 12) День отъ дня онъ старѣетъ.

ساعت بابنده * 1) ساعت قاچ در (نیچه در) * 2) بکا — بکا ساعت قاچ اولدیغنی دیه بیلور میسگز * 3) ساعت برده در ایکیده در * 4) اوچ ساعتدن چیرک اکسک * 5) ایکی ساعتدن اون دقیقه اکسک * 6) ایلن دخی اولمدی * 7) کیجه یارسیدر (نصف اللیلدر) * 8) ساعت چالیور * 9) کج دکل * 10) هله ارتدر *

1) Который часъ? 2) Можете ли вы мнѣ сказать который часъ? 3) 1-й часъ, 2-й часъ! 4) Безъ четверти 3 часа! 5) 2 часа безъ 10 минутъ! 6) Еще не полдень. 7) Уже полночь! 8) Часы бьютъ! 9) Не поздно еще рано!

هوا بابنده * 1) هوا نصل (نیجه در) * 2) هوا فنادر (یمان . پیسدر) * 3) هوا بوزقدر * 4) هوا قپالودر * 5) پک ایو (چوق (بخشی) کونمز اولور * 6) چه یاغیور * 7) هوا طوسانلودر * 8) یغمورلو بر هوادر (باغشلو) * 9) یغمور یاغیور (با غش یا غر) * 10) کوک هر طرفـدن قپاندی * 11) کونش (کون) دوغیور * 12) هوا پک (چوق) صاوقدر (سجاقدر) * 13) هوا پک ملایم در * 14) طولو یاغیور قاریاغیور * 15) طونیور * 16) پک (چوق) روزگار (بل) وار * 17) شمشک چالیور * 18) کوک کور لیور * 19) فورطنه اولهجق * 20) جامور (پالچق) پک چوقدر *

ВОПРОСЫ И ОТВѢТЫ. 1) Подите ко мнѣ, у меня есть кой-что вамъ сказать. 2) У меня есть что-то вамъ сказать. 3) Послушайте! 4) Я имѣю вамъ сказать объ одномъ дѣлѣ. 5) Что прикажите? 6) Слышите ли вы о чемъ я вамъ говорю? 7) Да сударь мой! 8) Я васъ очень хорошо понимаю. 9) Можете ли вы повторить сказанное? 10) Сдѣлайте милость повторите сказанное. 11) Почему вы не отвѣчаете мнѣ? 12) Неговорите ли вы по французски? 13) Понимаю немного, но неговорю. 14) Сопременемъ легко выучитесь! 15) Для того чтобы хорошо говорить по французски надобно каждый день говорить. 16) Хорошо, или дурно всегда говорите. 17) Боюсь ошибаться. 18) Небойтесь, по французски не трудно говорить. 19) Развѣ незнаете, что прежде чѣмъ говорить хорошо, должно говорить дурно. 20) Вы говорите правду. 21) Нешумите такъ много. 22) Молчите. 23) Кто это вамъ сказалъ? 24) Мнѣ такъ сказали. 25) Что хотите сказать? 26) Что это значитъ? 27) На что это похоже! 28) Какъ это называется? 29) Осмѣлюсь ли васъ спросить? 30) Что вы хотите? 31) Знаете ли вы такого-то? 32) Я знаю его только по имени! 33) Я ничего незнаю. 34) Объ этомъ я ничего неслыхалъ.

یاش بنده * 1) ناچ یاشنده‌سگز (ناچ یاشگز وار) * 2) برادرگز ناچ (نیچه) یاشنده در * 3) ایکریمی یاشده در (ایکرمی یاشی وار) * 4) کیره‌جك آینگ تما منده اون التی یاشم اولور * 5) کچن هفته اون اوچ یاشده ایدم * 6) بوقدر یاشلو کورنمزسکز * 7) سزی اولقدر یاشلو ظن ایتمز ایدم * 8) عموجه‌گز تخمینله ناچ یاشده در * 9) تخمنله التمش یاشده در * 10) سکسندن زیاده در * 11) اختیارلغه (قوجه‌لغه) باشلادی * 12) کوندن کونه اختیارلنور *

О ЛѢТАХЪ. 1) Который вамъ годъ? 2) Который годъ вашему брату? 3) Ему 20 лѣтъ. 4) Въ концѣ наступающаго мѣсяца, мнѣ будетъ

سؤال ایله جواب * 1) یانمه کل بعض شیی سویلیه جکم وار * 2) سزه سویلیه جکم وار * 3) دکلیمٹ قولاق ویرمٹ (قولاق آصمٹ) * 4) سزه بر شیی سویلمک آرزوم وار * 5) خدمتکز نه در نه یورورسکز * 6) دیدیکمی اشدر میسکز * 7) اوت افندم (بلی صاحبم) * 8) سزی پک اعلا (چوق یخشی) آکلیورم * 9) سویلد یکزی تکرار ایده بیلیور میسکز * 10) کرم وعنایت ایدوب سویلدیکزی تکرار ایدکز * 11) نه ایچون مکا (بکا) جواب ویرمیورسکز * 12) فرانسزجه سویلمز میسکز * 13) بر آز آکلیورم لکن سویلمم * 14) کیده کیده قولای (اسان) اوکرنورسکز * 15) فرانسز جه ایو (یخشی) سویلمک ایچون هرکون سویلمک کرک * 16) ایو فنا (یخشی یمان) دایما سویله * 17) ینکلش سویلمکدن قورقورم * 18) قورقمه فرانسزجه سویلمک اولقدر کوچ بر شیی دکل * 19) بیلمز میشکزکه ینکلش سویلمینجه ایو (یخشی) سویلمک اولمز * 20) کرجکسکز (دوغرو سویلیورسکز) * 21) بوقدر شماته ایتمکز * 22) سوسکز (صاکت اولکز) * 23) بونی سزه کیم سویلدی * 24) بکا (مکا) بویله دیدیلر (سویلدیلر) * 25) نه دیمک استرسکز * 26) بو نه دیمکدر * 27) بو نیه یه براز (بکزر) * 28) بوکا نه دیرلر — بونمک آدی ندر * 29) سؤاله جسارت ایده بیلیورمیی * 30) مطلوبکز نه در (آرزوکز ندر) * 31) فلان کیمسه نی بلیورمیسکز * 32) صلت (اسمی) آدی ایشتدم * 33) هیچ بر شیدن خبرم یوق 34) بوکا دایر هیچ بر شیی اشتمدم *

чего новаго! 15) Давно ли вы не получали извѣстія отъ своего друга? 16) Уже 3 недѣли, какъ онъ неписалъ! 17) Съ каждымъ днемъ ожидаю письма отъ него! 18) Когда будете писать, то поклонитесь отъ меня ему 19) Съ большимъ удовольствіемъ, очень хорошо. 20) Этого не забуду.

كلوب كيتمك * 1) نره يه كيدرسڭز * 2) اوه , كليسه يه , سزه , كيدرم *
3 نره‌دن كليورسڭز * 4) مكتبدن كليورم * 5) بنم (منم) ايله كلمسنى ايستر
ميسڭز * 6) نره يه كيتمك استيورسڭز * 7) كزمكه كيده‌وز (كيدك) * 8) نه
طرفدن كيده ايم * 9) نره‌دن استرسڭز * 10) باغچه يه كيده ايم (لم) *
11) قارداشڭزده برابر آله لم * 12) نصل استرسڭز * 13) فلان كيمسه
اوده‌مى * 14) شمدى چقدى * 15) اوده دكل * 16) نره يه اولديغينى
بزه سويله بيلور ميسڭز * 17) قياس ايدرمكه همشيره‌سى كورمكه
كيتدى * 18) نه زمان كله‌جكنى بيلوم ميسڭز * 19) خير كيدركن بر
شيى سويلمدى * 20) اويله ايسه اونسز كيدورز * 21) سلامت قالڭز *
22) ساغ اولڭز — خوش كلدڭز , صفا كلدڭز افندم *

О ПРИХОДѢ И УХОДѢ. 1) Куда вы идете? 2) Я иду домой, въ церковь, къ вамъ! 3) Откуда вы идете? 4) Я иду изъ училища! 5) Хотите ли вы идти со мною? 6) Куда вы хотите идти? 7) Пойдемъ гулять. 8) По какой сторонѣ пойдемъ мы? 9) По какой хотите! 10) Пойдемъ въ садъ. 11) Возьмемъ съ собою и вашего брата. 12) Какъ хотите! 13) Такой-то у себя ли? 14) Онъ вышелъ сей часъ! 15) Его нѣтъ дома! 16) Можете ли вы намъ сказать куда онъ пошелъ? 17) Я думаю, что онъ пошелъ къ своей сестрѣ! 18) Знаете ли вы когда онъ вернется? 19) Нѣтъ онъ, отправляясь ничего не сказалъ. 20) Въ такомъ случаѣ, мы пойдемъ безъ него. 21) Будьте здоровы. 22) Прощайте.

1) Здравствуйте государь мой. 2) Каково сегодня ваше здоровье. 3) Надѣюсь, что вы въ добромъ здоровьи. 4) Я готовъ къ вашимъ услугамъ. 5) Каково здоровье вашего брата? 6) Государь мой, онъ очень здоровъ. 7) Здорово ли ваше семейство? 8) Здоровы ли ваши домашніе? 9) Каково здоровье вашей матушки? 10) Сегодня матушкѣ моей лучше вчерашняго! 11) Она довольно здорова! 12) Она не очень здорова! 13) Она нездорова! 14) Она чувствуетъ себя очень дурно. 15) Я этимъ весьма огорченъ. 16) Я незналъ о ея болѣзни. 17) Бываетъ ли у ней докторъ? 18) Да докторъ бываетъ каждый день! 19) Надѣюсь, что изъ того ничего не выйдетъ. 20) Это меня весьма радуетъ.

اخبار ایجون * 1) بوکون خبر وارمی * 2) یکی (تازه) برشی (برزاد) وارمی * 3) یکیدن (تازه‌دن) برشی بیلورمیسگز * 4) نه دیرلر * 5) برشی اشتمدگزمی * 6) شهرده نه سویلیورلر * 7) برشیدن خبرم یوق * 8) هیچ بر خبریوق * 9) هیچ بر شیی اشتمدم * 10) بر پک کوزل (چوق یخشی) خبر وار * 11) غازتلری اوقودگزمی * 12) غازتلرده نه خبر وار * 13) بوکون هیچ بریسینی اوقومدم * 14) ظاهرده بر شیی یوق * 15) دوستلگزدن بر خبر چوقدنبرو آلمدگزمی * 16) اوچ هفته‌در یازمدی * 17) کوبدن کونه مکتوبنه منتظرم * 18) آکا مکتوب یازنده بـندن سلام و دعا ایدگز * 19) باش وکوز اوسته — پک ایو (چوق یخشی) * 20) بونی اونوتمام *

овъ извѣстіи. 1) Что новаго сегодня? 2) Знаете ли что нибудь новаго? 3) Что новаго? 4) Что говорятъ? 5) Не слыхали ли вы чего нибудь? 6) О чемъ говорятъ въ городѣ? 7) Я не знаю ничего новаго! 8) Нѣтъ ничего новаго 9) Я ничего неслыхалъ. 10) Есть новость весьма пріятная. 11) Что новаго въ газетахъ? 12) Читали ли вы газеты? 13) Сегодня я нечиталъ ни одной газеты! 14) По видимому, нѣтъ ни-

РАЗГОВОРЫ НА ТУРЕЦКОМЪ ЯЗЫКѢ СЪ ПЕРЕВОДОМЪ НА РУССКІЙ.

ترڭ لسانده مكالمه ترجمه اولنمش روس لسانه

Эти разговоры взяты изъ книги подъ заглавіемъ: La guide de la conversation en turc par l' Bianchi напечатанной въ Парижѣ въ 1839 году.

1) و قت شريفڭز خير اوله افندم (صاجم) (اقام)* * 2) بوكون مزاج شريفڭز نصلدر (نجه‌در) * 3) صحت و عافيتڭز ايودر انشاالله * 4) خذمتڭزه حاضر و آما ده ايم * 5) برادرڭز نيجه در * 6) پك ايودر افندم (چوق يخشيدر صاجم) * 7) عيال و اولادلرڭزڭ مزاجلری نصلدر * 8) خانهٔ سعادتڭزده موجود اولانلرنڭ مزاجلری نه كيفيته‌در * 9) و الدهٔ عزيزڭز نصلدر (نيجه‌در) * 10) بوكون و الدهٔ محترمم دونكيدن ايودر (يخشيدر) * 11) مزاجی نه ايو (يخشی) و نه فنا (يمان) * 12) پك ايو دكل (چوق يخشی دكل) * 13) خستەدر (ناخوش در) * 14) پك فنا (چوق يمان پيس) حالده‌در * 15) بوندن اوتورو پك (چوق) مكدّرم * 16) خسته اولديغنی بيلمز ايدم * 17) حكيم كليورمی * 18) اوت (بلی) هركون حكيم كلور * 19) اميد ايدرمكه برشی اولميه‌جق * 20) بوندن پك (چوق) خوشنود اولورم *

---

* Слова поставленныя въ скобкахъ означаютъ, что Адербиджанцы имъ замѣняютъ предшествовавшее слово, котораго значеніе, хотя имъ понятно, но въ разговорѣ неупотребляютъ.

بز عالم معموره‌سن معنیده ویران بیلمشوز
عاقبت کنجن بو ویران ایچره پنهان بیلمشوز
کر اوزین دانا بلورتقلید ایله صورت پرست
عالم تحقیقده بز آنی نادان بلمشوز
بیخبرلر شربت راحت بلورلر باده‌نی
بز حکیم وقتوز آنی توکمشوز قان بلمشوز
بلمشوز کیم ملک عالم کیمسیه قیلمز وفا
اولز ماندن کیم آنی ملک سلیمان بلمشوز
آیری بلمش فضولی مسجدی میخانه‌دن
سهو ایمش اولکم سنی بز اهل عرفان بلمشوز *
عشاقه دکل قید علایق لایق
مرکز غم روزگار چکمنر عاشق
قید غم روزگار بر علتدر
اول علته عشق در طبیب حاذق *
کنجینهٔ کایتاته کوهردر عشق
تکوین (تکوه) وجود خلقه رهبردر عشق
سر منزل هرمراده رهبردر عشق
کیفیت هر کماله مظهردر عشق *

اول مهر جهان آرا اولدیمی کوز نکدن دور
ای کوز لرمک یاشی سیاره ندن اولدنک
پایمال محبت سن یوقدر باشکه چارک
چاق بویله عبیدی سن بیچاره ندن اولدنک *

کلامی فضولی * نه دلیردر کیم دمادم عاشقه عرض جمال ایتمز
قالور ناقص بولوب فیض هنرنک کسب کمال ایتمز
دکل جذب ایتمین عشاقی معشوق اولمغه قابل
نه حاصل حسن صورتدن که جذب اهل خال ایتمز
کرک رخسارهٔ معشوق مخفی غیر عارفدن
که عارف اولمین ادراک حسن ذو الجلال ایتمز
هوای وصلدر کیم خوبلر وصلینه طالبدر
وکر نه عشق کامل فرق هجران و وصال ایتمز
اولن نقد حیاتن عاشقنک معشوق صرف ایلر
بو ظلمی آه اکر معشوقه عاشق حلال ایتمز
مجاز اهلینه خوبلر جلوه و ناز ایلسونلر کیم
اوزین اهل حقیقت مبتلای زلف و خال ایتمز
فضولی عالم صورتده سرکردن کزر زاهد
زهی غافل بو سودانک سرانجامین خیال ایتمز *

بلمزم قنقی مهه ویردی نهای کوکلن
ینکیدن سینده بر آتش سوزان کورینور *
کلامی صدری * قچن اول ظل خدا سایهٔ یزدان کورینور
نه مه عالم و نه مهر درخشان کورینور
حسد ایتدم لبنه دلبرك اول کندو نکیچون
کوتو رای سا قی شرابی کوزومه قان کورینور
سنز اولسم قچن ای یوسف مصر حسنم
کوزومه قصر جهان کرشهٔ زندان کورینور
لبی با دیله کوزومدن دوکلن قانلو یاشم
چشم ارباب دله لعل بدخشان کورینور
قورقرم سینمی صد چاك ایده تیغ فرقت
صدری مرآت دله صورت هجران کورینور *
کلامی عبیدی * دردنك نه بهی عاشق پچاره ندن اولدنك
بر یر ده قرارنك یوق آواره ندن اولدنك
دوقنمدی چون سکا یتر مژه سی یارنك
ای سینهٔ مجر و خم برپاره ندن اولدنك
بر غنچه سوب ای دل خار غمه می درشتدنك
گل کبی بو گلشنده صد پاره ندن اولدنك

شول کدا کیم قلدی استغنا سریرین تکیه‌گاه
کنج باد آوردله تخت سلیمان استیمز
شول کدا کیم پنبهٔ داغن دمادم تازه‌لر
گل قوپرمز شاخدن کشت گلستان استیمز
استین گلسون کچن کچون صلاح در عاله
پادشاه عشق درگاهنده دربان استیمز
نار غمله دود آهی ظلمتنده نور اولن
آفتابی کندوبه شمع شبستان استیمز
ای خیالی بی تکلف خون دل نوش ایلین
منتله خضر الندن آب حیوان استیمز *
کلامی نهالی * هر قچن دیدهٔ گریا نمه جانان گورینور
صبحدم عالمه مین مهر درخشان گورینور
گوی دلداری قویوب سیر گلستان ایتسم
خوبلر زنجیر گلشن بگا زندان گورینور
نخس طالعله ستارم نه شرف بولدی عجب
خوابه وارسم کچه‌لر دیده‌مه جانان گورینور
ایکیده بر طولانوب بوسه‌سن آلمه یارك
یوری ای جام مصفا گوزومه فان گورینور

سندن بکا بر بوسه و بندن سکا بك جان
کل عیش ایده یم اولدی حریفا نه برابر
دل آلدی یوزه کلمدی اول کا کل کلزار
دعواجیسله طورمدی سلطانه برابر
برقوش دلنك اولدی سلیمانی نجاتی
ایتدی سوزوی حضرت سلیما نه برابر*
کللامی حمدی * اسرار غیبه و اقف اولان بی زبان کرك
کنج نهانه محزن اولان بی نشان کرك
دل بنده نیلسون بنی عشق ایلدی خراب
سرسن زبان یتور یکیچون بو ستان کرك
خون جکر حکایتنی صورمه غنچه‌دن
کیم سویلمکا حالنی آزل دهان کرك
دعوای عشق ایتمه قونای عندلیب
پروانه وار عاشق اولان بی فغان کرك
احوال سورش جکری صورمه شمعدن
شرح ایلمکه حالی طولشمز زبان کرك *
کللامی خیالی * فقر ایله فخر ابلین درکاه سلطان ایستمز
دود آهی سایه‌سنده طاق و ایوان ایستمز
شول

ظلم و زنجرنده زلفنگ قیلدیغی
جور بی پا یان الندن الغیاث
دللر اول زلف و ذوقندن حقر شو
بندله زندان الندن الغیاث *

کلام محبی * کوزللر ناز ایله رفتار ایدرلر
دونرلر غنچه وش کفتار ایدرلر
قویوب عاشقلرین اول ماه رولر
رقیب ایله واروب بازار ایدرلر
دون اقرار ایلمشکن بوسهٔ یار
عجب نولدی بکون انکار ایدرلر
کوزللردن وفا کلمک نه ممکن
جفادر سنگ ایکن سبیار ایدرلر
محبی عشقنگ سری ایتمه اظهار
صقن منصور وش بردار ایدرلر *

کلامی نجاتی * امدی کوزمگ یاشی عمانه یه برابر
اول لاله رخنگ اشیلری وار قانه برابر
الله زیاد ایله سون ال اورمز اولوبدر
قدنگ اولهلی سروخرامانه برابر

یانوب یاقلمق استر کیمسه یوق یانکنجه ای باقی

حدیث عشق عالم سوزی یاری یانه سویلرسن *

کلامی جعفرجلبی * سویلمك قدرنجه یاره درد حسرتم

آغلمك دوتربنی کفتاره کلمز قدرتم

کورمدم اول ماهی جوق باقدم آشاغه یوقارو

یرده کوکده بولدوزم یوقدر کیدوبدر دولتم

بن‌نجه سن شمع تابانه روان جان ویرمه ایم

یوقدر عالمده بر پروانه دکلو غیرتم

قویمز ای جان المدن تا اولنجه دامنك

جورکی چکسم کرکدر طاق اولنجه طاقتم

روز محشرده دیوم مجنونه جعفر حالمی

کیم دلومی اول بیلور انجق اول آنکلر حالتم *

کلامی احمد پاشا * طوریڤ جانان الندن الغیاث

اول ایکی ثعبان الندن الغیاث

بر نظرده کوزلری بیك جان آلور

شول ایکی فتّان الندن الغیاث

سیله ویردی خانه‌سین مردوملرنك

دیدهٔ کربان الندن الغیاث

ظلم

دم صبح ایردی کتور بادهٔ صحبت دمیدر
می نابیله پر ایت ساغری عشرت دمیدر
یار ایسه محرم اغیار کل ایسه همدم راز
کوز لرم قان آقدرسه نوله غیرت دمیدر
چوق بلا چکدی سنگ جنگ غمگدن دل زار
نای وش نالهلر ایلرسه شکایت دمیدر
عشقکی صاقلر ایدم سینده امّا شمدی
آه ایدرسم بنی عیب ایلمه فرقت دمیدر
محبّت دل سر زلفنده چکر ای باقی
کافرستانه دوشن کمسده محنت دمیدر *
تسلّی ویرمز ای دل دردنگ که اول جانانه سویلرسن
سوز آچمنر سکا کویا غنچهٔ خندانه سویلرسن
واروب مجنون کبی آهنگ کمندی صالمه صحرایه
اول آهو سکا صید اولمنر عبث یابانه سویلرسن
قویوب تسبیح مرجانی سنی کیم دکلر ای واعظ
مفصّل قصّه با شلرسن غریب فسانه سویلرسن
آنکیچون غنچهٔ کل رازین آچمنر سکا ای بلبل
هزارن همزبانگ وارچق یارانه سویلرسن

اولان مدح و تحسینی مطالعه و ملاحظه ایله ترجمهٔ کمالی معلوم اولور سلطان محمودك قرنداشی امیر نصرك مدخده سویلدیکی مطول قصیده‌سی دخی افواهده معلوم در مذکور عنصری درت یوز اوتوز بر سنه سی بوخاکدن فنادن عالم‌قدسه انتقال ایلدی *

ЭТИ СТИХИ (ГАЗЕЛИ) ВЗЯТЫ ИЗЪ ДИВАНА ВАКИ.

(باقی افندنك کلامی) این غزلها بر داشته شده‌است ازدیوان باقی

جهانك نعمتندن کندو آب و دانمز یکدر
ایلك کاشانه‌سندن کوشهٔ ویرانمز یکدر
غنا صدرینده‌کی مغرور نا اسوده سروردن
فنا بزمنده خواب آلود اولان مستانمز یکدر
تعقل وجهنه غفلت حجابین چکدی چون زاهد
بزم آندن تغافل کوسترن دیوانمز یکدر
هزاران زحمتله حاصل اولمش برکل تردن
لبالب بادهٔ کلرنك اولن پیمانه‌مز یکدر
همای اوج عزّت کبی غیرتسزدن ای باقی
محبّت شمعنه شهپر یقان پروانه‌مز یکدر

و اول نظم عربك عجمه استیلا سی اوایلندن بدأ اولنمشدرکه اسدینك کلامی فرا ستله فهم اولنمق ممکندر اسدینك شب و روز مناظره‌سی قصیده‌سی جمله بلاغتنه شاهد اولوب کرچه مجموع قصیده تحریر اولنمدقجه صفا یاب اولنمز انجق بومجمله یه الی اخره ثبتك تحملی اولمامغله ارزو سی اولنلر شاهنامه‌دن مطالعه ایلمکه حواله اولندی *

ذکراستاد الشعرا حسن عنصری

مولدی بلخ و مسکنی غزنین و سلطان محمود غزنو ینك ندیمی و سلطان الشعراسی اولوب حتّی سلطانك قلم و حکومنده اولان اطراف و انحاده هرنقدر شعرا وار ایسه یاپدقلری اشعاری اوّلاً عنصری یه عرض و ارائه و آنك تنقیح و تربیه سیله حضور سلطانه تقدیمه اجترا ایده لر دیو اوامر نشر و اسرا اولنمشیدی بو و جهله عظیم مال وجاه پیدا و حقنده حکیم دیو ایما اولنمشدر سلطان مشار الیهك عصرنده دار المخلافه ده متعین و ملازم درت یوز مقداری شاعر موجود و قایم ایدیکه کافه سنك رئیسی عنصری و جمله‌سی آنك شاکردی اولدقلرینی مقر و معترف ایدیلر فضل و عرفانی توصیف وتعریفدن خارج اولمغله همان سلطان محمودك یالکزجهاد و غزاسنه دایر یوز سکسان بیت قصیده‌سی و اوج بیك بیت دیوانی و سایر اثاری وفردوسینك شاهنامه‌ده مرقومك حقنده

ЭТИ ДВА ПИСЬМА ВЗЯТЫ ИЗЪ УЧЕБНАГО ПОСОБІЯ ИЗДАН. ПРОФЕС. КАЗЕМЪ - БЕКОМЪ

دكرمفخر الشعرا اسدى طوسى

سلطان محمود عصرنده ذمرهٔ شعرانڭ استاد محترمى و استقامت طبع و فضل و مناظره‌ده همعنانلرنيه تفوقى جمله‌نڭ مسلمدر اكرچه مرتب ديوانى منظور و مسموع اولميوب انجق اثارى مجموعه لرده مسطورو طرز كلامندن فضل و علمى معلوم و مشهوردر شاهنامه كتابنى نظم ايلمك كندويه تكليف و ابرام اولندقده ايراد بهانهٔ ضعف پيرى يه قياسله استعفا اجراى مراملرى اولوب كندو شاكردى فردوسى طوسى تحميله انجام ويردى روايت اولنوركه فردوسى شاهنامه يه نظم اثناسنده سلطان محموددن استشعار و فرار ايله بعد مدّت طوسه كلدكده خسته اولوب حياتدن مايوس اولديغى حالده استادى اسدى يى دعوت ايدوب د يمشكه بنم دنيادن رحلتم وقتى كلدى و شاهنامه‌دن جزوى بر شى قالدى خوف ايدرمكه رحلتمدن صكره اتمامنه كيمسه قدرتياب اولميوب ناقص قاله اسدى اى اوغل كدر ايتمه اكر عمرم اولورسه ان شاالله تعالى بن تمام ايدرم ديو جواب ويروب فردوسنيڭ يا نندن قالقدى و بر كچه‌ده درت بيڭ بيت بقيه شاهنامه‌يى نظم و هنوز فردوسى حياتده ايكن ارانه اتيدكده استادينڭ ذهننه ثنا و دست بوس و دعا ايله حق تلميذى يى ادا ايلدى

و اول

اوغلندن پدرینه تعلم علم استیذان مکتوبی

مر حمتلو سر تاجم افندم حضرتلری

وقتمزده پک معتبر و مقبول اولان عربی لسانی ترکی لسانمزک مدخلی وباخصوص ذات پدر انه‌لر ینمزک بالجمله اخذ و اعطاسی ممالک محروسه‌ده اولدیغندن ترکی لسانینی مع قراتهٔ تحصیل ایتمک هر حالده فایده کثیره‌یی موجب اولدیغنی پک اعلا درک ایتدیکمدن بو کونلرده لسان مذکوری تحصیله بدا و مباشرت ایده‌جکم مصمم ایسه‌ده یو بابده اذن و رخصت دولتلرینه موقوف اولدیغندن محضاً بو لسانی حق تعالی حضرتلری بنده گزه اسان و میسّر ایتمک اوز ره تبرکاً وتیمناً اذن دولتلری ارزان بیورملق تمناسنده و مبارک دست عالیلری پوس اولندیغی رفتارنده نمیقه عا جزی تحریر ینه ابتد ار قلندی *

اکاجواب * نزاکتلو کمالتلو اوغلم

بو کونلرده ترکی لسانمزی مع قراتهٔ تعلم ایده جکلری بیانیله اذنمزی تحصیل التماسنده ارسال ایتدیکگز مکتوب نزا کتگز وصول و مالی مفهومنز اولوب هر بر و جهله حظ درونمزک حصولنه بادی اولمشدر همان حق تعالی عاقبتگزی خیر و بو علمی اوکرنمه گزه اسان و مسیرت احسان بیورسون کوره‌یم اوغلم سنی بو لسانی ولسان سایره‌یی پک ایوجه اوکرنمه‌سنه سعی و غیرت ایده‌سن اوغلم *

دولتلو پدر سر تاجم و والده شفقت اثرمز مبارک قدم شریفلر ینی بوس و قرند اش و همشیره‌لرمز مبارک دیده‌لری تقبل اولنور تبلیغه همت ایتملری بادی تحشیه اولمشدر *

اکاجواب * مروتلو نزاکتلو برادرم حضر تلری

استفسار خاطرمزی شامل وتحصیل علمده کمال درجه سعی و غیرتده بولندقلری بیاننی مشتمل و علوم عدیده‌نگ تحصیلنه بذل ماحصل مقدرت ایتمکده اولدقلرینی معلن ارسال بیوردقلری برقطیه نمیقه سعادتگز واصل دست مخلصی اولدرق بو وجهله علومی تحصیلنه اقدام و غیرتگز اخبارندن پک درجه‌سز ممنون ومسرور اولدم همان حق تعالی توفیقات الهیه‌سن یاور و معین ایدرک هر وجهله علومی تعلمگزی اسان ومیسّر بیورسون امین محضاً بو بابده سعی و غیرتگز ضایع اولیه‌جغی و ثمرهٔ حسنه‌سنی بوندن صکره مشاهده بیوره جغگز و حقکزده‌بی اشتباه مکافاه وخیر کثیری موجب اوله جغی تبریکنده و استفسار مزاجگز رفتارنده نمیقه‌تحریر وتسییر قلندی *

تحصیل علمده سعی و غیرتگزی دولتلو پدرمز و حقیقتلو والده‌مز حضرتلرینه اولان سلام مخصوصگز ایله تبلیغ و افاده ایتدیکمدن مومی لیهما دخی پک اشوری درجده افتخار و مسرور و محظوظ اولوب سزلره بر قاتدخی محبت بوینلرینی زیاده ایتدیلر افندم *

سنیه‌لری شرفیله مشرف اولمق املنده و آرز وسنده بولندیغم بر مرتبه ده درکه خانهٔ دوزبان توصیفنی ایده‌مز و اقعاً دعوته اجابت فر یضه‌دن اولدیغی مثللو مانع بشریه و قوعنده احبا قصوره باقمیوب مساعده ایده‌جکلری لازمدن اولغله بو آخشام فلان و فلان احبابلر خانهٔ عاجزانه مده بولنه‌جقلری اجلدن ترکلری او یه‌میه‌جغی درکاریله بو آخشاملق بنده‌کزی عفو ایله فلان آخشامه ضیافتی تعلیق و توقیف بیورملری وثناور لرینی مسرور ایتملری هر جودر *

(برادر بر ادرنه علم تحصیلنه غیرتنی معلن مکتوب)

عنایتلو مروتلو برادر والا کهرم افندم حضرتلری

اوته دنبرو علم تحصیلی موجب سعادت دارین اولدیغی درکار و علم‌هر حالده کمال درجه بلا افانهٔ آن سعی و غیرت ایله اوله‌جغی اشکار اولدیغنی رغما درک و فهم ایتدیکمدن هیچ بر دقیقه‌می صنایع ایتمه‌رک فلان و فلان لسانی اوکرنمکده ذرّه قدر قصور وفتور اولنمدیغی بیانسنده و علم کتابت وصرف ونحو و علم حکمت و علم طبابت و علم ادب و تصویر و علم فلکیات و نجوم و علم فلسفه و ارضی وعلم‌کیمیا و علم جغرافیایی بولند یغمز مکتبده تحصیل ایتمکده اولدیغم ایماسنده و استفسار خاطر والالری رفتارنده نمیقه تحریر و تسیر قلندی *

شو مکتوبلر اخذ اولنمش ترک لساننده عثمانلو الفاظ ایله استانبولده طبع اولنمش تـرسلـدن

ЭТИ ПИСЬМА ВЗЯТЫ ИЗЪ ПИСЬМОВНИКА НАПЕЧАТАННАГО ВЪ КОНСТАНТИНОПОЛѢ.

براحبابك ملاقاتی ضمنده دعوت تـذکره‌سی

عنایتلو مروتلو جمیل الشیم افـندم روحم حضرتلری

خیلی زماندنبروذات عالیلریله ملاقات عالیلری وذوق وصفای والالری شرفیله مشرف و تطفی نار اشتیاق اولنمق آرز وسیله بو آخشام ذات کریمانه‌لرینه بر مجلس ضیافت تهیه وترتیبنده بولندیغم معلوم سنه‌لری بیورلدقده بو آخشام خانهٔ عاجز انه‌می تشریف بیور یلوریوخسه عدم تشریفلریله بندگز محرومیت بزم سنیه لریله محزونمی قلنور اولبابده لطف وکرم وتـنـزل طبع ملیحانه لرینه موقوفدر افندم *

آکاجواب * عطوفـتلو عنایتلو کریم الخصال جانم افـندم حضرتلری بوآخشام خانهٔ عالیلرنده بر ذوق و صفا اولنمق و استلذاذ بزم والالری قلنمق اوزره ثـناورلری دعوت بـیولدیغی بـیاتی شامل اصابع زیب تـکریم اولان بر قطعه تذکره شریفه لری مال محاسن الیفه‌لری معلوم ثناورلری اولش فی الحقیقه نار اشتیاق دل و درونمی اول درجه لرده سوزان و احتراق ایتمشدر که بر وجهله تعریفی ممکن دکلدر و ملاقات

سنیه‌لری

تسهیل تحصیلنه بر چاره بولنمق اقدم اموردن اولدرق من غیر لیاقة مجلس معارف عمومیه اعضاسندن بولندیغمز نعمت جلیلهسنه تشکراً بو خصوص خیریت نصوصه چالشمغی وظیفهٔ ذمت عبودیت بیلدیکمزدن بو یولده بر صرف کتابی تالیفنه بالابتدار جدمزجه صرف افکار و بذل اقتدار اولندرق بر مقدمه و بش باب ایله بر خاتمهدن عبارت اولق اوزره بررساله تنظیم و بالاده عرض و بیان اولندیغی وجهله اوچ جهتلی اولهجغندن هر بر بابی اوچر فصله تقصیم قلندرق چونکه عربی وفارسیيه نسبتله ترکینگ ویالکز عربیيه نسبتیله فارسینگ اخذنده دها زیاده سهولت درکار اولدیغندن اوّلکی فصللرده الفاظ ترکیدنگ و ایکنجی فصللرده الفاظ فارسیدنگ و اوچنجی فصللرده الفاظ عربیدنگ احکامی بیان اولندرق قاعدهٔ ترقیيه مراعات ایله ترکی فارسی اوزرینه و فارسی دخی عربی اوزرینه تقدیم اولنمشدر انجق بر لسانگ نیچه سندلردنبرو نسا مضبوط اولان قواعدینی ضبط و تمهید ایتمک یکیدن بر لسان یاپمقدن دها مشکل اولوب بو مشکلاته نقصان بضاعه و اقتدار عاجزانهمز دخی منضم اولدیغندن البته پک چوق قصورمز و اقع اولمش ایسهده دامن عفو ایله مستور قلنمسی نیاز اولنور و مراد عاجزانهمز بو وادیده بر چیغز آچمق شو قدرجق بر خدمت عرض ایلمک اولدیغندن بونگ اکمالی ارباب کمالگ همّتلرندن امید قلینور و بالله التوفیق *

مبنی لسان عثمانینڭ دخی بر جهت نظریاتی بولندرق اولوجهله تحصیل اولنه بیلمسی ممکن اولوب اشته بونی بولوب میدانه چیقارمق لازم کلمکین لسان عثمانی بر وجه مشروح اوچ لسانڭ شیوه وقواعدلرندن مرکب وممتزج بر لسان اولمغله قواعد ترکیه ایله برابر عربی و فارسیدن ماخوذ کلماتڭ نوجهله استعمال اولندیغی و اقتباس اولنمش اولان قواعد هباره و اصول ترکیبیدنڭ نصل اجرا قلمقده ایدوکی دخی بیان اولندرق اوچ جهتلی بر قواعد کتابی یاپلسه تمام صورت مطلوبه حاصل اولهجغنی مرات بداهتده کوردیکمزدن و جونکه نسخهٔ نادرهٔ شان وشوکت وسرلوحهٔ رسالهٔ شکوه وسطوت ممهد قواعد دین ودولت ومؤیّد بناء ملك وملت مجمع البحرین خلافت وسلطنت جامع الاصول رأفت و مرحمت السّلطان بن السّلطان السّلطان عبد المجید خان اسس الله بنیان دولته و اید بالعدل مبانی شوکته ما تکرر الشهور و تعاقب الملوان ولی نعمت بیهمتا پادشاهمز افندمزڭ افکار مکارم دثار علیه و ارای کرامت آثار جلیلهٔ جهاند اریلری تربیهٔ عمومیه جانب عاطفت جالبنه معطوف وبو دخی تعمیم فنون متنوعه قضیهٔ خیریه سنه موقوف اولمقدن ناشی نشر علوم نافعه خصوصنده بو نجد همات متوالیه وعنایات متتالیهٔ جهانبانیلری مصروف اولوب واسطهٔ تحصیل معارف ایسه لسان اولمغله ابتدا لسانمز بر ضابطه تحتنه قونلمق وبو صورتله عامه جه

تسهیل

ایسه ده بو صورت خواصه مخصوص اولوب عامه ایچون لسان عثمانینك
تحصیلنه بر کسدرمه یول اچلمنك لزومی امور و اضحه‌دن اولدیغی
مثالو چونکه انسان قواعد لسان نه دیمك اولدیغنی کندی لسانی
اوزره بلادیکی حالده سایر لسانلری قولایلقله تحصیل ایده بیله‌جکی و
کندی لسانینك قواعدینی اوکرنمزدن اول سایر لسانك خصوصاً
لسان عربی کبی بر بحر بی‌پایانك تحصیلنه شروع ایتدکده پك
زیاده زحمت چکه‌جکی درکار اولدیغندن تکمیل معلومات ایتمك استینلر
ایچون دخی السنهٔ سایره نك تحصیلنه مدار سهولت اولمق اوزره اول
امرده کندی لسانمزی اوکرنمکه بر طریق سهل بولنمق امر اهم اولمغله
لسانمز ایچون بر صرف کتابی یاپلمق هر جهتله لازم ایکن شمدی یه
قدر بویله بر اثر منصهٔ ظهوردہ جلوه‌کر اولمامش و بعض ترکجه قواعد
کتابلری یاپلمش ایسه‌ده یالکز قواعد ترکیه‌دن عبارت بولندیغی و لسانمز
ایسه بروجه مشروح اوچ لساندن مرکب اولدیغی ملابسه سیله اصل
مقصود حصوله کلمامش اولدیغندن قواعد عربیه و فارسیه‌یی کاملاً تحصیل
ایلمدکجه لسانمزی اوکرنمك قابل دکلدر کبی ظن اولنیور حالبوکه یالکز
کثرت ممارسه ایله کسب ملکه ایلیه‌رك تحصیل ایدنلر بولندیغنه و هر نه
که ممارسه و عملیات ایله تحصیل اولنه بهر حال انك بر جهت نظریاتی
اولوب اولصورتله تسهیل تحصیلنه بر یول بولنه بیلمك ممکناتدن اولدیغنه

و فارسیدن آلنان کلمه‌لر تملک اولنمیه‌رق شیوهٔ اصلیلری ایله استعمال اولند قلرندن بشقه عربی وفارسینک بعض اصول ترکیبیه‌سی دخی آلنمش اولدیغندن کرک الفاظ ولغاتی و کرک قواعدی جهتیله اوچ لساندن یعنی عربی و فارسی وترکیدن مرکب اولمغله تحصیلی اوج لسانک ایجاب ایدن قواعدینی اوکرنمکه متوقف اولدیغی حالده بر قواعد کتابی یاپلمدیغندن تحصیلنده اشوری صعوبت چکلمکده در شویله‌که لسانمزه آلنان قواعد عربیه وفارسیه تعیین و بیان اولنمامش اولدیغندن آنلری بلمک ایچون جمیع قواعد عربیه وفارسیه‌یی تحصیل لازم کلدیکی مثللو اشبو ایکی لسانک قاعده لری شیوهٔ لسان عثمانی یه اتباعله بعض مرتبه تغییر اولندن صورت استعماللرینی اوکرنمک واصل اساس لسان اولان ترکجه‌نک قواعدی دخی نا مضبوط اولدیغندن آنلری بللمک دخی کثرت ممارسه ایله تحصیل ملکه ایتمکه توقف ایدر یور بو ایسه پک چوق وقتلر صرفنه متوقف اولدیغندن درستجه اوقنوب یازلمسی خیلی دشوار اولیور اکرچه لسان عذب البیان عربی اساس دین مبین احمدی اولدیغی حسبیله تحصیلی فریضه‌دن وفارسی دخی صوفیه وشعرا لسانی اولدیغی ملابسه‌سیله تعلمی لازمه‌دن اولدیغندن بشقه بو ایکی لسان لسانمزک ماخذ اصلیسی وفصاحت و بلاغتنک اساسی اولدقلری جهتله اقصای کماله وارمق استینلره کوره بونلرک تحصیلی اهم والزم

ایسه

بولدقجه ملاك ايدوب آرسلانار نامن بو لسن زبرا ايو نام جوق جهد ايله اولور *

شونسخه جناب انطولى مخلنسكى ياپلمش كتابدن اخذ اولنمش

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ЗАИМСТВОВАНЪ ИЗЪ ХРЕСТОМАТІИ Г. МУХЛИНСКАГО.

СОСТАВЪ ОСМАНСКАГО ЯЗЫКА.

ИЗЪ ВВЕДЕНІЯ КЪ СОЧИНЕНІЮ قواعد عثمانيته

شمدى تركجه دينيلان لسانمزك اصلى جغتاينك بر شعبه‌سى اولوب ذاتا قواعد و اصولى پك منتظم بر لسان ايسه‌ده مفردات و الفاظنجه وسعتى اولديغندن عربى و فارسيدن استعانه واقتباس ايدرك غايت واسع بر لسان اولمش و شمدى حيرت جهان اولان فصاحت وبلاغتى آفتاب عالمتاب سلطنت عثمانيه‌نك منطقهٔ شرقيه‌يى منور ايلديكى زماندن صكره حصوله كلمش اولديغى مثللو بو دولت ابدمدتك واسطهٔ تنفيذ احكامى اولديغنه بنا لسان عثمانى آلمشدر و اكر چه متداول اولان لسانلرك اكثريسى عربى كبى ام الالسنه اولان قديم لسانلرك اعانه سيله حاصل اوله كلمش ايسه ده النان لفظلرك قوت اصليه لرى تغيير اولنمرق بتون بتون تملك قلنه كلديكى مثللو يالكز مفردات آلنوب قواعد و اصول تركيبيه النمامشدر لسان عثمانيده ايسه عربى

کلمک ممکن ایسه فبها و الا میدان تنک اولوب دشمن آرسنه دوشدکث
ایسه جهد ایت که ادمکی کیرو آلمیسن جنکه زیاده اقدام ایت که
اویله طارلقدن جان قورتره‌سن زیرا دشمن سنده جرأت کورب فتور
کورمز ایسه ال چکوب یقین کلمکه خوف ایدر موت فکرین ایتمه سستلک
و قورقلق کوسترمه شویله‌که خوف وخطر کوستردکث ایسه ادنا دشمن سکا
مسلط اولوب بیکث جانکث وارایسه خلاص ممکن اولمز عاقبت یا موت
یا اسیر اولمقدر ایمدی لکه‌لکث ایله هلاک یا اسیر اولمقدن ایسه
بهادرلق و نامدارلق ایله هلاک یا اسیر اولمق اولی‌درکه فحزایله
اولمک عار ایله زندکانی ایتمکدن اولی‌در آندن ماعدا نا حق‌قان دوکمکه
مایل اولمه و کناه سزلرکث قانن دوکمک کناه عظیمدر پس بلمش اولکه
جهانده کشی یه بلا ناحق ایتدکی سببدن کلور دنیاده بلایه اوغرادغکدن
غیری قیامتده جزاسن بولورسن و اول سبب ایله بد نام اولوب زیردستکده
اولانلر دخی سندن امین اولمیوب حذر اوزره اولورلر و خلق عالم سندن
اورکوب سنی دشمن هدا ایدوب فناکه چالشوب سندن نفرت ایدرلر
و دخی جنک و قتنده جوقده جوانمزدلک و بهادرلک کوستروب
کندوکی دشمن آراسنه دوشورمه زیرا اورته‌یه کیروب لایبالی شجاعت
کوسترمه همان کلکث بنی اولدرکث دیمش کبی اولور کندو نفسنی هلاک
ایتمش اولور جهد ایت که عاقلانه حرکت ایله سن دشمنه فرصت
بولدقچه

عمری دراز اولسون نـقدرکیم اقربا و خصملریکز وار ایسه سزدن اوّل انتقال ایدیچکیدرلر دیدی هارون اول معبّرک زشت عبارتن استحسان ایتمیوب یوز دکنک ضرب اولنمق امر ایتدی و معبّره خطاب ایدوب دیدیکه ای سوزن بلمز جاهل نادان کم اولهسن که بنم یوزمه قرشو بونـک کبی سوز سویلیهسن اقربا و خصملرم بندن اوّل اولنجه بـنم حالم نیجه اولور و دنیادن نه لذّت بولورم دیو مز بوری ردّ و طرد ایدوب آخر معبّر کنوردیلر آکا دخی رؤیا عرض اولندقده دیر بو رؤیا که امیر المؤمنین کوردی دلیلدرکه خلیفه جمله اقربا و خصملرندن زیاده عمر ایده جکدر و آنلرک عمرندن سزک عمرنـکز اوزون اولاجقدر خلیفه بونـک سوزک بکندی و معبّره یوز آلتون و یـردی نـکـسته‌کور ایمدی اوّلکی معبّرک دیدکی دخی بو معنایدی امّا چرکن عبارتله سویلدی یـوز دکنـک یدی و صکره‌کی کوزل عبارتله سویلدی یـوزا آلتون آلدی یس عبارتدن عبارته فرق واردر * حـکایـت * ای اوغل جنـک دمنده اولمیه‌که سست حرکت ایـدهسن زیـرآ جنـک ده سست حرکت بهادر شرطی دکلدر ایمدی سنـک آخشام طعامکی دشمن یـیمزدن اقدم دشمنـک قوشاق طعامنی یـیه کور چون جنـکه طوردک اکر بر ادم ایلرو کتمکه فرصت بولدک جهد ایت کـه مردانهلـک کوستره‌سن تاکه مراد آلهسن بعده میدان اولوب کیرو مکانکه

همّتن و مصالح مملکتده اجتهادن کوردکلده سیاقلرین دکشدردیلر
یرلو یرنده کندو مامور یتنه مقیّد اولدیلر بوکا کوره سایر ضابطلر و عا مللر
دخی بری برندن عبرت آله کلدیلر و رعایا و خدم و حشم آراسنده اویله
نظام قورلدی کم تظلّم دنیادن بالتمّام رفع اولدی کتدی و امن و امان
ورفاهیت بلاد و بقاعده مبسوط اولدی و قالدی دیرلرکه بر نوروز عیدنده
پادشاه سلامدنصکره امرا و اعیان و علما و ارکانی جشنه دعوت بیوروب و
او ندیم و ادیبی حضورنه طلب ایدوب حضار آراسنده آنلره خطاب
ایلدی که ای حکیملرم قنج سنه بوندن مقدّم سزه دیدکم لغزنگ معنای
حقیقیسندن مجازنه نکته اوردگز و بو مجازدن بن حقیقته کچدم
و بونگ سببی سز اولدگز دیو زیاده انعام و خلعت عطا بیوروب
مراتبلرین حقنجه زیاده قیلدی پس بلمش اول ای اوغل که
مملکتگ دولتی و رفاهتی و رعایانگ امن و فراغتی عادل پادشاهنگ
همّتنه منوطدر که امور دولت و تسلّطده اجتهاد و سعی و همّت اولمز
ایسه نظام الدن دوشر و مملکت خراب اولور امّا ولایت و امارتگ
اساسی عدل و همّت اوززینه مبنی اولورسه دولت باقی قالور
وبی پایان اولور * حکایت * هارون الرشید خلیفه بغداددده بر
کیجه دوشنده کورکه آغزنده دیشی هب دوکلمش تعبیری ایچون
معبّر کتوردیلر صوردیکه بو رویانگ تعبیری ندر معبّر ابتدی خلیفه نگ

عمری

صله و انعام هم عطا بیورلور ادیب سمعاً و طاعةً سلطانم فرمان افندینمزکدر دیدکده پادشاه دیر آدی اولور اوزی بولنمز دیلده دینلور کوزه کورنمز نه‌در بقه‌لم نه جواب ویررسن بیوردغده ادیب فکره دوشر و هنوز تاً مّلده ایکن ندمادن بریسی آیاغه قالقر و تمنّا ایدوب رخصت ایسترکه اکر پادشاه حضرتلری کستاخ بیورسه‌لر و امان ویرسه‌لر لغزنکث جوابی حاضردر کم سلطان نمزنکث منظور شریفلری اولمسده امّا معنای لغزه موافق و حقیقته مطابقدر پادشاه ایسه بو ساعت لذّت و عشرتمده کستاخسن قورقه امان ویردم دیدکده ندیم عرض ایلرکه ای پادشاه اولغنرکث مضمونی کمینهٔ بنده‌لرکزکث وظیفه و دونلفی درکه آدی وار و اوزی یوقدر و دللرده جاریدر و امّا کوزلر کورمشدر دینجه ادیب پادشاهکث تبسّمن درک ایتد کده دیرکه ای افندیمز بو لغزدن مقصود شریفکز اولان ذات حق جلّ و علایه قسم که بنده‌کزده کندومه کوره همان اول جوابی عرض ایتمکث ایستدم امّا قورقدم عاجز قالدم و بو ندیم حضرتلری سبقت بیوردیلر پادشاه مطلبی آکلادی و هر ایکی حکیمه آفرین دیوب عطالر قیلدی و اول ساعتدن مملکتنکث احوالنه مقیدّ اولدی و التفات بیوردی دیرلر کم بر آز مدتده او طرفکث احوالنده و اوضاعنده اویله تغییرات و تبدیلات بولندی کم کورنلر و ایشدنلربو حکمتکث درکندن و کشفندن عاجز قالدیلر امرا و اعیان پادشاهکث

عذری دکلدر بلکه بهانه‌ایله نعمتن عرض ایلمکدر و بو اسلوبده عذر ایستمك بر کشینك ایشیدرکه آیامده بر ضیافت ایده * حکایت * دیمشلرکه ترکستانده بر پادشاه وار ایدیکه قچ یللروقتن فسق و فجوره کچورمش و مملکت امورن وزراسنك اختیارنه بوراقمش وکیجه وکوندز کندوسن عیش وعشرته ویرمش ایدی وزراسی دخی باشلو باشی کندو احوالی فکرنه دوشوب هر بریسی جمع مال ومنالده ایکن رعایا ومساکین تظلم و جفاده کون کچورلر ایدی بو سببدن پنچه ایللر مملکت رفاهیتدن دوشوب و خراج آزالوب و خزینه بوشالوب عسکر طایفه‌سینك وظیفه و علوفه‌لری یرلو یرینه ویرلمز ایدی و حتی ندمانك دخی بعضیلری وظیفه سز قالمش ایدیلر کرنلرده برکون پادشاهك عادتنجه مجلس خاصنده عشرت آساسی قورولوب ندماسی آراسنده اوتوررکن حضار هر طرفدن صحبت ایدر و لطیفه سویلر اوارده بر ادیب وار ایمش نیك محضر و نکته‌کو معمّا و لغز فننده یکانهٔ دوران و اصناف و اقرانی آراسنده مشار بالبنان ایمش صحبت بینده پادشاه آکا بیوررکه ای ادیب سنك لطافت طبعنك پیر و صغیر و عاقل و دیوانه معلوم ایسه‌ده امّا حضرتمه هنرك ایوجه معلوم اولمامش شمدی بو مجلسده بر بلمجه دیه‌لم اکر سن آنی حلّ ایدرسك بن دخی سنك بینظیرلکك اقرار ایدرم بلکه قدر و منزلتنك تقاضاسنه

صله

ایتمه خاصه یاد کشیلری دعوت ایتمه زیرا عاجز اولوب قونقلق حقن
یرینه کتوره‌مزسن باری لازم کلورایسه اوچ کونده بر دعوت ایله که اوچ
کونده اولان مصرف برکونده اوله وهم نعمت بول کورنیور وهم ضیافتک
عالی کورنیور وقتاکه دعوت اولنان مسافر کله هر برین استقبال ایله و
کنج و پیری تواضع و تکریم ایله و اغرله و هر بریسینک مرتبه سنجه مکان
کوستر و دلنوازلق ایله زیرا که شیرین کلام یکدر شیرین طعامدن نتکه
دیمشلر حرکیمه دوست یا دشمن مسافر اولورسه کچه کوندز اول مسافرک
خدمتنه اولمق آکا لازمدریدنجی وقتاکه مسافرلر کلوب اوتوره لر میوه
موسمی ایسه اوکلرینه میوه کتور تناول ایده‌لر بعده آنلری سوزه ومصاحبته
دوت تا اول یمش هضم اوله بعده سفره چکوب طعامی احضار ایله تناوله
مباشرت ایتسون سکزنجی قونق‌لرک سکا بر ایکی کره کل اوطور دیدکجه
سفره یه اوتورمه و سویله بکا مقید اولمق بنم خدمتم وار در صفاده اولک
ایکنجی اوچنجی الحاحده سندخی اوطورب معاً طعامه مباشرت ایله
لکن جمله‌دن آشقه اوتور امّا قونق سندن حوق اولو آدم اولور ایسه سکا
اوتورمق روا دکلدر طقوزنجی عذر طلب ایتمک اهل سوق ایشیدر یعنی
مسافره ای فلان ایوجه یمکل اوتنمه دیمک عیبدر و دخی بالله کرم
ایلک اکرچه سزه لایق خدمت ایده‌مدک ولی بزم خاطرمز ایچون
قومک بر خوشچه یمک بو مقوله سوزلر و عذرلر جمله عیبدر عاقللر

و منزله‌سنجه تمنّا قیل و اکرام ایله و اکرام او صاحبی مجلسڭ یوقاریسنده
سکا یر کوسترمیه و ای فلانی بورایه بیورڭ دیمییه سن یرڭدن قالقمه
مکر که حوق الحاح ایده و بلکه قولوڭدن دوتوب قالدره و بو صورتده
هم تواضع قیل و بنم یرم بو در افندم دیکل و امّا هرورت یولندن
قالقملو اولسڭ سرعتله قوپوب بر آز یوقاری کچ و دخی ده اصرار ایتسه‌لر
او کوسترلن یره تیزجه کچوب اوتور آما آیاغه قالقوب تانی ایله کچمه که
مسافرلره تمنّا یولندن زحمت و یرمیه‌سن و اخر الامر معیّن اولان یرڭه
اوتور دغندن صکره او صاحبنه و مسافرلر نه هر بر ینڭ مرتبه‌سنجه تمنّا
و عذر خواهلق ایله دوردنجی اولولر صحبتده و مکالمه ده ایکن برکمسه
ایله سویلمه و اکر او مکالمه‌نڭ مضمونـنه رغبتڭ اولمسه ده کندوڭی
رغبتلوکبی کوستر مبوس اولمه تا کم اولولری کندوندن متألّم ایتمیه‌سن و
کندڭ صحبتده ایکن اولولر مکالمه‌مه شروع ایتسه‌لر یواشجه سویله و یا
اکر ممکن اولسه سکوت اختیار ایدوب اولولرڭ مکالمه‌سنه قولاغ ویر
بشنجی سفره چکوب طعام احضار اولندغده اولولر تـناوله باشلامینجه
طعامه ال اوزاتمه و اخرده آنـلردن ایلرو ال چڭ زنهار که بو عملدن
احتراز ایده‌سن که دیمشلر طعامه تـکلیفسز ال اوزادن مسافر اول کرده
مشابه در که سفره‌یه اوتورنجه خیال ایدر که ضیافت آساسی آنـکچون
قورلمشدر التـنجی اکر خلقی دعوت ایتمڭ مراد ایدرسڭ هرکون

ایتمه

آلوب کتمدنگ بن خود سنی بیلمزدم اوغرو دیدیکه اول آلتونی (اوز) کندو هنرمله تحصیل ایتمش اولسیدیم سکا ویرمز ایدم لاکن چون اما نتدر و امانته خیانت مردانهلک دکلدر چون خواجه بوسوزی ایشتدی بو مروّتنگ ایچون سکا بو یوز آلتونی باغشلادم حلال اولسون دیدی حرامی قبول ایدوب توبه ایتدی *

ای اوغل بلمش اول که اولولر مجلسی بر ادبخاندرکه آنکا دخول ایتمزدن اوّل تربیّت بولمق و اشبو فنّگ قواعدن و مقدماتن تعلیم آلمق لوازماتدندر یعنی اداب مجلسی بلمین کمسه اولولر مجلسنه کیرسه جهالتن اظهار ایتمش اولور پس هر ادب صاحبی‌نگ شانی بودرکه بو فنّگ اوصولنی ایوجه بله کندوسنی خورلمیه بلکه آغرلیه و ادابگ اصل قواعدی جواب و خطاب و حرکته متعلّقدر که آندن بعضی‌سن بیان ایده‌لم اوّلخبی مجلسده اوتورغده تامّل‌سز بر سوز دیمه و احتیاطسز بر عمل ایشلمه و دایم نرده اولدغگی اونوتمه ایکخبی سؤال ایدنگ جوابی شانه لایق و سؤالنه مطابق ویر و مرادندن آرتق سویلمه مکر که اول سؤالگ نتیجه‌سی بو زیاده‌تی تقاضا ایده اوچخبی مجلسه داخل اولدقجه آشاغده بر یرده اوتور تا کم غیری مسافرلره زحمت و یرمییسن و سکا ایتمش تمنّا جوابن بالمضا عف ویر و هر مسافره قدر

شخص کناهنه عفو رجا قیلسه قبول ایتمك لازمدر و بوجوان مردانه‌لکنك صفتیدر * حکایه * روایت اولنورکر بر خواجه سحر و قتنده حمّامه کیدرکن علی الطریق بردوسته‌اوغرر یعنی راست کلورکندوسیله‌مرافقتن طلب ایتدوکده اول دوست نعم سنك ایله حمّامه‌دك وار ورم لاکن حمّامه کیرمم زیرا آخر یرده ایشم واردر دیدی پس‌ایکیسی حمّامه‌دك واردقده اول کشی آخر کوجیه کتدی و کیجه ظلمتلر اولمغله خواجه اول دوستنك نه طرفه واردغن بیلمدی مکر بر عیّار حرامی اول وقت شکاره چقمشدی خواجه اوز دوستی بیلوب اول عیّاره دیدیکه یانمده یوز التنوم واردر حمّامده ضایع اولمقدن خوف ایدرم یانکده امانت دورسن دیوب اوغرویه تسلیم ایتدی اول دخی قبول ایدوب خواجه‌یه منتظر اولدی پس خواجه حمّامدن چقوب اول اوغری اوزرینه مرور ایتدکده بیلدکی آدم اولما مغله مقیّد اولیوب کچرکن اوغرو خواجه‌نی چاغروب کل اما نتکی آل دیدی خواجه دخی بیلمدیکی کیمسه اولمغله نه شکل اما نت در دیدی اوغری کیجه و یردکنك اما نتدر دیوب التونی خواجه یه تسلیم ایتدی ولکن ای خواجه سنك اما نتك سببی ایله ایشمدن قالدم و بر نسنه حاصل ایتمدم دیدی خواجه دیدی ایشینك نه ایدی اول ایتدی طرّار و عیّارلك ایله بیله کیجه لرده چقوب برشیی پیدا ایدرایدم خواجه بو سوزی ایشدنجه حیران قالوب یا بو آلتونلری نه عجب

آلوب

فا شوغنده بر قیل کوروب دیدیکه او قیلی لقمانگدن (کیدر) کرتور اول کشی النده‌کی لقمانی بوراقوب کندی اهل مجلس پریشان اولدی اول کشینی اول بک کیرو کتوروب نیجون کیتدگ دیوب عتاب ایتدی اول کشی دیدی که بن اویله کیمسه‌نـگ یمکن یمم که لقمه‌ده قیل کوره پس صاحب خانه بو سوزی ایشدوب خجیل اولدی * روایت اولنورکه معاویه زمانـنده بر بلوک خلق بر کونه جرم ایتمشلر ایـدیکه قتل ایتمک واجب ایدی پس معاویـه بیوردیکه جمله‌سن قـتل ایده‌لر برنچه‌سنـگ بوینینی اوردیلر بو خدمته مأمور اولانلر برین دخی کـتوردیلر که بوینینی اوره‌لر اول کشی ایتدیکه یا امیر المؤمنین بزه هر نه ایدرسن گناهمزه کوره یرنده در و گناهمزه مقرر و معترف اوز لاکن سنـگ ایله ایکی سوزم وار بکا جواب ویر معاویه ایتدی سویله اول کشی دخی ایتدیکه سنـگ کـرمگ و حیلمگ و شفقتگ خلق آراسنده مشهور اکین بزه بیله جزا ایدرسن بو کنا ایله بزه بر مرحمت سز حاکمنـگ حضورینه کوندره‌ایدیلر عجب نـه ایدر ایـدی معاویـه ایتدیکه همان ینه بویله تنبه ایدردی اول کشی ایتدیکه آیا سنـگ حیلمنـگدن و کرمنـگدن بزه نه فایده اولدی معاویه مجلسده حاضراولانلره خطاب ایدوب دیدیکه بر کشی بو سوزی آولدن دیمش اولسه ایدی جمله‌سن آزاد ایدردم و بیوردی ما باقی‌سین آزاد ایتدیلر پس بر کناه‌کار

ایلدیسه آکا دخی اویلجه سحر اولنسون دیو نیاز ایلدیکمده همان قز برمقدار صو ویروب بکا امر ایلدیکه زوجه‌نڭ یانینه واردقده بر صودن اوزرینه سرپ و قنغی صورته تحویلنی مراد ایدر ایسڭ آنی نیّت قیل تا که مرادیڭه نایل اوله سن دیو بندخی صویی آلوب خانه‌مه واروب اول صودن زوجه‌مڭ اوزرینه سرپوب و قاطر صورتنه تبدیلنی نیّت ایلدم درآن قاطر اولدی اشته حکایه‌م بودر دینجه جن حظ ایدوب بازرکانڭ بقیهٔ قاننی دخی قاطر صاحبنه باغشلیوب عفو ایتمکله بازرکان قتلدن خلاص اولدی چونکه جن بازرکانڭ قتلنی عفو قیلدی اختیارلر شادان وفرحان اوله‌رق محلّلرینه عودت ایتدیلر لکن ای شاه عالیجاه بو نقل ایلدیکم حکایه‌دن اوّجی حکایه‌سی دخی اغرب و اعجبدر دیدکده شاه مشار الیه اولحکایه نیجه در دیو سؤال ایلدکده شهرزاد صباح تقرب ایتدیکنی کوروب حکایه‌نڭ نقلی دیکر شبه ابقا و شهریار دخی مومی الیهانڭ قتلنی تاخیر ایلیوب و خوابکاهه کیروب راحت و صفاایله او یودیلر *

بو نسخه اخذ اولنمش قابوسن نامه آدلو کتابدن

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ЗАИМСТВОВАНЪ ИЗЪ КАБУСЪ НАМЕ.

ایله روایت ایدرلر که بربك وار ایدیکه هر کون ندیملری و کاتبلری ایله بر سفرده اوتوروب یمك ییرلردی بردفعه طعام ایتدکده بر کشینڭ

قا

اولان اختیار قالقوب افندم بنم دخی برغریب حکایم واردر نقل ایده ایم اکر قبول بیور یلور ایسه شو بازرکانك بقیهٔ قاننی دخی بکا باغشله دیدکده جن اول اختیارك نیازینی قبول ایدوب رخصت ویردکده اول اختیار حکایه یه باشلیوب دیرکه اشبو قاطر بنم زوجدم اولغله بن بر دفعه تجارت نیتیله سفره کیدوب بر سنه قدر قالدقد نصکره بنه شهره عودت و خانه‌مزه مواصلت ایلدیکمده کوردمکه زوجم بر سیاه عرب ایله یاتوب زنا ایده‌یورلر اولحالده زوجم بنی کوروب عجله ایله یرندن قالقوب النه صوایله طولو بر طاس آلوب اوزرینه عزیمت (یعنی) دعا اوقو دقدنصکره همان اول حالده هیت بشریه‌دن جیقوب کلب اولدم و بنی قپودن طشره جیقاروب قپویی قپاتدی بندخی بر قصاب دوکانه واردمکه آنده اولان کمکلردن اکل ایدم قصاب بنی کورنجه دکانك ایچ طرفنه آلدی قصابك قزی بنی کوروب یوز ینی ستر ایتدی و باباسنه ای پدر نیچون یانمه ارکك کتور رسن دیو تعزیره باشلینجه قصاب بهی قزم بوراده ارکك نه کزر دیدکده قز اشته بو کلب انساندر زوجه سی سحر ایله کلب صورتنه قویدی و آنی خلاص ایتمکه قدرتم واردر دینجه قصاب یالواروب بنی تخلیصه قزندن رجا ایلدی قز بر مقدار صو آلوب اوزرینه عزیمت اوقیوب بدنمه سوردیکی برله کلب صورتندن صورت انسانیه‌یه تحویل و النی و آیاغنی تقبیل ایدوب ای خانم زوجه م نه کونا بکا سحر

دردنجی کیجه

وقتا که ایرتسی کونڭ آخشامی اولدی شاه مشار الیه شهرزاده حکمت معتاددن حکایه سابقه‌نڭ اتمامنی فرمان بیورد قده شهر زاده دهن فصاحتنی کشاد ایدوب دیرکه پیر مر قوم جنه ایراد ایتدیکی حکا یه‌سڭ تکمیلنده چون بن زوجه‌مه اولوجهله رجا ایتدم مر قومه سکوت ایدوب بنی اموز ینه آلوب هوایه پرواز ایدوب خانه مزڭ طامی اوزرینه براقدی بن دخی خانه مه دخول و دکّانڭ مداخلی اخذ ایدوب احبا و اصدقامی کوره‌رك دکّانمه واروب بیع وشرا ایله مشغول اولدم آخشام اولوب خانه‌مه کیتد یکمده ایچنده ایکی کلب باغلنمش بولدم زوجه‌م افندم بوکو پکلری بیلورمیسن دیو سؤال بن بیلمم دید یکمده بونلر سنڭ قرنداشرڭدر بنم فنّ سحّری بیلور بر قز قرند اشم واردر آکا سویلدم اولدخی تمام اون سنه تك بویلجه طورمق اوزره ایچون بونلری کلب صورتنه قویدی دیدکده بونلری آلوب قزقرند اشنه یلوارمغه کیدر ایکن بو بازرکانه راست کلوب حالندن سؤال ایلدم ونهایتی نیه منجر اوله‌جق دیو توّقف ایلدیکمده سز کلدیڭز اکر بنم حکایه‌م قرین قبول اولورایسه بو بازرکانڭ ثلث قاتی دخی بکا یاغشله دیدکده جن مر حمت ایدوب ثلث قا ننی دخی باغشلدی بعده قاطر صاحبی

اولان

بوحاله باقوب قسغانوب طمع مال سببیله بنی اعدام ایتمك اوزره عزیمت و نیت ایتمشلر و بر کون زوجهم ایله اویور ایکن بنی آلوب دریایه اتدقلرنده زوجهم جن طایفه سندن اولغله انسان صورتندن تحویل ایدوب جن صورتیله دریایه آتیلوب بنی صودن اخراج ایدهرك براطه اوزرینه قویدی و بر مقدار غیب اولد قدنصکره زوجه مك میاتیله یانمه کلوب بن سنك زوجهك دکلمیمکه سنی دریادن آلوب هلاکدن خلاص ایلدم زیرا بنم اصلم جن نوعندندر سنی کوروب عاشقه اولمامله بو صورته کیروب سکا کندومی تزویج ایتدردم و حالا سنك قرند اشلریکه عداوتم وار در بهر حال آنلری قتل ایدهجکم دیدکده قرنداشلریمه مرحمت ایدوب آنلرك ایولکلرینه ازدل وجانله مباشرت ایتدم ایسهده خاتون غضبناك اولوب بن شمدی اوجوب آنلرك قایقلرینی باتیروب تلف ایدهرم دیدکده بن مرقومدیه استرحام ایدرك هرنقدر بکا اساءت ایتمشلر ایسه ده آنلرك اساءتلری کندولره کفایت ایدر آرتق مجازاته حاجت قالمز چونکه اساءت ایدن کیمسه بهر حال بلاسنی بولور و سنك احسانك سببیله ایتدیکی اساءته پشیمان اولور حاصل کلام آنلربنم قرنداشلرمدر مناسب اولان آنلره عفو ایتمکدر دینمجه صباح تقرب ایتمش اولغله شهرزاده حکایهدن سکوت ایتمکله شاهریار موی الیهایی خوابکا هنه آلوب استراحته تفرغ ایلدی *

ایتمیوب آنلری دخی منع ایلدم بوحال اوزره آلتی سنه کچدکده بنه محاسبه کوردکده آلتی بیک آلتون کار بولد یغمدن نصفنی بر محله دفن ایدوب و نصف اخریله سفر تجارت ایتمکه بن دخی عزیمت ایلدم چونکه برمنوال محرر اتفاقله بر قایق طوتوب آلدیغمز متاعی تحمیل برله سوار اولوب و برماه قدر در یا یوزنده قالوب بعده برشهره و اصل اولدیغمزده درحال فروخت ایتمک ایچون متاعمزی قایقدن اخراج و مبایعه یه مباشرت اولندقده بر التونمز اون التون اولمغله بو درجه کاردن حاصل اولان مسرّت عظیمه سببیله مملکتمزه عودته نیّت ایلیوب اسکاه‌یه کلوب اشیامزی قایغه تحمیل ایدرکن کهنه البسه ایله فقیره و حقیره بر جاریه کلوب دستمی بوس و بکا خطاب ایدوب ای بازرکان بکا براحسانک اولورمیکه مقابله سنده بن‌دخی مکافات ایده یم دیدکده بن بزده اویله قارشولق امیدیله احسان یوقدر انجق احسانمز بغیر بدلدر دینجه دونوب جوابنده بن احسانه مکافات ایدن کیمسه اردنم بنی بو هیاتله کوروب استحقار ایتمه دیدکده بتقدیرهٔ تعالی اول جاریه‌یه درون ایله میل و محبت ایلدم بعده ای بازرکان بنی سن تزویج قیل و مملکتکه کتور بلکه بندن بر ایولک کوره‌سن دینجه خاطرم زواجنه میل و آنی تزویج ایدوب برابرجه قایغه سوار اولوب آنکله کلنه‌رک و آندن بشقه برشیه التفات ایتمیه‌رک کیدر ایکن قرنداشلرم بنم

کلنه‌رک

ایلدم و سفردن منع ایتدم امّا سوزیمی قبول ایتمدیکز دیدیکمده آرتق المقدر کائن بویله تقدیر یورلش چاره‌سی یوقدر دینجه * شهرزاده صباح تقرّب ایتمش اولغله سکوت ایدوب اکر شاهمز بنی صاغ براغور ایسه یارنکی کیجه اشبو حکایه‌یی تکمیل ایبده‌رم دیدی شاه مشار الیه حکایه لردن حظ ایتمش اولغله قتل ایتموب وقوینه آلوب یاتدی *

اوچنجی کیجه

وقتاکه لیله ثالثه‌ده ینه شاه مشارالیهله شهرزاده سر یرلرنده آرام ایدرلرایکن دنیازاد یانلرینه کلوب ای بنم قرنداشم ینه حکایه لطیفه ایله بزی اکلندر دینجه شهرزاده کلامه آغاز ایدوب دیرکه پیر نقلنده چونکه برادرلریمه حمت ایتدم آنلری حمّامه قیوب بعده لباسلر کید یدیروب ای قرنداشلرم بهر سنه باشنده دکّانمکٔ حسابنی محاسبه ایتمک عادتم اولد یغندن اشبو سنه آتیه ده حسابمی کوریرم صکره اصل سر مایه می بعدالاخراج باقی قلانی اوچمزکٔ بینده توز یع ایدرز دیه‌رک دکّانمه آلدم و بیع و شرایه باشلدق سنه جدیده دخول ایتدکده محاسبه یه مبادرت اولندی و بعد المحاسبه ایکی بیک آلتون کار اولدیغی ظاهر اولدقده اول کاری تما مآ آنلره ویردم و بر قاچ سنه مرورنده بونلر ینه سفرتجارته نیّت و بنی دخی دعوت ایتمشلر ایسه ده اصلاً التفات

سر پنجه باذن الله تعالی اول بوزاغو سلکنوب انسان صورتنه تبدیل
ایلیوب واقعاتی اولدیغی کبی بکا حکایه ایلدکده اول قزی اوغلمه
قزویج ایلدکد نصکره قز زوجه‌سه سحر ایتمکله بو یله کیک اولدی و
بو طرفدن کچرایکن اشبو بازرکانی بولوب و حالنی صوروب و نهایتنه
و اصل اولق ایچون بو محلده توقف ایتمش ایدم آرتق فضل و احسان
سنکدر دیو ختم کلام ایدنجه اشبو حکایه دن جن حظ ایلیوب اشبو
بازرکانک ثلث ثانی سکا باغشلدم دیدکده کوپکلری اولان اختیار قالقوب
عفریتک یانه واروب اولدخی بر حکایه‌م واردر نقل ایده‌یم اکر قبوله
قرین اولور ایسه اشبو بازرکانک ثلث ثانی دخی بکا باغشله دیدکده
جن نیازینی قبول ایلیوب مساعده کوسترنجه کوپکلر صاحبی حکایه‌سنی
نقله شروع ایدوب دیرکه * حکایه * ای جن بز آنا و بابا بر اولمرق
اوچ قرنداش ایدک بابامز وفات ایدکده مالنی اوچ قرنداش
بینمزده علی ما فرض الله تقسیم ایلدکدنصکره بن بر دکان آلوب
الش و یرش ایتمک ایچون اوتوردم امّا ایکی قرنداشم لاجل التجاره
سفر مراد ایلدکلرنده ترک سفر ایتملر یچون بو قدر نصیحت ایلدم
ایسه ده قبول ایتمیوب سفره عازم اولدیلر کونلرده برکون مزبوران دکانم
اوکنه سفیل و سرکردان و فقیر و پریشان اولدقلری حالده کلوب استرحام
ایلدیلر اولوقت بکا رقت کلوب ای قرنداشلرم بن سزه بونجه نصیحت
ایلدیلر

کتورمک لایقمیدر دینمجه بکا حیرت کلوب ارکک نرده بو ناصل سوزدر
که سویلیورسن و برطرفده آغلیوب بر طرفدن کولدیورسن دیدیکمده قزم
بکا اشته بو کلان بوزاغی آغامزک اوغلیدر و ذبح اولنان اینک بونک
والده‌سیدر چونکه آغا تجارت قصدیله سفره عازم اولدقده ز وجه‌سنی
بونلردن قسقانوب سحرایله بوصور تله تحویل ایلدی دینمجه قزیمک
اشبو کلامندن مسرور اولدیغمدن سزه مژده ایله کلدم دیدکده بندکی
فرحمدن جوبانه صاریلوب خانه‌سنه واردم قزی یانمه کلوب المیی تقبیل
ایلدی و بوزاغونی دخی یانمه کتوردیلر بنی کورنجه اوزریمه آتلدی و
حقیقت حالی قزدن سؤال ایلدم اولد خی بکا مقالی مفصلاً بیان ایلدی
و اول بوزاغی بنم اوغلم ایدوکنه بکا یقیناً علم حاصل اولدقده اکرقزسن
بو اوغلمی بو بلیه‌دن تخلیص ایدرسک پدرکده اولان جمله حیواناتم
و اموالم سنک اولسون دیدیکمده مر قومه افندم قبول ایتمم بنم سزدن
بیوک نیازم بودرکه بنی اوغلکزه تزویج و اولخاتونی سحرایله حبس
ایتمکه مساعده ایده‌سز تا که مکرندن جمله‌مز خلاص اوله لم یرخسه
مال و املاک کوزمده دکلدر و طمعم یوقدر دینمجه رجاسنی قبول ایلدم
بعده قز النه برطاس صو آلوب اوزر ینه عزیمت اوقیوب اکر بوزاغیلق
سنک خلقتک ایسه اویله‌جه قالمسن و اکر مسحور ایسک اصل
خلقتکه تحویل ایده‌سن دیه‌رک اول صودن بوزاغونک اوزرینه

کتوروب بوغارلدم دیدکده شهرزاده‌نك اولکیمجه نقل ایتدیکی اشبو حکایه‌سی بو مقامه رسیده اولدقده صباح اولمغه نـــور شمسله جهان منوّر اولوب دختر مرقومه قطع کلام ایدنجه قزقرنداشی دنیازاد ای بنم قرنداشم بو حکایه ز یاده سیله لطیف و استماع و ایشدنلره جوق ذوق وصفا ویرمر دیدکده شهرزاده بو حکایه دها تمام اولمدی اکر شاهمز رخصت و عنایت ایدرایسه یارنکی کیمجه ینه حکایه ایده‌رم دینجه شاه مشار الیه یارین کیمجه ینه کل و بزی اکلندر دیوب تختنه کیدوب مصالح عباد ایله مشغول اولدی *

ایکنجی کیمجه

وقتا که ایرتسی کیمجه حلول ایتدی ینه دنیازاد قزقرند اشنه خطاب ایتدیکه دون کیمجه حکایه‌سنی تکمیل ایده‌مدیکمز بازرکان قصّه‌سنی تکمیل ایت دیدکده شهرزاده باشلیوب دیدیکه اختیار جون بوزاغونی کسمیوب جوبانه تسلیم ایله محلنه اعاده ایتمش ایـــدی بعده اختیار جنه دیرکه ایـــرتسی کون خانـــه‌مزده آرام اوزره ایکن جوبان مزده دیـــه‌رك یانمه کلدی و افندم آغام بنم برقزم واردر حال صغرنده علم سحر تعلّم ایتمش ایدی چونکه سز دونکی کونده بوزاغونی بکا تسلیم برله اعاده ایلدیکز بـــندخی آلوب قـــزمك اولدیغی محله وار نجه قزم یوزینی ستر ایدوب آغلمغه باشلیوب در عقب کوله‌رك ای بنم بابام یریمه ارکمك

ستر

اولان اشبو کیک بنم عمم قزی اولوب کوچك ایکن بکا تزویج ایتمشلرایدی
بونجه سنین بینمزده معاملهٔ زوجیت اولمش ایسه‌ده مقیمه اولمق
حسبیله اولادی اولمدیغندن برجاریه اشترا و استقراض ایلدم و آندن بر
اوغلم دنیایه کلدی اوغلم اون بش یاشنه وارمقده ایکن لاجل التجاره
بنده گزمطشره یه عازم اولدیغمده اشبو زوجهم اوغلم ایله جاریه می
چکه میوب زیاده سیله سحّاره اولدیغندن سحر ایله اوغلمی بوزاغو صورتنه
و جاریه‌می اینك صورتنه تحویل ایدوب جوبانمزه تسلیم ایتمش و
بنده‌گز برخیلی مدتدنصکره سفردن کلوب اوغلم ایله جاریه‌می کورمیوب
سؤال ایلدیکمده جاریه وفات و اوغلان فرارایلدی دیو جواب ویردکده
بر سنه قدر او یلجه حزین القلب مغموم اولهرق پر وقت مرور
ایلدکدنصکره وقتاکه عید اضحی حلول ایتمکله اضحیه ایچون جوباندن
بر اینك ایستدم جاریه مسحوره‌یی بکا کتورمکله الیمه بجاغی
آلوب کسمك ایچون یانه واردم اینك آغلمغه وصیحه ایتمکه باشلدقده
قلبمه رقت کلوب ذبح ایچون جوبانه ویروب کسدردم لکن غایت
ضعیف واکل اولنمغه غیر شایان اولغله کسدیر دیکمه ندامت کلدی بعده
جوبانه امر ایلدم وار بوزاغونی کتور دیو چونکه بوزاغی کلدی بنی
کوردی ایپی قوپاروب جاغره‌رق اوزریمه صچرامغه باشلد قده
مرحمتمدن ناشی بوغازلیوب کیرویه اعاده ایتدم و یرینه بر اینك

اختیار بو بازرکانـڭ عهدینه طوروب وعدیند وقا ایلد یکندن متعجب اولوب و بوقضیه‌نـڭ نـتیجه‌سی نیه منجر اوله جقدر کوره یـم دیو بازرکانـڭ یانـنده اقامت ایتمکده ایکن براختیار آدم دخی ظهور ایلدیکه اوکنده. ایکی سیاه کلبی وار اولدخی کلوب بعد السلام بـازرکانـڭ یانـنه اوتوروب اوّلکی پـیرکبی اولدخی بومحلّده نه ابچون اقامت ایده یورسن علی الخصوص بومحل قورخولو ومخوف بر یردر دیدکده بازرکان سرکذشتنی تفهیم ایلدکده پیر بقالم بونـڭ صوڭی نه اوله جق دیـو اولدخی بـازرکانـڭ یانـنده قالدقده النده برقاطر حکمرڭ براختیار آدم دخی کلوب بونلری کورد کده سبب اجتماعلرندن سؤال و بازرکان دخی ایکی اوّلکی اختیارلره ویردیکی جوابـی مرقومه و یردکده اولدخی نـتیجه‌سنی فهم ایتمڭ ابچون یانلرنده اقـامت ایتمکده ایکن طوزی دومانه قاتمرق النده قالج سالف الذکر جن ظهور ایدوب بازرکانی تلف ایتمڭ ابچون اختیارلرڭ آرالرندن قاپوب کیدرکن اول اختیارلر آغلمغه باشلدیلر وکیڭ صاحبی اولان اختیارڭ عقلی باشنه کلوب اول جنه ز یاده سیله تعظیم وتکریم ایله نیاز ایدوب سکا بـر حکایه لطیفهٔ نـقل ایدرایسم بازرکا نـڭ ثلث قانـنی بکا باغشلر مبسین دیدکده جن اختیارڭ رجاسنی برمنوال محرر قبول ایتمش اولغله حکایه یه باشلمشدر * حکایه * مرقوم مقاله یه باشلیوب افـندم المده

اولان

وار ایدی کونلرده برکون بعض شرکاسیله محاسبه کورمك ایچون اولدیغی
شهردن جیقوب یولده کیدر ایکن اثنای راهده یوریلوب براغا جگ
التنده اوتوروب و هکبه‌سندن بر مقدار اتمك ایله خرما جیقاروب
اکل ایتمکه باشلدی و چکردکلرینی آتر ایکن پیشکاهنده النده یالن
قاچ ایله برجن ظاهر اولوب ای کشی سن خرما اکل ایدوب چکردکلرینی
آتر ایکن بر دانه‌سی بنم اوغلومك کوکسنه اصابت ایتمکله تلف
اولدی بن دخی سنی اهلاك ایده‌جکم دیدیکده بازرگان پریشان
حال اولوب امان بنی عفو ایله یا خود رخصت ویرکیده‌یم اورتاقارم
ایله حسابمی رؤیت ایدوب آلدجغم وار ایسه آلدیم ویره جکم وار ایسه
ویره‌یم و عیال و اولادیمی کوره یم بعده کلدیم اول وقت ناصل استر
ایسك اویله‌جه ایت دیوب جن مزبوری ایمان غلیظه ایله ایناندیروب
شهره عودت ومحاسبه سنه مبادرت ایتدی بعده خانه‌سنه مواصلت واولاد
وعیالنه قصیه سنی نقل وحکایت و جمله سنی حقه امانت ایلوب
آغلیه‌رق بنه اول آغاجك التنه رجوع ایدوب اولدیغی محلده متحیر
ومتفکر اوتورر ایکن براختیار کیمسه ظهور ایلدیکه النده زنجیر ایله باغلو
برکیمك وار کلوب سلام ویروب بازرگانك یانه اوتوردی وبو محل جن
طایفه سنك مقری ایکن‌سن بویله مخوف محلده نیجه اوتروب
طوررسن دینجه اول بازرگان باشنه کلان کیفیتی نقل ایلدکده اول

وفجورڭ شیو عنه باعث اولەسن معقولی بـو دیاردن رخت اقامتی
قـالدرمقدر دیـو اعتذار اولدخی بر موجب فرمان ترڭ دیار ایلدی
بعده ارکان دیوان واشراف واعیانه متوجّه اولوب دیدی همر اهلر یمڭ
هر بری نفسلرینی بر عمله تعیین ایدوب قوّت لایموت وییوب ایچمك
ایچون سعی ایدوب روزقلرین کسب ایتدیـلر بن نـه کندو زور و
قوّتمه اعتماد ایتدم و نه جمال و صورت وتمیـیز و بصارتمه استظهار ایتدم
بنای اموریمی اساس توکّل اوزره قوروب قضای ربّانی و مقدرات
آسمانی یه رضا وبردم الله الحمد و المنه میامن توکّل واخلاصله جالس
سر یـر سلطنت اولوب مقضی الامـال اولدم بـودر اول کمسەنڭ
داستانیکه جمیع امورنده توکّلی پـیشه ایـتدی اویله کیمسه عاقبت
دلخواهی اوزره کامیاب اولار *

شونسخه الف لیلته و لیلته آدلو کـتابندن اخذ اولنمش

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ВЗЯТЪ ИЗЪ КНИГИ ТЫСЯЧИ ОДНОЙ НОЧИ.

اولـکی کیجه

شهرزاده حکایه یه آغاز ایدوب دیرکه شاهم زمان سابقده بر بازرکان وار
ایدیکه شرق وغربده وجمله بلدانده شرکاسی وهر بر طرفده اخذ وعطاسی
وار

حکومتنه سزاوار بر شهزادهٔ عالیمقدار درکه نسب عالی و حسب پاکیزه‌سی وار در دیو همان اول ساعت بیعت و شوکت اجلاله جالس سریر سلطنت ایلدیلر توکلی برکاتیله کوکب طالعی حضیض ذلتدن اعالی درجه‌یه ایردی و سهولتله خلعت و خلافت و آیالت ولایت النه‌کیردی اول دیارده عادت بویله ایدیکه پا دشهلری ابتدا جلوسنده بر فیل سفیده بندرلردی وکافهٔ انام جمع اولوب کرداکرد شهری کزدررلر ایدی آنک بابنده دخی اول عادتی رعایت ایلدیلر شهزاده شهری دور ایدرک دروازه یه کلدی اول سطور یکه یاران مزبور دروازهٔ شهر مذکورده تحریر ایتمشلرایدی کوروب فرمان ایلدیکه سطور مرقومک فوقنده آب زرله یازه‌لرکه سرمایهٔ توکلک کسب یکروزه‌سی سلطنتدر درخت قوت و جمال و عقل وکمال اول وقت یاور اولور که سحاب قضای سبحانی آکا پرورش ویره ایمدی معلوم اولسونکه هر کیمسه‌که شجرهٔ توکلده راسخ و بنای عقیدتی مکان تسلیم و رضاده شامخ اوله مقاصددین و دنیا آکا سهولتله میسّر اولور پس بعده مقر اجلا لنه کلوب همراهلرین دعوت ایلدی صاحب عقل وکفایتی وزیر ولایت و دهقان زاده‌یی آسیاب و املاک خاصه اوزره ناظر نصب ایلدی و جوان صاحب جماله مال فراوان احسان و دیار آخرهٔ نقل و ارتحالن فرمان ایلدی مبادا که حسن و جمالک سببی ایله مجبت العقل و النقل منهی ومحذور اولان فسق

جرنکه پادشاهمزك فرزنـــدی یوق و نسلندن بـــر فر د قالمامشدرکه جالس تخت سلطنت اولوب جملهمزه فرمان فـرما اوله زمام سلطنت ملوك اطرافدن کیمك کف کفایتـــنه تسلیم اولنمق مناسبدر بونلر بو محاوره و مشاورهده ایکن کوزلری شهزادهیه راست کلوب بیکانـــه اولغین بادئ نظرده جاسوس اولق احتمالن ویروب اکرچه اخذ وحبس ایچون مجلسه کتوردیلر امّا کیفیّت احوالن سؤال و تجسّس و اوضاع و اطوارین تفحّص و تـفرّس ایدوب کوردیلرکه (بیت) سعادت غرّهسی آلنـده طالع * شهامت پرتوی شکلنده لامع * شرایـط تعظیم و توقیری تقدیم ایدوب دیدیلرکه بو دیاره قدومکه علتّ نه در و مولد و منشاکی ترکه و اختیار غربت ایتمکه حکمت ندر شهزاده انلرك جوابن وجه صواب اوزره ادا ایدوب اصل و نسب و فصل وحسبن و پدرینك کیفیّت وفاتن و برادرینك کندویه عدم التـفاتن و ترك دیار اختیارین سببن و یا رانك بر کونلك جهت معاش طلبن بر سبـیل تـفصیل تعبـیر دلپذ یر ایله تـقر یر ایتدی اتـفاق بعض اکابـرك پدرینك دیر انـنه حاضر اولوب شهزاده یی کوشهٔ تخت شنهشاهیده کورمشلر ایدی بیلدیلر و سایر ارکان دولته آنك اسلافنك شوکت و سلطنت بسطت مملکتن بیلدردیلر اول ولایتك جمیع اصاغر و اکابری شهزاده نك دیدار فرح فالیله خوشحال اولوب سایر مملکتدن پادشاه آرامق نه مقتضی بو خطّهنك

حکومتـنه

واصل اولدیلر اولزمانکه جـوان همراهلری جانبنه روان اولدی زن صاحب کرم حق قدوم و اجرت قدم بوزدرم ویردی جوان دخی اخذ وحوایج معاش یارانه صرف ایدوب در وازهٔ شهره یازدیکه ارباب حسن و جماله قلت مال ومنالدن نه غم برکونلـک تماشای جمالـک قیمتی یوز درمدر بوکوندخی یاران بازرکان زاده‌یه دیدیلر بوکون سنـگ عقل وکفایتـک مهمانی اولسق کرکدر باز رکان زاده ملتمسلرینی قبول وعلی السحر شهره دخول ایتدی کوردیکه برباز رکان بر مقدار متاع کتورمش تجار شهر معامله بابنده مساهله ایتمشلر باز رکان زاده دکر بهاسیله عقد ایـدوب همان اول کون اونی اون بـر فا یده‌سیله نـقد ایلدی فی‌الحال بیک درم فایده ایتدی اسباب معاش یارانی مهیا ایدوب دروازهٔ شهره کتابت ایتدیکه اصحاب فهم ودرایته معلوم اولسونکه برکونلـک عقل و کفایتک حاصلی بـیک درمدر وقـتا که نوّبت شهزاده یه کلدی دیدیلر سن دایما توکّل لافنی اوررسک واقعاً بو صنعتدن بر فایده مامول ایـدرسک بـیور بو کونلـک معاشمزه معاونت ایله شهزاده کلام یارانی تلقی تامله قبول ایدوب شهره واردی قضای الهی پادشاه شهر وفات ایتمشدی خلق عالم تعزیت وماتمنه مشغول ایدی شهزاده تماشا ایچون قصر شاهه چقوب برکوشده خاموش اولوب طوردی بر آزو قـتد نصکره شهرک اعیان و اشراف و ارکانی جمع اولوب مشورت ایدرلر دیکه

اخر ایتدیلر یار ندەسی دهقان زاده یرندن طورب یارانه دیدی سز فارغ اولڭ تا بن بوکون ثمرهٔ اکتسابدن نصبی نصابه یتورم و یارانڭ بر کونلڭ نفقەسی اخر اولە هر بریگوز مرتبهٔ قدرت وجه معیشت تدبیرین قیله رفیقلری بو رأی اوزره متفق اولدیلر دهقان زاده در وازهٔ شهره کلوب سؤال ایتدیکه بو شهرده حوایج ناسدن نه مقوله متاع رابجدر دیدیلر بو آیامده هیزم زیاده عزیزدر دهقان زاده همان طاغ جانبنه روان اولدی بر یوک اوطون جمع ایدوب شهره کتورب اون درهمه بیع ایتدی و طعام و شرابدن مناسب وقت نه ایسه آلوب جانب یارانه شتاب ایلدی چون شهردن چقدی دروازەده یازدیکه کسب و کار اهلنه نه غم که نتیجه کسب یکروزه ده درمدر محصل الکلام یاران اول کون تمام طعام دهقانله صفالندیلر یارندەسی جوان صاحب جمالد دیدیلر سندخی بوکون سرمایهٔ حسن و جمالله سعی ایدوب سبب فراغ بال یاران اول جوان دخی ملتسلرینه اجابت ایدوب شهره کلدی اندیشهٔ کسبله ملول و محزون بر کوشەده اوتوردی اولزمانڭ آدملری قدر حسن دلبری بلمزلر ایمش کیمسه التفات ایلمدی ناکاه بر عورتڭ کوزی راست کلوب مفتون اولدی برکنیزک کوندرب جوانی خانه سنه دعوت ایلدی جوان دخی ازدل و جان اجابت ایلیوب منزل زن مزبوره مهمان اولدی و المحاصل اوکون اخر اولنجه جمیع مرادات نفسانیەلرینه

واصل

امور دنیویه تقادیر الهیه متعلقدر بنی آدمك جدّ و جهدینك آنده مدخلی یوقدر کار خانهٔ ازلده مقسوم اولان رزق حرصله زیاده اولمز (بیت) کشی یه چونکه مقدردر نصیب ازل * نه اکسلور و نه آرتر ایدرسه سعی هزار * جوان صاحب جمال تمدّح کنان دیدی تحصیل مال و منالده حسن و جمال سبب تامّدر باز رکان زاده دیدی * بیت * هر کمیه کیم عقل کامل هادی و رهبر اوله * بر اوج طپراغه همّت ایلسه کوهر اوله * کشی یه لازم اولان سرمایهٔ عقل و کیاست و رای راست و تدبیر درستدر دهقان زاده دیدی برکات کسب و طلب و میامن جهد و تعب آدمی حضیض ذلتدن درجهٔ عزتّه یتور رجون بونلر نوبتلرین تمام ایتدیلر شهزاده‌دن التماس ایتدیلرکه بو بابده بر دفعه دخی برنکته بیان ایلیه شهزاده بیوردیکه بن همان اول مذهب اوزره مقررمکه بوندن اول بیان اولنمشدی و یارانك کمالی که پایهٔ حسن و جمال و سرمایهٔ عقل وکمال و بضاعت مشقت اعمال و سایل حصول مال و امّالدر جندان منکر دکلم امّا بلدیکم بودرکه هرکاه که مشیّت حق بر کمیسه‌نك مطلبنه متعلق اوله بی‌کسب و تعب البتّه حاصل و واقع اولور و چون ارادات جواد مطلق حصولنه مانع اوله مقدمات جدّ وجهد و سعی وکدّ باطل وضایع اولور لاجرم قضا ربّ العباده اطاعت و انقیاد ایدوب سر تسلیمی خطّ تقدیره قومقدن غیری چاره یوقدر القصه اول کونی بو محاوره ایله

(بیت) جهین سحر چونکه شاهد خورشید * عالمه عرضه قلدی نور جدید *
شهزاده ینه یوله دوشدی ناگاه اثنا راهده بر جوان صاحب
جمال اکا همراه اولدی شهزاده عظیم حظ ایدوب دفع وحشت قلدی
(بیت) سفرده بولنسه موافق رفیق * بهشت اولور اول جهنم
طریق * پس بونلربر برلرینگ صحبتیله خوشحال اولوب مشقت
طریقی فراموش ایدوب کتدیلر برمنزلده دخی بر بازرگان زاده
ملحق اولوب صورت شکلیندن نظر سعادت بدیدار اولدی اوهنجی
کون بر دهقان زاده تواناکه احوال زراعت واطوار دهقانتده
مهارت کلیهسی وار ایدی آنلره مصاحب اولدی وخانهٔ مرافقتگ
ارکان اربعهسی مکمّل اولوب خیر الرفقا اربعه سری ظهور بولدی
یاران مهربان سرور صحبت دوستان همدستانله غم احباب و
اوطانی فراموش ایدوب کتدیلر و بربرینگ دیداریله آسوده حال
اولوب طیّ مراحل ایتدیلر مسافهٔ دور ودراز قطع ایتدکدنصکره سهرن
سطورنه یتدیلروکنار شهرده آرامش ایحیون برمناسب مقام اختیار ایتدیلر
جمله سنگ زاد و توشهسی اخر اولمشیدی و دینار و درملری نهایت
بولمشیدی یارندهسی بربسی ایتدی حالیا اولزماندرکه هر بر یمز قادر
اولد یغمز قدر هنرکوستروب نقد قوّتمز خرج ایدوب قوّت لایموت اله
کتورب فراغ حاللهبرقاچ کون بوشهرده اقامت قلاوز شهزاده دیدی
امور

مرافقت و موافقتدن بوقدر اثار ستوده و نتایج پسندیده حاصل اولیحق بنی آدمکه خانهٔ مصاحبت و مصادقتلرین بو طرح اوزره بنیاد ایده‌لر نه مرتبه متین الاساس اولسه کرکدر * اون دور دنجی وصا یانگ مضمونـنی اولدرکه جمیع امورین ربّ العالمینه تفویض ایدوب دایما توکّلده اوله زور و قدرت و قوة و عقل و زکا و بصیرت و حسن و جمال و بهجت اکرچه مدار معیشت و سبب رفاهیت کورینور جون قضای کردکار مددکار اولیه آنلردن هیچ ثمره ظهوره کلمیه پا دشاه بومسئله‌یی دروازهٔ شهر نسطورده آب زرله یازمش و کتابه با بنده کالنقش فی الحجر قازمشدر بو مقامه مناسب اول داستان شیرین آندن یادکار قالمشدر رای استفسار ایتدیکه نیجه مرویدر اول حکایت بـرهمن ایتدی روایت اولنور که بعض ممالـک رومده بر پاد شاه کامکار وارایدی وارث اورنک سلطنت ایکی فرزندی اولمغین وفاتـندنصکره مهتری پـدری مقامنه جلوس کهتری محروم و مایوس اولوب مباداکه بر مکر و غدر ایریشسه دیو اندیشه ایدوب قراری فراره تبدیل وترک دیار و جلای وطن اختیار ایتدی تـک و تنها مسافه بعیده قطع و غروبه قریب بر منزله یتدی تـنهالق و حشتـندن و غریبـلق مشقـتـندن کریان و غریوان (بـیت) یاربّ بزه بر ار بولنوب همت ایدرمی * یو خسه کونومز بـویله‌فلاکتله کیدرمی * دیـو ناله کنان اول کیجه تمام حیرت وضجرتله کچوردی

ایدوب دیدی غالبا بومقام پربلر جایکاهی و غوللر خوا بکاهیدر لازم اولدیکه
بو موضعدن کیدم و من بعد بو صحرانك وحوشندن رشته طمعی قطع
ایدم پس صیاد اوراده نوربه‌یی براغوب قاچدی و نذرلر ایدوب اندلر
ایجدیکه اول بیاباندن کنار سلامته یتشسه بردخی بقیته العمر اول صحرانك
خیالن پیرامن خاطرنه کتورمیه و سایر صیادلره دخی شفقت و نصیحت
ایدوب اول اطرافی طواف و اول دشتی کشتدن منع ایلیه جون صیاد
کندی یاران ینه بر یره کلوب فارغ و امین و مسرور و مطمئن مسکنلرینه
رجوع قیلدیلر بوند نصکره نه دست آفت بونلرك ر و زکارنه یتشدی و نه
ناخن مخافات رخسارهٔ حاللرین خراش ایتدی یمن وفاق وحسن
اتفا قلری ایله عقد معاشر تلری انتظام و پایدار بولدی و برکت
معاونت و مصاد قتلری و عقدهٔ مصا حبت ومر افقتلری قایم واستحکام
اولدی بودر اول دوستانك داستانیکه زمان دولت ونکبتده فرط مودّت
ومحبّتدن دم اورلر و وقت راحت ومحنّتده قدم صدق و اخلاص اوزره
طورلر جونکه وفاق و اتحاد و محبت و مصادقتلری ریب و ریا دن
مصون و حقیقته مرهون یدی لاجرم میامن معاضدت و مظا هرتلری
ایله بودکلو ورطات هایله‌دن نجات بولوب مدی الایام مسند رفاهیتله
حضور نا محصور ایله متمکن اولدیلر عاقل وکامل و هوشمند فاضله لازمدر
که بو حکایات عجیبه‌دن عبرت الدلر حیوانات ضعیفه نك یمن
مرافقت

صیّاد سکا راست کله و بو حالکه واقـف اولوب کوره زاغله معاملهگی
بو منوّال اوزره مشاهده قیله دام و تور بهیی بر اغوب سنی صیده متوجه
اولور هر کاه که سکا یقین کله لنـکان لنـکان اوکنجه بر مرتبه یوریهسنکه
سندن رشتهٔ طمعن قطع ایتمیه و صیدگدن نا امید اولوب قویوب کتمیه بو
اسلوب اوزره بـر ساعت اردکنجه تـکاپویه مشغول قیل امّا حرکات و
سکناتگده طریق اعتدالی مرعی طوتوب نه بالکلیه قاچوب کیت و نه
طوروب کندوکی تسلیم ایت شایدکه بو اثناده کشفی خلاص ایدوب قاچرم
یـاران انـک رأینه آفرین اوقدیلر و آهو و زاغ وضع معهود اوزره صیّاده
کورندیلر صیّاد خام طمع چون آهویی بو کیفیتله مشاهده ایلدی طوتمغی
مقرر بیلوب طور بهسن پشتـندن براغوب عقبنه دوشدی موش فی الحال
کلوب توربـه نـک بندیـن کسوب کشفی خلاص ایتدی بعد زمان
صیّاد آهویی جست و جودن و عقبنجه تـکاپودن عاجز اولوب مأیوسا
دونوب تور بهسنه کلدی کشفی بولهمدی حیرت غلبه ایدرب کـند و
کندویه دیدی حالات عجیبه مشاهده ایتدمکه هیچ کیمسه اعتماد ایتمز
و احوال غریبه معاینه قیلدیمکه برفرد حکمتـنی بـیلمز اوّلاً آهو بندیـن
کسمک بعده کندویی بیمار صور تـنده کوسترمک و زاغ آنـک اوستنه
چقماق و تور بهیی کسوب کشف قاچمق بوحرکاتنـک مجملی بومشکلاتنـک
تاویلی نه اوله دیرکن خوف و خشیت و حشت و دهشت غلبه

آهو صحرایوب قاجدی زاغ پروازه کلوب برطرفه اوجدی موش کندوسن
بر سوراخده پنهان ایلدی کشف بچاره‌ده چونـکه اوجمغه و قاجمغه
تاب و توان یوغیدی مکاننده قالدی صیّاد کلوب دامی کشلمش بولدی
انکشت حیرتی دندان تعجیله اصروب آیا بو بندی کیم کسمش اوله
و آهویه بو هوادارلق کمیک مدرکارلغی ایله وجوده کلمش اوله دیو جب
و راسته نظر ایدرکن کوزی کشفه راست کلوب دیدی اکرچه بو متاع
حقیر ایله آهوی جسته و دام کسسته نـک الی تلاقی و ندارک اولنمز امّا
نجه ایتمک کرک تـهی دست دونوب کتمک صیّا دلر مذهبنده نامبارک
و شوم در ضروری آنی طوتوب توربه‌سنه آتدی و پشتـنه آلوب ماواسنه
کتدی صیاد کیدیجک یاران حاضر اولوب کشفی غـایب بـولدیلر
بلدیلرکه یار هوادار بند صیّاده کرفتار اولمش آهو دیدی شرط حسن عهدو
حقیقـته اوفق ورعایت حقوق واخوّت و صداقته لایق بودرکه اوجمزال
بر ایدوب کشف ایچون متضمن خلاص و متکفل نجات اولور تـدبیر
ایده‌وز زیرا احبابک عهد و حقیقتی زمان محنت وآوان نـکبتده نما یان
اولـور موش دیـدی بنم خاطریمه بـر چاره خطور ایدرکه سن بال
استعجا لله اوجه‌سن بر جانبدن صیّادک اوکنه کچه‌سن کندوکی ضعیف
و خسته و مجروح و شـکسته صورتـنده کوستوره‌سن زاغ دخی کاه
ارقه کاه قونه وکاه کوزکه قصد ایدرکبی باشک اوجنده دونه چون چشم
صیاد

خواطر اکابرده مثبت ومسطوردر رای استفسار ایتدیکه نجه اولمشدر اول حکایت برهمن دیدی ناحیهٔ کشمرده بر مرغزار بی‌نظیرده بر زاغ وبر موش وبرکشف وبر اهو توطن ایتمشلر یدی مابینلرنده خلت و مواخات اولمغله اتفاق واتحاد اوزره روزکار کچورلردی و هر وقت بر مسیره‌ده جمعیتلر ایدوب مداعبه و ملاعبه‌ایله حکایات و سرکذشت سویلشوب آکلنورلردی برکون اتفاق زاغ وموش و کشف مقام موعوده کلدیلر آهو کلمدی نجه زمان انتظاردنصکره اول کناری آرایوب بوله‌مدیلر بو حال آنلره موجب انفعال اولدی زاغدن التماس ایتدیلرکه پروازه کلوب دیدهٔ تجسّس ایله جوانب صحرایه ناظراوله واحوال غایبدن خبر آلوب ینه مقام معهوده حاضر اوله زاغ پر وبال استعجا لله پروازه آغاز ایدوب اوج هوادن اطراف صحرایه نظر ایتدی آهوی مسکینی بر فضاده بستهٔ بند قضا کورب یارانه خبر ایتدی کشف موشه دیدی بو واقعه ننگ دفعی سنگ همت و معاونتنکه وابسته‌در کرکدرکه صرف مقدور ایلیه‌سن موش دخی علی الراس و العین دیوب زاغی رهبر ایدینوب کتدی آهویی دامه مبتلا کورب تاسّف بسیار و نصایح بیشمار دنصکره بندلربن کسمکه مشغول اولدی بو اثناده کشف دخی ایریشوب اظهار ملال و انفعال ایدرک و سعی مقداری خدمتده برزده دامان اهتمام ایکن صیاد ایراقدن ظاهر اولدی امّا موش اتمام خدمت ایدوب دامی کسمشدی

معلوم اولورکه مکارلرڭ عاقبتی وخیم وغدارلرڭ غایتی ذمیم و اخرلری هلاڭ وسرانجا ملری مغاڭ خاکدر اوچجنبی باب احباب واصحابڭ فواید موافقتن بیان ایدر رای برهمن ایتدی ای حکیم ربّانی معلوم اولدی اوّل دوستلرڭ داستانیکه بر غماز فتنه سازڭ آتش غمزو فسادیله خانهٔ صداقتلری برباد اولوب عاقبت حاللری عداوته مفضی و بر بیکناهی بیسبب قتلی مقتضی اولدی و حق تعالی اول غدّار وستمکارڭ جزا وسزاسن بولدردی آلان برهمن روشن رواندن مر جودرکه بیان بیوره شول دوستلرڭ حالن که یکدل ویکجهت اولوب نهال مهر و محبّتدن برخوردار اولهلر ودفع خصم و قمع عدوده همپشت و یکرو اولوب رضای یارانی کند و مقتضالری اوزره تقدیم ایدهلر برهمن دیدی عقلای کامل الذات وحکمای پسندیده صفات بیورمشلردر که بازار کایناتده صدیق صادقدن کرانما یه و یاران مشفقدن بلند پایه سرمایه یوقدر بر و مقوله دوست مادهٔ راحت روح ومدّد فیض فتوحدر فوایدی غایت چوق منافعنه نهایت یوقدر جملهسندن بری بودرکه آیام دولتده مدّد مواد بهجت و معاشرت و هنکام نکبتده سالڭ منهج معاونت و مظاهرت اولورلر * بیت * کرکدر کیشی یه یار موافق * که اوله بربرینڭ یولنده صادق * یاران هم ارقه و دوستان یکرو حقنده مشهور اولان امثالڭ بربسس حکایت زاغ و موش و کشف و آهو درکه دفاتر

خواطر

و دمنه میانده بوقدر مباحثه و محاوره واقع اولدی سباعدن بر دّد زندانده محبوس اولوب بر کوشده یاتوردی جاری اولان ماجرایی نقیر و قطمیر اشندی وقت فرصتده کرك اوله دیو جمله‌سن بی‌خلط و حیط حفظ و ضبط ایتدی وقتا که صباح اولدی بنه مجلس مظالم قایم اولوب قضاة احصار اولندی شیر تو‌جیه خطاب بیوردیکه دمنه نك قصه‌سن وجه شرعی اوزره فصل ایتمده تعجیل ایده لر پس قاضی القضاة حضار مجلسنه متوجه اولوب دیدی دمنه حقنده نه دیرسز و بو ماده‌نی نجه بیلورسز معلومکز مرتبه‌سن کتم ایتمیوب حق شهادتی ارادهٔ تکاسل ایلمیه‌سز زیرا بلا بینه کلام بیفروغ و دعوای مجردگ اکثری دروغدر چونکه اقامت بینه لازم کلدی پلنك موقع شهادته کلوب کلیله ایله اولان مصاحبتلرین علی التفصیل تقریر ایتدی و سباعدن اول دّدکه محبسده اولان کلماتی استماع ایدوب احواله مطلع اولمشیدی اولد خی کلوب ما وقعی علی ما هو الواقع سویلدی بعد التعدیل و التزکیه شهادتلری حیز قبوله قرین اولمغین حکم اولنوب دمنه‌یه سیاست لازم کلدی قضاة اول حکمی امضا ایدوب کافهٔ وحوش شتربه ایچون دمنه قصاصنه اتفاق ایلدیلر شیر بیوردی تا دمنه یی قید بند ایله کوشهٔ زندانده براقدیلر طعام وشرابدن ممنوع اولوب آتش جوع و عطش ایله هلاك اولدی ایتدیکی خیانت و جنایتگ اضعا فیله مکافاتن بولدی بوندن

فراقنگ بکا الیمدر * بیت * فرقت شمع و خکله وار میدر بر کیجه کم *
آتش غمده دل کریانم اولیه کباب * کلیله آیتدی ای برادر بدایت
حالدن حقیقت مآله واقف ایدم هر بار که پند و نصیحتده مبالغه ایدردم
اصلا التفات ایتمزایدنگ ای دمنه بن مائل حالنگ بویله اولدیغنی
سکا دیردم بو بلالر دیدوکمگ بیکدن بریدر دخی * اکثر مبادی
احوالکده سکا نصیحتده اهمال ایدیدم سنکله بو خیانتده شریک اولوب
حالیا بو کلامه اقدام ایدهمزدم دمنه ایتدی ای برادر فی الواقع کلام
حقی تبلیغده تقصیر ایتمشنگ لکن شرهٔ نفس و غلبهٔ حرص و حسد
عقلمه غالب اولوب زواجر نصیحتنگ قلبمده اثر قلمدی بن بو امرنگ
و خامت عاقبت و شامت خاتمتنه جازم ایکن شروع ایتدم و جمیع
خطر و ضرری قبول ایدوب بو طریقه کتدم کلیله ایتدی بو ورطهٔ تدمیدن
خلاصه نه تدبیر ایدرسنگ دمنه ایتدی بو بابده ممکن اولدیغی قدر حیله
و مکر و تدبیر و فکر دریغ ایتمم کلیله ایتدی بعد الیوم صلاح بودرکه جرمکه
اقرار و کناهکه اعتراف ایدوب عذاب اخرویدن باری خلاص اولهسنگ
دمنه ایتدی تامل ایله یم خا طریمه خطور ایدهنی یاربن مزّ حضوره عرض
ایدرم کلیله مغموم و مهموم دونوب کندی و تف و تاب اندوهله محموم اولوب
بالین ملالته باش قویوب یاتدی اول کجه صباحدنق تمامل و اضطراب
ایدوب نقد جانی متقاضی اجله تسلیم ایتدی امّا اولزمانکه کلیله
ودمنه

جاه و حرص مال بکا ادراک مالدن مانع اولوب طول امل بنی بو مقوله
عمله تحریص ایلدی الحاله هذه بوکا چاره‌دن قاصرم (مصرع) چون کنه
خود کرده رای تدبیر چیست * پلنک چون بو خطاب و عتابی بالجمله
استیماع ایلدی کماهی احوالـه اطلاع تحصیل ایدوب علی السحر
حضور شیره کلوب ماجرایی علی ماجری عرض ایلدی شیر ترتیب دیوان
ایلیوب امرا و ارکان و وزرا واعیانی جمع و فرمان ایلدی دمنه‌یی کشان
کشان دیوانه کتوردیلر مقتضای شرع اوزره تفتیش احوالی قضاته
حواله بیورلدی اطرافدن قیل وقال و محاوره و جدال حدّ اعتدالی تجاوز
ایتدی انجق دمنه طلاقت لسان وفصاحت بیانله مشهور جهان اولغین
کمیت زبانه ارخای عنان ایدوب جملدیی الزام و اسکات ایلدی چونکه
دعوی اول کون برصورت بولغه امکان اولمدی (مصرع) صاولدی بیچاره‌لر
چون قالدی دیوان ایرتیه * مفهومی اوزره هرکس مـقر و ماوالربنه
کیدوب دمنه‌یی قید و بند ایله زندانـه کوندردیلر کلیله ایله مابینلرنده
علاقهٔ اخوت و شفقت قرابت وحقوق صحبت اولغین دمنه‌یی کورمکه
وخاطرین صورمغه زندانه کلدی همانکه آنی اول حالده کوردی فریاد
و فغان ایدوب ایتدی * بیت * بویله کورمکدن سنی محروم اولیدم
کاشکی * کلمیه‌یدم عالمه معدوم اولایدم کاشکی * دمنه دخی کریان اولوب
یتدی اکرچه‌کیم محنّت بند و مشقّت قید بلای عظیم‌در امّا درد محنّت

وار پلنک آولده دمنه‌یه‌دن بدکمان ایدی شبهه‌سی دخی زیاده اولوب ایلرو
واروب و رای دیواره طورمدی و کوش هوشن آنلرک کلماتی استماعنه
اوردی کلیله دیدی ای دمنه عظیم کار عجیب فتنه پیدا ایلدک
ملکی نقض عهدایله موسوم ایدوب بیچاره شتربیه خیانت نامنی
طاقدک ظنّم بودر که آنک تبعه و وبالی سکا لاحق اولوب ایتدیکک
کارنک قریبا جزا و سزاسن بولهسک مقرّر درکه پیشه اهالیسی
احوالکه واقف اولدلر جملهسی سکا آیاق طولایوب باشیکه قصد ایدهلر
من بعد سنکله همخانه اولق طریق صلاحدن دور در لطف ایله وار شمدیدن
صکره بر یار اختیار ایله بنمله اختلاط ایلمه سکا موافقتدن هر وجله
امتناع بکا واجبدر و سنکله بکا مرافقت و مصاحبت خلاف رای صبدر
دمنه دیدی ای یار غمکسارم و ای انیس روزکارم بنی نظر مرافقتکدن
دور ایتمه و شتربه امرنده بکا زیاده ملامت ایتمه که مضی مامضی فعل
کذشته بی تذکر سبب ملالدر بو سودای فاسدی دماغندن کیدر و
شادمانی و فراغته یوز دوندر که دشمن عالم عدمه کتدی ابواب فتوح
بحمد الله مفتوح اولدی کلیله آیتدی بو قدر جرم و قباحتدنصکره هنوز
خاطرکده داعیه فراغت وار امید ایدرسک که اوقاتک سلامتله کچه
هیهات هیهات (مصرع) سودای خامی بختهٔ فکر محالی کردهٔ * دمنه
آیتدی بلی شامت خیانت و سوء خاتمت مکر و خدیعتی بیلورم اماحبّ
جاه

اکا بر وجهله سیاست بیوردیکه سایرلرڭ دیدهٔ اعتباری روشن اولوب
تکرار ایلمیه‌لر و صورت واقعه بو صفت اوزره واقع اولدیکه چون شیر کار
کاری برطرف قلدی و ایتدیکه تعجیلدن پشیمان اولوب انکشت ندامتی
دندان ملالتله چیندی نچون عقاب شتربه‌ده شتاب ایلدم دیو همواره
کندویه عتاب ایدردی و شب و روز آنڭ حدیثین انیس دل و ذکرین
سمیر ضمیر قیلوردی وحوشدن هر برین تنها دعوت ایدوب آنلردن کاه
نصیحت وکاه حکایت طلب ایدردی بر کیجه پلنکه دخی بو مقوله کلام
سویلدی و سوز سینه و درد درونی بیان ایلدی پلنک ایتدی ای ملک
غم بیهوده واضطراب بی فایده دن نه حاصل اولور آنڭ تلافیسی دست
حیرت و ضجرتله اولماز رای راست و تدبیر درسته وابسته‌در صلاح بودرکه
بنای اموری اساس تدبیر اوزره وضع ایدوب تحقیق احوال شتربه تدقیق
اولنه اکر اسناد اولنان مواد واقع ایسه سزای غدر وکفران و جزای ظلم
وعدواتن بولنش اولور اکر افترا ایسه کردن مفسد بد فرجام علف شمیر
تلف اولمق کرک شیر آیتدی وزیر مملکتسن بو زمانه‌دڭ رای
اصابت شعارکله استظهار ایدردم حالیا دخی اعتمادم سکادر بو بابده هرنه
طریق رای روشنکه موافق کلورسه دریغ ایتمه بنی ورطهٔ کرداب اضطرابدن
خلاص ایله پلنک متعهد اولوب کتدی قضای الهی کوزی یولده کلیله
ودمنه نڭ مسکننه راست کلدی کوردیکه مابینلرنده مباحثه و محاوره

پشیمان اولوب تفکره واردی امّا نه فایده بعد خراب البصره دمنه شیرڭ
ملال و انفعالن کوروب تسلّی قصدیله کلوب دیدی * عدو کیمدرکه آنی
ایده سڭ یاد * هلاکیله نچون اولمیه سن شاد * شیر بو سوزلر ایله متسلّی
اولوب آرام ایتدی لکن کردون دخی کاوڭ دادنی عاقبت دمنه‌دن
آلوب سرانجام کاری فضیحته یتوب قصاص کاوایله قتل اولندی * بیت *
چو بدکردی مشو ایمن زآفات * که واجب شد طبیعت زمکافات (ایکینجی)
باب بد کرد دارلرڭ وخامت خاتمت وشآمت عاقبتلرینی بیان ایدر
رای آیتدی داستان ساعی غامه اطلاع حاصل اولدیکه حیلّه ومکر ایله ولی
نعمتنی جادهٔ مروّتدن منحرف و بد عهدلڭ صفتیله متصف قیلدی و
کلام فریب آمیز و فتنه انکیزی مؤثر واقع اولوب شیر کندی رکن
دولتنی هدم ایلدی حالیا حکیم سخنداندن متوقعدرکه احسان ایدوب
بیان بیوره که عاقبت کار دمنه نیه منجر اولدی حکیم آیتدی * بیت *
شها لطف خدا اولسون پناهڭ * چراغ عقل اولوب هم شمع راهڭ *
سلاطین عظامه لازمدر که مجرد عدویت کلام و ظرافت متکلمه اعتماد
ایدوب بر فعله اقدام ایلمیه اتفاق کلام اهل نفاقله بر کار ناپسندیده
وجوده کلورسه اول صاحب غرض بر وجهله تأدیب و کوشمال اولنسه که
سایره موجب عبرت اوله بو قولڭ مصداقی حکایت شیر دمنه درکه
چون شیر دمنه‌نڭ حیلّه ومکرنه واقف وافساد وغدرنه مطلع اولدی

اکا

خراش ایدر و دنبالن زمینه اورر کوره‌سن تحقیق بیله‌سنکه سکا قصد ایتمشدر وقتلکه بیل باغلمشدر شتربه ایتدی معقول بیوردکک واقعاً بو علایمک بریسی معاینه اولنورسه ظنّ و کمانم برطرف اولور شک وشبهه قالمز چون آتش فتنه بو جانبده دخی اشتعال بولدی دمنه شادان و خندان کلیله جانبنه کلدی کلیله آیتدیکه کار نه مرتبه‌یه واردی دمنه جواب ویردیکه الحمد الله تعالی بو کار دشوار کمال رفق و سهولتله میسّر اولدی کلیله آیتدی ای نادان وخامت عاقبتکی و شامت خاتمتکی هیچ کورر میسک بو امر صعبی نیچه تسهیل و تیسّیر ایتدم دیرسک وعید و تهدیدندن حذر ایتمد نمیکه عنقریب سندخی مجازات اولوب بلاکی بولورسک حاصلی بو نلربو محاورده ایکن شتربه استطلاع احوال ایچون جانب شیره توجّه ایلدی شیر چون ایرافدن شتربه‌یی کوردی دمدمهٔ دمنه درکار اولوب کمال غضبندن اول علامتلرکه دمنه و یرمشیدی نمایان اولدی شتربه یقین کلیجک تحقیقاً بلدیکه شیر هلاکنه قصد ایتمشدر ناچار اسباب کارزاری درکار ایتدی چون طرفیندن علایم مذکوره معاینه اولندی آتش جدال اشتعال بولوب حرب وقتاله اشتغال ایتدیلر چون شتربه‌ده شیرایله مقابله‌یه قوّت مقاومت یوغیدی برحمله‌ده ایشی بتدی شیرک پنجهٔ سیاستله قتل اولنوب آلودهٔ خاک و خون اولدی اکرچه شیرک غضبی تسکین اولدی لاکن ایتدیکی تهوّر و تعجیل و شتابه

یـره کیده دمنه دیدی اولورکه اعلان عصیان ایلیرب بر فتنه ایقاص ایلیه صلاح بودرکه آنگ خیانت خفیسی سیاست مخفی ایله تدارک اولنه شیر آیتدی (دیدی سویلدی دیمکدر) بی بینه و برهان سوْ حالی نیجه نمایان اولور دمنه آیتدی ارباب فرمانه فراستدن راست برهان و بینه اولمز خیانته یقین تحصیل ایتمك مراد ایسه کلدکده احوال و اطوارنه دیدهٔ تفرّسله نظر ایله که خبث عقیدت و فساداتی کون کبی عیان اولور علامت خیانت وانحراف باطنـتدن بر یسی بودرکه متلون ومتغیّر کلسه کرك و جب و راست و پیش و پس نظر ایدوب مجادلیه مهیا و مقاومته آماده اولسه کمرك شیر آیتدی بونی ایو دیدکدن واقعاً بوعلایمدن بری ظاهر اولورسه شبهه و کمان مندفع اولور دمنه بلدیکه دروغ بیفروغنه شیر فریفته اولدی مراد ایتدیکه کاوی دخی کوروب القای فساد ایلیه پس وجه سابق اوزره شتر بیه واروب صورت اخلا صده شیرگ ظلم و عدواتن بیان ضمنده کندویه اولان سوْ قصدین بـر طرزایله تعبیر ایلدیکه شتر به کمال خوف و دهشتـندن مختلّ الدماغ اولوب ایتدی ای برادر بو ورطهٔ مهلکه‌دن طریق خلاص نه در نه تدبیر ایدرسگ دمنه آیتدی ایش مرتبهٔ تدبـیر و تدارکدن کچمشدر انجق شرط حزم واحتیاط بودرکه حضور شیره واردقده غافل بولنمیه‌سك و قچنکه شیری کاه یاتور و کاه طورر و کاه قالقر و کاه اوتورر و پنجه‌سیله روی خاکی

خراش

که یوزگدن آکا بر ضرر ایریشه امّا غافل اولمه که مقدّمات آزار و اضرار فایده
و یرمز حاسدک قصد فاسدی ینه کندویه عاید اولور (مصرع) هرکه بدی
کرد بجز بد ندید * کلام میانلرنده بو کلمه ایله تمام اولدی دمنه برمدّت
ترک ملازمت ایدوب برکوشه ده عزلت ایدوب اوتوردی تا برکون
فرصت بولوب شیر حضورنه واردی غمدیده لرکبی یوزین طوتوب
و ستم کشیده لرکبی بوینن اکوب طوردی شیر دیدی خیلی مدّتدر
کورنمزسک خیر میدر دمنه دیدی ملک دولتنده امیددر که خیر اوله
شیر دیدی چهرگده اثر غمم وار حکمت ندر دمنه دیدی (بیت) اکرچه
غصّه یه حکمت کرکدر * بیان قصّه یه خلوت کرکدر * پس شیر خلوت ایدوب
دمنه یی یاننه دعوت ایدوب دیدی بوحادثهٔ عظمایه وقوفک اکلنور
علی التعجیل عزّ حضورمده تفصیل ایله باقه لم نه مصلحت وتدبیر
ایدرسن (بیت) * بیلورسک مختلفدر حکم اوقات * دیمشلر درکه فی
التاخیر آفات * دمنه چون فرصتیاب اولدی دهان بیانی آچوب
کالاوّل تمهید مقدّمات ایدرک شتربه نک اسائت و عصیانن
بر وجهله تقریره شروع ایتدکده شیر بالاخره دمنه نک افسانه و افسونته
فریفته اولوب شتربه یه بد کمان اولوب دیدیکه فی الحقیقه حال تقریریکه
مطابق ایسه من بعد صحبت شتربه دن نفرت ایلدم اولّی بودر که
برکمسنه کوندرم تا کیفیت حالی اعلام ایده و اجازت ویرم دیلدیکی

و مدحتی یرینه کتوردی وکمر خدمت و عبودتبی طرع و رغبتله میان جانه بند ایتدی شیر دخی آکا مرتبهٔ تقرب ارزانی بیوروب کون بکون مرتبه سن زیاده قیلدی کیدرک عقل و دانشنه اعتمادی افزون اولوب محرم اسرار و مظهر احکام و آثار ایتدی کاو دخی خدمت عبو دیتده بر مرتبه قیام ایتدیکه جمله ارکان دولتی تجاوز ایتدی دمنه بو کیفیته تحمل ایده میوب کمال حسددن خواب و آرام و راحتی کندی درد و اضطرابنی حکایت ایچون یار قدیمی کلیلهیه کلوب دیدی ای برادر ضعف رای سوء تدبیریمی کورر میسنکه کاو چراغم ایکن بندن و ارکان دولتدن ممتاز و سر آفراز اولوب شیر قننده جمله الملک و معتمد الدوله اولدی بن از دیاد تقرب طلب ایدرکن بو تقریبله منزل اولدن تدنی وتنزل بولدم کلیله دیدی * بیت * سن ایتدگ کندی کلزارگ بریں خار * بریدرکاولدسن بلبل کبی زار * دمنه ایتدی بلی راست سویلرسگ بن بکا ایتدم امّا بو بابده سن نه تدبیر ایلرسگ کلیله دیدی اولّده سکا بو عمله موافقت ایتمدم وحالیا دخی کندومی برطرف بیلورم و برخصوصه دخل ایتمدین تمام احتراز قیلورم مکر کندی حقگده یمنه سن فکر ایلهسن که دیمشلردر (مصرع) هرکسی مصلحت خویش نکومیدا ند دمنه دیدی بنم فکرم بو درکه ممکن اولدیغی قدر بزل مقدور ایلیوب کاوی پایه سندن ایندرم کلیله دیدی اویله فکر ایلرمکه کمر مکری میان جا نه بند ایتمشسن ودیلرسنکه

که

علت باعث اولدی شتربه قلب صافی ایله جواب شافی ویروب واقع حالی بربرتقریر ایلدی دمنه احوال شتربدیه واقف اولیجق دیدی بو اقطارنگ مالکی بو پیشه سباعگ ملکی برشیر دلیر درسنی آنگ خدمتنه دعوت ایدرم اگر متابعتده مسارعت ایدرسن بو آستانه‌دگ باب ملازمتده ایتدیگگ تقصیراتنگ عفواولنور اگر تمرد ایدرسگ علی الفور دونوب ماجرایی علی ماجری علیه اعلام ایدرم احوالگ نیه منجر اوله‌جغی معلوم شتربه چون نام شیر و سباعی اشتدی غایت وهمندن اطاعتدن غیری چرا بوله‌میوب دیدی اگر بنی سیاستدن امین قیلورسگ و دفع شر و ضررنه ضامن اولورسگ فرمانگه مطیع اولورم و وسیلهٔ مرافقتگله شرف خدمت و کرامت ملازمت بولورم دمنه ایمان غلاظ و شداد ایله کاوه اعتماد و اعتقاد ویروب معیت ایله جانب شیره توجه ایتدیلر درگاه شیره قریب اولجق دمنه ایلرو واروب کاوگ قدومندن خبر ویردی بر زماندنصکره کاو کلدی شرایط خدمت عبودیتی یرینه کتوردی شیر دخی حال و خاطرین صوردی بو نواحی یه قیچن کلدگ و کلمکه نه باعث اولدی کاو سرگذشتن بالتمام حکایت ایلدی شیر دیدی ای مهمان کرامی (مصرع) خوش آمدی و علیک السلام ولاکرام همان برمقامده آرام ایله تا شفقت و اکرامزدن بهره‌مند اوله سنکه بزم ابواب فتوح وعنایتمز حرم حمایتمزه مفتوح و ماندهٔ پرفایده رعایتمز ملازمان آستانسعادتمزه مبذولدر کاو مراسم دعا وتحیت و لوازم ثنا

نمقداری وارکه موجب ترک دیار اوله اکابر دیمشلردرکه مهابت صوت و صحامت جثه‌یه اعتماد اولماز هرصورت معنایه دلالت قیلمز اکرفرمان عالی شرف صدور بولورسه بوصدانگ صاحبنی واروب کورم و واقع حالی بیلوب عن قریب عز حضور موفورالحبوره خبر صحیح کتورم طبع شیره تدبیر دمنه موافق کلوب بر موجب فرمان اول جانبه روان اولدی برمدتد نصکره کلوب دیدی ای شهریارهفت کشور اول جانورکه صدمت آوازی سمع همایونه کیدر و مزاج مبارکه درد سر ویرمشدر بر کاومیشدر که بو پیشه حوالیسنده چرایه مشغولدر اکرچه یال وبال وقد قامتی بی‌نظیر و رنگ وفر و زیب وصورتی دلپذیردر امّا خورد و خواب وعلف وآبدن غیری یه میل ایلمز وتمام همّتی دایرهٔ حلق وشکمدن اوته کچمز اکرفرمان عالیلری اولورسه بن بنده واروب زنجیر تسخیر ایله کشان کشان پای تخت جهانکیره کتورم تا سر ارادتی سدهٔ اطاعته قویوب تخم اخلاصی زمین اختصاصه اکه * بیت * دعوتیله مسخّر ایدم آنی * استانکده جاکر ایدم آنی * شیر بو سوزدن شاد اولوب دعوت کاوه اشارت بیوردی دمنه پرفتنه شتر به قاتنه کلوب جری الجنان و فصیح البیان بلا تردّد و تامّل مصاحبته آغاز ایلدی وبعد السلام فتح کلام ایدوب * بیت * دیدی اول‌نه یردندر قدومک * نه‌باعث اولدی ترک مرز بومک * بومقامه کلمکه نه سبب حادث اولدی وطرح رخت اقامت ایتمکه نیجه

دلت

و انتساب اکتساب ایدرم کلیله دیدی چونکه بو ملا حظه یه دوشمشسن
سنی بو سودادن تحویل دشوار در باری تمام حذر اوزره اولکه ملازمت
سلاطین امر پرخطر وکار صعبدر اکر چه بن بو تد بیره مخالف و بوفکره
منکرم امّا ندیم دمنه چون کلیله وداع ایتدی دخول حضور شیره جرات ایتدی
شیر دمنه یی کوروب دیدی قنده سن ونه مهم اقتضا ایتدیکه مامور اولدین
حضور مزه کلدگ چونکه دمنه ادارهٔ کلامه قادر و فصاحت و بلاغتده کمال
مرتبه ماهر ایدی پند ونصایحی مشعر حکایات وامثال ایراد ایدرک اولقدر
بسط بساط مقال ایلدیکه جمیع کلماتی شیره تاثیر ایدوب آز وقتده دانش
وفهم وفراستله تقرب واختصاص پیدا ایلدی برکون وقتی مساعد و زمانی
موافق کورب خلوتنده شیرگ سبب خوف وهراسن سؤال ایلدی
اتفاق بو اثناده شتر به ینه بر بانک بلند ایتدیکه صدمت صیت وصلابتی
آفاقی طوتدی شیر آه ایدوب دیدی بنم سبب دهشتم وموجب حیرتم
بوصدای مهیبدرکه ایشتدگ اکرچه بلمزم بوکمیگ آوازیدر امّا ظنم اولدرکه
صاحبنگ قوّه ترکیبی آوازینه مناسب ایسه بزه بو مقامده خرام حرام
اندر حرام اولوردمنه دیدی خاطر عاطرملکه بوندن غیری باعث تفرقه
وار میدر شیر دیدی سبب حیرت بو یتمزمی وموجب وحشت ودهشت
اولغه کفایت ایتمزمی دمنه دیدی بو قدر نسنه ایله مکان موروثی جلا
قیلمق و وطن مألوفدن جدا اولق نامعقولدر آوازه نه اعتبار و نعره نگ

برتقریله ملکه تقرب ایسه بو سودادن فراغت قیل حالا نایل اولدوغك
رتبه‌یه قناعت ایدوب الگده اولان طعمه و لقمه‌یی غنیمت بیل دمنه
دیدی طلب تقرب ملوك مجرد طعمه وقوت لایموت ایچون دکلدر بلکه
فایدهٔ انتساب مناصب عالیه‌یه واصل واقصای اماله نایل اولمقدر هرکیمسه
که مرتبهٔ بلنده ترقی قیله هرچند موسم گل کبی بقاسی قلیل اوله ذکر جمیل
سببی ایله عقلا قتنده اصحاب عمر طویلدن معدود و محسوبدر اول
کیمسه که دون همت و دنی طبیعت اوله اگرچه خار کبی باقی و پایدار
اوله فضلا اعتبارنده دفتر امواتده مرقوم و مکتوبدر کلیله دیدی طلب مناصب
و مراتب بر طایفایه مناسبدر که شرف اصل ونسبله استحقاق بولش
اوله و یا سبب فضل و حسبله استعداد کلمش اوله بزده بونلرگ بریسی
یوتد ربزه مناصب عالیه‌یه استحقاق واستعداد نیجه میسر اولور دمنه دیدی
دستما یهٔ ریاست حسب و نسب دکلدر بلکه عقل و کیاستدر کیمگکه
عقل کامل وتمییز شاملی اوله پایهٔ سافلده قالمز درجهٔ عالیه‌یه واصل اولور
بندخی بوعقل و کیاستله پایهٔ سافلده فالمغی روا کورمم البته درجهٔ تقرب
شیری حاصل قیلوب خواص خدامندن اولورم کلیله دیدی تقربه
وسیله نه ملاحظه ایدرسگ دمنه دیدی شیره مستولی اولان کیفیت خوف
و هراسگ طریق رفعنی حسن تقریر وتعبیر دلپذیرایله عرض ایدرم باشد
که تدبیر وتقریرم مزیل ترح ومفید فرح واقع اوله بو تقریبله تقرب
و انتساب

طرق عبودیتن کردن اذعانه پیوند ایتمشلردی اول شیر غرور جوانی و نخوت کامرانی و کثرت خدم و وفـرت حشمدن کندوذن محتشم فـرد تصوّر ایتمزیدی امّا هرگز نه کاو کورمشدی و نه آوازین اشتمشدی چون بانگ شتر به گوش هوشنه کیردی بغایت هراسان اولدی مبادا سباع خوف وهراسمی احساس ایده لردیو وهمندن حرکت ایتمیوب ابواب سیر وشکاری کندویه مسدود ایـدوب عزلت و انزوا اختیار ایلدی خدمندن ایکی شغال وارایدی دایماً خدمت ملازمتـنه اشتغال ایدرلریدی برینه کلیله و بربنه دمنه دیرلریدی ایکیسی دخی ذهن وذکا و طبع دها ایله معروف ومشهوریدی دمنه فراستله شیرگ خوف و هراسن بیلوب کلیلهیه دیدی ای برادر ملـک حقـنده نه دیرسگ که بر قاچ کوندن بساط نشاط و انبساطی دوزوب برکت حرکتدن بری سـاکت و صامت اوتورمشدر نظم * یوزنده آنگ اثار ملالت * ایدر ژنگ درونـنه دلالت * کلیله دیدی ای دمنه رحم الله امرا عرف قدره و لم یتعد طوره سنگ نه حدگدرکه بو مقوله سوز سویلیه سگ واحوال ملک وملکدن سؤال ایلیه سگ (مصرع) تو ازکجا سخن سر مملـکت زکجا * بز ملکگ درگاه در و دواتـنده خدمتکار و سماط نعمتنده طعمه خوارز بو نعمتی غنیمت بیلوب تـفتّیس احوالندن فراغت ایتمک کرکدر بز او طبقهدن دکلوز که محرّمیت اسرارله اختصاص بولوب احوال اسرار ملوکدن استفسار ایلیه وز ای دمنه اکر مرادگ

مفسدتله زیروزبر ایدر نته که بنای مصادقت کاو و شیر اول شغال شریر تذویر ایله خلل پذیر اولمشدر رای سوردی نه کیفیتله اولمشدر اول حکایات برهمن دیدی اخباردہ کلمشدر که قدیم الزمانده کثیر الاموال جهان دیده وکار آزموده بر بازرگان وار ایدی * بیت * موی سفید از اجل آید بسام * پشت خم ازمرگ رساند سلام * فحواسنجه پیرلک ایریشوب زمان رحلت وانتقالی قریب اولغین فرزندین یانه دعوت ایلیوب لازمهٔ دین و دیانت اولان نصیحتدنصکره تجارتله امر و وصیت ایتمکین اولدخی فرمودهٔ پدر اوزره طریق تجارته سالک اولوب سفردور دسته شروع ایتدی زیر بارنده ایکی بارکش کاوی وارایدی برینه شتربه وبرینه متربه دیر لر ایدی قضای الهی اثنای راهده شتربه بر خلاب عظیمه راست کلوب کمال فتوردن عبور میسر اولمایوب آنده قالدی اول دیارگ صحرالرنده کشت و کذار ایدرکن بر فرح فزا مرغزاره کلوب آب و علفی طبعنه خوش کلمکین آنده اقامت اختیار ایلدی نیچه زمان بند تکلف و قید تعلقدن معرا اول مرغیده بیچون وچرا رعی وچرا قیلوب اول فضای دلکشا وصحرای جانفزا ده کمال ذوق وصفایله روزکار کچوردی بغایت قوی جثه وفربه اولوب برکون نشاط تام وانبساط مالاکلام ایله بر بانک بلند ایدوب صحرا وکوهساره ولوله براقدی مکر اول مرغزار حوالیسنده برشیر باصوات مکین اولمشدیکه جمیع وحوش وسباع

طرق

ضمیر تقریر ایتدی برهمن دخی ستایش و تحسین ایدوب مضمون وصایانگ هر بابده نصایح وپندی مشتمل بررر حکایات ایله اثبات مدعا ایدرک تفصیله شروع ایتدی کتاب کلیله و دمنه سؤال و جواب رای و برهمنه مبتنی و ترتیب سابق اوزره اون درت وصایا اون درت باب اوزره منظویدر ولمعونة من الله المستعان * باب اوّل ساعی نمّامگ کلام نفاق آنجامن استماعدن امتناع واجب ایدوکن بیان ایدر * رای اعظم دابشلیم بید پای حکیمه دیدی مضمون وصیت اوّل اولدر که هر کمسه که مقرب پاد شاهی اوله البتّه محسود خاص وعام اولور وحسودلر نقص حرمت و عرضینه سعی ایدوب ضمیر منیرسلطا نی آندن متغیر ومتنفر ایدرلر حکیم برزکوار وبر همن حکمت شعاردن التمّاس ایدرمکه بو بابه مناسب بر داستان ایراد ایلیه و شول کمسه نگ قصّه سنه که بر پادشاه حضورنده مزید تقربیله اختصاص بولمشیکن ارباب غرض قولی ایله بنای مر تبدسی خلل پذیر اولوب صداقت عداوته و موافقت مخالفته مبدّل اولمش اوله برهمن دیدی بلی آساس سلطنت بو وصیّت اوزره در اکر پادشاه کلام نفاق انجام حساده اعتماد بیوره ارکان دولت آنلرگ افسادیله سیرسهام نکبت و مظهر عتاب و محنّت اولور چون مفسد محتال ایکی صدیق صادق میانسنده القای نفاق و شقاقه رخصت بوله هرایینه آیینة الفتلرین غبار و حشتله مغبر و بنای مودّتلرین تیر مکر و

کاری قوبوب اخرینه شروع ایتمکله ایکیسندن دخی محروم‌قالمشدر اون ایکنجی وصیت اولدرکه همیشه حلم و وقاری شعار ایدیه‌لرکه صفت حلم و وقارو تمکین خلعت زیبای سلا طینندر اون اوچنجی وصیت اولدر که ملازمان استانهٔ دولتلری امین ومعتمد کمسنه لر اولوب ارباب غدر وخیانت اولان فرومایه‌لردن اجتناب ایلیه‌لر اون دردنجی وصیت اولدرکه انقلاب زمانه التفات ایتمیوب جمیع احوالده قضا ربّ العباد ه رضا و انقیاد ایده‌لر * بواون درت وصیت که ذکر اولندی هر بریسی ایچون بر داستان عجیب و برافسانه غریب ایراد اولنمشدر اکر رای اعظم اول حکایات و روایاتک تفاصیلنه اطلاع قصد ایدرسه جانب کوه سرندیبه که مهبط ابو البشر در توجه ایلسونکه بوعقده انده منحل اولسه کرکدر چونکه رای دانشلیم بو کلمات حکمت انجامی اشتدی در حال دار السلطنه وزراسندن بر معتمدی قایممقام نصب و تعیین ایلیوب کندوسی بعض خواص خدمیله سبکبار راه سرندیبه اماله جام عزیمت ایلدی قطع منازل و طی مراحل ایدرک یرسامت مبارکده منزل مقصوده واصل و شرف ملاقات حکیم بزرکوار بسدپای عالیمعداره نایل اولدی پیرروشن ضمیر الهام غیبی و اعلام لاریبی ایله ضمیر شاه عالمکیره مطلع اولوب اتمام مراسم اکر امد نصکره سبب قبول کلفت سفری سؤال ایتدی رای دانشلیم قصه خوابی و کنج و وصایای هوشنکی ه لی التفصیل برهمن روشن

وصایانک

بواسه‌لر کرکدر و عاقبتلری وخیم اولسه کرکدر اوچنجی وصیت اولدرکه ارکان دولت و اعیان مملکت ایله شرط موافقتی مرعی طوتدلرکه اصحاب واحبابگ موافقتی فواید بیشماردر دردنجی وصیت اولدرکه تلطف ونملق دشمنه مغرور اولیه‌لرکه دشمن هیچ بر و جهله دوست اولز بشنجی وصیت اولدرکه برمطلوبه که نا یل اولدلر محافظه‌سنده تنهاون وتکاسل ایلمیه لر وغفلت سببی ایله ضایع قیلوب الدن چیقارمیه‌لر که‌تدارکله اله کیرمز وندامت وملامت فایده ویرمز التنجی وصیت اولدرکه جمیع اموردہ خفت وشتابدن احتراز واجتناب ایدوب جانب تامل و ثاتی یه میل ایلیه‌لرکه تعجیلک مضرتی غایت جوق وضرر وتحملگ منفعتنه نهایت بیوقدر یدنجی وصیت اولدرکه هرحالده عنان تدبیری الدن قومه‌یه اکر اتفاقله اعدا آکا قصد ایده‌لر آنلردن بریله مدارا و اظهار اخلاصله اول ورطه‌دن خلاص متصور ایسه فی الحال آکا اقدام ایده سکزنجی وصیت اولدرکه کمین ارباب کیندن امین اولیوب خوش آمد وتلطیفلرینه اعتماد قلمیه طقوزنجی وصیت اولدرکه عفو وصفحی کندویه شعار ایدوب ملامان عتبهٔ دولتی ادنی جریمه ایله مظهر عتاب و عقاب ایلمیه اونجی وصیت اولدرکه کمسه‌یه اضرار و آزار قصد ایلمیه تابحکم جزا سیته سیته مثلهاضرری آکامرتب اولیه اون برنجی وصیت اولدرکه طورینه لایق وحالنه موافق اولیان اموره میل ایتمیه که نیچه‌کمسنه کندویه مناسب

حفر ایدوب کنجینه مدفرنی بولوب نظر همایونه کتوریلر نظم * نیچه درج سیمین وصندوق زر * ایچی دورلو یاقوت ولعل وکهر * شاه بیوردی صندوقگ قفلن آجدیلر برحقه مجوهر چقدی ایچنده بر حریرسفید وار ظهرنده بر قاج سطور قلم سریانی ایله مسطور قرآنت اولندی محصول مضمونی بوکه بنکه هر شنگ شاهم بو نقود بسیار و جواهر بی شماری رای اعظم وپادشاه معظم دابشنیم هندی ایچون ودیعت قومشدر والهام الهی ایله بو دفینه نصیبه خزینه سی اولهجغن بلمشدر و میانهٔ زر و کوهرده بو وصیت نامه یی تعبیه قلمشدر تا چون بو کنج بی رنجه ظفر بوله بو وصیت نامه یه نظر قیله که اون درت قاعده یی مشتملدر کارنامهٔ بنا سلطنت ودستور العمل نظام مملکت ایده هر پادشاه صاحب انتباهکه سوانح امور ومصالح جهورده بو وصایا ایله عامل اوله الی انقراض الدوران دبدبهٔ دولت روز افزونی باقی و پایدار اوله * نظم * وصایای هوشکی طوت یادکار * دیلرسگ اوله دولتگ پایدار * اولکی وصیت اولدر که ساعی ونمامگ کلام نفاق انجامن استماعدن احتراز واجتناب ایلیه که هر کیمسه که مقرب سلطان اولور البتّده محسود اقران اولور وحسودلر صورت اخلاصده برجنس غمز و نفاق ایدرلرکه بالاخره پادشاهی تنفیر ایدوب مراد فاسدلرین حاصل ایدرلر ایکنجی وصیت اولدر که غماز ومفسد وبدکرداره امان ویرمیوب حقندن کلهلر که البتّده اولمقوله لر کار بدلرینگ جزاسن بولسدلر

اشتهار حاصر اولورلر ایدی هرکون آنلر ایله تفاصیل محاسن اوصاف واحاسن اخلاقی مذاکره ایدوب موجبیله عمل ایدردی بر کون الکلام یجر الکلام مصاحبت محسنات جود وسخایه منتهی اولدی چونکه جود احسن صفات ملوک ایدیکی ادلهٔ وبرا هین ایله متحقق اولدی رای دابشلیم دحی صلای عام ایدوب خزاین فراوان بذل و انعام ایلدی اول کیجه واقعه سنده کوردیکه بر پیرنورانی هویدا اولدی و دیدیکه بوکون حسبة الله مبالغه مبلغ اتفاق ایلدگ حیز قبوله قرین اولدی ایمدی علی الصباح پای عزیمتی رکاب سمند دولته قویوب جانب شرقیده اولان طاغ جانبنه توجهٔ ایله که کنجینهٔ شایکانه نایل اولسگ کرکدر رای جون ترجمان عالم غیبدن بو بشارتی اشتدی بیدار اولوب علی السحر اول جانبه توجه ایلدی دامن کوهده برغارکوردی بر پیرروشن ضمیر اوتورمش مصاحبتنه راغب اولوب یانه واردی مواعظ ونصایحندن حصه مند اولدی حین وداعده پیر ابتدی بوغارگ کنارنده مدفون بر کنجینه واردر پدرمدن ارثله انتقال ایلمشدر بکا لزومی یوقدر نیاز مندمکه پادشاه عالیپناه قبول بیورب بو پیری مسرور ایلیه دابشلیم بوکلام جواهر انتظامی اسمتاع ایدیجک واقعهٔ شبانه یی یاد ایلیوب هذا تاویل رؤیای من قبل قد جعلها ربی حقا مفهومی ضمیر منیر آینهٔ نظیرینه منعکس اولدی قصهٔ رویا وبشارت کنجی نقیر وقطمیر پیره تقریر ابتدی وفی الحال اول محلی

بنیاد اورنده پیش نهاد قیله هم مملکتی معمور وآبادان وهم رعیتی خوشدل وشادان اوله نتکم رای دابشلیم هندی بنای سلطنتن حکیم بیدپای برهمنگ قواعد نصیحتی اوزره مبتنی قیلوب موجبیله عمل ایتدی مدّت مدیر کامران وکامکار روز کارکچوردی * بیت * جهان غوغالری براد ایچوندر * سنگ اولدر فلانی یاد ایچوندر * همایون فال جون رای دابشلیم و بیدپای حکیم خبرین ایشتدی عظیم مسرور اولوب دیدی ای خجسته رای بونجه زماندر که قصهٔ رای و برهمن متمکن اولمده وآنلرگ ملاقات ومقالاتی درونیمده جایگیر اولمشدی هر چندکه احواللرین تفحّص ایدردم اول قصّهدن برحصّه و اول خبردن بر اثر بولهمزدم حالا بحمد الله معلوم اولدیکه اول احواله وقوفگ وار ایمش امیدوارمکه بنی دخی خبردار ایده سن وزیر روشنضمیر زبان فصاحت و دهان بلاغتله احوال رای و برهمنی تقریره شروع ایدوب دیدی * قطعه * ای شهریار دهر و شهنشاه روزگار * اوستد گدهسایهٔ کستر اوله لطف کردگار * اجرام رام بخت بکام وفلک غلام دولت مطیع حکمگ اوله روز کاریار طوطیان شکرستان حکایات و داستان سرایان بوستان روایاتدن کوش هوشمه یتشد یکه معظم بلاد سواد هند ده بر پادشاه بیدار بخت وارایدی رای دابشلیم دیرلر یدی معناسی پادشاه عظیم دیمکدر کامکار و کامیاب روز کار کچوردی همواره مجلس همایونسنده ندمای حکمت شعار و حکمای فضیلت

ЭТОТЪ ОТРИВОКЪ ВЗЯТЪ ИЗЪ КНИГИ ПОДЪ НАЗВАНІЕМЪ ХУМАЮНЪ-НАМЕ. СОЧИНЕНІЕ ПЕРСИДСКАГО ПОЭТА АНВАРІЯ СИХЪЯЛИ

перевед. на Османскій языкъ и напечат. въ Константинополѣ въ военн. типографіи.

شو نسخه اخذ اولنمش همایون نامه ادلو کتابدنکه انوری صوملینگ
انشاسی اولوب فارس لساندن ترکی لسانینه ترجمه قیلنوب استانبولده
عسکر طبع خانه سنده باصلمش سند ١٢٥٣ هجرینگ

جوهر یان بازارعجایب حکا یات وصیّر فیان دارالعیار غرایب روا یات
شویله نقل ایدرلرکه زمان آولده جین ما جینده برکامکار و جهاندار نامدار
واریدی شهر یار همایون فال دیرلر یدی درکاه معدلت پناهنده ملک
نهاد واصف نژاد بر وز یر بینظیری واریدی خجسته‌رای دیرلریدی اول
پادشاه صاحب انتباه جمیع امورنده اول وزیرصانب تدبیرگ رای
اصابت پذیریله حرکت ایدردی بر کون اثنای مصاحبتده همایون
دل دیدی ملوک ضبط ملک وملتده نه خصلت اوزره اولق لازمدر
خجسته رای دیدی قواعد سیاست و دقایق عدالته عارف اولق کرکدر
هم دنیاده بنای سلطنتی رخنهٔ خللدن امین وهم عقباده فایزدولت نجات
وحایز درجات علیین اوله هر پادشاه آکاه که آساس سلطنتی قوا عد
حکمت و قانون عدالت اوزره طرح ایدوب مواعظ علما ونصایح حکمایی

ضرب اوتادهٔ کبر وغرور ایدن طابور مقهورینی اوکلرینه قاتوب بی‌نهایه ملاعین خاسرینی طعمهٔ شمشیر استیصال اپلمکله طابور ایچنه طیقوب مقدماً نموده اولان جنبش نخوت وغروردن حالا شورتبه منزله عجز وجبانته ایتدرمکله مقدر اولدی بو مرتبه‌دنصکره دایره طابورده مکث وقرار وملاعین خاسرینی اطرافدن تضییقه هر نقدر بذل اقتدار اولنسه مقاومت ایله بیلدیکی قدر ورای طابوردن محاربه یه درکار وتمام‌عجز و اضطرابی کمالن بولدقده اوزی صویی اوزرنده حاضر اولان سفینه‌لرینه سوار اولوب عساکر اسلام غیرت مآب نیچه زمانلر تمادی حرب و قتال ایله بیهوده اتعاب اولنمق اصلا بر فایده‌یی منتج اولمیه‌جغی بدیهیدر دیو فیما بعد عودت اولنمق طرفن ترجیح ایتملریله رجعت اولنوب سردار اکرم‌مصطفی پاشا حضرتلری عموماً اردوی همایون نصرتمقرون ایله سلستره‌ده رکاب کامیا به ملاقات و عواطف و الطاف ملوکانه ایله احراز رتبه فخر مباهات ایتدکدن صکره جهریه‌ن قلعه‌سنگ عون خداوند قدیرایله فتح وتسخیر اولدیغی خبر بهجت مصیری ایله عامهٔ اهل اسلام تبشیر وعموماً ممالک محروسهٔ پادشاهیده یدی کون یدی کیجه دوننما اولمق بابنده طرف اوامر علیهٔ شهنشاهی تحریر اولندی *

سرایت قهر واستیصال وفتح قلعه‌نگ ایرتسی علی السحرمقدماً اوزی
صوبی کنارنده عظیم خندقلر و تابیه‌لرایله قلعه‌یه قدر استحکام ویردکلری
طابوره جان آتمق خصوصنده درکار مسارعت واستعجال اولدیلر درحال
ملاعین خاسرینی تعقیب ایچون اردوی همایوندن برقاچ بکار بکیلر ایله
برمقدار عسکر ارسال اولنوب در عقب سردار کرم حضرتلری دخی علی
العموم عساکر منصوره ونقلنده سهولت اولان طوپلر ایله حرکته شتاب
ایتملریله ملاعین خاسرین اوزی صوبی کنارنده واقع ذکری مرور ایدن
اسکی طابور لرینه کیررکن آیریشوب پیدر پی حمله و هجومه اقدام
کوستر دکلرنده عدوی تبهکار کندونگ مقاومته عدیم الاقتدار ایدوکن
بیلدیکندن ناشی مقا بله ومقاتله صددنده اولیوب آغرلق عربه‌لرین
محافظه‌ده اعماص و صدمات هجوم جنگ دینه مدافعه قیدندن اعراض
ایده‌رک هرنه حال ایسه بیک بلا ایله درون طابوره کیروب اطراف
اربعه‌سنه ترتیب آسباب تحفظ ایتمکه اشتغال ایلدی عساکر موحدین
دخی طابوری ممکن اولان محللرندن احاطه وطرف طرف حمله‌لرایله
بیشمار کفارگ سکان ثغور اوزرندن ادا ونکالن اماطه ایتمکه مبادرت
کوسترلدکدنصکره اردوی همایونده اولان کار آز موده‌کان دین و دولت
ایله مشورت اولندقده الحمد فی الاصل مطلوب ومقصود اولان جهرین
قلعه‌سنگ کمال ستیز مظفرانه‌ایله فتح وتسخیری میسر و پیشکاه قلعه‌ده

بالتمام واروشمك ايچنى لوث وجود اعدادن تطهير ايلديلر بوندن ماعدا دشمن‌دين طرفنه عبور اولنه‌جق ايكى جسرك برى آخشامدن اول‌ضبط اولنوب برى دخى قبل العشا يدمحارسهٔ اعدادن تخليص اولنمق ميسّر اولدى و قلعه‌نك جوانب اربعه‌سنه آتش اوريلوب علوى پيوستهٔ آسمان واطراف قلعه دركات دوزخدن نشان اولدى درون قلعه‌ده متحصن اولان كفار طابور طرفندن كندولره قطعا امداد و اعانت ممكن اولمديغين مشاهده وجنود دينك دهشت هجوملرندن قلوب قاسيدلرينه مستولى اولان بيم و هراس سببيله سرپنجه قهر اسلاميانندن تخليص كريبان جان ايچون طابور لرينه طوغرى فرار ايتمك اوزره بر بر يله معامله ايتملريله بو حالت رسيدهٔ سمع جيوش پرحميت اولدقده درعقب جمله‌سى ساق غيرت وشجاعتى شمشير وحملهٔ يكباره ايله اويله بر معقل متينى تسخير ايدوب درونده اولان فرقهٔ اعدا اوز رينه اويله برهجمهٔ استيصال صالديلر و بركونه شمشير قهر و تدمير چالديلركه كفارقلعه‌دن بر فرده نجات ميسّر وخلاص مقدر اولمدى تاصما صوينك قارشو جانينده وقلعه يانده كثرت و وفرتلرينه آغتر ار ايله مكث و قرار اوزره اولان طابور مقهوردن يورويش وقتنده قطعاً قلعه يه امداد خصوصنده مبادرت ظهور ايتميوب كوزلرى قرشوسنده ضرب شمشير ايله غزاه مسلمينك قلعه‌يى نزع وتسخير ايتدكلرنده كمال خوف وخشيت برله بيمناك

سرايت

عودت ورجوعه استعجال کوستردیلر عدوی دوزخ قرین دخی ایرتسی
کون صحوهٔ کبرا خلالنده کمال غرور ایله یرندن حرکت ایدوب رایات
منکوسه‌لرین باز و طو پلرین آتدرق قلعه التنه کلوب اردوی همایونه قارشو
طابوریه‌ن قورمغه آغاز ایتدکلرندنصکره درون قلعه‌یه وافر عسکر قومق
مصلحتنه قیام وپید ربی تابورلرینه استحکام ویرمکه اهتمام کوستردیلر
اردوی همایون طرفنده دخی مقدم آلنان مترسله اولکیدن زیاده متانت
و انواع ملاطفات واستمالت ایله بنای حمیت مجاهدین دینه رصانت
ویریلوب درون طابورده سرکرم کبروغرور اولان عدوی مقهور بر قاچ دفعه
متریسلر باصمغه بذل مقدور ایتدکده عنایت خداوند غیور برله غزاه
مسلمین مدافعه‌لرنده بر کونه اظهار غیرت واثبات وجود همت ایتدیلر که
برحمله‌ده ملاعین خاسرینی بر برینه قاتدیلر واکثری نقدحیاتن هیچه
صاتوب بقیت السیوف اولنلری اختیار عارفرار برله جانب تابوره جان
آتدیلر بووجه اوزره طرفیندن اشعال نارهٔ قتال ایله اشتغال اوزره ایکن
تابور مقهورك قلعه آلتنه کلدیکنك یدنجی کونیکه ماه رجبك اوچنجی
کرنیدر صکصرنجی قولندن واروشده برفتیلدن ایکی لغمه آتش ویریلوب
وبعون الله تعالی ما مولدن زیاده آجیلان فرجهٔ هجوندن درون واروشه
کیریلوب بین الصلوتینده غروب شمسه دکین آده موجود اولان
یکرمی بیك نفر منتخب کفار لشکرین تدمیر و چاروب شمشیر ایله

اعدا احتمالندن فراغ بال ایلهمرکس چا درلرین قورمق دغدغهسنه اشتغال
ایتدکلهٔ قوشاق وقتی علی الغفله تاتار عسکرین وچرخ فلکلرین وطوپلرین
اوکنه آلوب عسکر اسلامگ ضبط ایتدکلری بوغاز طرفنه طوب وتفنگ
آتهرق وسهٔ خنازیر کبی هجومه اقدام کوستردیلر کندو امور لریله مشغول
اولان عساکر جمع اولنجیددک ملاعین خاسرین بوغازگ باشن ضبط
وعسکری محل مرقومدن آشغی صحرایه طوغری سورمکله خیلی تفرقه
ویروب لکن کیرودن یتیشن بقیه عساکر ولشکر تا تار ممر اعدای دینده
پا برجای ثبات واستقرار اولمار یله ابتدا مقابل اولان غزاه مسلمین ایله
محاربه ایلهرک کفارک یاپاسی طابور ایله صحرایه دوشدکلهٔ همان ولوله
کافر شکن تکبیر ایله یاپاسی اوزرینه سل شمشیر ایدوب اوکلرینهکلن
ملاعینی اعدام وتدمیر ایتدکلرنده طابور وچرخ فلکلرینه باقمیوب بتاق
جانبنهطوغری عطفعنان کریز وترک سودای حرب وستیز ایادیلر صورت
غلبهٔ مظفرانه جانب اسلا میانهٔ نمایان اولمشکن اعدای دینگ کثرت
و وفرتلرندن ناشی بوغاز باشن ضبط وحفظ ممکن اولمیوب جملهسی هلاک
اولمغی ارتکاب و خواه ناخواه محل مرقومی ضبط ویانهٔ تابورلرین
قورمغه شتاب ایلدیلر طابورایله چهرین قلعهسی ما بینده قتی آزمسافه
قالوب مرورعبور لرینه ممانعت حدّ امکانی تجاوز ایتدیکندن ماعدا وقوع
بولان حرب وقتالدن عسکره غایت کلال کلمکله اردوی هما یون طرفنه

عودت

پاشا حضرتلری سردار تعیین اولنوب مکمل قپوسی خلقی و ایالتی عسکری وکر دستان امراسندن غیری بیگدن متجاوز جدید سیاه‌سردن کچدیلری وطمشو ارگ زعما و ارباب تیماری وقلاع نفراتی و اردوی همایونده قراغول خدمتنه معین اولان برقاج میرلوا وخداوندکارو بولی وکوستندیل وسلانیک زعما و ارباب تیماری ایله سرد ار مذکور خان عالیشانه التحافه مامور اولدی ذکری سبق ایدن عساکرگ جمله‌سی واروب خان حضرتلریله اولان لشکر اسلامه ملحق وملاقی اولدقدن صکره ایرتهسی کون کفارخاکسار یرلرندن حرکته اغاز ایلدکده جنود موحدین تابور مقهورلری اوز رینه طرف طرف هجومه باشلیوب عسکر اسلامگ کندولره سد راه عزیمت اولدقلرین کوردکده ناچار پیش رهکذارنده واقع بناق کنارینه تابورین قورمق مهماتنه قیام کوستردی محل مزبور ایله جهرین قلعه‌سی ما بینلرنده واقع بوغازلره طرف اسلامیاندن قرق قدر شاعی طوب وضع ویکیچریدن ماعدا کدکلوجاوش ومتفرقه وسلحدار اوجاغی نفراتی کی وافر کزیده عسکر متریسلره تعیین اولنوب معبر اعد اسد و روی توجهلرینه حواله دست رد اولنمده اهتمام اولندی ملاعین خاسرین دخی نا چار طابو لرینه استحکام و یرمک وطابیه‌لر یاپمغه شروع کوسترمک کبی قلعه‌یه عزیمت قصدندن فرغلرینی مشعر اولور احوال ایله تمام عساکر اسلامی اغفال ایدوب حرکت

عسکری و بیک یدیوز اسکی سردن کچدی وبش یوزنفر مصر عسکری
ومرعش وبیجولی وفیصریه متصرفلری السید محمد پاشا وعثمان پاشازاده
ودلاور پاشا خان عالیشان حضرتلری یانـنه تعیین وذکری مرور ایدن
وجه اوزره حرکت ایلملریله جمله سنه توصیه و تلقین اولندی برقاچکوندن
برو النان دللردن کفار خاکسارك کمال وفرت اوزره لاینـقطع اوزی
صویندن عبور اوزره اولدقلری خبر اولنمغله عساکرما موره یه برمقدار دخی
امدادایـله تـقویت ویرلمك لازم کلدیکی اجلدن سپاه و سلحداردن
بشر اقچه ترقی ایله بیك ایکیوزدن متجاوزسردن کچدی یازیلوب
ودرت بلوك خلقی وروم ایلی سنجاقلرندن صول قول وبرحاله واسکدریه و
اولونیه و اوجری ویانیدو ایلبصان سنجاقلری زعما وارباب تیمارلری
ارسال وبونلردن صکره سیواس بکلربکیسی ایالتی عسکریله ونیشلی علی
پاشا واد نه بکلر بکیسی اسمعیل پاشا ایالتی عسکریله وبروسه و اماسیه
وچورم وبلا طیه وقرص ومرعش وبوزاوق سنجاقلری بکلری مرتب قپولری
خلقیله کوندرلکه استعجال اولندی خان حضرتلـری طرفـندن مکتوب
کلوب اعـدای دین یرندن حرکت وطابور منجوسیله جهرین قلعهسی
آلتـنه عزیمت ایلهٔ جکین ایراد وبرقاچ بیك عسکر د خی کو ندرلمك
اوزره استمداد ایتمکله مقدما ایکی دفعه کوندریلن عساکر مـذکوره‌دن
ماعدا تـکرار بو دفعه دخی دیاربکـر والیسـی وزیر مکرم قپلان مصطفی
پاشا

مزید عنایت ملوکانه‌لرندن سراسر کورک ومرصع شمشیر وقطیفه شلوار و ایکی قطعه مجوهر سرغوچ احسانیله تکریم واقوای وسایل نصر وظفر اولان لوای کریم رسول اللهی یدا بید دست مؤید اصفانه‌سنه تسلیم بیوردقلرندن صگره جهرین قلعه‌سی فتح و تسخیرینه بذل همت و غیرت ایتمک وصایاسن تقدیم بیوردیلر سردار مشار الیه حضرتلری دخی عموماً عساکر اسلام ایله اواسط ماه جمادی الاولیده حاجی اوغلی بازارندن حرکت وقیام و ماه مرقومک یکرمی طقوزنجی کونی جهرین قلعه‌سی التنه نصب خیام ایلیوب غرهٔ غرای جمادی الاخره‌ده مناسب کوریلن متریس یرلرینه نصب اعلام ایلدیلر بو اثناده مسقو قرالک سردار مردارلری اولان رمانشکو نام لعین بر مقدار برابنده عسکری وخطمانی برقاج بیگ قلموق تا تارینک باش و بوغی اولان قسپولات نام ملعون تیهکار بتون مسقو عسکر یله اوزی صویین عبور ایتمک قصدنده اولدقلری اخذ اولنان دیللرگ تقریرلرندن معلوم اولدقله خان عالیشان حضرتلری عموماً عسکر تا تار وسایر طوایف عسکریه‌دن برمقدار لشکر جرارایله تصمدلی صویین قارشو عبور ایتدیریلوب ذکر اولنان لشکر کفار ایله مقابله‌یه مقاومت ایله‌مدکلری صورتده دخی قلعه‌یه کوندره‌جکلری امداده سدّ راه اولملری خصوصن اصحاب رای صواب اتفاق اوزرینه استصواب ایتملریله حلب بکلر بکیسی قره محمد پاشا آیا لتی

وزرا عظامه سمورکورکلر الباس اولنورکن نوبت نشانجی عبدی پاشایه کلدکده شوکتلو پادشاه عالیپناه حضرتلری سکا استانبول قایم مقاملغنی احسان ایلدم دیو بیوروب بعده سایر ارکان دولته خلعتلر الباس اولندی منحل اولان نشانجیلق منصبند دخی سابقاً چوقدارلقدن روم ایلی پایه‌سیله متقاعد اولان اسمعیل آغا متصاعد اولدی * حرکت همایون بصحرای داود پاشا * داود پاشا صحراسنه نقل اداق ثریا رواق بیورلدقدنصکره ماه مزبورگ یکرمی سکزنجی اثنین کونی شهریلر بلند اقتدار حضرتلری صدر اعظم کامکارو سایر وزرا وارکان عالمقدار لریلهٔ کمال کوکبهٔ سلطانی و د بدبهٔ خاقانی اوزره استانبولدن عظیم آلای ایله تحریک رکاب شوکتمدار و اتاق عالی رواق ملوکانه‌لرنده قرار ایلدیلر تکمیل بقایای مهمات سفریه ایچون محل مزبورده اوتوز طقوزکون مکث و آرام ولوازم سفر و امورسایره دولت اتمام اولنذقدنصکره ماه ربیع الاولنک سکزنجی جمعه ایرتسی کونی علی السحر داود پاشا صحراسندن ینه‌مرتب آلای ایله حرکت وصوب مقصوده عزیمت اولندی بو جریده آخبارده تفصیل احوال منازل کبی معلوم اولان مراحل طی اولنه قدنصکره حاجی اوغلی بازاری صحراسنه نصب خیام وصول اولدقده شهریار کردون وقار حضرتلری کندو لر محل مزبورده مکث و قرار و صدر اعظم مصطفی پاشا حضرتلرینی سردار اکرم نصب اتیمکله تقویت اقتدار ویروب

مزید

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ВЗЯТЪ ИЗЪ ИСТОРІИ РЕШИДЪ ЭФЕНДІ.

شو نسخه کتورلمش راشد افندنیک تاریخندن کـه دار السلطانهٔ
الستانبولده طبع اولنمش

وقایع سته تسمع و ثما نین والـف

رغبت کردن بایلچی‌له بقبول مصالحه خان عالیشان * بوندن اقدم
کلن له الچیسی قریم خانی سیلم کرای خان وسردار ابراهیم پاشا ایله
عقد اولنان صلحگ شروطنه مخالفت وممالک محروسه‌یه منضم اولان
ماودمزی پوزی پانقه‌لریله یـودولیه‌دن برمقدار یر طلب ایدوب بزم
صلحمز بونلر طرفـزه ویرلمک شرطیله‌در دیو خلاف واقع کلام ایراد و بو
آنه‌دک لج و عناد ایدوب طوررکن مسقواوزوینه سفرگ کندو جانبلرینه
تحویل ایلمکن مشعر حالات مشاهده و استدعای انعقاد مسالمه ومعاهده
ایتمکله ماه محرم الحرامگ اون التنجی کونی طرفیندن تمسکلشلوب
یدینه عهدنامهٔ همایون احسان ودیارینه عودت اتیمکه رخصت ایذان
اولندی * الباس خلعت عموم در حضور همایون شهریاری * سفر و حرکت
وقرعنه ارکان دولته عموم خلعتـی الباس اولنمق قدیمدن برو عادت
اولغله یـالی کوشکنـده معقود اولان مجلس ثریا ترتیب شهریاریده

دخی برر قپودان و کیلی و برر بیراقدار و اونر عدد صولطات تعیین اولنوب فرانسه دونمانسنگ قولاغوزی اولوب فنّ دریاده مهارتی اولان بر کمسه‌یی دخی بزم شیتیه‌مزه تعیین ایتدیلر پاریسه کیتمک ایچون تولونه کلوب یوللر منسّد اولغله کیده‌میوب یدی سکیز آیدن برو مکث و انتظار اوزره اولان کمسنه‌لردن فرانسز و انکلیز طایفه‌سندن بعضی کمسه‌لر رفاقت رجا ایتمشلر بز دخی اینطانطه خبر کوندروب اول دخی مساعده ایتمکله اون بش قدر شخص سفینه‌لره سوار اولدیلر و فرانچه دولتنگ باش ترجمانی مونسیو دوفین مقدماً طرفلرندن بر ایلچی ایله جزایر طرفلرینه تجدید صلح ایچون مامور اولمشلر بز تولونه وارمزدن اول خدمتلرین تمام ایتمشلر ترجمان مسفور دخی استصحاب اولنوب سفینه‌یه سوار قلندی و بز صاحب چقدوغمزدن مسفورلره تعیینات دخی ویردیلر شهر صفر الخیرگ اونبنجی سه شنبه‌کونی بر مقدار هوا ملایم کورلمکله متوکلا علی الله سفینه‌لره سوار اولوب اول کیجه و ایرتسی هوا مساعد اولغله نصف اللیلده بادبان کشای صوب مرام اولدق بعد الظهر بوقه تعبیر اولنان قلعه لیمانینه لنکر انداز اولدق هوا متغیّر اولغله دورت کون مکث اولنوب اثنین کیجه‌سی‌یله مساعده هوا ایله یلکن آجوب وقت عصرده بعون الله تعالی سلامت ایله ست قلعه‌سی لیمانینه داخل اولدق

بورادن بزم کشتیلریمزه سوار اولوب جانب غربیده یوز اللی میل مسافه‌ده واقع لانسقدوق آیالتنده ست نام قلعه‌یه واروب جقه‌سز و سزلرگ لوازم و مهماتگزی کورمکه تعیین اولنان برمعتبر بکزاده مخصوص منظولر و دواب و مواشی ایله کلوب حالا قدومگزه اول محلده منتظردر اول آیالت پاک اولغله آنده رفاهیتله کذر میسّردر اکر بحرًا کیتمم البتّه برًا کیده‌رم دیرسکز پاریسه اعلام اولنمغه محتاجدر یوللر منسدّ اولغله دواب و مواشی و ذخیره خصوصنده عظیم تدارک لازمدر تدارکلر کوریلوب خبرلر کلنجه وافر زمان مکث اقتضا ایدر یمه امر سزکدر دیدیلر بز دخی فکرو ملاحظه ایلدک واقعا حال بویله اولدوقده برًا کتمکده کندومزه زحمت مقرر و آنلره تکلیف مالا یطاق قبیلندن اولدوغی ظاهر اولغله کشتیلر ایله کیتمکه رضا ویردک بعده مشاوره ایتمشلر کانون اوّل حلول ایتمکله دریاده فورتنه‌دن امنیت کلمز مناسب اولان قبی صره کیتمکدر بوکا ایسه قالیون ال ویرمز سفینه‌لر مناسبدر که بغته فورتنه ظهور ایدر ایسه بر لیمانه کیرمک ممکندر و بو طریقده صغلر و دوکندیلر زیاده اولغله هنکام صیفده دخی عظیم مشقت ایله کید یلور ایمش هله یدی عدد طرطانه تعبیر اولنان شیتیه‌لر حاضر ایدوب بزم سوار اولاجغمز شیتیه‌ده اوطه یاپوب حلّ ورقلر ایله تزیین ایتمشلر و بزم ایچون جمله قپودانلرگ اختیاری بر امور دیده قپودان تعیین ایدوب سایر شیتیه‌لره

صاندالی ایله بر مقدار اشیا وچوقه‌دارلر ارسال اولنمش ایدی ایکی اسب بساطی دخی ارسال اولنوب میر اخورمزه ایکی ات تسلیم ایتمشلر بزوارنجه آیرلنوب آماده اولمش وقت حضرده بزدخی صانداله کیروب شهره عزیمت ایلدک ترسانه کنارنده کذار ایده‌رک اسکله‌یه یناشوب حقدق اسکله باشنده باش قپودالری سایر قپودانلر ایله صف باغلمشلر بزی استقبال ایلدیلر آشنالقلر ایدوب اسبک برینه اوغلم و برینه فقیر سوار اولوب چوقه دارلر یمزایله باغچه‌یه عزیمت ایلدک ایکی جانبمزده عسکری طایفه‌سی آلات حربلر ایله سلامه طوروب جسته جسته مهتر خانه‌لر چالنوب کندولره مخصوص سازلر ایله بر قاچ بیک آدم یمین ویساریمزده رفتار ایده‌رک باغچه‌یه کلدک ینه عظیم طوب شنلکلری ایتدیلر داخل سرایده اینطنطان دخی استقبال ایدوب من غیر تقرب آشنالقلر ایدوب بز محلمزه نزول و اول دخی خانه‌سی سمتنه افول ایلدی دخی ایرته‌سی پاریسه کتمک خصوصی ایچون مذاکره اولندقده جواب ایتدیلرکه آیالتمز اولان پروانسه‌ده خسته‌لک ظهوندن ناشی طریق آمد شد منسد اولوب ذخیره تدارکی عسیر اولمشدر زیرا هرکس ترک وطن ایدوب آخر یرلره نقل ایتمشلر در پاریسه کیدوب کلان اولاقلریمز دخی خسته‌لک ایچندن کچمه‌مک ایچون کنار آیالتدن دولاشوق آمد بعیددن واروب کلورلر بنا علی ذلک سزلرگ رفاهیتلری ایچون بزلره فرمان اولمشدر که

قدر نفوس تلف اولمش پروانسه آیالتنده دخی ظهور ایتمش تولون شهری ایسه اول ایالتدن اولغله کندولره سرایتدن زیاده خوفلری اولدیغندن کلان کمسنلره یکرمی اوتوز کون و بعضیلره قرق کون مرور ایتمد کچه تقرب ایتمزلر و بو آیام مفارقته نظرتو و فراتینه تعبیر ایدرلر بناء علی ذلک بونلر دخی قالیونه چقمیوب بسط عذر معهود آیتدیلر آخشامه قریب قالیونمزه میوه و شکرله و سبزوات مقرلهسی وافر نزل و نعمت کتوردیلر ایرتهسی سبت کونی دونمالر ینگ وخلقنگ امورنه موکل کمسه کم اینطنطان تعبیر اولنور بر صاندال ایله اول دخی کندوسی کلوب کنار قالیوندہ مراسم استقبالی ادا و بسط عذر معهود ایله عدم تقرب تقصیرنی و جمعه کونی فورتنه اولغله کلهمدوکنی عفو رجا ایلدی وکنار شهرده قرال باغچهسی جنابکز ایچون دوشنوب آماده قلنمشدر تشهریف بیورسز دیو هزاران عرض خلوص و محبتله عودت ایلدی و بزم خصوصمزده مهماندارلق اموری بالجمله مسفوره سپارش اولنمش برای مقدم کلهجکمزن خبری پارسدن کلوب مراسم تعظیم وتکریمده اهتمام ایلیه سن دیو مخصوص فرمانلری کلمش بعده کیتدکده سوار اولوب کلدوکی یالدزلی صاندالی بزم ایچون کوندروب کنار قالیونه آلاتیله ربط ایتدیلر وبز سزه قارشمازز کمیجیلریکز صاندالله سوار اولوب سزی کوتورسونلر دیدیلر و بزدن مقدم قالیون

ایدر و جاری صویی دخی یوقدر مسفور کشیش صهرنیچ احداث ایتمش بر مقدار آندن صولنمق ممکندر لکن چوق دکلدر و لیمانـنده اوچ دورت کمـی یاتہ بـیلور شهر مزبورگ اون اوچنجی پنجشبه کونـی وقت ظهرده عون عنایت بـاری ایله کون طوغسی و زان اولغه باشلیوب متوکلاً علی الله الکریم صوب مقصوده ینه بادبان کشای عزیمت اولدوق عرب یاقدسنده قالپیه اوکندن و برجلی بورون اوکندن اوچ میل قدر مسافه دوربـین ایله سیر ایلهرك روان اولوب اون بش میل قدر محلدن کچوب سامپترو اطهلرینی طولاشوب انکینه عزیمت ویاری توفیق باری ایله شهر مزبورگ یکرمینجی جمعه کونی علی الصّباح تولونه دخول میسّر اولوب نظرتو لیمانـنه تیمور براغوب اون برپاره سلام طوپی آتدق قلعهلردن و اطراف لیمانده اولان برجلردن اوچیوز پاره طوب آتیلوب شنلکلر ایتدیلر و درعقب قپودان وکیلی طرفـندن صندال ایله بر قپودان کلوب قالیرنه قریب محلدن قپودان سلام ایله حال و خاطریمز صوروب خوش کلدیکـز صفا کلدیکـز نیچه کونلردر قدوم مسعودیکزه منـتظر ایدك دیو عرض سرور ایتدیلر بونلرك ولایتـنده خستهلـك اولدقده آخر ولایتدن کلان کمسنهلره بر نیچه آیام قارشمیوب بغیر مماسّته مکالمه و مصاحبت ایدرلر بزم واردیغمز اثـناده بامر الله مارسالیده عظیم خستهلـك ظهور ایدوب معاذ الله سکسان بیك

قدر

طشره یه‌چقاردیلر مغرب قریب ایدی یلدز روزکار ایله لیموزه اطه‌سی مقابلنه‌دک واریلوب بعده قره یله واروب و تدریجله کون باطیسی وزان اولغه باشلیوب هله هر نه حال ایسه کچ رفتار ایله یوز اللی میل مسافه‌ده واقع پانده لاریه اطه‌سی برابرینه وارلدقده امواج کالجبل حرکته کلوب مجال قالمیوب مزبور اطه‌یی آرزو ایتدک امّا اول اطه صغیر و لیمانی دخی یوق هله وراسنده بر مقدار راحت تصوّر اولنمغله واروب روزکاره حائل اولدیغی محلّده چونکه تیمور آتمق ممکن دکل اورسه الاباندده ایتدک آخشام وارلمش ایدی ایکی اوچ ساعت مرور ایتمدن نلاطم امواج قوّت روزکار ایله بزی اطه‌دن اون بش میل مقداری آیروب بالاخره عنان کشتی‌یی دست روزکاره تسلیم ویلکنسز قوری دیرک ایله رجع القهقرا مالطه جانبنه روزکار اوکنه دوشدک طقسان میل محلّده لانبدوزه تعبیر اولنان صغیر اطه‌نک لیمانی اولغله التنجی بارار کونی آخشامه قریب واصل وداخل اولوب لیمان مزبورده لنکر آنداز اولدوق محرّمک طقوزی ایدی بو حسابه التی کون حرکتمزده مالطه‌دن سکسان میل مسافه قطع ایتمش اولدوق مزبور اطه‌نک دوره‌سی یکرمی دورت میل مقداری طاش آخوری بر خرابه یردر بر زمانله معمور ایمش قلیج علی پاشا مرحوم قلعه‌سنی یقوب خراب ایتمش حالیا بر کشیش اوچ نفر آدم ایله ساکن اولوب آینده و روندگه صدقه‌لریله تعیش

برفاچ فایق تدارک ایتمشلر امّا شافعی وقتی کلدیلر هیچ فایده‌لری اولمدی زیرا بز خلاصه انتظار ایله اوقات کذار ایکن ساعت سکیزه واردقده ناکاه قالیون بر قاچ کرّه کوتاکوت باش و قیچن یره اوروب حرکته باشلدی بزلر دخی های اوره اوره پاره‌لنه‌جقدر کمسه‌ده امدادیمزه کلمدی امر نا الی الله دیو رضا داده قضا ایکن کمیجیلرمزده باد قالیون خلاص اولدی دیو فریاد شکره آغاز ایتدیلر واقعا بو کونه خلاص تصوّر اولنماز ایکن کویا امداد ملایکه ایله رهایاب اولدوق فلله الحمد وآندن حرکت اولنوب قبیل عصرده بوغاز حصارده لنکر آنداز اولدوق اوچ کون مکث اولنوب عید اضحی نکّ ایکینجی اثنین کونی ضحوهٔ کبراده عازم راه مقصود اولدوق چرقه اطه‌سنه کلنجه هوا مساعد اولوب بعده کون باطیسی وزان اولغه باشلیوب اون ایکی کون علی التّوالی هبوب ایدوب هله بعنایته الله تعالی شهر مزبورکّ یکرمی بشنجی اثنین کونی ضحوهٔ صغراده مالته اطه‌سنه وصول ویمانسنه دخول اولنوب لنکر آنداز اولدوق بر هفته مکث اولنوب سنه بیکّ یوز اوتوز اوچ محرمنّکّ او چنجی اثنین کونیکه چهار شنبه کونی روز قاسم ابدی یلدز کبی بر هوا هبوب باشلیوب حرکت مراد اولندقده لیمانه مقابل هبوب ایدوب خروج متعسّر اولغله مالتیزلردن چکدری طلب اولنوب آنلر دخیْ ایکی چکدری ویروب پلامار طاقوب قالیونمزی لیماندن

طشره

والمرسلين وعلى اله و اصحابه اجمعين. بعد ايشبو سنه بيگ يوز اوتوز
ايكى تار يخنده بو حقير پرتقصير دولت عليه ابد پيوند جانبندن فرانچه
پادشاهنه ايلچى تعيين اولنمغله فرانچه ايلچسى طرفندن بازركان
قاليونلرندن بر فرانسز سفينه‌سى ويريلوب سنه مزبوره ذى الحجه‌سنگ
دوردنجى اثنين كونى كه ايلولنگ يكرمى التنجى كونى ايدى يوم
مزبوره سفينه‌يه سوار و اول كون هنگام مغربده صوب مقصوده بادبان
كشاى عزيمت اولدوق حق سبحانه و تعالى آسان ايدوب موافق
هوالرايله اتمام خدمت وينه وطن اصليه‌مزه صحت و سلامتله عودت
ميسّر ايليه و انشاء الله تعالى بعد اليوم روز مرّه واقع اولان تحريرر
اولنوب ايلب وذهابده واريلان يرلر و كوريلان محللر شرح و بيان
اولنورو من الله التوفيق جمعه كيجه‌سى هواده عظيم غيم وباران وبر
مقدار فورتنه ظهور ايدوب ساعت ايكيده ايكن قپودان طعامه مشغول
بولنمغله لاپسكى بر ساعت مقدارى عبور اولندقده قاليون كناره قريب
بولنمغله اوتوره واردى ناكاه بر ماتم ظهور ايتديكه تعبير اولنماز هله
اطرافدن استمداد اولنمغه آغاز اولنوب لكن (بيت) فرياد بسى كردم
وفرياد رسى نيست كويا كه درين كنبد فيروزه كسى نيست * نشر هله
قريبمزده بر جكلوه وارايمش فريادى ايشتدكده صانداله سوار اولوب
كلدى بر قاچ آدم سوار ايدوب لاپسكى قاضيسنه و سردارينه خبر ايتدكد

سوزنه اویوب زنهار اوغلمکه قیمه وحق امرندن طشره وپیغمبر علیه السلام شریعتدن طشره ایش ایتمه کم هرکز شریعتك بر آز یا بر عورت سوزله عمل یتمك رخصت ویرلمشدر اکر خاتون شاهزاده‌نکك بـو ایشی ایتدکنه شاهـد یـن عادلین احضار ایدر سه حقّ ایله هر نه ایدر سه فرمان شاهنکك اوله نا حق یره قان دوکمه‌مش اوله‌سزکم نا حق یره قان دوکمکوشك عاقبتـی خیر اولمز نـتـکم حق تعالی کلام قدیمك بیورر * ولایسرف فی القـتل انه کان منصورا * دیمشلردر کـم هر ظلم وتعدی کم مملـکتك ظاهر اوله شاهلره واجبدرکه اول نـقمتی واول رهبتی رعیت اوزرندن کیدرمکه کوشش ایده‌لر فکیف کنـدولر نـکك باشلرینه کلر اکر ظلم بابنك اهمال ایدرلرسه حق تعالی انلری دورت درلو بلایـه کرفتار ایدر اوّل عمری آز اوله ایکنجـی مظفر اولیه اوچنجی دشمان غالب اوله دوردنجی قیامت کوننك امنّا وصدقنا حسابکاهك مناقشه سی وعذابی حوق اوله *

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ВЗЯТЪ ИЗЪ ПУТЕШЕСТВІЯ МУХАММЕДЪ ЭФЕНДІЯ ВО ФРАНЦІЮ.

ایلچیلکك ایله فرانسه‌یه عزیمت ایتمش اولان محمّد افندینکك سفارتنامه‌سیدر

الحمد لله ربّ العالمین و الصلوة و السلام علی رسولنا محمّد سید الانبیاء والمرسلین

کوردم که ملالتی واردر بن سرای خلوت ایتدم ملالتین صوردم ناکاه
ال اوزاتدی بندخی منع ایلدم دونوب بکا سویلر نیچون بندن قاچرسن
اکر سن بنمله کوکل بر ایدوب بنی اناندرسنگ بنم نیتم اولدرکه
بابامی تلف ایدوب سنی حلال ایدیم وجمع مال ومملکت سنگ الکله
اوله ددی پس غایت الحاح ایتدی چون بنم شاه حقنلغی اعتقادمگ
شاننله خلل بولدی نومید اولوب بنی اولدرمک ایستدی تاکیم بو
سّری بن سکا اولشدرمیم بن جان خوفندن فریاد ایلدم چون چاره
بولدی عاقبت بنی بو حاله صالوب کتدی امدی ای شاه تحقیق بلکم
اوغلانگ سکا یاوز قصدی واردر چاره ایله یوخسه تختی الدن آلدررسن
اوغلانی اولدر یوخسه اول سکا هلاک ایدر ددی چون شاه خاتوندن
بو کذشتی اشتدی غصبه کلدی خشم اودی باشندن آیاغه شاهی ایله
یاندر دیکم ایچی طشره‌سی طوپطلو خشم اودی اولدی پس شاه
خشمناک طوروب طشره کلدی جلّاده امر ایدوب اوغلانی حاضر قلدردی*
پس بو خبروزیرلره یتشدی مجموعی شاهنگ قاتنه حاضر اولدیلر
وجلّاد دخی توقف ایلدی جمهورله وزرا ایلرو کلوب دیدیلر ای شاه
عالم نه کناه صادر اولدیکم بوکون شاهزاده پادشاهنگ خشمنه مستحق
اولدی دیو صوردیلر پادشاه اوغلانله خاتون سرکذشتنی آول وآخر بیان
ایلدی پس وزیرلرنگ اگ اولوسی ایلرو کلوب دیدی ای شاه عورت

خاتونگ طاقتی طاق اولدی و آیتدی ای بنم جانمنگ جانی
نیچون سویلمز سن ددی دخی قولی بوینده ایکن اوغلانی چکدی
دیلدیکم اوپه اوغلان الی ارقاسیله خاتونی اغزنه اویله چارپدی کم آغزی
طپطلو قان اولدی چون خاتون بوحالی کوردی خشم اودی سینه‌سنگ
تنورنی اویله یاندردی کم دماغی دودخانه‌سندن زبانه آتش جهان
اوجنه شراره یتشدردی واول زبانه‌نگ بر پاره‌سی دلی اوجندن
صچرایوب دیدی بره عاق اوغلان بن سنی دیلردم که آدم ایدوب
سنی پادشاه ایده‌یم سن بکا بویله‌سی ایدرسن صبر ایت (اوش) بن
باباگه دیرم او سنگ حقندن ایوجه کلر دیوب کتدی و باشنی
طاغتدی وآغزی قانندن اول یانه بو یانه بولشدروب یوردی اویله
کم عادت زنانلر کریان وحزین اولوب اوتوردی اوغلان دخی خلوت
خانه‌سنه کتدی پس بر رماندن صکره شاه قالقوب سرایه کلدیکم
اوغلانگ حالین خاتوندن صوره کوردیکم خاتون قانه بولشمش و باشی
طاغلمش کریان وحزین اوتورور شاه بو حاله متحیر اولوب خاتونه
دیر ای جانم بو نه حالدر نیز بکا بیان ایله دیدی خاتون دیدی
ای شاه سن کورمیرسن کم اول سنگ ناخلف اوغلنگ بنی نه ایلدی
حاشا ای شاه کیم اول سنگ صلبی اوغلنگ اوله ددی شاه نه اولدی
دیو صوردی خاتون آیتدی ای شاه بن اوتوردم اول ناخلف کلدی

کوردم

اختیار و قوجا آدمنگ نه رأی و تدبیری واردر ونه هنری و بازوسی
واردر اکر سن بنی یمین ایله اناندروب کوکل بر ایدوب و بنی
حلاللغه قبول ایدرسگ بنم الله کلور کم باباگی تلف ایدم وسنی
یرنه پادشاه ایدم دیدی هله بن غلط شداد یمین ایدرم که بن
سوزی عن صمیم القلب دیرم بو سوزمده خلاف یوقدر ددی امدی
سن دخی بنی یمین ایله اناندرغل تاکم اکا کوره بن سکا اولاجغن
دیم ددی اوغلان هیچ جواب ویرمدی خاتون سوردی نه فکره
وارمش سن اکر باباگی نجه اولدوررز درسگ اشته خزینه‌ده بر قاچ
طورلو زهر واردر بعضی‌سین یسیجک بر آی وبعضی سین ایکی اوچ آی
خسته اولور آندن اولور خلایق نه سندن ونه بندن اولدغنه هیچ کمان
ایتمز لر خسته اولدی اولدی دیرلر اول اولیجق لاجرم سن تخته کچر
سن وجمیع خزینه وسپاه ومملکت الله اولور دیدی اوغلان هیچ
سویلمدی خاتون تکرارلیوب دیر اکر بنی انالغمدر نجه آلایم دیو خلق
مساویسندن اوترو فکر ایدرسگ بنی ایلمزه کوندر کیدر کن آردمزدن بر
بکی‌دوز بر آز آدمیله حرامی جهنم کلسون بزه شبخون ایلسون انده بنی
اولدوردیلر دیو سسن چقارد کنه اول بکدن جاریه دیوبنی صاتون آل
صکره حلال ایتکل تاکیم اندک یرنه کلوب بن دخی سنگ یولکه
دوشم ددی اوغلان کنه جواب ویرمدی پس اوغلانگ سویلمدکندن

شاهزاده اوستاد قالندن دوغرو خاتون قاتنه واردی بوابلر وطواشلر استقبال قلوب شاهزاده نی خاتون قاتنه کتوردیلر چون خاتون اوغلانی کوروب قرشو کلوب عزت تامله و احترامله شاهزاده‌نی یانه آلوب تخته نهردی شاهزاده‌یه نظر ایدوب بر جمال وکمال مشاهده ایتدی کیم وصافلر وصفنده حیران وسرگردانلر پس خاتونگ عشقی برایکن بیگ اولدی آندن خاتون باشلیوب شاهزاده‌یه دیدی ای روح روانم وای بلبل بوستانم نیچه‌سن خوشمیسن صفامیسن مبارک خاطرگ نیچه دیو کلمات ایتدی شاهزاده جواب ویرمیوب باشین آشغه ایلیوب هیچ باخمدی خاتون کوردیکه شاهزاده کندویه ملتفت اولوب جواب ویرمدی اشارت قلدی یانده غیرلر طرح اولوب سرای خلوت قلدی چون خاتونله شاهزاده خلوت قالوب خاتون قولین اوغلانگ بوینه بر اقوب دیدی ای بنم سلطانم وای بنم جانمگ جانی نیچه زماندر کم سنگ عشقنگ مبتلا سیم کچه وکوندز سنگ حسرتگدن کچه‌لردن اویقولر اوبمز بحمد الله که سنی بکا میسّر ایتدی کل بنمله بر اول کوکلگدن ملالت کیدر بنمله باش خوش ایله بابانگگ نه سی وار ایسه هپ بنم المده در اکر سن بنمله بر اولسن وکوکل بر ایدوب بر کوکلدن باش چقاره سن وسوزمه اویاسن بن سنگ ملاتگی دفع ایدرم اشده سن یکیتسن وبن کنج وباباگ اختیار وپدر وبویله

اختیار

اوراد اوقیوب آندن طوغرو شاهزاده‌نگ قاتنه کلوب دیدی ای نور
چشم وسرمایهٔ عمرم سنی ایچرو خاتون ایستر وار برلحظه سنی کورسون
دیدی شاهزاده علی الراس والعین فرمان شاهنگدر دیدی شاه دخی
شاهزاده‌نی ایکی کوزندن اوپوب تختنه روانه اولدی وشاهزاده دخی
طوروب خواجه سی قاتنه واروب خاتونگ دعوتین وشاهنگ امرین
اعلام ایدوب مشورت قلدی خواجه بر زمان فکره واروب آندن
اسطرلاب الله آلوب شاهزاده‌نگ طالعنه باقدی کوردی کم قرق کونه
دکین اوغلانگ طالعنه نحوست وار شویله کم بیم جاندر پس اوستاد
دلتنگ اولوب دیدی ای شاهزاده طالعکه بقدم غایت نحوستله کورندی
وبیم جاندر کیم حذر ایتمک کرکسن وبنم وصیتم پیشوا ایتمک
کرکسن و الا خود معروض زوالده سن شاهزاده بو سوزی اوستادندن
اشدیجک رنکروی متغیر اولوب خواجه‌سنه دیدی هرنه امر ایدرسگ
فرمان سنگدر سویلدکده اوستاد دیدی شاهزاده بو نحوستنگ منعینه
کتابده شویله کتورمشلردر کم قرق کونه دکین هیچ سوز سویلمیوب
خیردن وشردن نطقه کلمیه‌سن اکرچه باشگ اوزرنده قلیچ دخی
طوتارلرسه وبرقاچ اسم اللهدن اوغلانه حفظ قلدروب دیدی زنهار سکا
اکر باشگ وجانگ کرک قرق کونه‌دک سوز سویلمیه‌سن
شاهزادنی کوندروب کندیسی دخی کیدوب بر زیر زمینده پنهان اولدی

الفـزع والجـزع کـه قضای آسمانیه صبردن غیری هیچ چاره یـوقدر
تسکین ایلدی و بر سلطانـگ دخی قزنی شاه عقد نکاح التـنه کنوردی
و بـر قاچ مدتدن صکره اول خاتون شاهزادیه عاشق اولـدی ونچه
زمان عشقین کوکلنه پنهان قلدی وشاه دخـی اوغلنی علم هیأت وعلم
نجوم اوکرنمکه بر اوستاده ویرمشدی اوغلان لیـل ونهار علم تحصیلنه
ایدی الحق که ذهن وقّاد وطبع نـقّاد واردی واول علمله کامل اولوب
اول فنّ ماهرلرنـه الزام ویررردی بو جانبله شاهزادهـنـگ عشقی خاتونه
زیاده تاثیر ایدوب باشـدن آشـدی شاهزاده خاتون قاتنه کـرمزدی
کیجه وکوندز خواجهسیله اولوردی برکون خاتون شاهله اوتوروب کلمات
ایدرکن دیدی ای شاه جهان روامیدر که شاهزادهمز بونجه زمان در که
بنم یانمه کلمدی سنـگ اوغلنـگ بنم اوغلم دکلمیدر نیچون بنم قاتمه
کلمز بـن آنـی کورمرم بکزر که آناسی رشکن ایدر دیو شاهه خیلی
کـریاللـک ایـدوب شـاهـزادهـنـگ کـندویـه کلمـهسین شاهـدن
درخواست ایتدی شاه دیـدی یاخاتـون بنم اوغلم زیاده محجوبدر وهم
علم اوکرنمکـه مجّـد در اول اجلدن سـکا وارمـز چونـکه کلمکنـگ مراد
ایارسن یارن کلسـون النـگ اوپسـون دیو اول کیجـه جامـه خوابه
کیروب یاتدیلـر چونـکه علی الصباح اولدی عالم نوری منوّر روشن
اولـدی شـاه جهـان جامه خوابـدن قالقـوب صبـح نمازیـن قلوب
اوراد

حکایت ایدوبن شاهی اینانمدروب اوغلانی قورتارمرلردی تا قرق کوندنصکره اوغلان صادق جقدی وخاتون کاذب جقوب جزاسین بولدی اوّل حکایت شاهنگ و اوغلانگ وخاتونگ وخواجهنگ بونلرنگ اورتاسنده بر بریله کچن ماجرالری بیان ایدر و آندن صکره قرق کونده قرق وزیرلرنگ وخاتونگ حکایتلرین بیان ایدر *

تواریخ ملوکنده کتورمشلردر کم عجم مملکتنده بر اولو پادشاه وار ایدی آدی شاد حافقین ایدی هفت کشور آنگ یدنده ایدی وسماحت خلق ورزانت رأی واهلیّت ملکد ارلق واستعداد شهریارلق آنگ طالعنده زاهر وباهر ایدی بوجملهسیله حق تعالی آکا بر محبوب اوغل روزی قلمشدی کم جهان خلق آنگ حسننه عاشق وکوزلری سحرنه مفتون وکرشمهسنه ملاحظه ایدوب افسحر هذا دیرلردی وبشارهسنه نظر ایدوب ما هذا بشر دیرلردی وجمالنگ نظیری مکر آینه ده تصوّر اولنمزدی بو جمله سیله باقی منزده دخی کمالی واردی علم ایچنده ویازو یازمقده واوق آتمقده وصوده یوزمکده وباقی هنرلرده نظیری یوغیدی و اوصاف جملهسی عوام وخواص ایچنده ذکر اولنوردی وشاه دایم آنی کوردکچه کوکلنده صد هزار سرور وحبور حاصل اولردی وآنی مایهٔ زندکانی بلوردی واوغلانگ بر آناسی واردی چین محبوبهلرندن ایدی برکون اول خاتونه حقدن فرمان کلدی فوت اولدی بعد

شونسخه اخذ اولنمش قرق وزير وقرق خاتونك حكايتلرى آدلو اولان كتابدن كه عثمانلى لسانينه ترجمه (اولنمش) پـا ريزده طبع اولنمش سـنـه ١٨١٢ المسيحيه

ЭТОТЪ ОТРЫВОКЪ ВЗЯТЪ ИЗЪ КНИГИ ПОДЪ НАЗВАНІЕМЪ: СОРОКЪ ВИЗИРЕЙ, ПЕРЕВЕДЕННОЙ НА ЯЗЫКЪ ОСМАНЛИ И НАПЕЧАТАННОЙ ВЪ ПАРИЖѢ ВЪ 1812 ГОДУ.

درقضيه كيفيت اين كتاب

بو كتابك اوّلى بر پادشاه حكايتيدر كم اول شاهنگ خاتونى كنه شاه اوغلنى خاين بلدردى وشاه غضبه كلوب قـرق صباح اوغلنى اولدرمكه كتوروب جلّاده امر ايدوب اولدر ديدوكندن صكره اول شاهنگ قرق وزيرى واردى هر برى فضيلت رُاى ومزيت عقل ايچنده مركز ايدى واصابت تدبير ايچنده مشهور ايـدى وشاه انلرك اشارتلرين مبارك دوتردى وابواب مصالحه هر برنـگ سوزى مصلحه ايدى وهربرى خرد دان وسخن آفرين ايدى وهر صباح اول وزيرلر شاهه نصيحتلر ايدوب وبر حكايت كتوروب شاهنگ خاطرين تسلّى ايدوب شاهزاده‌نى اولكون خلاص ايدرلردى وكنه هر كيجه خاتون دمدمه‌ايله و زمزمه‌ايله بر حكايت كتوروب شاهنگ عقلين اوغرلردى وكنه شاه ارتەسى اوغلانى كتوروب اولدر ديه امر اتدوكدن صكره قرق وزيرلرنگ هر بريسى هر كون بر

حكايت

بـر باش بـــولدی زیاده تحسین ایدوب ایچینه طشنه باقدرق دیدیکه کرچك پك کوزل صورتدر امّا بوشـدر عقلـــدن خالیـدر دیـو قـودی کتدی بو آکا مثالدرکه صورتلك جوق کـوزل وجه آدملر واردر امّـا قلبـی بـی روح کبی باشـی عقلدن خالیدر *

بر دیوانه‌نـگ حکایه‌سیدر * بر شهرده بر دیوانه واریدی دایمـا دلال کبی نداء ایدوب سزه عارفلـك صتایم دیریدی خلق عارفلـکی صاتون آلمغه جمع اولدیلر دیوانه مسخره‌لق ایدوب آقچه استیوب ویره‌نـگ یوزینه بر شدید سله اوروب الینه ایـکی قولاج اپلـك ویـرردی کمی طاریلوب سوکوب و کمی سکوت ایدوب اوتنارق اوینه کیـدردی عقللو اولان دلینـگ بویله حرکتین مسخره‌یه آلوب ذوق ایدردی آلدانمشلردن بـــری صبر ایده‌میـــوب النده اپلـك ایلـه بـر عارفـگ یـانـنه وارر نصیحت استمکه اول دیـرکه اول دلی دکلدر عارفدر بو اپلـکدن مرادی تحقیق عارفلـکنی بـزه بلدرمکدر اول اپلـك بویی قدر دلیلردن اوزاق اولمق کـــرك دیـــدی *

الداتدمی طوغری سویله بو ولایتك سنگ قدر کیم یاشادی نه قدر آدمگ خسته‌لکیـــن و اولومین کـــوردگ اول کوردکلرنـــدن اصلاح اولمادکمی عاقبت سنك اولجکسن *

بو اکا مثالدر که عقللو اولان غفلت ایدوب اولمدن آلدانمز اخرتـــه‌لازم اولجغی جمله‌دن اوّل حاضرلیرب کندو کندویه البته یارین اولجکـــم مقرردر دیو خیر و یرر *

باغچی اوغوللری ایله * بـــر باغچی جان تسلیم ایدرکن اوغولرین چاغروب وصیت ایـــدر و دیر که بوسوکولر باغمـــی سزه باغشلادم بن اولدکك سزه میراث اولاجقدر و ایچنك بـــر دفینه واردر باغگ نره‌سنك اولدوغن سویلمم هـــر یریـــن قازگ طپراغین دورگ البته آرالرنده بولنور دیدی قوجه اولدوکـــی کبـــی اوغللری باغه سکرتدیلر هر طرفین قازدیلر عاجز قالدیلر دفینه‌دن بـــر نشان بولمدیلـــر اولـــك یـــوق ایدی امّا بابانـــگ مرادی بو ایدیکه بونلر دفینه سوداسیله باغـــی قازوب طپراغین تازه‌لیه‌لر باغ قوتلنوب اوچ قات زیاده محصول ویره بابانـــگ مرادی اوزره واقـــع اولـــدی * بو آکا مثالدر کـــه امك وزحمت چکمکلـــك آدمه بر دفینه‌در *

دلکی و صورت * بـــر کون بـــر دلکی شهره کتدی بر آغاجدن مجسم صورت یاپانـــگ دکانـــنه کیردی نه‌قدر ارّادی بر شی بولمادی آنجـــق

بـــد

اسیر دوشن مهتر * بر جنکده بر جالیجی مهتر اسیر اولدی اومهتر نیاز ایدوب دیرکه بکا سایر اسیرلر کبی جفا ایلمه زیرا بن آدم اولدرمم دیدیلرکه بلی جنگ ایتمز ایدگ امّا جنکده قتاله جملدن اوّل سبب سن انکیچون سکا زیاده جفا ایدرز * بو آکا مثالدر که کملکه سبب اولان کملکی ایدندن کمدر و بونگ کبی آدم عقوبته زیاده لایقدر *

اوق ایله اورلان قوشگ حکایه‌سیدر * بر قوش اوق ایله اورلوب یارلندی کندو کندی‌ایله حیفلنوب دیرکه ندر بو بنم طالعسزلکم و جکدیکم بلا کنه کندمدندر زیرا بنی اوران اوق بنم قنادم ایله اوچر * بوآکا مثالدر که البته بزه کلن قضا کندو عصیانمزدندر * بر دخی اوبیان ایدرکه کشیه اول بلاکوچ کلورکه کندو ایلک ایتدوکی آدمدن کله *

اولم ایله اولان آدمگ وقعه سیدر * یوزیاشنلق بر اختیار اولم حدنه کلدی جان ویررکن اولمه شکایت ایدوب دیرکه ای‌سرد اولان اولم نیچون بوقدر ثقلت ایدرسن دخی وصیت ایتمدم اوّلدن بکا خبر ویرسیدگکه حاضر اولیدم لطف ایله بکا بر آز مهلت ویر اولادمی اولندرهیم و باشلادوغم بنای بترهیم دیدی اولم جوابنده دیدیکه ای اختیار سنگ نه شکایت ایدجک حالگ وار نه مرلدانرسن سنی

شو نسخه کتورلمش کزیده مثللر آدلو کتابدن که استانبولدن کتورلمش
پا ریسده طبع اولنمش سنه ۱۸۲۶ عیسوی

БАСНИ ЭТИ ВЗЯТЫ ИЗЪ КНИГИ ПОДЪ ЗАГЛАВІЕМЪ:

CHOIX DE FABLES TRODUITES EN TURQUE PAR UN EFFENDI DE CONSTANTINOPOLE. A PARIS EN 1826.

ارسلان ایله دلکی حکایه‌سیدر * بر ارسلان بر کره کنشگ اسلکندن
بر مغاره‌نگ ایچنه کوکله‌لنمک ایچنون کیردی مغاره‌نگ ایچنده
یاتدوکدن صکره بر قرنجه کلوب ارقه‌سنده یورومکه باشلادی ارسلان
دخی آیاغه صچرایوب قورقوسندن صاغنه صولنه نظر ایلدی و دلکی
آنی کوروب کولدی و دیدیکه قرنجه‌دن بیله قورقمام سن نیچون
قورقارسن ارسلان دیدیکه بنم آندن خوفم یوقدر لکن بویله ضعیف
حیوان بنم اوزرمه بندوکندن بکا عار کلدی *

ارسلان دریسنه کیرن اشکگ مثلیدر * بر اشگ ارسلانگ دریسنه
کیروب خلقی قورقوتدی امّا احمق قولاغینگ اوجنی کوستروب
تلبیسلکین بلدردی * بواکا مثالدرکه چوق آدم بیوک کورنور و
مغرورلنور امّا کندو احمقلغندن عیبلکین میدانه چقرر *

اسیر

اهلی دوشکندن قالقوب پنجره‌دن باقدی کوردی کم همان بربرلرینی اولدرمه رتبه‌سنه وارمشلر کلدی خواجه‌یی اویاندردی قالقنگ یا خواجه اللهی سورسن شونلری آیر بونلر بربرلرینی اولدررلر زیرا بونگ ثوابی چوقدر بعده خواجه جواب ایدر که کل قاری یات یرگده دنیاده بندن غیری اولان آدم یوقمی شمدی مرحمتدن مرض حاصل اولور قاری بنی حالمه قو بو قیش کونی صوغوقده اختیار آدم سوقاغه چقدیم بلکه اراده بنی اوررلر دینجه قاری الله آیاغنه زیاده صارلدی عورتلر معلوم در همان خواجه ده غضبه کلدرك یورغانه صارلوب سوقاغه چقدی بونلرگ یانه واروب ایتمگ ایلمگ اوغللر بنم آق صقالمه مرحمة ایلگ دیرکن بو غوغا ایدن آدملر خواجه‌نگ آرقه‌سنده‌کی یورغانی قاپوب قاچدیلر خواجه ده یا پك ایو اولدی دیوب ایچرو کردی قپویی قپادی یوقاری چیقدی قاری دوشکدن دیدی که کوردگمی نه قدر ثوابه کردگ آشاغه ایندگگ کبی سسلری کسلدی خواجه دیدی که او ساعت کسلدی بعده قاری سؤال ایدوب دیدی که غوغالری نه ایچون ایمش دینجه همان خواجه غضبندن شاشقین غوغا بزم یورغان ایچون ایمش وار شمدن صکره یلان دریسی اورت دیدی *

تیمورگ الته آینه ویردی تیمور آینه‌یه باقدی کوردیکه صورتی غایت جرکین در همان باشلدی اغلمغه همان خواجه دخی باشلدی اغلمغه بونلر بر ایکی ساعت قدر اغلدیلر بعده تیمورگ بعض ندیملری ومصاحبلری تیمورة تسلّی ایدوب وحکایات غریبه ایله اکلندروب اونتدردیلر تیمور اغلمغه فراغت ایلدی خواجه دخی فراغت ایتمیوب دخی زیاده اغلمغه باشلدی بعده تیمور خرجیه سؤال ایلیوب دیدیکه هله بن آینه‌یه باقدم غایت جرکین کوردم کندیمی آکا غم ایلدم که هم پادشاهم وهم مالم جاریه‌لرم چوق کندیم جرکین اولدغمه اغلدم آما سن نیه اغلدگ وحالا دورمز اغلرسن دینجه همان خواجه ده جواب ایلدی که سن بر کرّة آینه‌یه باقوب چهرة‌گی کوروب بو وجهله کندیگی کورمکه صبر ایده‌میوب اغلدگ یا بزلر کیجه وکوندوز سنگ چهرة‌گه باقوب دوریورز بزلر اغلمیوب کیملر اغلاسون بنده آکا اغلرم دینجه تیمور غیری کوله کوله بایلدی *

حکایت ۱۰

بر قیش کونی کیجه‌سی خواجه اهلی ایله معا یاترکن ایکی کشی خواجه‌نگ پنجره‌سی آلتنده بربریله غوغا ایدر ایکن باشلدیلر آرتمغه غوغا پگ بیوردی آرتق بهاق بهاغه کلدیلر خواجه‌نگ

اهلی

در ناکاه حضرت عزرایل علیه السلام کلدی سلیمان نیّی دیدی یا قرنداشم عزرایل شویکتی کور نه کوزل کشی در بو کشی کبی بر معرفت صاحبی کورمدم دیدی عزرانیل دیدی یا سلیمان بو کشینگ عمری تمام اولدی همان یّدی کون قالدی آکا سلیمان نیی دیدی نولیدی بو دکلو سویلشمیدگ بونی دیرب ملول اولدی عزرانیل قالقوب کتدی بو یکت دخی قلقوب کتدی اون کوندن صکره اول یکیت ینه سلیمان حضرتلرینه کلدی سلیمان علیه السلام آنی کوروب شاد اولدی ناکاه عزر ایل دخی کلدی سلیمان علیه السلام دیدی ای قرنداشم عزرایل بو کشینگ یدی کون عمری قالدی دیدگ ایمدی بو یکت اون کوندن صکره اشته کنه کلدی دیینده عزرایل علیه السلام دیدی یا سلیمان بو کشی بر فقیره بر آقچه صدقه ایلدی الله تعالی قتنده اول صدقه قبول اولوب بو یکدگ عمری یدی کون ایکن یتمش اولدی سلیمان نبی شاذ اولوب شکرلر ایلدی *

حکایت ۹

تیمورلنک بر جرکین آدم ایدی بر کوزی کور وبرآیاغی دمردن ایدی برکون خواجه نصرالدین ایله اوتروب مصاحبت ایدرکن تیمور باشنی یوقلادی تراشی کلمش بربری امر ایدوب جاغرتدی وتراش اولدی بربر

خانه‌نگ ایچنه کر عجانب کوره‌سن دیدی عیسی علیه السلام دخی
اول خانه‌نگ قپولرین آچدی وایچنه کردی کوردی کم بر معظم
سرای ایمش ایچنده بر میت یعنی بر قبر وار باشی طرفنده بر
مصحف شریف وار وآیاقلری ایچنده بر قلیج وار وکندی اوزرینه بر
کاغد وار ایدی عیسی علیه السلام کاغدی اوقودی وایچنده یازلمش که
بن بر اولو پادشاهدم دنیاده بیگ ییل عمر سوردم وبیگ سرای
اتدردم بیگ قز نکاح ایلیوب بوزدم وبیگ مملکت آلدم قلجم
ایله وبیگده خزینه دفن ایلدم سایرنی سن دخی بوکا قیاس ایله ؛
آخر الامر بزه بر قحط وغلا طاری اولدی که نعوذ بالله بفد ایک هر
اولجکنه بشر اولچک آلتون ویردم ییجک بولمدم آخر الامر آچلقدن
هلاک اولدق دیوب نامه‌ده یازممش مکر اول شهر معظمگ اهلی جمله
آچلقدن هلاک اولمشلر ایمش ؛ امدی ای عاقل یه‌یه‌سی بوندن عبرت
آل بویلانجی دنیاده کیمسه‌یه باقی قالمز هر کلن البتّه کیدر *

حکایت ۸

سلیمان نبی الله برکون اوتورمشدی برکوزل یکت کلدی حضرت سلیمان
ایله کلمات ایلدی امّا بویکت پر معرفتلو یکت ایدی که هیچ مثلی
یوق ایدی بو ایکتی سلیمان حضرتلری بویله سودی که صناسن اوغلی
در

باش قالدروب دیر که ای اوتانمزلر بو سرای نه سنکدر ونه بونگ در بن بر اولو پادشاه ایدم دنیاده اوچ یوز یل عمر سوردم صکره اولدم اوچ یوز یل دخی قبرده یاتدم چوردم طپراق اولدم صکره بر کشی کلوب بنی کرپیچ کسدی بر او یاپدی قرق یل ده او اولدم صکره بوزلدم یتمش اوچ یل بیانده یاتدم بنه بر کشی دخی کلدی بندن کرپیچ کسدی بو سرای دیوارنه قودی شمدی اوچ یوز اوتوز یلدر بو دیوارده دورم بوندن صکره بلمزم حالمه نه اولم و دخی هنوز شمدیه دکن آلان اولمش کبی جان آجیسی بکا کار التیورر وارگ سزده بوکا کوره عمل ایلگ وبر ایشه مباشرت ایلگ دیوب صوت کلدی ای امدی ای قرنداش بنم مالم واردر وبنم ملکم واردر دیوب مغرور اولمه سنگ مالگ وملکگ فرعون وشداد قدر اولمیه ان انا الله دیوب جنت وجهنم تصنیف ایلیوب تکریلک دعواسی ایلمش ایکن ملکی وکندیسی هلاک اولدی *

حکایت ۷

برکون عیسی پیغمبر علیه السلام بر شهره کلدی کمسه یوق کزرکن اول شهر ایچنده بر کوزل بنا قلنمش بر اوه راست کلوب تکری فرمانیله اوگ ایچنه کردی یعنی بر نداء کلدی که یا عیسی بو

کیجه قونـق بکلرکن اتـفاق بر مجوسی جقه کلدی آیدر یا ابراهیم بـو کیجه سکا قونـق اولمغه کلدم ابـــراهیم علیه السلام اول کیجه اول مجوسی‌یی قونـق قبول ایتمدی مجوسی کچدی کتدی ابراهیم علیه السلامه ندا کلدی که یا ابراهیم بن اول قـولمگ یتمش یـیلدر رزقین کسمدم عیـبین یوزنه اورمدم سن بر کیجه قونـق قبول اتمدگ وار کتور قونـق ایله بعده ابراهیم علیه السلام واروب اول مجوسی‌یی بولوب آکا کل قونـق اول دیدی مجوسی دیـر شمدی نه دریا ابراهیم بکا کل دیرسن ابراهیم علیه السلام دیـدی ای مجوسی سنگ ایچون تـکری تعالی بکا خطاب ایـلدی مجوسی دیـــدی شول تـکری حقی ایچون که دوشمنـلدن اوتری دوستـنه عتاب ایده بـــن آکا ایمان کـــتوررم دیوب مسلمان اولدی ٭ امدی ای قرنداش سن دخی قونغی سوه کور اکر کافر دخی اولورسه *

حکایـــت ٦

بنی اسرایل زمانـنده بر مالدار کشی واردی وفات ایلدی ایکی اوغلی قالدی ونیچه مالی قالدی وبر سرای قالدی بو ایکی اوغلانلر سرای اولشرکن جنـگ ایلدیلر بری دیر که سرای بنمدر وآخری دیـر کـــه سرای بنمدر همان باذن الله تعالی سرایگ دیوارندن بـــر دانه کریچ باش

حکایت ۴

بر کون عیسی پیغمبر علیه السلام بر دکز کنارنده کزرکن کوردی کم بر قرلنعج بر دانه یشل یاپراق کتوروب بر قوربغه آغزنه ویردی قوربغه دخی یاپراغی آلوب کتدی دکزه باتدی بر زماندن صکره ینه چقدی عیسی علیه السلام اول قوربغه‌یه صوردی کم اول یاپراغی نه ایلدگ قوربغه لسانه کلوب دیدی یاعیسی اول یاپراغی کتورن بر ملکدر بو دکز دیبنده بر بیوک طاش واردر ایچنده حق تعالی بر جانور خلق اتمشدر هر کون بر یاپراق غداسی واردر اول ملک کنورر بن دخی آلوب اول جانورة آلترم قچان کم یاپراغی آلوب یاپوب دیمیر که سُبْحانَ مَنْ یَرانی وَیَعْرِفُ مَکانی وَیَسْمَعُ کَلامی وَیَرْزُقُنی ولَا یَنْسانی ٥ امدی ای قرنداش دکز دیبنده طاش ایچنده بر جانورة رزقین ویرن پادشاه هر کز یر یوزنده اولان قولنگ رزقین کسمز امدی همان اللهه توکل اوله کور جمیع امورگ آکا اصمرلمه آندن غیری‌یه استناد ایلمه *

حکایت ۵

ابراهیم پیغمبر علیه السلام هر کز طعام یمه قرنقسز یمزدی اوی اوکنده آخشام اولیجق بکلردی کمسه کلمسه اول کیجه طعام یمزدی بر

خاتونـنه دیـر خاتون الله تعالی بزه برکات ویردی ومنایت ایدوب بو قونق کلدی اوده یمک وارمیدر دیدی خاتونی آیتدی هماندم انجق بر کشی‌یه یـیمجک قدر واردر دیدی بو کشی دیدی خاتون کـرم ایله اوغلانجقلری سن اویت اول طعامی قـونـق یسون ودخـی دیـدی شویله ایلیه‌لم کـه اخشام اولیجق سن مومی یـاق اول طعامی اورتـه یتور صکره مومه طوقن ایت کم های موم ذوشدی وارایم یاقایم دی بن ایسه حـاجت دکل مومسز دخی یرز دیـرم انگ ایچون قـراکوده المزی التوب کتوره‌لم لکن طعامی یمه‌یه‌لم قونـق بزی یـیرلر صانوب اول طعامی یسون دیوب اتـفاق ایلدیلر اول قونـق اول کیجه انده اولـدی اول طعامی بـو منوال اوزره اول قـونغه یـدردیـلر دخی صباحین اولجه قـالقوب قونـق کندی اول او یه‌یـه‌سی آبدست آلوب مسجد شریـفه واردی کوردی کم رسول الله حضرتـلری مبارک ارقه‌سین محرابـه ویروب اوتورر بـو کشی‌یی کوروب یا فلان سـکا بشارت اولسون کـه جبرایـل علیه السلام سنـک حقـنده جنّـت مشتلادی دیدی ودخی دیدی که یا کشی حق سبحانه وتعالی سـکا وخاتونـکه جوق نسنه‌لر وعده ایلدی کـه حسابه کلمز دیدی ۶ امدی ای کشی سن دخی فکر ایله هیچ شویله ایتدگمی کـه اوغلانجقلرگ آج ایکن وکندی نـفسگدن دخی کسوب آخره ویره‌سن *

غیریه کفیل اولورسن دیوب خاطری ملول اولوب یاتدی دوشنده کوردی که قیامت قوپمش اول مسلمان اولان مجوسی کوردی بر براغه بنوب جنّته کیدر شیخ دیدی های سن فلان مجوسی دکلمیسن دیوب مصافحة ایلدی اول دخی دیدی بلی اول بنم ودخی دیدی که یا شیخ حق سبحانه وتعالی یرزمه اورمدی رحمتی فتی ایمش سنگ بزه ویردکگ حجّته احتیاج قالمدی آل کاغدگ دیوب کاغدی شیخه اوزاتدی شیخ دخی آلدی بلکلدی شیخ اویاندی اول حجتّی النده بولدی و امدی ای قرنداش عار دکلمی بر کشی سکسن یل عمرینی کفر ایله کچره بر کرهّ لا اله الا الله محمد رسول الله دیمکی ایله جنّته کیرسون سکسن یل لا اله الا الله محمد رسول الله دیمسنده آخر نفسده ایمانسز چقمسن ٭ وار امدی حالکی فکر ایدوب بوکا قیاس ایله *

حکایت ۳

حضرت رسول زمانده بر کمسنگ بر خاتونی و ایکی اوغلانجغی واردی بونلر بر هفته کچردی بعض زمان یمک یمزلردی مکر بر کون بر یردن بر مقدار طعام کلمش امّا انجق بر کشیه کفایت ایدر ناکاه قنده ایمش بر قونق چقه کلدی وبونلره مسافر اولدی بو کشی

حکایت ۲

حسن بصری رحمته الله علیه بر مجوسی کافر خسته اولمش حالین صورمغه واردی کورمش که حالی ضعف اوزره مجوسی دیر یا شیخ بن آخرته کیدرم آخرت حقین بکا حلال ایله دیدی شیخ دیدی سکا بر نصیحتم وار ایلسم سنده قبول ایلهسن دیدی مجوسی دیر یا شیخ قبول ایدرم شیخ دیدی ایمانه کل مجوسی دیدی سکسن یلدر اوده طاپرم عمرم کفر ایله کچدی بر کز لا اله الا الله محمد رسول الله دیمکله کناهم عفو اولورمی سن کفیل اول بکا بر کاغد ویر بنم عیبلرم یوزمه اورایوب بکا جنّت اولسون بن ایمانه کلهیم دیدی شیخ بو سوزی قبول ایدوب بر حجّت یازدی بن کم حسن بصریم فلان مجوسی ایمانه کلدی النه حجّت ویرلدی اهل جنّت اولسون دیوب والحاصل یازدی مجوسنگ النه حجّتی تسلیم ایلدی بعده مجوسی ایمانه کلدی ودیدی بنی قبرمه قویجق بو حجّتی بنمله بله قبره قوگ دیوب جان تسلیم ایلدی شیخ حسن بصری اول شهرگ خلقنه خبر ایدوب نمازینه حاضر اولدیلر شیخ حسن نمازین قلوب دفن ایلدی وکتدی کیجه اولدی شیخگ خاطرنه شو کلدی که ای قره یوزلو حسن حضرت باری تعالی قاتنده شویله مقبول کمسه می اولدگ کندوگی قورتاردگمی

غیریه

بر کشی نماز قلوب اوتورر عیسی علیه السلام واروب اول کشیه بولشدی و دیدی که ای کشی بو ایسیده بو طاغگ باشنده نه ایشلرسن پیر دیدی اللهه عبادت ایدرم عیسی علیه السلام دیدی نچه زماندر که بو طاغگ باشنده عبادت ایدرسن پیر دیدی بیگ یلدر که بو طاغگ باشنده عبادت ایدرم عیسی علیه السلام دیدی یا قیشین نچه ایدرسن پیر دیدی یازگ ایسی وقیشگ صووقلری جمله اوستمدن کچر عیسی علیه السلام دیدی یا بر مسکنجگ بنا ایت سگا پیر دیدی اول مسکنی یاپنجه عبادتمدن می قالایم عیسی علیه السلام دیدی ای پیر آخر زمانده بر پیغمبر کلسه کر کدر امتنگ عمری التمش ایله یتمش آراسنده اوله امّا انلر بو دکلو عمر ایله کارکیر بنالر وسرایلر وکوشکلر یاپلر که وصفه کلمیه پیر دیدی تگری حق ایچون اکر بن اول زمانه کلیدم اول دکلو عمری بر سجده ده کچررم دیدی دخی دیدی کهیا عیسی سن دخی کاشکی کلمیدگ بنی بو دکلو طاعتدن قومیدگ بونی دیوب همان ینه نمازه مشغول اولدی عیسی علیه السلام دخی قردی کتدی و امدی ای عزیز قرنداش سن دخی آنجلین آدم اوغلانسن فکر ایله کور عمرکی نیه خرج ایلدگ یارن قیامت مطونسنده جواب ویرسگ کرکدر *

٥٣ شیلری جقـــارر * و واقع اولدیکه عیسی بـــو مثللری بتوردکدن
٥٤ صکره اورادن کـوجدی * و وطنـنه کلدکده آنلرگ مجمعنده آنلره
تعلیم ایـدردی شویله که حیران اولوب دیرلـر ایدیکه بونگ بـــو
٥٥ حکمتی و معجزتـلری ندن در * بـــو دولکرگ اوغـــلی دکلمی در
آنـــاسنه مریم دیمزلرمی و قـرنداشلری یعقوب ویـــوسا و سمعون
٥٦ ویـــهودا دکللرمـی‌در * و آنگ قـــز قرنداشلری همپ بـــزم ایله
٥٧ دکلرمی‌در بو جمله نسنه‌لر بـوکا ندن اولـــدیلر * و آنـگ ایچون
معثرت جکرلر ایدی آما عیسی آنـلره دیدیکه بـــر پـیغمبر اعتبارسز
دکلدر الا کـــندو وطنـنده و اورادہ آنـ لرگ ایمانسزلغی ایچون
جوق معجزتلر ایتمدی *

شو نسخه اخذ اولنمش جناب دتدریس آدلو ایله یاپلمش کـتابدن کـه

١٨٥٦ سنهٔ المسیحیه ده برلینده طبع اولنمشدر

ЭТИ РАЗСКАЗЫ ВЗЯТЫ ИЗЪ ОТТОМАНСКОЙ ХРЕСТОМАТІИ, СОСТАВЛЕННОЙ Г. ДЕТЦРОМЪ И НАПЕЧАТАННОЙ ВЪ БЕРЛИНѢ 1856 ГОДА.

حکایـــت

بو کون عیسی پیغمبر علیه السلام بر طاغگ دیبندن کیدرکن بغایت
آسی کون ایدی بو طاغگ تپه‌سنه جقدی کوردی کم بر قیا دیـبنده
بـــر

کندو ملکلرینی کوندره و آنلر کندو ملکوتندن جمله معشرت ویرن
۴۲ فسنه‌لری و ظلم ایدنلری دوشره‌لر * و آنلری آتش فرونده آتدلر
۴۳ اور اده آغلایش و دیشلرگ قجردمه‌سی اولا * او زمان عادللر
آنلرگ باباسنگ ملکوتنده کنش کبی یلدرالر اشتمکه قولاقلری
۴۴ اولان اشتسون * و دخی کوکلرگ ملکوتی بر تارلاده کزلنمش
خزینه‌یه بگزر که آنی بر آدم بولدقده کزلر و سرورندن کدوب
۴۵ جمله وار اولانی صاتار و اول تارلایی صاتون آلور * ینه کوکلرگ
ملکوتی بر بازرگان کشی‌یه بگزر که کوزل انجولر آرار *
۴۶ و بر عظیم بهالو انجو بولدقده کدر و جمله وار اولانی صاتار و آنی
۴۷ صاتون آلور * ینه کوکلرگ ملکوتی بر دکزه آتلمش آغه بگزر
۴۸ که هر درلودن دوشرر * و طولدقده آنی یالی‌یه چکرلر و اوتروب
ایولری قابلره دوشررلر و یرامیانلری یبانه آتارلر * دنیانگ
آخرنده دخی بویله اولا ملکلر چقوب شریرلری عادللردن باشقه
۵۰ قویالر * و آنلری آتش فرونده آتالر آنده آغلایش و دیشلرگ
۵۱ قجردمه‌سی اولا * عیسی آنلره دیدیکه بو جمله نسنه‌لری
۵۲ آکلدکزمی آنلر دخی آکا اوت یا رب دیدیلر * اول دخی
آنلره دیدیکه آنگ ایچون کوکلرگ ملکوتنده متعلم اولان هر
کاتب بر او صاحبنه بکزر که کندو خزینه‌سندن یکی و اسکی

۳۱ و آنلره بر غیری مثل دخی عرض ایدوب دیدیکه کوکلرگ
ملکوتی بر خردل دانه‌سنه بگزر که آنی بر آدم آلوب تارلاسنده
۳۲ اکدی * که اکرچه جمله تخملردن کوچکدر امّا بتدوکی زمان
جمله اوتلردن بیوک اولوب آغاج اولور شویله که هوا قوشلری
۳۳ کلوب آنگ داللرنده قونارلر * آنلره بر غیری مثل دخی سویلدی
کوکلرگ ملکوتی بر مایه‌یه بگزر که آنی بر قاری آلوب اوچ
۳۴ کیله اون ایچنده کزلدی تا همپ مایه‌لو اولنجه * بو جمله
نسنه‌لری عیسی جمعتلره مثللر ایله سویلدی و آنلره مثلسز سویلمدی *
۳۵ تا که پیغمبرگ دیدوکی اتمام اولنه جون دیدیکه بن آغزمی
مثللر ایله آچایم بن دنیا قورولدن برو کزلو اولان نسنه‌لری
۳۶ کشف ایده‌یم * او زمان عیسی جمعیتلری صالیوبروب اوه کلدی
و شاکردلری آکا یانشوب دیدیلر که بزه تارلانگ دلوجه‌لرینگ
۳۷ مثلنی بیان ایله * اول دخی جواب ویروب آنلره دیدیکه ایو
۳۸ تخمی اکن کمسنه آدم اوغلی در * و تارلا دنیا در و ایو تخم
۳۹ ملکوتگ اوغللری در و دلوجه‌لر شریرگ اوغللری در * و انلری
اکن دشمن شیطان در و اوراق زمانی دنیانگ آخریدر و
۴۰ اوراقجیلر ملکلر در * ایمدی نیجه که دلوجه‌لر دوشرلوب آتشه
۴۱ یاقلورلر ایسه بو دنیانگ آخرنده دخی اویله اولا * ادم اوغلی
کندو

۲۱ ایدر * امّا کندوده کوکی اولیامغله انجق بر زمانه دگ طورر و سوز
ایچون مصیبت و اضراد واقع اولنجه فی الحال معذرت چکر *
۲۲ و دکنلرده اکلن اول کمسه در که سوزی اشدر امّا بو دنیانگ
شغلی و مالگ آلدایشی سوزی بوغارلر و محصولسز اولور *
۲۳ و ایو طپراقده اکلن اول کمسه در که سوزی اشدر و آکلار
محصول ویرر و بعضی یوز و بعضی التمش و بعضی اوتوز قات
۲۴ کتورر * و آنلره بر غیری مثل عرض ایدوب دیدیکه کوکلرگ
۲۵ ملکوتی بر آدمه بکزر که کندو تارلاسنده ایو تخم اکدی * امّا
آدملر اویور ایکن دشمنی کلوب بغدای آراسنده دلوجه‌لر اکدی
۲۶ و کندی * و اوت بتوب محصول کتوردکده دلوجه‌لر دخی
۲۷ ظهوره کلدی * و او صاحبنگ قوللری کلوب اکا دیدیلر که آغا سن
۲۸ تارلاکده ایو تخم اکمدکمی یا دلوجه‌لر نه‌دن اولدی * اول
دخی آنلره دیدیکه بر دشمن بونی ایتمشدر قوللر دخی آکا
۲۹ دیدیلر که استرمی‌سن که واروب آنلری دوشره‌وز * امّا او دیدیکه
خیر تا که دلوجه‌لری دوشرر ایکن آنلرگ ایله بله بغدایی
۳۰ قوپارمیه‌سز * قویگ ایکیسی دخی بتسون تا اوراق زمانه دکین
و اوراق زمانده اوراقجیلره دیه‌یم که اول دلوجه‌لری دوشروب
آنلری یاقمق ایچون دسته باغلایگ امّا بغدایی انبارمه یغگ *

۱۰ و شاکردلر یقلاشوب آکا دیدیلر که نیچون آنلره مثللر ایله
۱۱ سویلرسن * اول دخی جواب ویروب آنلره دیدیکه آنگ ایچون
که سزه کوکلرگ ملکوتنگ سرّلرینی بلمك ویرلمشدر امّا آنلره
۱۲ ویرلمشدر * زیرا کیمگ وار ایسه آکا ویرله و ازدیاده اولا امّا
۱۳ کیمگ یوغیسه وار اولانی دخی آندن آلنه * آنگ ایچون بن
آنلره مثللر ایله سویلرم زیرا کورر ایکن کورمزلر و اشدر ایکن
۱۴ اشتمزلر و آکلمزلر * و آنلرده اشعیانگ پیغمبرلکی اتمام اولنور
۱۵ چون دیدیکه اشدرسز امّا آکلمیهسز باقرسز امّا کورمیهسز * زیرا
بو قومگ قلبی غلیظ اولدی و قولاقلری ایله آغر اشدزلر و کوزلرینی
یومارلر تا که کوزلر یله کورمیهلر و قولاقلر ایله اشتمیهلر و قلب
۱۶ ایله آکلمیلر و توبه ایتمیهلر و بن آنلره شفا ویرمیم * امّا نه موتلو
۱۸ کوزلرکزه زیرا کورورلر و قولاقلرکزه زیرا اشدرلر * زیرا حقا
سزه دیرمکه چوق پیغمبرلر و عادللر کوردوکگز شیلری کورمگ
استدیلر و کورمدیلر و اشتدوکگز شیلری اشتمك استدیلر و اشتمدیلر *
۱۸ ایمدی اکینجی نگ مثلنی اشدگ * هر کیم ملکوتگ
سوزینی اشتسه و آکلمزسه شرّیر کلور و آنگ قلبنده اکلمش
۲۰ اولانی قوپارر یولگ پاننده اکلمش بو در * و طاشلو یرلرده
اکلن اول کمسه در که سوزی اشدوب و تیز انی سرور ایله قبول
۲۱ یدر *

١٦ اُو زَمَان آنِی قُودِی * وَ عِیسی وَافتِـزلَندُوغِی کِبِی صُودَن چِقدِی
وَ اِشتَه کُوکلَر آکا آچِلدِی وَ اللّهُگ رُوحِنِی کُوکَرجِن کِبِی اِینوب
١٧ اُوزَرِینَه کُلور اِیـکَن کُوردِی * وَ اِشتَه کُوکلَردَن بِـر آوَاز کَلُوب
دِیَدِیکِه بُو دُر بَنُم سَوکُولُو اُوغلُم کِه بَن اَندَن رَاضِی اِیم *

13-я ГЛАВА. اون اوچنجی باب

ИЗЪ ЕВАНГЕЛІЯ МАТѲЕЯ.

١ وهمان اول کونـده عیسی اودن چقوب دکز کنارنده اوتردی *
٢ و چوق جمعیتلر آکا جمع اولدیلر شویله کـه او بـر قـایغه بنوب
٣ اوتردی بتون جمعیت ایسه یالیده طورردی * و او مثللر ایله چوق
شیلر آنلره سویلیوب دیدیکه اشته بـر اکینجی اکین اکمکه
٤ چقدی * و اکر ایکن تخمدن بعضیسی یـولگ یـانـنه دوشدی
٥ و قـوشلر کلوب آنلری یـدیلر * و بعضیسی طپراغی چوق اولمیان
طاشلو یرلره دوشدی و تیز بتدی زیرا طپراغی دریگ دکل ایدی *
٦ امّا کنش طوغدقده یـاقلدی و کوکی اولمادوغی ایچون قورودی *
٧ و بعضیسی دکنلر آراسنه دوشدی و دکنلر بتـنجه آنی بـوغدیلر *
٨ و بعضیسی ایو طپراغه دوشدی و بعض تخم یـوز و بعضی التمش و
٩ بعضی اوتـوز قات ویردی * اشتمکه قـولاقلری اولان اشتسون *

اورشليم و جمله يهودا آماليسى و اردن اطرافنده اولان بتون
٦ ناحيه‌نڭ ساكنلرى آكا جقديلر * وكناهلرينه اعتراف ايدوب
٧ اردندە آندن وافتزلنديلر * و نيچه فريسيلر و صادوقيلر آنڭ
وافتزينه كلدوكنى كوردوكنده آنلره ديديكه اى انكركلرڭ نسلى
٨ كله‌جك غضبدن قاچمغى سزه كيم كوسترمدى * ايمدى توبه‌يه
٩ لايق ميوه‌لر كتورڭ * و كندولرڭ كزده بابامز ابراهيم وار ديمكه
صانمه‌يڭ سز زيرا بن سزه ديرمكه الله بو طاشلردن بله ابراهيمه اوغللر
١٠ حاصل ايتمكه قادر در * و آرتق بالته آغاجلرڭ كوكنه قونلدى
١١ هر ايو ميوه ويرمين آغاج كسلوب آتشه براقلاجقدر * بن سزى
توبه‌يه صو ايله وافتزلارم اما بندن صكره كلن بندن قوتلو در كه
بن آنڭ پابوچلرينى طاشمغه لايق دكلم او سزى روح القدس
١٢ و آتش ايله وافتزليه‌جقدر * و النده يپا وار و كندو خرمننى
صاوره و بغدايينى انباره يغه اما صمانى سويندمز آتش ايله ياقه *
١٣ او زمان عيسى جليلدن اردنه يوحنايه كلدى كه آندن وافتزلنه
١٤ اما يوحنا امتناع ايدوب ديديكه بن سندن وافتزلنمق كرك
١٥ ايكن سن بكامى كلورسن * عيسى دخى جواب ويروب آكا
ديديكه قو بنى شمدى زيرا هر حقى بويله ايتمك كرك ايز

اوزمان

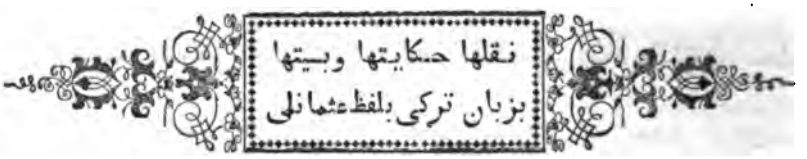
نقلها حکایتها وبیتها
بزبان ترکی بلفظ عثمانلی

شو نسخه کوتورلمش متّی نیگ علیهم السلام انجیلندن که
۱۸۲۴ سنهٔ المسیحیه ده پاریزده طبع اولنمش

3-я ГЛАВА ИЗЪ ЕВАНГЕЛІЯ МАТѲЕЯ, ПЕРЕВЕДЕННАГО НА ЯЗЫКЪ ОСМАНЛИ И НАПЕЧАТАННАГО ВЪ ПАРИЖѢ.

اُوچُنْجِی بَابْ

۱ وَ اُول کُونلَرده یُوحَنَّا وَافتِزلَایِجِی کَلُوب یَهُودَا وِلَایَتِنُگ بَرِیَّه‌سِنده
۲ نِدَا اِیدَردِی * وَتَوبَه اَیلَیُگ زِیرَا کُوکلَرُگ مَلکُوتِی یُقِیندُر دِیر
۳ اِیدِی * چُون بَو یُوحَنَّا اُول کِشِی دُر کِه اِشعَیَا پَیغَمبَر آنُگ
اِیچُون سُویلَیُوب دِیدِیکِه بَرِیَّه‌دُه چَاغِرَانُک بِر آوَازِی وَار کِه رَبُّگ
۴ یُولِنِی حَاضِرلَیُگ اَنُگ سَبِیللَرِینِی دُوز اَیلَیُگ دِیر * وَشُو
یُوحَنَّانُگ لِبَاسِی دَوَه تُویِندَن اِیدِی وَ بَللَرِندَه بِر قَایِش قُوشَاغِی
۵ وَار اِیدِی وَ اَنُگ طَعَامِی چَکِرکَه‌لَر وَیَبَان بَالِی اِیدِی * اُو زَمَان

ماه اوزره دوشن نقطهٔ خالنگ نه بلادر — ای کوزلری جادو
حیرتده دو بو مسئله‌ده جمله مدقق — عاجز دوله مطلق
بو دایره‌ده نقطهٔ پرکار قالوب مات — شطر نجده چون شاه
کرداب بلا ایچره سنوب لنگر ذورق — هردم دیر حق حق
بو عاجز درویشه اکر مرشد عشقم — رخصت ویره با الله
اثبات ایدرم بیله که هامی دیه صدّق — هم عرش معلّق
فاش ایلمرم من‌دخی اسرار نهانی یوق — یوق غلط ایتدوم
کیمت کیمت قانکی هیچ یره توکدرمد که ناحق — ای جاهل احمق
بسم اللّهی درک ایلمش حمده یوکرمد — ای زاهد کمراه
سرکرده سز آیا کورنوب باغلنه سنجق — لشکر تاپه رونق
دکمز ایکی دیناره سنگ صوم و صی‌تنگ — ای وعظ نادان
غفلتدن اویان آچ کوزی اول تازه مسبّق — مانند فرزدق
کیفیت میخانه‌نی مسجدده کیم آنکلر — کل اول سوزه واقف
الداتدی سنی جیغهٔ دنیای مزّرق — اورباشکه چون بق
همت ایله آچ سینمی ایت نطقمی کویا — ای پیر خرابات
بو لیل دجا ایچره منی قویمه مغرق — ایت صبح مغلّق
بو عرصهٔ خونخواردہ دم اورمه نباتی — اول ساکت و صامت
کویا سنکا کشف اولمیوب اسرار انا الحق — سن بیلمدک الحق *

دوران فلک نه در که بلمن
بیوجه منم ایله اولدی دشمن
تفریق ایچون آه کیم دما دم
تمهیل قیلور وسایل غم *

اول شکرلب شرین زبان بو سوزلری ایشدوب چاک کریبان ایدوب یوزینی آتاسینگ قبرینه دوتوب سسلندی یا آکل آلحلوات ای مجسلر زینتی و حلوالر دشمنی بابا هانده قالمش سن بر باش قبر فکدن کوتر کور بو اهل بیتک ظالملر الینده نجه سر کردان قالوب

دلخون غریبک بزه بر یار تاپلمز دلدار تاپلمز
بر مونس همراز وهوا دار تاپلمز غمخوار تاپلمز
یوقدر بزه بر رحم قیلن صاحب ناموس صد آه صد افسوس
بو شهرده بر مؤمن دیندار تاپلمز کر وار تاپلمز
دل قانه دونوب طعنهٔ اغیار غمیندن خلقنک ستمیندن
شرح غم ایچون فرصت اظهار تاپلمز دیدار تاپلمز *

مستزاد

تا اولدی سنک مهر رخک سنبله ملحق ای ماه مطبق
صاندم که کونش ابره کیروب اولدی معرق جان اولدی معلق

المجلس کۆتروب قبّه طرفینه روانه اولدی وبلدهٔ مذکوره ده اجاره و کرایه‌سز بر خرابه دکّانده ساکن و بر کون دکّان بر ابرینده دورمشدی کوردی که بر نفر قبّه بکلرینلدن چوق نجیب جانان یعنی صفی یار سلطان نچه نفر اعیان و اشخاص ایله خرامان خرامان کلور که بو نجیب امیری کورنده اوز قلبینی مخاطب دوتوب بیله خطاب ایلدی *

ای دل دوته کور بر بیله سلطان اتکین
بو جهان ایچره ولی صاحب دیوان اتکین *
وصل امّیدی ایله ال کوتروب جانکدن
سعی قیل دوتمقه اخلاص ایله جانان اتکین *

ایبن قطعه بر داشته شده است از کتاب عسکریهٔ که جناب عالیجاه عباسقلی خان باکیخانو تالیف کرده است

بر کون اغیاردن مخفی اوزینی اول شوخ کلکون عذاره یتوروب دیدی ای یار مهربان و ای آرام دل وجان و ای نازک بدن کل پیرهن و ای شکّر لب شیرین سخن روزکار شعبده باز و زمانهٔ حیله‌ساز فتنه‌لر آغاز ایدوب دولت و صالد محنت فراق یتورمک ایستر نه چاره ایدوم

دوران

کدای کوینک ایدیم بیله ذلتم یوقیدی
سریر سلطنت قربده معظم ایدم
همیشه سجده‌کهم خاک آستانک ایدی
بو اعتبار ایله بر سر بلند عالم ایدم
زمان زمان اثر پرتو جمالنکدن
معالج دل پر درد و چشم پر نم ایدم
زیاده غمزده ام هجرله خوش اول کونلر
که‌بن یوغمزده لکدن زیاده خرم ایدم
فضولی اولمز ایمش محنت فراقه مفید
بو ذوق ذکری که بر وقت یاره همدم ایدم *

این قطعه بر داشته شده است از کتاب صر بّیه که حا حیی ملا تقی در بندی تالیف کرده است

آخر الا مر تفکر و تدبّردن صونکره رای اول یرده قرار دوتدیکه وطن ترکین قیلوب غیر بلاده عزیمت ایلسون وعلی الصّباح اول ضعیفهٔ مرحومه‌نک متروکاتنی خواه متحرک و خواه غیر متحرک اوله بالکلیه حیطهٔ فروشه یتوروب موازی اون بش عدد منات نقد فی

دور فلک مسیّر ایدوبدر مرادمی
کویا که طلب کهرم کانه یتمشم
مسکین فضولیم که سکا طوتمشم یوزم
یابرکمینه قطره که عما نه یتمشم *
یار حال دلمی زار بلوبدر بلورم
دل زار مده نه کیم وار بلوبدر بلورم
یاری اغیاربلوبدر که بکا یار اولمز
بن دخی انی که اغیار بلوبدر بلورم
زلفنی اهل وفا صید نه دام ایلیلیَ
بنی اول دامه کرفتار بلوبدر بلورم
بن نه حاجت که قلم درد دلم یاره میان
قمو درد دلمی یاربلوبدر بلورم
یار همصحبتم اولمز سه فضولی نه عجب
اوز نه هم صحبتمی عار بلوبدربلورم *
خوش اول زمان که حریم وصاله محرم ایدم
نه مبتلای بلا نه مقیّد غم ایدم
کرزدم ایتلرنک ایچره فضای کو نیکده
یرم بهشت برین ایدی بن برآدم ایدم

کدای

صبحدم زلفنک داغت تا شام عرض عارض ایت
قویمه صبح و شام آر اسنده طریق اختلاف
رشک رخسارنک دل‌خور شیده صالمش اضطراب
غیرت قدّنک مزاج شمعه و یرمش انحراف
خاک کو ینک کعبیه نسبت قلن بلیمز می کیم
بونده هردم آنده بر نوبت او لور واجب طواف
ای فضولی زا هد ار دعوای عقل ایلر نه سود
نفی ذوق عشقدر جهلینه عین اعتراف *
جانلر ورب سنک کبی جانا نه یتمشم
رحم ایله کم یتنجه سکا جانه یتمشم
شکرا نه وصالکا جان وردوکم بو کیم
چوق درد چکمشم که بو درما نه یتمشم
حالم دیوب مرادیمه یتسم عجب دکل
بر نبده ام‌که درکه سلطا نه یتمشم
مورمحقرم که سراسیمه چوق کزوب
ناکاه بارکاه سلیمانه یتمشم
بر بلبلم که کلشن او لوبدر نشیمنم
یا طوطیم که شکرستانه یتمشم

خلقه خوبلردن وصال راحت افزادر غرض
عاشقه انجق تصرّفسز تماشا در غرض
زاهدا ترک اتمه شاهدلر و صالی راحتن
کر عذابگدن همین غلمان و حورادر غرض
حور و کوثردن که در لر روضهٔ رضو اوده وار
ساقی گلمجهره و جام مصفّا در غرض
ذوقسز لازم حقر دنیادن اول دنیا پرست
کیم آکا دنیادن انجق ذوق دنیادر غرض
راحت اولسیدی غرض دنیاده فقر اسیتردی خلق
غالبا کیم خلقه بر بیهوده غوغادر غرض
عارف اول سودای عشق انکارن اتمه ای حکیم
کیم وجود خلقدن انجق بوسودادر غرض
قل فضولی ترک ابرام تکلف کیم یتر
صورت حالنک کر اظهار تمنّا در غرض *
مخت عشق ای دل آسا ندر دیو جوق اورمه لاف
عشق بر یوکدرکه خم بولمش اونک آلتنده قاف
اوله عاقل درد کشلر صحبتندن ای کونکل
کر دیلرسن ایده‌سن آینهٔ ادراکی صاف

جوردن آه اتمه ای عاشق که عین لطفدر
دوست اسباب کمال حسنه نقصان ایستمز
عشقدن وهم ایتمسون عشق یقر کو نکلم دیوب
هیچ سلطا نم دین ملکنی ویران ایتمز
عاشق ایسنگ رند و رسوالقدن اکراه ایتمه کیم
عشق سرّن اقتضای درد پنهان ایتمز
ای فضولی متصّل دوران مخالفدر بکا
نالیا ار باب استعدای دوران ایتمز *
ای خوش اول مست که بلمز غم عالم نه ایمش
نه چکر عالم ایچون غم نه بلور غم نه ایمش
بر پری سلسلهٔ عشقنه دوشدم ناکه
شمدی بلدم سبب خلقت آدم نه ایمش
واعظ اوصاف جهنّم اوقور ای اهل ورع
وار آنک مجلسنه بل که جهنّم نه ایمش
اوقی کوکسمدن اوتوب قالمش ایمش پیکا نی
آه بلدم سبب آه دمادم نه ایمش
ای فضولی مزه ساقی و صهبا بلدنگ
توبه قل تا بلهسن زهد و ریا هم نه ایمش *

متوج ورمسون تشویش آکا کیم آنده ساکندر
دهانک درجنی خال لبنک کوزدن نهان اتمش
امانت کور که هندو مخزن لؤلویه خاز ندر
غمنک کیم توکدی قانم دلده ساکن او لدغن بلدم
که خلوت چکمگ تاثیری کشف سر باطندر
جکر د اغینه مرهم اولدی بیکانک بحمد الله
سعادت کوکبیسنه اختر بختم مقارندر
رخکدن نور آلور چون شمع باشن کسسه‌لر جایز
بودر بر قول سر انجامی که سلطا نینه خایندر
فضولی خالی اولمز صورت دل دوست فکرندن
بو معنیدن که بیت الله در لر قلب موندر *

تشنهٔ جام وصانک آب حیوان ایستمز
مایل مور خطک ملک سلیمان ایستمز
ظلمت زلفنگ کرفتاری دم اورمز نوردن
طالب شمع رخنک خورشید رخشان ایستمز
ایلمز میل بهشت افتادهٔ خاک درنک
ساکن کنج غمنک سیر کلستان ایستمز

کمسه ده رخسارکا طاعت نظّاره یوخ
عاشقی اولدردی شوق بر نظّره چاره یوخ
باغری بتونلر بکا طعنه ایده لر مدام
حالمی شرح اتمکه بر جکری پاره یوخ
یقدی بنم باشمه دهر غمن نیلسون
بادهٔ عشقده بن کبی آواره یوخ
د هرده همتا سکا وار یری یوق دیسم
و ار کوزل چوق ولی سن کبی خرنخواره یوخ
کوزده کرز جزکنوب قطرهٔ اشکم مدام
قطرهٔ اشکم کبی جرخده ستاره یوخ
چاک کوروب کو کسمی قلمه علاجم طبیب
صایع او لور مر همنک بنده بتر یاره یوخ
زا رلقم عشقده و ار فضولی ولی
اول مه بی مهرده رحم بن زاره یوخ *

یانن عشق آتشینه آتش دوزخدن ایمن در
نه کیم بر کز یانر یا ندرمق آنی غیر ممکندر
برقدم زورق دل عشق بحرینه صقن ای مه

ای فضولی انجمه سندن تغافل قلسه یار
رسمدرکم کوسترر احبابه استغنا جیب *

صبا اغیاردن پنهان غمم دلداره اظهار ایت
خبرسیز یارمی حال خرابمدن خبردار ایت
کتور یادم آنک یانده ور کور سن که قهر ایلر
خاموش اوله یتردشنام تقربیله تکرار ایت
کوکل غم دونلرن تنها کچورمه ایسته بر همدم
اجل خوانبدن افغانلر چکوب مجنونی بیدار ایت
جوق بوق عشق آتشی بر شعله چکسه طاقتک آی نی
باش اغرتمه دم عشق اورمه انجق نالهٔ و زار ایت
کرفتار غم عشق اوللی آز ادهٔ دهرم
غم عشقنه بنی بوندن بتر یارب کرفتار ایت
بنی رشک اودنه پروانه تک ای شمع یاندرمه
یتر خور شید رخسارنک چراغ بزم اغیار ایت
فضولی باخمق اولور اولکو نش یادیله خورشیده
نه و جهیله کیم اولسه کون کچر فکر شب تار ایت *

لطفک و یره بشارت عفو و عطا بکا
بن بلمزم بکا کرکین سن حکیم سن
منع ایله و رمه هرنه کرکمز سکا بکا
اولدر بکا مراد کیم اولدر سکا مراد
حاشاکه سندن اوزکه اوله مدّعا بکا
جس و هوا ده قویمه فضولی صفت اسیر
یارّب هدایت ایله طریق فنا بکا *

کوهکن شیرینه اوز نقشین چکوب ورمش فریب
کور نه جاهلدر یونر طا شدن اوز یچون بر رقیب
قشلرنگ یابی بر اوق لطف ایلمش هر عاشقه
بن هم اوندن ایلرم بر اوق تمّنا یا نصیب
توتیای خاک پاینگ فیضینه یول بولمسم
نورجشمم عیب قلمه کور اولور دیرلر غریب
مضطر بدر چارهٔ دردمده وه کیم بلمیوب
بردواسز درده اوغرتمش اوزین مسکین طبیب
برق آهمدن اوم هرکوشه بولمش رخنلر
کل کور ای کل کیم کرفتار قفصدر عندلیب

۳۳ بناء قمو او بـرجنکی سنکا بـاغشلدم * آیـا سنکا لازم دکل ایـدیکد
نجه‌کـه من سنکا رحم ایلـدم سن ده اوزنـک ایله همقطار اولان
۳۴ قوله رحم ایدیدنـک * پس آقاسی غضبناک اولوب اونی محصللره
۳۵ تسلیم اتدی تـا اوزنـنـک قمو بـرجنی ادا اتسون * ایله ده منم
کوکده اولان آتام سیزه ایده جکدر اکر که هرکس اوز قرداشنـنـک
خطالرنی قلباً باغشلمسه *

غزلها از دیوان فضولی بغدادی

یارب همیشه لطفـکی ایت رهنما بکا
کوسترمه اول طریقی که کیتمز سکا بکا
قطع ایله آشنالقم اوندن که غیردر
انجق اوز آشنالرک ایت آشنا بکا
بر یولده ثابت ایت قدم اعتبارمی
کم رهبر شریعت اوله مقتدا بکا
یوق بنده بر عمل سکا شایسته آه اکر
اعما لمه کوره ویره عدلـک جزا بکا
خوف و خطا ده مضطربم و ار امید کیم

٢١ آیا یدی دفعه یه دک * عیسی اونکا دیدیکه من سنکا دیرم که نه یدی
٢٣ دفعه بلکه یدی کره یتمش دفعه یه دک * بونک ایچون
کوکلرنک پادشاهلغی بر پادشاهه تشبیه اولنور که اوز قوللری
٢٤ ایله محاسبه اتمک استدی * ومحاسبه اتمکی باشلیندہ بر برجلوسنی
٢٥ اونک یانه کتوردیلرکه اون هین قنطار برجلو ایدی * امّا چون
ادا اتمکه زادی یوق ایدی آقاسی بیوردیکه اونی و هورتنی
٢٦ و اوشاقلرنی و هر نه واری درصاتسونلرکه برج ادا اولنسون * پس
اوقول یره دوشوب و اونکا تعظیم ایدوب دیدیکه ای آقا منکا مهلت
٢٧ ویرکه قموسنی سنکا ادا ایده جکم * واو قولنک آقاسی رحمه
٢٨ کلوب اونی مرخص اتدی وبرجنی اونکا باغشلدی * وچون او قول
دیشخارو چقدی اوز همقطار قول لرنک بریسنی تاپدی که یوز
دینار اونکا برجلو ایدی و اونی دوتوب بوغاردی و دیر ایدیکه برجنکی
٢٩ منکا ادا ات * پس او همقطار قول اونک آیاقلرنه دوشوب
اوکا یلواروب دیدیکه منکا مهلت ویرکه قموسنی سنکا ادا ایده
٣٠ جکم * امّا او استمدی بلکه کدوب اونی زندانه صالدی تا برجی
٣١ ادا اتسون * واونک همقطار قول لری بونی کوروب چوق
غمکین اولدیلر و کلوب قمو وقایعی اوز لرنک آقاسنه معلوم
٣٢ اتدیلر * پس آقاسی اونی چاغروب دیدیکه ای شریر قول یلوارمغنکا

تاپمغی اتفاق دوشسه دوغرو دیرم سیزه کـه اوندن اوترو زیاده
۱۴ خوشحال اولور نه که او ایتممش دقسان دقوز دن اوترو * بیله ده
سیـزنک کوکلرده اولان آتـانکزنک اراده سی یـوقدر کـه
۱۵ بوکو چکلرنک بریسی هلاک اولسون * واکر سننک قرداشنک
سننک بـاره‌نکده خطا اتسه کت و اونی انجق اوز ارانکزده
ملزم ات اکر سننک سوزنکی اشتسه هرآینه قرداشنکی قزاندنک *
۱۶ و اکر اشتمسه بر یا ایکی نفری اوزنک ایله کوتر تـاکه هرایش
۱۷ ایکی یـا اوچ شاهدنک سوزی ایله اثبات اولنسون * و اکر
اونلرنک سوزنی اشتمسه جماعته معلوم ات و اکر جماعتنک
سوزنی ده اشتمسه اونی بت پرست یـا کمرکچی کبی حساب
۱۸ ایت * دوغرو دیرم سیزه که هر نه که یرده باغلیه سنکز کوکده ده
۱۹ باغلنور وهر نه که یرده آچه‌سنکز کوکده ده آچلر * کنه سیزه دیرم
که اکر سیزدن ایکی نفر بر یرده متفق اولدلر هر زاد که (دعاایله)
۲۰ استه سه لـر کـوکلرده اولان آتـامدن اونلره ویـرلـه جکدر *
زیـرا هـریرده که ایکی یـا اوچ کیمسه منم آدیـم ایله جمع
۲۱ اولمش اولسه منده اونـلرنـک اراسنـده وارم * او وقـت ده
پـطرس اونـنک یـانـنه کلوب دیدیکه ای خداونـد اکـر
منم قـرداشم منم باره ام‌ده خطا اتسه نچه دفعه اونـکا باغشلیم

۲۱ ایا

٥ هلغنده بیوکرق اودر * وهرکیم که بربیله اوشاغی منم آدمده
٦ قبول اتسه منی قبول ایدر * امّا هر کیم که بو منکا اینانن
کوچکلرنگ بریسنی شکّه صالسه اوننک ایچون یخشی درکه
دکرمن داشی اوننگ بویننندن آصلوب دریاننک دیبنه
٧ باترلسون * وای دنیایه تشکّیک لردن اوترو زیرا که تشکّیک لرنک
کلمکی لازمدر نهایت و ای او آدمه که شکّ اوننک سببی ایله
٨ کلر * اکر سننک النک یا آیاغنک سنی شکّه صالسه کس
اونلری و اوزنکدن آت زیرا که سننک ایچون اقساق وسقط
حیاته کیرمک ایکی ال و ایکی آیاق ایله ابدی اولان اوده
٩ صالمق دن یخشی رق در * و اکر کوزنک سنی شکّه صالسه اونی
چقاردوب اوزنکدن آت زیرا که سننک ایچون بر کوز ایله
حیّاته کیرمک ایکی کوز ایله جهنّمنک اودنه صالنمقدن یخشی
١٠ رقدر * احتیاط ایدنک که بوکوچکلرنک هیچ بریسنی خوار
کورمیه‌سنگز زیرا سیزه دیرم که اونلرنک فرشته لری کوکلرده اولان
١١ آتامنک یوزنی کوکلر ده همیشه کوررلر * زیرا که آدم اوغلی
١٢ ایتمش لره نجات ویرمکه کلوبدر * نه فکر ایدرسنکز که اکر بر
آدمنک یوز قویونی اوله و اونلرنک بریسی ایتسه آیا او دقسان
١٣ دقوزنی براغوب او ایتمشی آخترمغه داغلره کتمز * و اکر اوننک

۲۵ کـه اوز ایونـی قیا اوستنده قـایرمش اوله * پس یاغش یاغوب
وسیللر آقوب ویل لـر آسوب او ایـوه هجوم ایلدیلر و او یقلمدی
۲۶ زیـرا که قیا اوستنده قایرلمش ایدی * امّا هرکیم که بـو سوزلرمی
ایشده و اونلری عمله کتورمیه بـر جاهل کیمسه یـه بنکزر که ارز
۲۷ ایونی قوم اوستنده قایرمش اوله * پس یاغش یاغوب و سیللر آقوب
ویللر لـر آسوب او ایـوه هجوم ایلدیلر و او یقلدی و اونـنک
۲۸ یقلمغی بیوک ایـدی * و واقع اولدیکه عیسی بـو سوز لـری
قورتا راندن صنکره جماعت اونک اوکـرتمکندن متحیر اولدیلر *
۲۹ زیـرا که نـه یاز بچی لر کبی بلکه حکومت صاحبی کبی اونلره
تعلیم ویررایدی *

18-نجی ГЛАВА. اون سکزنجی باب

۱ او وقت ده شاکرد لر عیسی یانـنه کلوب دیدیلر کوکلرنـک پادشا
۲ هلغنده بیوک رتبه کیم‌در * بـر اوشاغی چاغروب اونلرنـک اورته
۳ سنده دورغزدی * دیدی دوغرو دیرم سیزه که اکـر دونوب اوشاقلر
کبی اولمیه سنکـز کوکلرنـک پادشا هلغنه داخل اوله بیلمز سنکز *
۴ پس هرکیم که اوزنی بو اوشاق کبی الچق لندرسه کوکلرنـک پادشا
هلغنده

١٤ داخل اولانلر چوقدرلر * ونه قدر دارد او قاپو و انسزدر او یول که
١٥ حیاته آپارندر و اونی تاپان لر آزدر لر * ویلانچی پیغمبر لردن
احتیاط ایدنک که سیزنک یا نکزه قویون لباسنده کلرلر امّا
١٦ باطن ده یرتجی قورتلردر لر * اونلرنک میوه لرندن اونلری
تانیه جک سنکز آیا اوزمی تکن دن وانجیری خسک دن دررلر *
١٧ بیله ده هر یخشی آغاج یخشی یمشلری وپیس آغاج پیس
١٨ یمشلری کتورر * یخشی آغاج پیس یمشلری کتوره بیلمز و پیس
١٩ آغاج یخشی یمشلری کتورمز * هرآغاج که یخشی یمش کتررمسه
٢٠ کسلور و اوده صالنور * پس اونلری اونلرنک یمشلرندن تانیه جک
٢١ سنکز * نه هر کیمسه که منکا خداوند خداوند دیسه کوکلرنک
پادشا هلغنه داخل اوله جقدر بلکه کوکلرده اولان آتامنک
٢٢ خواهشنی عمله کتورن * چوق کیمسه لر اوکونده منکا دیه جکدر لر
خداوند خداوند آیا بیز سنکنک آدنک ایله پیغمبرلق
ایتمیمشک وسنکنک آدنک ایله دیولری اخراج اتممشیک
٢٣ وسنکنک آدنک ایله چوق معجزه لر ظاهر اتممشیک * اووقت
ده اونلره بیان ایده جکم که من سیزی هیچ تانیمز ایدم مندن
٢٤ اوزاق اولنک ای شریعت سزلق ایدنلر * پس هرکس که منم بو
سوزلرمی ایشده و اونلری عمله کتوره بر عاقل کیمسه یه تشبیه ایدرم

٣ سنکز سیزنک ایچون اولچله جکدر * نه ایچون قرداشنک
کوزنده اولان چوپی کوررسن واوز کوزنگ ده اولان دیرکدن
٤ آکاه اولمرسن * یا اوز قرداشنکا نجه دیه بیلرسن که قوی تا سنک
کوزنکدن چوبی چقاردم وحال اوکه اوز کوزنکده دیرک واردر *
٥ ای ریاکار اوّل دیرکی اوز کوزنکدن چقارت و او وقت اولور که
٦ قرداشنک کوزنده اولان چوپی چقارتمغه فکر ایده سن * مقدس
شیلری ایت لره و یرمینک ومرواریدلر نکزی طونکزنک قباغنه
آتمینک مبادا که اونلری پامال ایتسونلر وقایبدوب سیزی
٧ یرتسونلر * یلوارنک که سیزه ویرله جکدر آخترنک که تا پ
٨ جقسنکز دوکنک که آچله جقدر * زیرا هر یلواران آلر واختران
٩ تاپر و د وکنه آچلر * آیا کیمدر سیزنک ارانگر ده که اکر اوغلی
١٠ اوندن چورک استه اونکا داش * ویا بالق استه اونکا ایلان
١١ ویره * اکرسیز که شرّیر سنکز اوز اوشاقلرنکزه بخشی زادلری ویره
بیلرسنکز پس کوکلرده اولان آتاکز نه قدر آرتق اونکا یالوارانلره
١٢ بخشی تحفه لر عطا ایده جکدر * پس همان رفتاریکه سیز خلق دن
توقع ایدرسنکز اونی ده اونلره بناء عمله کتورنک زیرا که
١٣ شریعتنک و پیغمبرلرنگ سوزی بودر * دار قاپودن داخل
اولنک زیرا کن در او قاپو و وسیع در اویول که هلاکته آپارر اوندن
داخل

٢٧ اونلره روزی یترر آیا سز اونلردن چوق افضل دکل سنکز * کیمدر
سیزدن که چوق فکر اتمک ایله بر ارشین اوز بوینه آرتیرمغه
٢٨ قادر اوله * ولباسدن اوتری نه ایچون غم چکر سنکز چمن لرنک
سوسنلرنه باقنک که نجه بترلر باوجودیکه نه ایشلرلر ونه اکررلر *
٢٩ ومن سیزه دیرم که سلیمان ده قمو جلالتده اونلرنک هیچ بریسی
٣٠ کبی کیممش ایدی * پس الله که چولنک اوتنی که بوکون
موجود وصباح تنوره صالنور ایله خلعت لندرر ای کم اعتقادلولر
٣١ آیا سیزی دخی زیاده کیدرمیه جکدر * پس فکرلو اولوب
٣٢ دیمینک که نه ییک یا نه ایچک یا نه کیک * چونکه بو قمو
ذادلری بت پرست طائفه لری اختررلر وسیزنک کرکده کی
٣٣ اتاسنکز بیلور که بوزادلرنک قموسی سیزه لازمدر * امّا قمودن اول
اللهنک پادشا ملغنی واوننک عدالتنی آختررنک و بو زادلرنک
٣٤ قموسی ده سیزه ویرله جکدر * پس صباح ایچون فکر اتمینک
چون صباح اوزی فکر ایده جکدر هرکون ایچون اوز زحمتی بس در *

7-я ГЛАВА. یدنجی باب

٢ حکم اتمینک که سیزه ده حکم اولنمسون * زیرا او حکم ایله که
حکم ایدرسنکز سیزه حکم اولنجقدر واو اولچی ایله که اولچر

کورنمیه سن بلکه کزاونده اولان آتانک حضورنده و کزلونده
١٩ کورن آتانک سنکا آشکاره ده عوض ویره جکدر * دنیاده اوز نکز
ایچون خزینه جمع اتمینک کد اورادہ کوه وپاس ضایع ایدرلر
٢٠ اوغرولر یاروب اوغرولر * بلکه کوکده اوزنکز ایچون خزینه لر
جمع ایدنک که اورادہ کوه ونه پاس ضایع ایدرلر ونه اوغرولر
٢١ یاروب اوغرولر * زیرا هرادہ که خزینه نکز اولسه کونکلنکزده اورادہ
٢٢ اوله جقدر * بدننک چراغی کوز در اکر کوزنک صاف اولسه
٢٣ قمو بدننک منور اوله جقدر * امّا اکرکوزنک خراب اولسه قمو
بد ننک قرانلق اولسه جقدر واکر سنده اولان نور قرانلق اولسه
٢٤ پس قرانلق نه قدر چوق اولسه جقدر * هیچ کیم ایکی آقایه
قو للق ایده بیلمز زیرا یابریسی ایله بغض ایدوب او بریسنی
سوه جکدر یا بریسنه درست ملازمت ایدوب او بریسنی خوار
کوره جکدر پس هم اللّٰهه وهم مموندہ (یعنی دولته) قوللق ایده
٢٥ بیلمز سنکز * اونک ایچون سیزه دیرم که اوز جا شنکز
ایچون فکرلو اولمینک که آیا نه یبه جک سنکز ونه ایچه جک
سنکز ونه بدنکز ایچون که نه کیه جک سنکز آیا جان طعامدن
٢٦ وبدن لیاس دن آرتق دکل * هوانک قوشلرنه باقنک که نه
اکرلر ونه بچرلر ونه انبار لرده جمع ایدرلر کنه کوکده اولان آتانکز
اونلره

٧ عوض ویره جکدر * ودعا ایدن وقت ده بت پرست طایفه لری
کبی سوزده زیاده‌لق اتمینک زیرا اونلر ایله تصور ایدرلر که
٨ چوق دیمک ایله مستجاب اوله جقدر * پس اونلره اوقشمینک
زیراکه آتانکز حاجتلر نکزی بیلر اوندن ایره‌لوکه اوندن استیه
٩ سنکز * بلکه سیز بوطریق ایله دعا ایدنک ای بیزم آتامز که
١٠ کوکلرده سن آدنک مقدس اولسون * پادشا هلغنک کلسون
١١ نجه که کوکده یرده ده سننک ارادتنک عمله کلسون * یومیه
١٢ چور کمزی بوکون بیزه ویر * وبیزم بر جلرمزی بیزه باغشله
١٣ نجه که بیزده اوز برجلولرمزه باغشلرق * بیزی امتحان مقامنه
چکمه بلکه بیزی شریردن قورتر چونکه سلطنت وقدرت وعزت
١٤ ابده‌دک سننک در آمین * زیرا اکرسیز آدملرنک تقصیر اتنی
١٥ باغشلیه سنکز کوکلرده اولان آتانکزده سیزه باغشلیه جقدر * امّا
اکر سیز آدملرنک تقصیر اتنی باغشلمیه سنکز آتا نکزده سیزنک
١٦ تقصیر اتنکزی باغشلمیه جقدر * و اروج دوتان وقت ده ریاکارلر
کبی ترش رو اولمینک زیرا که اونلر اوز صورتلرنی پوزرلر تاکه
آدملرنک نظرنده اروج دوتان کورنسونلر دوغرو دیرم سیزه‌که اونلر
١٧ اوز لرنک اجرنی ئاپوبدرلر * امّا وقتیکه سن اروج دوته سن
١٨ باشکی یاغله ویوزنکی یو * تاکه آدملرنک نظرنده اروج دوتان

این نسخه برداشته شده است از اینجیل متی که بز بان
اذربجان نوشته در دار السلطنة لندن طبع شده است

ИЗЪ ЕВАНГЕЛІЯ МАѲЕЯ

6-я ГЛАВА. * السنجی باب

١ اوز عدالتنکزی آدملرنک خصورنده اتمکدن بو قصد ایله که
سیزی کورسونلر احتیاط ایدنک والّا کوکلرده اولان آتا نکزنک
٢ یاننده اجرنکز اولمز * پس وقتی که صدقه ویررسن اوز یانکده
کرنناده چالمه نجه که ریاکار لر مجمع‌لرده وکوچه لرده ایدرلر تا
آدملردن تعریفلنسونلر دوغرو دیرم سیزه که اونلر اوزلرینک اجرنی
٣ تاپوبدر لر * امّا صدقه ویرنده سنکک صول النک صاغ
٤ النگنک اتدوکنی بیلمسون * تاکه صدقه‌نک کزلونده اوله
٥ وکزلونده کورن آتانک سنکا آشکاراده عوض ویره جکدر * ونماز
قلن وقت‌ده ریاکار لرکبی اولمه زیرا که اونلر آدملره کورنمک
ایچون مجمع لرده وکوچه لرنک آغزنده دوروب نماز قلمغی سورلر
٦ دوغرو دیرم سیزه‌که اونلر اوز لرینک اجرنی تاپوبدرلر * امّا نه
وقت که سن نماز قلرسن اوز اوطاغنکا کیروب وقاپونی باغلیوب
کزلونده اولان آتانکا دعا ایله وکزلونده کورن آتانک سنکا آشکاراده

عوض

اهلنـنـک پای تختی اقوشه واوار نـــک (کی) خونـزوق در * مجموح داغستان قاضی لرین شهباله مسلم ایلبوب قدغن ایلدی هرکاه بوندنکره طایفه خصری دربندنـک محاصره سنه کله بونده اولان حاکم لر وقاضی لر خصری طـا یـــفه سنـک مقابـلنـه دوروب دفـــع ایلسونلر و اکرخصری تـاجرلری معامله ایچون دربند شهر نه کلسه لر شهرنـک بـر فرسخنده تـــاجرلری ساخلادوب معامله وخریدوفروخت ایلیوب کیتسونلر واکـــر دربند اهلندن تجارت ایچون طایفه خصری ولایت لـرینه کتملو اولسه اونـنـک مالندن دهیک آلسونلر شاید کـــه تجارتی تـــرک ایـــدوب طور سونلر اپاچی نـگ کـــوزینی بـاغلیوب شهره کتور سونلر و کنه کوزلری باغلوشهر دن طشره چقاروب روان ایلسونلر تاکه خصری طایفه سی شهرنـک احوالندن مطـلع اولسونـــلر * الـــقصه جناب مسلمه تـمامی داغستان اهلنه خراج قـویـــوب مقرر ایـــلدی کـــه یـلده خراجات مستمری لرین کتوروب دربند حاکمنه تاپشور سونلر *

شرایطن اونلاره تعلیم ایلمك ایچون شهبال سرد ار نك یانده قویوب اوزی قراقیطاق اوستنه یورودی قیطاق طایفه سی دعوایه مهتیا اولوب جوخ یرلر ده مقاتله ایدندنصکره اکثری مسلمان اولماسندن خلاص ومطیع اولدیلر باقی سی کفراوزره قالوب (هلاك اولدیلر) امیرحمزه آدلو اوز اقو امندن یاننلك وار ایدی امیرحزه‌نی قراقیطاقه حاکم قویدی که ایمدی قراقیطاق اوسمی سی اونسنك سلسله سندن دور * وطبرسران طایفه سنسنك اکثری یهودوخارچ مذهب ایدی اونلاردخی اول فرمان بردار اولدیلر جوق خلقن قتل واسیر ایدندنصکره باقی سی مسلمان اولندیلر محمد معصوم آدلو بر یخشی متقی اوز لشکرنده وار ایدی اونی طبسران اهلنه حاکم وایکی نفر قاضی اسلام شریعتن اونلاره تعلیم ایلمکه تعیین ایلیوب مدعن ایلدی که هرکاه بوندنصکره بر سانحه هایله واقع اولا مجموع طبسران معصومنك وقاضی لر نك مصلحت ومشاورتنه عمل ایلسونلر ومعصوم وقاضی لروامیر حمزه وتمامی داغستان خلقی کرجستان دن دشت قپچاغه دین شهبال حاکم قموغنك فرمانینه اطاعت ایدوب تابع اولسونلر ایمدی شمخال حاکم ترخواوشهبالنك سلسله سندن در * بو سوحدلره انجام ویرند نصکره تو و او ار خاقی نسنك اوستنه یوریوب اونلاری دخی قلنج ضربیله مسلمان ایلیوب قاضی لرومسجدلر اونلو ایچون تعیین ایدوب اونلاری قاضی لره تاپشور دی ایمدی تو

اهلنسنك

محکم واستو ار ایدوب تمامی داغستان ولایتلرینک اخراجاتنی جمع ایدوب انبا ر لره توکوب)توکدی تاکه) حاجت وقتنده دربند اهلنه و پاسبانلره تقسیم ایذه لر * القصه دربند اهلنک اکثرین مسلمان ایلیوب مسلمانلری یدی محله یه قر اروبر دی هرطایفه ایچون بر مسجد تعمیر ایلدی و مسجد لرنک ادین هرطایفه ننک آدی ایله موسوم ایلدی اوّل مسجد خضری ایکنجی مسجد فلسطین اوچنچی مسجد دمشق در دنجی مسجد خمس (حمص) بشنجی مسجد قیصر التمجی مسجد جزایر (جزیره) یدنجی مسجد موصل مونلردن بیوک بر مسجد جامع جمعه نمازی قلمغه تعمیر ایلیوب وشهر ایچون التی دروازه قرار ویردی دموردن ودروازه لره اد قویدی باب الهاجر ایمدی جارچی قاپودیللر باب الجهاد قرخلرقاپو دیللر باب الخمیس (الحمص) ینکی قاپو دیللر باب الصغیر (القیصر) ترکمان قاپودیللر باب المکتوب (المکتوم) بیات قاپو دیللر باب العلقمه ناریین قلعه قاپوسی دیللر * جناب مسلمه دربند شهری ننک ایشلرینه انجام ویرندنصکره لوای عزیمتن قموق طرفنه اوجالدوب یورودی قموق خلقی آنون مقابلنه کلوب جنک ومقاتله ایدند نصکره امان طلب ایلیوب مسلمان اولدیلر بر مسجد جامع اونلار ایچون قموق شهرنده تعمیر ایلیوب شهبال عبد الله عباس اوغلنی اونلاره حاکم وسرد ار ایلدی وبرنفر قاضی اسلام

بـر ابرنده جادر لرقوروب اقامت ایلدیلر انجی قلعه سی جوخ محکم واستو ار قلعه ایدی برطرفی داغ (وبرطرفی دریا) هیچ جهتدن بـرشیه حاجتلری یـوخیدی اونلرنـک حاکمی دروازه لری بـاغلیوب جنـکه دورد یلر هیچ وجه ایله شهر آلمق ممکن اولمدی آخرالامز اون مین مبارز عرابه لر یوروتوب دروازه لری سندروب قلعه یه داخل اولدیلر قلعه خلقی اطاعت فرمانـنی بـیونلر ینه آلوب مسلمان اولدیلر قلعه نـنک حاکمی نارین قلعه ده کیز لنوب کیجه اوزره اعیانلریله کیوان قلعه سنه قاچوب کتدی (ابوعبـیده) جراح او حـاکمنـک مال غنیمتن آلوب دربـندشهر ینه قوشون قویوب شام طرفـنه مراجعت ایلدی *

ذکر امدن مسلمه بدربند و د اغستان

تاریخ نبوی صلی الله علیه وسلم ۱۱۵ اولانده جناب مسلمه بن عبدالملک ایکرمی مین مبارز ایله لوای عزیمتن دربند وداغستان طرفـنه اوجالدوب منزل بمنزل قطع مـراحل ایدوب وارد دربند اولوب شهرنـک خراب اولان برج وحصارین تعمیر ایدوب نارین قلعه ده برعظیم عمارت پس (پـیس) سقـفلو و ار ایدی اونـی یقوب عمارتـنـک یـرنده جبه خانه وصورصات انبارلری ونـفط انبار لری تعمیر ایلیوب نـارین قلعه نـی

محکم

صبحنک طلوعنده اون ایکی مین مال وقوین وایکی مین تومان قزل وکومش ویدی یوز اسیر قرا قیطاقدن کتور دیلر وقرخ مین آت وقویسن ومال کلی نقد واسباب و ایکی مین اسیر طبسران کندلرندن کتور دیلر تمامی غنیمت لری مبارز لره تقسیم ایلدی شهز اده پاشه بوخبری ایشدند عسکره اوز لشکریله قیه کنددن کچوب درواق چایی نکنک قراغنک طورمشیدی (ابوعبیده) جراح اوز صفلرین راست ایدوب دعوا علمین راست وطبل جنک لردوکلوب هرایکی طرفدن دسته لر بر برینه حمله ایلدیلر قلنیج ونیزه جان ستان ایله جوخ مبارز لر ایکی طرفدن مجروح ومقتول اولوب سرعسکر طائفه خضری تاب مقاومت کتورمیوب تمامی اسباب واساسه سین قویوب انجی قلعه سنه فرار ایلدی اول کون یدی مین آدم خضری طایفه سندن وایکی مین مبارز اسلام دن میدان ده قتله یتشدی القصه انجی قلعه سنک قراول لر قویوب بلنج قلعه سنه کیدوب بلنج وسرخاب واولوماجار وکچی ماجار وتاتار لرنک حاکم لرینه قدغن ایلدی که مجموع قلعه لرنک حاکم لری اهرانکنک حاکمی کلباخنک فرمانه تابع اولوب اسلام لشکرین بواطرافه کلمکه قویمیه لر پاشه اوزپای تختنه که عدل چایی نکنک قراغنده دور کیدوب دور دی (ابوعبیده جراح اوز لشکریله قیه کنده کتدی (اندن) ترخو قلعه سنه کتدی ترخو خلقی امانه کلوب مسلمان اولدیلر وترخوجریسن الوب انجی شهرنکنک

(امر بیوروب) (ابوعبیده) جراح منزل بمنزل قطع مراحل ایبدوب شیروا نه یتشدی خاقان چین اوغلی اسلام لشکر ینه‌نک کلمکین ایشدوب اوز لشکریله قیه کنده کتدی (ابوعبیده) جراح شیروانه‌دن کچوب مشکور ده اولان قلعه لره کلدی وتمامی قلعه لر نک قشون لرین الوب روباس قراغنده طبسران و قراقیطاق امرالرایله که اسلام مذهبنه داخل اولمش ایدیلر ملاقات ایدوب بیوردی که من عربستان ولایتندن کلوب خصرطایفه سیله جنک اتمکه (ارادم وار) کرک در سزدخی منکا کومك ایده سز سیاتی (سیاس) آدلو لزکیلرنک بیوکی (بیوك) رئیسی ایدی کیزلو شهز اده پاشه ننك یانه خبرکوندردی که (ابوعبیده) جراج التی مین لشکری وبواطر افك قشونلری ایله سزنگ اوستوزه کلور (ابوعبیده) جراع بوخبری ایشتد کد نصکره اوز لشکر ینه بیور دی که اوچ کونلك خوراکنی حاضر ایلدیلر اول کجه مشقلر (مشعل لر) ایشقی ایله روباسدن کچوب دربندنك (مسلمانی طرفنده اولان) دروازه سندن کیروب قرخلر قاپودن چخوب آوایین باغنده دوشوب ایکی مین آتلو مبارز قراقیطاقه وایکی (مین) آتلو پرسی ودیوك وزبل ودرواق وحمیدی (و) کروخی قتل وغارت اتمکه مقرر ایلیوب بیوردی که کون طلوع الشمس دن ایرالو منم یانمده اولاسز اول دورت مین آتلو اول کیجه قراقیطاق و طبرسران کند لرینه شبخون صالوب

صبحلنك

مشکور وشیروان سرحدلرندن کچوب عراق واذر بیجانه قتل وغارت ایدوب کتدیلر (کیدر لر) ایدی * تاریخ هجرت یتمش ایلده اولانده جناب مسلمه (به) خبر یتشدی که طایفه خضری نارین قلعه در بنده داخل اولوب اسلام سر حدلرینه قتل وغارت ایدللرکنه قرخ مین مبارز ایله دربند شهرینه کلوب قلعه نی آلوب تازه دن برج وحصارین تعمیر ایلیوب وعمارت لروانبار لر تعمیر ایدوب بش مین مبارز قلعه ده قویوب اوزی شام طرفنه کتدی * هجرتنک یتمش اوچنده اعیان دولین (دولت) ولیدبن عبد الملکی خلافتدن عزل ایدوب قرند اشی (یزیدبن) عبد الملک مروانی مسند خلافتده پاید ار ایلدیلر خلیفه شامه خبر پتشدی که دربند شهربنده قویولان مبارز لر محاصره ذه قالوب طایفه خضری نارین قلعه بویینمندن کچوب اذر پیجان وهم داغستاندن کچوب روم سرحدلرینه قتل وغارت ایدللر *

ذکر امدن (ابوعبیده) جرّاح بدربند

تاریخ هجرت یوز اوچ (ایلنه) اولانده (یزید بن) الملک مروان عبد الله باهلینی روم سرحد لرنک حمایتنه و (ابوعبیدهٔ) جرّاحی آلتی مین مبارز ایله در بند شهرنده اولان قشونون کومکنه پتوروب

جاسوس مذکور درواق طرفندن اولان قپودن که یر التنده وار ایدی کچه نقیب (نقب) اوروب اول قاپودن نارین قلعه یه داخل اولوب صبح کاه طا یفه خضری خبرد ار اولوب قلعه نشک ایچنده جنک ومحاربه ایلدی جناب مسلمه دخی طشره ده سنکر لری بروجه یتوروب نارین قلعه ایچنه داخل اولدی وتمامی خضر طایفه سنی قتل واسیر ایلدیلر وحوق اسباب وغنیمت ضبط ایلیوب تمامی مال غنیمتی مبارزلره وجاسوس لره باغشلادی جناب مسلمه اعیان دولت ایله مشورت ایلدی که هرقدر قوشون بو قلعه ده قویوب بز مر اجعت اتسک طایفه خضری کنه کلوب دربندی تصرف ایلر و اول قرین مبارز لری قتله یتوروب هیچ کس اونلاره کومک ایده بلمز صلاح اولدر کیم نا رین قلعه نشک برج وحصارین خراب ایدوب معاودت ایده روک (ایدک) عبد العزیز باهلی دیدی بوفکر صلاح دکل در زیرا که طایفه خضری کنه کلوب قلعه نی تعمیر ومحکم ایدوب طورر داخی قلعه نی آلق مقدور (بولز) اولز وهر ایل عراق واذربیجان ولایتلرین قتل و غارت ایدللر بو امرجناب مسلمه یه ناخوش کلوب بیور دی کەقلعه نشک برج وبارولرین خراب قیلوب وعبد العزیزی کنجه (و) شیروان ایالتنه سرافراز ایدوب اوزی شام طرفنه مراجعت قیلوب کندی طایفه خضری کنه کلوب نارین قلعه نی تعمیر و استوار ایدوب ساخلا دی وهر ایل

مشکور

اوز قرداشی مسلمه آدلویه بیور دی کم قرخ مین مبارز رزم‌کیش شام کروهندن مکمل ومسلح جمع ایدوب جوخ خزینه وتد ارکات ایله دربند شهریـــنه کیدوب تمامی سرحدلـری وقلعه جه لری ضبطایدوب دربند شهرنده توقف ایـــدوب منه معلوم ایلیه سن جناب مسلمه دخی قرخ مین مبارز شام اهلندن زبـــده لیوب لـوای عزیمتین طبل جنگ ایله اوجالدوب دربند طرفـنه کلدی یولده اولان قلعه لری فتح ایدوب تازه حاکم لر قـــویوب شروان ومشکور شهرلرینه یتشدی واونـــلاره حاکم لر نصب ایدوب روباس کنارینه یتشوب دور دی امّا دربند شهرنده اوچ مین نـفر اول خضری طایفه سندن نارین قلعه‌نی ساخلامقه وار ایدی اسلام لشکری روباس دن کچوب دربندی محاصره ایلیوب داعوا ایلدیلر اوچ آی قلعه بندلق ایدوب هیچ طرفدن قلعه ده کسی قشونـه کومک کلمدی و (باوجود) شهری آلمقدن عاجز اولوب استر دی کـه مراجعت ایـــلسون ناکاه کجه شهردن بـــرنـفر آدم جخوب جناب مسلمه یانـنه کلوب دیدی که هرکاه خضری طـایفه سنک غینمت مالندن منه ویرسون (ویرسنک) من قلعه‌نی آلمغه کومک ایدرم جناب مسلمه عهد ایلدی که نه قدر مال طلب ایدر سن انعام ایدرم (قیلورم) القصه جنـاب مسلمه التی مین مبارز نـقیب (نـقب) زن عبد العزیـــز وکاظم بـــاه‌ـــلی نـنک سرکرده لکی ایـــله جاسوسه قوشوب قلعه یـــه کرمکه امرایلدی

دفعه دشمندن یوز دوندروب قاچسه تخم وجودین یریوزندن پوچ ایدرم کرکدرمجموع لشکرفوج فوج اسلام لشکرینه حمله ایدوب اونلری مغلوب ایلاسز وبوطرفدن سلیمان (و) ربیعهٔ باهلی قرخ نفرمبارزجان باز ایله دوطلب اولوب قارشوده وقالان دستهلرمقبنجه الله اکبر دیوب خاقانمنک دسته لرینه قارشوب برشوبله جنک ایلدیلر کم ایکرمی منک نفر انلردن هلاک واوزلری دخی شهید اولدیلر اول قرخ نفردخی دربند شهرنده در اونلاره قرخلر دیللرخاقان چین باقی لشکری ایله حمری قله سنه که قیه کند اوله کتدی اول قلعه ده قاراول قویوب انجی قلعه سنه کتدی انجی قلعه سندن کلباخه روانه اولدی انجی قلعه جوخ عظیم شهردر ترخونک اوچ فرسخنده وباقی لشکر اسلام مجروح وزخمدار در بندشهرینه داخل اولوب بر آز وقتد نصکره شام طرفنه روان اولدیلر طایفه خصردن برقدر قشون کلوب دربند شهرینه متصرف اولدیلر *

ذکرفرستادن ولیدبن عبد الملک قشون بطرف دربند

تاریخ کتابلرنده مسطور در که هجرتنک التعش در دنجی سنه سنده ولید عبدالملک اوغلنه خبر یتشدی که طایفه خصری کلوب دربند شهرینه غالب اولوب اسلام ولایتلرینی قتل وغارت ایدللر وزقر

اسلام دخی صغلربن راست ایلیوب الله اکبر دیوب یالین قلنج ایله
انلرنک صغلرینه حمله ایدوب اول کون اخشام اولونجه جنک ایلدیلر
ایکرمی منک ادم خصری طایغه سندن قتله یتوروب اخشام هرکروه
اوز اوردوسنه قایتدیلر صبح کاه آفتاب طلوع ایدندنصکره ایکی
لشکر بر برینک مقابلنه یوریوب قلنج ونیزه وکمان ایله عصرنمازی
اولنجه جنک ایتدیلر اول کون مین ادم اونلار دن وایکی یوز ادم اسلام
دن هلاک اولدیلر هرایکی لشکر اوز اور دولرینه قایتدیلر اوچنجی
کون لشکر الله اکبر دیوب شیرمست کمی انلرنک دسته لرینه حمله
ایدوب جوخ پهلو انلر ایکی طرفدن قتله یتشوب کنه اور دولریله
قایتدیلر دوردنجی کون لشکر اسلام اوز صغلریندن راست ایدوب
اونلارنک دسته لرینه هجوم ایلدیلر شیله که لشکر خاقان چین
اسلامنک ضربه سن کور دیلر تاب مقاومت کترمیوب قاچمقه یوز
قویدیلر لشکر اسلام اولارنک آردنجه یورش آپاروب جمع کثیر قتله
یتور دیلر اسلام لشکرندن دخی جوخ آدملر مجروح ومقتول اولوندی
خاقان چین اوز لشکرینه طعنه نعره سن اوروب اسلام لشکرنک
مقابلنه قایدوب عظیم جنک لر ایلدیلر جمع کثیر اسلام لشکرندن
مجروح وهلاک اولندی اخشام کنه هرایکی کروه اوز اور دولرینه قایدوب
بشنجی کون خاقان چین اوز لشکرینه قدغن ایلدی که هرکس بو

ودلاور صف شکن ایله دربند شهرینه مامور ایلدی مذکور اولان سرکرده لرعزیمت علمیتن اوجالدوب دربند طرفنه کلدیلر آذربیجان سرحدلرنه یتشدوکده تمامی سرحدلر اهلینی قلنج ضربیله مسلمان ایلیوب دربند شهرینه یتشدیلر دربندنک نارین قلعه سنده اولان خضری طایغه سی اسلام عسکرینک عزیمتن ایشدوب قلعه دن چخوب حمری قلعه سنه یعنی قیه کنده قاچدیلر اول طرفدن خاقان چین یوز مین قوشون ایله دربند شهربنگ ایچنده اولان اسلام قوشونینک بر ابر ینه کلوب درواق چایی قراغنده نزول ایلدی خاقان چین شیله که عرب طایغه سنک قلنج ضربین ایشتدی اوزونک کلمکدن پشیمان اولوب مراجعت قیلوب قایتماق استدی اعیان دولتی قایتمقه (قایتمغی) صلاح بلمیوب طور دیلر اسلام عسکری دخی دربند شهرندن چخوب درواق چایی ننک قراغنده اونلارنک مقابلنده دور دیار خاقان چین همیشه سولردی که ای منم امنالرم دیللر بوعرب طایغه سنه قلنج ونیزه کار اتمز عرب ولایتندن بیزوم دعوامزه کلوب لر برونلار ایله جنک ایلمک صلاح دکلدر کور دیلر برعرب عریان غسل ایدر برنفرنیزه ایله کلوب اول عربی زخمدار قیلوب باشن کسوب خاقاننک حضورینه کتوروب دیدی بو اول عربنک باشیدر کههیچ سلاح انکا کار کراولمز خاقان بونی ملاحظه ایدند نصکره خبر ایلیوب صف لرین راست ایلدی ولشکر

اسلام

تختی اولور القصه ایران پادشاه لری دربندی طایفه خزری دن ساخلا دیـــلر تـاکه حضرت پـیغمبر صلی الله علیه واله رسالته مبعوث اولندی طایفه خزری دربنده غالب وطایفه روم وایران اسلام طایفه سنه هرطرفدن هجوم ایـــلدیلر پـــیغمبر دورت مین قُـــشون اوزینـنـک معتبر اولان سرکرده لری ایله روم وخصری طایفه سنـک مقابلنه کـــوندر دی اسلام عسکری یـالین قلنجلر وجان ستان اولان نیزه لـــر ایله اونلاره (آنلره) حمله ایـدوب قـتل وغارت بی شمار ظهوره کـتوروب مراجعت ایلدیلر ولیکن حضرت پـــیغمبر صلی الله علیه وسلّم بـیور وبـدور کـــه دربـند شهری مجموع شهرلـرنـک قـاپـــوسی در هرکاه دربند شهرینی خصری طایـــفه سی ضبط ایلیه بی شک مجموع فـارس وآذربـیجان ولایـتی وسرحد لری اونلارنـک پای تختی اولور *

ذکرجنـک (ابراهیم) سلمان باهلی

راوی بـیله روایت ایدر که هجرتـنـک قرخ برمجی ایلنک (یلنک) بنی امیّه خلیفه سنـک عصرنک خبریتشدی که طایفهٔ خصری دربند شهرینه غـالب اولوب آذربـیجان سرحدلرینه قـتل وغارت ایدللر (ایـدر لر دی خلیفهٔ زمان ابـــراهیم وسلمان بـاهلینی دورت مین بهادرتیغ زن

ایمدی اهرانه اوارستان پـــای تختی دیللر لوقان ادلو طایفه در اهران
شهرنده ایمدی طولزکی سی دیللر آنلری خراساندن کـــتوروب ساکن
ایـــلدی و اولارنـک جـــوار نـــده یعنی قیطاق ملکنده وقیطاغنـک
یوخاروسنده زره کران طایفه سنی که ایمدی کوبچی دیللر ساکن ایلیوب
اونلره حاکـــم تعیین ایـــلدی ودربنـد شهرنـنک فوقـندن طبسـران
ملکنده قموق داغنه دک چوخ خلایـــق کاشاندن وکیلاندن کـتوروب
ساکن ایلدی و قالان سرحدلره خلق تابـولماق ایچون مشکوره وکوره
ومسکنجه یه اوزقبیله سندن کتوروب ساکن ایلدی و اونلاره حاکم اوز
سلسله سندن تعیین قیلوب حاکـم لره قدغن ایلدی کـــه سرحدلری
محفظت ایلسونلر * مادامکه نـوشیروان مسندحکومتـنده پـــادشاهلق ده
قایـم واریدی خاقـــان وطایفه خزری در بندشهرینه غلبه ایده بلمزدی
کافری طرفـنده اولان قلعه لر وسرحدلر ده خزری طایفه سی ایله جنـک
ومقاتله اولوردی تـاکه انوشیروان دنیادن وفـــات ایلدی طایغه خزری
طایغهٔ خزری سرحدلره ودربندشهربنه غالب اولوب عراق واذربـیجان
ولایت لرینی قـتل وغارت ایدوب مراجعت ایدللر ایدی * پس کچن
پـــادشاه لردربـــند شهرینی محافظت ایدوب ساخلار ایدیلر که طایغهٔ
خزری دربند شهرینه غالب اولمسون زیرا هرکاه طایغهٔ خزری دربندی
تصرف ایلیه لـــر تمامی فـارس واذربـیجان ولایتلری اولارنـک پای

تختی

قلعه‌سی وشاه اباد و کیران ودول آدلو قلعه لری تعمیر ایلدی وحوح خلایق عراق وفارس ولایتلرندن کتوروب ساکن ایلدی ایمدی اول مشکورده اولان قلعه لرخراب اولوب بیشه اولوبدر ودربند شهرنتک اوچ فرسخنده برسد احداث ایلدی که دوقسان ایکی فرسخ مسافتی وار در * شاه‌ز اده اتاسندن صکره تخت سلطنت ده قرار دوتوب فرمان ایلدی تمامی شهرلری ودربند حو الیسنده اولان قلعه جه لر وسرحدلری قشون ایله دولدوروب کندی تختی مداین شهرنده فراغت اولوب سرحدلری ساخلاماغه ثابت قدم اولدی وخاقان شاهتک قشونی اهران قلعه سنده وکلباخده اولور دی * کلباخه ایمدی اندری دیرلر وسرخاب قلعه‌سی خراب اولوپدر ایمدی قزلار بنا اولوب سمند شهری ترخو قلعه سی در وانجی خراب اولوپدر دریاکنارنده ترخونتک اوچ فرسخنده در حوح عظیم شهر در وحمری قلعه سنه ایمدی قیه کند دیللر* بومذ کور اولان شهر لر وقلعه لر تمامی انوشیروان عادلتک معموره لریدر ومنظور نظری بوقلعه لری تعمیر ایلمکده بو او لوبدر که‌خاقان شاه وطایفهٔ خزری دربتدهرینه غالب اولسون امّا خاقان شاه اهران شاه اهران وکلباخ شهرینی نوشیروانتک سردار لتک اختیار ندن چخاروب ضبطایلدی * اهران جای برعظیم جای در کلباخدن کیدر ایمدی اونه قوی صو دیرلر خاقانتک حاکمی اهران شهرنده اولوردی

ایران سرحدلرینه متصرف اولمسون القصه قباد شاه اوزینک اوغلی انوشیروان ایله دربند شهرینه کلوب تماشاقیلوب شهزاده انوشیروانی شهرده قویوب اوزی مداینه مراجعت ایلدی * خاقانون قیزی بروقت‌ده آتاسینک پای تختنه یتشدی که خاقان انواع جشن وسرور ایله مجلس آراسته ایدوب باده نابدن مست وسرخوش ایدی امّا بید ار اولدوقده قیزینک احوالندن مطّلع اولند نصکره غضبناک اولوب دوستلق لری عداوته دوندی وهمیشه بر بریله جنک ومخالفت ایلدیلر شهزاده انوشیروان مادامیکه اتاسی تختنده وار ایدی جوع قشون ایله دربند شهرنده اولوب شهری محافظت ایدر دی * .

مورّخلر بیله یازوبلر که انوشیروان قبادشاهنک فرمانیله اوچ یوز التمش شهروقلعه جه دربندنک حوالی سنده تعمیر قیلوب تمام قلعه جه لق‌لری فارس وآذربیجان اهلندن کتوروب دولدوروب قویدی قلعه جه ارنک جمله سندن در شهر سمند وشهر انجی وقلعه بلنجر بلخر وشهر کیوان واحران و کلباغ وقلعه سرخاب و کچی ماجار و او لوماجار وغیری قلعه جه لر داغستانده تعمیر ایلدی روم سرحدلرینه دین ودر بندنک قبله طرفنده شهرلرو قلعه جه لر تعمیروترتیب ایلدی شابران طپراکنده جای کنارنده برعظیم شهر بنا ایلدی ومشکورده کوکب

راوی اخبار بیله دیرکه نامهٔ خاقان قبادنگ حضورینه وارد اولندنصکره اوزننگ اعیان لرینه فرمان ایلدی که چوخ خزینه آلوب مهندس پیشه لو اولان معمارلر وصاحب وقوف اولان فعله لر اطراف وجوانبده اولان رعایالردن جمع ایدوب اون مین قشون ایله کیدوب اسکندرنگ سدّی نگ بوطرفندن سدّه متّصل برعظیم شهر تعمیر ایدوب منه معلوم ایده سز اعیان دولت تدارکات فراوان ایله اسکندرنگ سدّنه یتشوب کوردیلر که سدّنگ بر باشی دریانگ ایچندن داشیله برفرسخ چکدوب مغرب طرفنه قرا دنکزه دکین کیدر القصه اعیان دولت شهر تعمیر ایلمکه شروع ایدوب یدّی آی تمام اولنجه شهری تعمیر ایدوب قاپولرین دمردن ترتیب ایلیوب باب الابواب دربند آدیله آدلیوب قبادشاهه بازوب معلوم ایلدیلر که الله تعالی ننگ عنایتیله وپاد شاهنگ نظر مرحمتلری ایله اسکندرنگ سدّینه متّصل برشهر عظیم تعمیر وباب الأبواب دربند آدیله موسوم قیلمشوق *

راوی بیله روایت ایلرکه قبادشاه فرمانیله چوخ طایفه ایران آهاندن کوچوب دربند شهرنده ساکن اولندنصکره خاقانون قیزینی قباد بکارتین زایل آتمش اتاسی یانه روانه ایلدی بومعنایه کمهرکاه بوقزدن اولادی وجوده کلسه مرورایام لردین دولتین آراسنه نزاع دوشوب طایفه خضری

ایله مرضع اولنمش وار ایدی دایم الاوقات دورت یوزمبن پهلوان دلاور اول تختنک اطرافنده خاقان شاهنک پاسبانلرنده اولوب همیشه متوالی قباد شاه ایله خاقانلرنک آراسنده عداوت و جنک ومقاتله اولوردی آخرالامر قباد شاه مصالحه یه راضی وخاقانلرنک قیزنی عقد ایلمکه راغب اولوب خاقانلرنک حضورینه ایلچی کوندروب خاقانلرنک قیزینی خواستکار اولق ایلدی خاقان دخی رضامند اولق ایله قیزینی قباد شاهه عقد ایلیوب تدارکات فراوان وانواع جواهرات ایله قباد شاهنک پای تختنه کوندردی عداوت لری دوستلق ایله (دوستلغه) مبدّل اولوب طرفین بوامره خوشحال اولدیلر * نچه وقتدن صنکره قباد شاه ایلچیلر ایله خاقان شاهه برنامه بومضمون ایله یازوب کوندردی که حمد وثنا اولسون پروردکار عالمنک حضرتلرینه کهقرابت ودوستلق بزم آرامزده واقع اولدی امیدوارم که بوندنصکره هیچ وجه ایله بیزوم ما بینمزده نقض عهد ومقاتله اولمز امّا توقعم اولدر جنابنکزدن که بین الطرفینده برسدّ وصنور مقرّر ایده سز که بزم ایلهسزنک دولتنک آراسنده احداث اولنسون که بوندنصکره بین الطرفنده فتنه وفساد بولنمسون خاقان نامه سنک مضمونه مطّلع اولندنصکره اعیان دولتن جمع ایدوب جواب یازدیلر که اسکندر ذوالقرنین احداث ایدن سدّ ایکی دولتین ارا سنده صنور اولوب شهر تعمیر ایلسونلر *

راوی

بـد سیرت آدملر ایـاه اوتـوروب تـورمغی عادت اتیدی هـرچند اونلرك طبعتلری اوکا بر تاه ثر ایتمه‌سه‌ده امّا جوقدن یا آزدن اونلرنـك طریقلرندن اونده بـر علامت پـیدا اولونـر اویله‌ده اکربر شخص نماز ایچون میخانیه کیدسه اونـك خصوصنده اوز که فـکر ایتمك اولز مکر که شراب ایچمکلـك * 29 بر زادکه بیلورسن‌که آخرده سکاده آشکار اولجق اونی تعجیل ایدوب سوروشمه * 30 الله کوروب اورتور قونشی کورمیوب سویلر *

این نسخه بر داشتنه شده است از کتاب دربند نامه که‌با جهد و جدّ جناب کازم‌بك ترتیب شده است

راویان اخبار وناقلان آثارکـتب سلفدن بیله نـقل ایدرلرکم ایـران طرفـنده قبادشاه (آدلو بـر پـادشاه) عظیم الشان وار ایـدی که تمامی ممالـك تـرکستـان وعجمستان آنـون تحت اطاعتـنده اولـوردی وانوشیروان عادل قبادشـاهنـك اوغلیدر وشمال طرفـنده که عبارت [از] طا یعهٔ خزردن اولا خاقـان‌شاه آدلو پـادشاه عظیم الشّوکت وار ایدی که‌تمامی مملـکت روسیه ومسکو وقزان وقریم وغیر سرحد لر آنون امرینه مطیع وفـرمان بـر دار ایدیلر * روایت ایدلر که خاقان شا هنـك پادشاهلق تختی دریا کنارنده عدل چاینـك قـراغنده انواع جواهرات

بیلمیین یولچی قول و قنادسز قرشدر * 18 عملی اولمین عالم یمشسز و بـرسز آغاجدر و علمسز زاهد قـاپـوسی اولمین اودر * 19 ایـکی زاد عقله ضدّ و خلافدر دوانسی کمان ایله ایچمک وکـورمین یـولی کاروانسز کیتمک * 20 آیین دین پرهزکار اولان آدملردن مستقیم اولوب کمال تـاپور و مملکت عاقللو و عـارف اولان آدملردن رونـق بولوب کسب حسن و جمال ایدر (بولار) * 21 بـر سوزی ایکی دشمنگ آرا سنده او یـول ایله دیـی کـه اکر اونلر دوست اولسهلر سن خجالت چکمیهسن * 22 اکر بـر ایشده عزم ایدوب متردد اولورسن اولطرفی سچوب مقبول کورکه آندن برکیمسیه آزار صادر اولمهسون * 23 بر ایشکه پـول ایله عمله کله آندهجان تلـف ایـدوب خطره صالمق عقللولق دکل * 24 حدّدن زیاده خشم و آجقلق و حشت صادر ایـدر و بـی هنکام و وقـتسز لطف هیـبتـه رخنه زن اولوب آدمی خور لنـدرر * 25 اول حدّده تـسندخو و سرد نـفس اولمه که سنـدن نفرت ایـدوب قـاچسونلر و اول حدّده حلم ویـومشاق اولهکه سنی ضعیف صایـوب پایمال ایتسونلر * 26 ایکی طاقم طایفه دین و مملکتـنگ دشمنلرلر حلـیمسز پـادشاه و علمسز زاهد * 27 دشمنلرنـگ آراسنده نـزاع پیدا اولوب تـفریقه دوشنده سن خاطرجمع اول امّا اکر یکدل اولارلر اونـلرنـگ پـریشان ایلمغینـگ فکرنیـی ایت * 28 کیمکه پـیس و

بد

6 اکر هامی کیمجه قدرکیمجه‌سی اولسه ایـــدی قدرکیمجه سینگ قدری او لمزدی * 7 هر بـــر زاد که‌صورتده کوزلدر سیرتده‌ده کوزل و زیبا اولمز چونکه اصل مطلب معنیده در نه‌که ظاهرده * 8 هرکسکه اوزوندن قوتلو و بـــیوک ایله چکشوب غاوغا ایدر ندامت و پیشمانلق چکر * 9 پنجه ایله اصلانه صاتشمق و یومرق ایله قلیجه اورمک عقللولرنگ ایشی دکل * 10 بر ضعیف که بر تندرست و قوتلو ایله جنگ هواسنده اولسه اوز ینی هلاک ایتمکه جالشور * 11 اکر قارنشنگ آجلغی اولمه سیدی هیچ بر قوش توره دوشمزدی بلکه اوچی اوزیده تور قویمزدی * 12 عاقللو کیمسه اکـــر جاهل ایله یـولداش اولـــوب همصحبتلق ایـــدر عزت و حرمت کورمکلغنگ امیدینی آندن لابد کرک کسون و اکـــر برجاهل سوز ایله عاقللو اولان کیمسیه غـــالب کلدی ایسه عجب دکل اوندن اوتری که او بیر ساده طاشدر که کوهری یارار * 13 قوتسز رای مکر و فسوندر که هیچ فایده‌سی اولمز و رایسز قوت جاهلق و جنونلقدر * 14 بـــیچاره و ضعیف اولان فقیری حتین و قحطلو وقتده سورشمه که نیجه‌سن مکر اول شرطه ایله که مرهم اونگ یاره سینه قـــویبیوب لازمه‌سی قباغنه قـــویمیه‌سن * 15 ایکی زاد عقل کسمیسن علامتاردندر بـــر یسی رزقدن زیاده یمک و بـــر یسیده معلوم اولان وقتدن ایره‌لو اولمک * 16 ارادت و هواسی اولمیین شاکرد پولسز عاشقدر * 17 یولی

سوز دییوب خوشنود ایتدم پس ایمدی نیه سکابوغدا ویره‌ایم شاعر اونانرک کیرو کتدی *

بر یسینگ بربخیل وطمع‌کار دوستی وار ایدی برکون بخیل اولان دوستینه دیدی حاله من سفره کیدرم یوزکگ مکا ویرکه بارمغمه قویبوب اونی کورنده سنی یادمه صالم بخیل دیدی نه وقتکه اسیترسن مکایاده کتورمک بوش اولان بارمغینه باخوب منی یاده کتوروب دیکه فلان زمانده فلان دوستمدن یادکار ایچون یوزوکنی اسیتدم امّا او ویرمدی *

1 دشمن ایله که هیچ برمکر و حیله ایله برکزند ویروب زیان ایتمکه اوز ینی قادر کورمیبوب عاجز اولدی دوستلق قیافتنه کیروب خیرخواه‌لق و دستلق عدا سیله اویله بر اپش ایدرکه هیچ دوشمن ایتمکه قادر اولمز (باجارمز) * 2 هر آدم اوزنی عاقللر و کامل و اولادی صاحب جمال تصّور ایدر * 3 سس جقاردمیوب خاموش اولمقلق نادان سفینه‌نگ زینتی‌در امّا اکر او بونی بیلسه ایدی نادان صایلوب سفیه آدلنمزدی * 4 هرکیم‌که عالملر ایله لاف اوروف بحث ایدر او نیتّ ایله‌که یعنی بیلسونلرکه اوده عالم‌در همان اوز نا دانلغی معلوم ایدر * 5 آدملرنگ کیزلین اولان عیبلری آشکاره جقاردوب سویلمه اتفاق دوشرکه آنلری رسوا ایدوب اوزنیده اعتباردن دوشرس *

6 اکر

برکون ظالم اولان پادشا ددن بریسی تنها شهردن دیشقارو جقوب کزرکن بر آعاجنگ التنده اکلشمش بر آدمی کوروب سوروشدی بوملکتنگ پادشاهی نجه آدمدر ظالم یاکه عدالتلودر اوکس دیدی نعت الله اولسون جوق ظالم و ظلمکاردر پادشاه دیدی منی تانورسن می آدم دیدی یوق پادشاه دیدی بو ملکتنگ سلطانی منم اوکس قورقوب سوروشدی سنده منی بیلورسن می پادشاه دیدی یوق اوکشی دیدی فلان سوداکارنگ اوغلی‌ام هر آیده اوچ کون دیواندہ اولورم و بوکون او اوچ کونلرنگ بریسیدر پادشاه کولوب اوکا بر سوز دیمدی *

شاعر و دولتلو

بر شاعر بر دولتلونگ یانینه کیدوب اوکا جوق طریف آیتدی دولتلو خوشنود اولوب دیدی یانیمده بر زاد یوقدر که سکا ویرەم امّا جوق بغدم وار اکر صباح کلرسن ویررم شاعر اوز اوینه قایدوب صباحدن‌تز دولتلونگ یانینه واردی دولتلو سوروشدی نیه کلدگ شاعر دیدی دونن برغده ویرمغنگ وعده‌سن ایتمشدگز بو سببدن کلدم دولتلو دیدی عجب احمق‌سن سن‌مکا سوز دیمیوب خوشنود ایتدگ منده سکا

شاعر و ندیم

بسر دفعه شاعرلردن بر یسی تقصیرلو اولدی پادشاه جلّاده بیوردیکه اونی اوز حضورنده اولدرسون لرزه شاعرنگ جانینه دوشدی ندیملرندن بر یسی بونی کورنجه دیدی بو نه نامردلقدر مکر بو ایله قورقق آدم اولورمی شاعر دیدی اکر سنده مردانالق مندن زیاده وار کرم بیوروب منم یریمه اوتور پادشاهنگ بو لطیفدن خوشی کلوب اونگ تقصیرنی معاف بیوردی *

بر دفعه سکندر پادشاه اطرافنده طورن آدملره دیدی عمرمده هیچ برکیمسه‌نی محروم ایتممیشم هرنه مندن ایستییوبلر ویرمیشم بوحالده حاضرلردن بریسی عرض ایدوب دیدی ای پادشاه اوچ درهم پوله حاجتم وار لطف ایدوب ویره‌سگز سکندر دیدی پادشاهلردن بوکونه حقیر و جزوی شیی ایستمك ادبسزلقدر اوکس دیدی اکر پادشاه اوچ درهم ویرمکدن شرمسار اولوب اوتانر پس کرم بیوروب مکا بر مملکت ویرگز سکندر دیدی اولکی سؤالی که ایتدگ منم‌شان شانمه لایق دکل ایدی ایکمجی سؤالی که ایتدگ سنگ حدّ و مرتبه‌دن زیاده‌در پس هرایکی سؤالنگده بی جاه و نا منا سیبدر او آدم اوتانوب شرمنده‌لق چکدی *

برکون

یرحاضر ایدوب حاکیمی اوتوردی وچوق لذیذ اولان طعاملر اونگ ایچون گتوردی حاکیم ایله که طعامه شروع ایتدی لقمه لقمه کوتوروب طعامی اتکنگ اوستنه قویردی او صاجی بونی کوروب سوروشدیکه نیه طعام بیوروب تناول ایتمرسگز حاکیم دیدی دونن کهنه لباسی ایله بورایه کلوب طعام بولمدی و ایتدی کمان ایدرمکه بو لذیذ اولان طعام کیمسه فاخر اولان لباس ایچوندر پس انصاف ایدوب طعامی لباسمه ویررم صاحب خانه بونی ایشدوب شرمنده اولدی *

بر اوغرو بریسینگ پالتاری اوغریبوب صاتمق ایچون بازاره آپاردی اتفاق اول پالتاری اوغدن دخی اوغردیلر اوغری الی بوش یولداشلرینگ یانینه کلدی اوندن صوروشد یلرکه پالتاری نیچه صاتدگ اوغرو دیدی همان اول قیمت ایلهکه آلمشدم *

برموذن برچولده اوجه سس ایله چقروب اذن ویرووردی و هر یانه یوکوروب قولاق آصردی اوندن بوعجب حالی خبر آلدیلر او دیدیکه خلق مکا دیرکه سنگ سسنگ اوزاقدن یخشی کلور بوگا کوره بو چولده اذن ویروب هر طرفه یوکو رورمکه تحقیق ایدوب کورهایم آیا خلق دین دوغرو در می *

ایتمک نیت ایله حضوریه طلب ایتدی خواجه نصیر لوطی لباسنده کولاهی باشنده دنبکی قولونه صالوب همان بوکیسوت ایله حاکیمنگ محلّه‌سنه دخول اولدی ولایتنگ حاکیمی خواجه نصیری‌که بوندن اقدم همیشه اونگ ایله برسفرده اوتوروب طوروردی بوصورته کوردکده پژمورده خاطر اولوب حال واحوالی سبب و باعثی سؤال ایتدکده خواجه نصیر لوطی بانبولی‌کبی‌دنبکی چالوب جوابی بوشعرایله ویردی *

طالع اکرسلسله جونبان شود * مور تواندکه سلیمان شود *
نکبت اکر دست کریبان زند * خواجه نصیر لوطی بی‌میدان شود *

بر حاکم بر شهره کلوب اشیقدیکه اول شهرده بر سخاوتلو آدم وار که مسافرلره و عنریبلره طعام ویرور حاکیم کهنه لباسی کیوب مذکور اولان سخاوتلو آدمنگ منزیلینه کیتدی سخاوتلو آدم حاکیمه باخوب هیچ بر التفات ایتمدی و اونگ ایچون بر یر نشان ایدوب اوطورمقه تکلیف ایتمدی حاکیم اوتانرق دونوب اوز خانه سینه قایتدی اول برسیی کون حاکیم ذوقیمتلو و پاکیزه لباسی کیوب همان اول شخصنگ منزیلینه واردی اوصاحبی اونی اوزاقدن کوروب استقبالینه واروب تعظیم و تواضع ایله بیورکز خوش کلدکز صفا کتوردکز تپراغلردن بزی کوتوردکز دیوب اکرام و اجلال ایله اوینه آپاردی وبرراحت

بر عظیم طوفان ظهور اولوب کمینی وجمله انده اولان مال ومنالی غرق
ایتدی خواجه نصیر یوزمین زحمت ومشقت ایله اوزنی برتخته اوزرنده
صالوب افـراطه محنت و بلادن صکره مصر شهرینه داخل اولدی واول
شهرنـگ و الیسینه سرگذشتهنی بـیان ایـدوب بـر امداد ایستدی
ولایتنـگ حاکیمی تصدیق حال ایتدوکد نصکره حالنه ترحم ایدوب براز
پول ویروب خواجه نصیری اوز مملکتـنه روانـه ایتدی خواجه نصیر
اوز اونیه ورود اولدقـده و حساب کـتابی النه آلوب مطالعه ایتدکـده
اوزنی مفلوس مقامنده کـوردی بـوحالـده اوکا صاتمق ایچون مـال
تـفویض ایـدهنلر هرطرفدن یـقلوب اوز مالـلرینی یاکه عوضینه بهاسین
طلب ایدوب استدیلر خواجه نصیر تـغیر حال اولوب کونـه بکونه خیاله
دوشدی چوق تفکردن صکره عاقبت سحردن تنر قالقوب بردنبکچی
دکانینـه کیدوب بر قشنـگ دنبک ایاه لوطـی لباسی وکولاسی آلدی
لوطی کولاهی باشنه قویـیوب لباسی کیـیوب دنبکی قولونـه صالوب
اوزینه و لباسینه رنـگ و روغن ویروب لوطی دوران کبی بـازار میدانه
چقوب دنبکی چالوب ولـوله ساز اولدی خلق عالـم اونی بو حالنده
کـوروب خواجه نصیر حیف دیـوانه اولوب دیـیررک افسوس ایدوب
مات قـالدی ولایـتنـگ حاکیمی بـو واقعهدن خبردار اولوب خواجه
نصیری برچوق اعتبارلو وعار ونا موس صاحبی آدم بـیلوب اوکا معاونت

آلدانمش خیس آدم

فرنکستانلنگ بیوکلردن بریسی بیوردیکه باغنک طاقنده یازسونلرکه بوباغ اویله‌کیمسیه ویرلورکه دنیاده‌خوش بخت اولوب دوغرولق ایله اقرار ایدرکه انک هیچ برزاده احتیاجی یوقدر و اوکا بر شی لازم دکل بر خسیس دولتلو اول خطّی اوخیوب مضمونندن خبردار اولوب همان دمده باغ‌صاحبنگ یانینه یوکوروب باشلادی محکم و برک‌ا ندار وغلیظ قسملر ایچمق‌که همان باغنک طاقده یازلن صفتده خوشن بختلو منم هیچ دنیاده بر زاد ده احتیاجم یوقدر الحال جنابکز شرطکزه کوره‌کرک‌که اول‌مذکوو اولان باغی مکا وبره‌سکز بیوک جواب ویروب دیدیکه اکر دوغرودن یازلن اوصاف ونشانلر سنده اولسه ایدی محتاج اولمزدک و بوقدر زحمت چکوب بوره کلوب اند ایچوب نی مندن ایسته‌مزدک *

نقل ایدرلرکه ایران مملکتنده خواجه نصیر آدلو بر دولتلو شخص بازرکان وار ایدی کمیده مال دولدروب باشقه مملکتده روانه ایدرک الیش ویرش ایدردی بر دفعه خواجه نصیر حدّن زیاده اوز مالی واوزکه کیمسه لرنگ مالاری که اوکا صاتمق ایچون تفویض اولنمشدی کمیه قویبوب فروخت ایچون اوزکه دیاره روانه اولدی اتفاقا دریاده

بر

قاری واونک اوغلی

بر قارینگ اوغلی قونشو سندن بریمورته اوغورلیوب کتوروب آناسنه ویردی قاری عورت اکا نصیحت ایتمیوب زیاده اوغورلقه تحریص ایلدی تاکه اوغورلقی اوزینه کامل پشه ایدوب آخرده حرامی و یول کسن اولدی برکون اول اوغلانی اوغورلقده طوتوب حاکمنگ یانه کتوردیلر حاکم بیوردیکه اوغلانک بویینی اورسونلر اوغلان توقع وتضرع ایله عرض ایلدیکه حاکم اوکا اول قدر مهلت ویرسونکه آناسی ایله کوروشسون حاکم قبول ایدوب بیوردیکه اناسین حاضر ایتسونلر قاری حضوره دورندن صنکره اوغلان آغایوب آناسنه دیدی ای منم جانم و مهربان آنام التماس ایدرم مرحمت ایدوب دیلکی منم آغزمه و یره سن طویونجه اموب سندن ایرلنم قاری قبول ایدوب دیلن اوغلانک اغزنه و یردکده اوغلان اونک دیلن دیشله اوزوب یردن صالدی حاکم حقیقت حالی اوغلاندن خبر آلدی اوغلان باشدن کچه نی نقل ایدوب دیدیکه اکربو قاری اولکی یومورته اوغورلقده منی منع ایدوب خوشحال اولسایدی بویله بلا منم باشمه کلمزدی حاکم بو سوزی قبول ایدوب اوغلانه تعین اولان بازخواستی اول قاریه حواله بیوردی *

اوزکه زاد دولدورمز آدمی قناعت دولتلو ایدر وسوز ایشتمک عقلدندر
آما پشکینگ باشنه سلطانگ خوانچه سنگ سوداسی ایله دوشمشدی
که قارینک نصیحتی أوکا اثر ایلمدی بلی‌ها می عالمنک نصیحتی
نادانگ قولاغنده غوبیلیه صوکمیدر خلاصه اول بری‌کون قونشونگ
پشکینگ اتفاقاسیله اوزینی پادشاهنگ پارکاهنگ قاپوسینه یتوردی
بولر اوره یتشندن برکون ایرلو پشکلر پادشاهنگ خوانچه سنگ اوستنه
یغلوب چوق شور و غوغا ایلمشلر ایدی وفریاد وفغان ایله سلطانگ
مهما نلرنی تنکه کتورمشدیلرایدی پادشاه حکم ایلمشدیکه برنچه
آدم اللری یای ایله بو سفره‌ده دورسونلر تا هر پشکه جزاب ایدوب
سفره‌نگ اوستنه‌کله اوخ‌ایله اور سونلر قارنیک پشکی بوحالدن بیخبر
چون طعامنگ ایسنی ایشتدی بی اختیار اوستنه یوکوردی هنوز بر
لقمه یممشدیکه برکارکر اوخ اونگ سینه‌سنه اوردیلر بلی طمعکر ناامید
اولور قارینگ پشکی قانه بولاشمش کروقایدوب دیرایدیکه اکر بو اوخنک
آفتندن قورتولم عهد ایلوم‌که دخی قارینینگ ویرانه اوینک کرمجنه
قناعت ایدوب هرکز اشکه چقمم *

بو کوکلغنگ و جاقلغنگ هاردندر قوتشونگ پشکی دیدیکه من پادشاهنگ صفره‌دن یاغلو جورکلردن و اتلردن برنچه تکه کتوروب یبیرم و کلن کونه‌دک خاطرجمع وفارغ کزرم قارینگ پشکی صورشدیکه جاق‌ات و یاغلو جورک نجه اولورو بن بومددته‌دک قارینگ شوربادن اوزکه وکسکنک اتندن غیری بر زاد کورممشم قونشونگ پشکی کولوب دیدیکه بوسبدندر که سنی اورمجکدن فرق و یرمک اولز و بزم هم جنسلرمز بو شکل و صفتدن که سنده واردر عار ایدرلر پشکلک نشانلردن سنده انجق ایکی قولاق و برقویروق واردر اکر پادشاهنگ بارکاهنی کوره‌سن و اونک طعاملرنگ ایسینی ایشیده‌سن اولورکه جورمش سوکلر یین جان تاپان کمی جوان وتازه اوله لرقارینک پشکی قونشونگ پشیکنه بلواروب دیدیکه ای قرداش منم سنکله قونشولق و هم جنسلک حقم وارنه اولرمروت ایدوب بو دفعه‌که پادشاهنک آشپزخا نه‌سینده کدرسن منیده آپار بلکه سنگ سیندن برنعمته یتشم قونشو پشکینگ اوکا رحمی کلوب وعده ایتدیکه بو نوبت اونسز پادشاهنک خوانچه‌سنه کتمز قارینگ پشکی بووعده‌نک مژده‌سندن کویا برتازه جان تاپدی دامدن آشاغه دوشوب بوحالنگ صورتنی قاریه نقل ایلدی قاری نصیحتله اوکا دیدیکه ای بیچاره رفیق دنیا اهلنگ سوزینه آلدنمه قناعت کوشه‌سنی الگدن براقمه که طمعکارنگ قابنی تپراقدن باشقه

مقرّب اولانلردن بریسی ایلدی وبیوردیکه میمونی زنجیره صالسونلر بو حکایتنگ فایده‌سی اودرکه هرکس کرک عاقلانه ایش ایده وعاقللولر ایله دوستلق وصحبت ایلیه ونادان ایله دوست و آشنا اولمیه‌که عاقلو دشمن عاقلسز دوستدن ضرب مثدر دیرلر یخشیدر *

قاری عورت وآنگ پشکی

نقل ایدرلرکه برحوقَ ضعیف قاری عورت وارایدی و اونگ‌دخی بر اوی وارایدیکه جاهللرنگ کوکلی کبی طار بحنیل لرنگ کوزی کبی قراکوایدی و اونک بر پشکی وارایدیکه نه وقت بر پارچه چورک النه دوشسه ایدی اوکا قناعت ایلردیکه اکربختی مددکارلغ ایدوب النه برکسکن دوشه ایدی کدا خزینه تاپان کمی چوق شاد اولوردی و بر هفته‌دک اونک شادلغی ایله کذارش ایدردی ودیبردیکه یارب من بونی‌که کوردم یوخودر یا اویاقلق‌که بو قدر عذابدن صکره بیله ناز و نعمته یتشدم برکون ضعیفلکندن چوق زحمتله دامنک اوستنه چقوب برپشکی دوردیکه قونشونگ دیوارنگ اوستنده خرامان کزوب یرتجی اصلان کمی یورووردی وحوق جاقلقدن آرامله سیر ایدردی چون قارینگ پشکی اوز هم جنسنی اوکوکلکده کوردی دیدیکه سن نه سببدن بیله کوک و لطیف اولوبسن مکر خصا پادشاهنگ قونقلغنده ایدک سنک

بو

اولدی وعسسنگ سوزلرندن تجربه حاصل ایلیوب اوز اوز ینه دیدیکه
منم اوغرو دوستم نادان ایدی عسس دانا و او دوست زادانلغندن منی
هلاکه صالردی وبو دشمن مکا تجربه اوکرتدی ایمدی پادشاهنگ
عمارتنگ خزینه سنه کتمک لازمدر پس آهسته پادشاهنگ عمارتنگ
یانسنه کلوب نقب اوردی نقب آیاغی پادشاهنگ یتاجق یرینه یتشدی
اوره داخل اولوب کوردیکه پادشاه بر قزل تختنگ اوستنه یاتوب
جوق قیمتلو شیلر دخی وار وبر میمون النده نجق اونگ یاسدوغنگ
یانسنده دوروب صاقه وصوله باقر اوغرو بونی کوروب حیران قالدی
بو حالده بر نیچه ڤارنجه پادشاهنگ اک سینه‌سینه توکلدی میمون بونی
کورنده دیدیکه صبحدک ایلدوز کمی اویاق قالوب پادشاهنگ
کشکنده اولرم بو قارنجه جرأت ایدر که منم آقامنگ سنه سینه‌کزر پس
اونگ اکلمزلق حیمتی جوشه کلوب ایسته‌دیکه نجقی پادشاهنگ سینه‌سی
اوستنده اوروب قارنجه‌یی اولدره اوغرو قشقروب نجقی میمونگ
النده آلوب قوللرینی دوتوب باغلدی پادشاه بو قالماقالی ایشدوب
یوخودن اویاندی باغرودن صورو شدیکه سن کیمسن او جواب
ویردیکه من سنگ ماقللو دشمنگم سنگ مالکی اوغورلمقه کلمشدم اکر
برلحظ اهمالق ایتسیدم هلاک اولوردک ماجرانی تمام پادشا هه نقل
ایلدی پادشاه اوکا جوق مال و منصب ویروب اوز حضور

الله مجق آلوب صباحدك پادشاهه كشكجی اولوردی وكون بكون
اخلاصنی پادشایه آرتردی اتفاقا بر زیرك اوغرو اوزكه شهردن بو ولایته
كلمشدی كیجه عیارلق لباسی كیوب محلهلرده دولانوردی بر احمق
تجربهسز اوغرو دخی بوقصد ایله كوچهلرده كزودی اولر بر بریسینه راست
كلدیلر چونكه هم جنس ایدیلر آشنا اولدیلر غریب اوغرو یرلو اوغرو ایله
مشورت ایلدیكه هانسی محلهیه كتمك كرك نادان اوغرو دیدیكه
پادشاهنك باش طویلهسنده بر اوزون قولاغ وارمكه چوق یحنشی وكوكدر
مصاحت اولدركه اول كدوب اونی اوغرلیق وبازارنگ جارشوسینك
باشنده بر شیشه دكانی وار اونی یاروب صاف وقیمتلو شیشهلر كوتوروب
اوزون قولاغه یوكلیوب آپارق بیلجی اوغرو سوزون تعجب ایدوب دوروردی
ناكاه عسس دوچار اولوب اونلری طوتمق ایستدی زیرك اوغرو برحیله ایله
دیوارنگ دالنه كزلندی تجربهسز اوغرو دیدی من اوغرویم قصدم
بودر كه كدوب پادشاهنك طولهسندكی اوزون قولاغی اوغرلیم وششه
كرنك دكانی یاروب شئلردن اوكا یوكلیوب آپارم عسس كولوب دیدمكه
عجب احمق اوغروسن كه عزیز اولان جانی قیمتسز حیوانك
و قدرسزشینگ یولنده هلاك ایدرسن چونكه اوغرولق ایتمك
ایتسرسن باری پادشاهنك خرنیهسنه كت پس عسس اونك قولارنی
با غلیوب زندانه اپآردی زیرك اوغرو سفیه اوغرونگ اشیندن خبردار
اولدی

طراد دیدی‌ای احمق نه سویلرسن بو صندوقجه‌نی‌کـه قیمتلـو جواهرایله دولو ایدی پادشاهنگ حضورینه آپررم ایـلهکه بـورایه یتشدم آیـاغم طاشه طو قنوب یقلدم و صندوقجه المدن بو قویـوبه دوشدی بوساعت پادشاه مکا سیاست ایده‌جکـدر هـرکس صندو قجه‌نی قو یودن حقرسه اون مثقال قـزل ویـررم اوکشی اوز اوزینه فـکر ایـلدیکـه اکرچه کچمی واولاغی اوغـرلدیـلر آما بـو اون مثقال قـزل اول شیلرنـگ عـوضنجه اولور بونی‌مکا الله یـتوروبـدر اوحالده پـالتارنی صویـوب قـویـه اندی اوغروآنـک پالتارنی‌کوتوروب کیتدی اوکشی هر قدر قویوده بویانه اویانه آختاردی بر زاد تاپمدی فریاد ایلدی‌کهسن دیدکـگ صوندقجه قویوده یوقدر جواب ایشتمدی جـوق جتـنلکـله قویودن چقـوب پـالتارندن برنشان تاپمدی حیران قالدی بر دکـنک کوتـوروب اطرافـنی قوروبه قوروبه کدردی خلق بوحالنی کوروب دیدیکرکـه ای احمـق مکردلی اولوبسن دیدی قورقرم‌که منیده اوغرلیه‌لر *

پا دشاه ومیمون

کشمرولایتده بـر پـادشاه وارایدیکـه پا دشاها ق صفـتلرنـک هامیسیلـه آراسته ایدی واونـک برمیمونی وارایدیکه جوق اعتبارلو ایدی پـادشاه پادشاهانه لطفلردن اونـک حقـنده هیچ مضایقه ایلمزدی بو میمون هرکیجه

کچیسنی اویله اوغرلرمکه اوخبردار اولمز او بربسی دیدیکه اکر سن کچنی
اوغرلرسن من اونک اولاغنی اوغرلرم اوچنجی طراد دیدیکه بو سهلدر
من اونک پالتارنی اوغرلرم اولنجی اوغرو اونک دالنجه دوشوب
بریره دک کتدیکه اوراده خلقنک تردّدی آز ایدی فرصت تاپوب
قومرولری کچینک بوینسیندن آجوب اولاغنک قویروغنه باغلیوب کچینی
اوغرلدی اولاغ یریدکجه قومرولرنک سسی کلوردی اوکشی کمان
ایلردیکه کچی اولاغنک دالسنجه کلوردی بربسی دیدیکه بوکشیه
باغک که قومروی اولاغنک بوینده باغلرلر امّا بوقویروغنه باغلیوبدر کشی
دالنه باقدی کچینی کورمدی فریاد ایلدیکه کچینی اوغرلدیلر ایکنجی
عیّار دیدیکه من بوساعت بر کشنی کوردمکه کچیکی آپاردی اوزون
قولاغ یمه‌سی دیدیکه ای خواجه لطف ایدوب بو اوزون قولاغی بر
لحظ صاقله تاکه کدوب اوکسئیدن کچیمی آلم عیار دیدیکه یحنشی
اولور اوکشی اوزون قولاغی اوکا ویروب کچینک دالسنجه کتدی اوغرو
اوزون قولاغی آپاردی ایلکه اولاغ یمه‌سی کچیدن اوتری براز کوجه‌ده
دولاندی برکسی کورمدی کیروقایدیکه اولاغی آلسون هرچندکه اوکشینی
آختاردی تاپمدی مات قالدی اوحالده اوچنجی عیّاری کوردیکه بر
قویوینک یانده دوروب فریاد ایلر اوکشی دیدیکه ای خواجه منم
کچی می واوزون قولاغمی اوغرلیوبدرلر سکا نه اولوبدر دادوفریاد یلرسن

طراد

یتشدی دیدیکه برکوفه‌لو مکا قونق کلوبدر مندن تازه پنیرایستر بقال دیدیکه ای خواجه سکا ایله پنیر ویریرمکه قارکمی اولسون بخیل کمان ایلدیکه پنیردن یخشی کنه زاد اولور اونی قویوب قار صاتنک دکّاننه کلدی و دیدیکه یخشی قار اسیترم قار صاتان دیدیکه سکا ایله قار ویریرمکه زیتون یاغی کمی پاک وصاف اوله ایله که بو سوزی ایشتدی کمان ایلدی که زیتون یاغی قاردن یخشی در اونی دخی قویوب زتیون یاغ صاتانک دکّاننه کلدی دیدیکه زیتون یاغ کرکمدر یاغ صاتان دیدیکه سکا ایله یاغ ویریرمکه صاف وتمیز صو کمی اوله خیال ایلدیکه زیتون یاغدن صو یخشی اولور اوز اوینه کلوب بر کاسه ایچنه صر توکوب قونقنک قباغنه قویدی ودیدیکه هامی بازاری دولاندم بوندن یخشی زاد تاپمدم و ماجرانی اوّلدن آخره‌دک نقل ایلدی کوفه‌لو اونک النی اوپوب دیدیکه سن بو علمده مندن ماهر و اوستادسن *

برکیشی ایله کچی

برکشی بر اوزون قولاغه منمشدی و برکچینک بوینینه برنچه قومر و آصوب اونک ایپنی اولاغنک پالانینه باغلامشدی وکچی دخی اوزون قولاغنک دالسنجه کدردی اوح عیّار بر یرده اکلشمشدیلر اوکشنی کوروب بر بریسینه دیدیکه بوکشی احمقدر پس انلردن بریسی دیدی من اونک

قدر بخیلق وطمعکارلق که سنده وارکر کدرکه سنك قویونلرگی منم قور تلرم تلف ایلیه‌لر آخرده اونلرنك آرالرینه جنك وغوغا دوشدی ایله‌که بر بریکنك باشلرنی یاردیلر و بورولوب یولنگ کنارنده اکلشدیلر اتفقاً برقوجه کیشی برتولق بال براوزون قولاغه یوکلیوب کلورلردی بری بریسینه دیدیلرکه بو قوجه بزم آرامزده حاکم اولسون اونك یانینه کیدوب ماجرانی نقل ایلدیلر اویله که قوجه اولرنگ ایشلرندن خبردار اولدی بر بهانه چکوب تولقی پاره پاره ایدرك دیدیکه منم قانم بوبال کمی توکلسون اکر سز ایکیگزده احمق دکلسکز *

کوفه‌لو و بصرلو بخیل

برکوفه‌لو بخیل ایشدیکه بصره‌ده بر بخیل وارکه بخیللك صفتنده کاملدر پس بصره یه یوز قویدیکه اونك ایله صحبت ایدوب بخیللگ صفتنی معلوم ایلیه که نه حدّه‌در ایله که اوکا یتشدی دیدیکه اوزاق یولدن کلمشم سنك ایله صحبت ایدوب قونق اولم و او صفتدن که‌خلق آراسنده مشهورسن خبردار اولم بصرلو دیدیکه چون مکا قونق کلوبسون سکا مهماندارلق ایلرم ایمدی هانسی خورکنگ میلنگ وارایسه معلوم ایله که‌حاضر ایلیم کوفه‌لو دیدی مدتدرکه منم کوکلم تازه پنیر اسیتر بصرلو برقاب کوتوروب بازاره کتدی ایله که پنیر صاتن دکانه

یتشدی

ایـــدیـلر فـوطه‌دار فـوطه‌نی اونک بیلـندن آمدی چیلاق قـــالدی صرورتیله کمری و قلیجینی بیلنه باغلیوب حمامچیه دیدیکه من هیچ برسوز دیمزم امّا اوزنگ انصاف ایله‌که من بو صورتیله می حمامه کلمشدم حمامچی و اوراده اولان آدملر هامسی کولدیلر حمامچی اونک پالتارنی اوزینه ویروب عهد ایلدیکه او هر هفته حمامه کلوب کیرنده مزد ویرمسون *

ایکی ابله‌نک و اقعه‌سی

ایکی ابله بر یولیله کیتدوکده دیدیلرکه بـر بـرمزیـله صحبت ایـلیک تا یولنگ زحمتی بـزه آسان اولسون بریسی دیدیکه من اللهدن ایسترمکه مکا میگ قـویـون ویـره تـا اونک سوتندن ویـونـندن وقـوزیسندن بهرمند اولم او بریسی دیدی که من اونی ایسترمکه الله مکا میگ یرتجی قورت ویـره اولری سنک سوروکا برخم قویون ایستیین دیدیکه اللهدن اوتانمزسن که بوقدر قـورتلری منـم سورومه برخرسن ومنـم حلال مالمی ضایـع ایـلرسن یـولداشلق ودوستـلـق لازمـدسی بـیله اولورمی قـورت ایستیـین دیدیکه اللهدن قـورقمرسن که بوقدر سوتی و یونی و قوزینی یـیرسن ومکا پیچ زاد ویرمرسن قویون ایستیـین دیدیکه سکا قویوندن هیچ زاد ویرمک اولمز اوقدر منم فـقیر اهل و عیالم وارکه انجق اولری رعایت ایـلرم قورت اسیـتن دیدی مکا دخی لازم دکل که سنی مراعات ایـلیم بو

خلعت و نعمت انعام ایلدی اوفقیر دیدیکه ای حاکم خلعت و نعمت ایستمم لاکن برعرضم وار رخصت ویرکزکه اونی عرض ایلیم حاکم دیدی دیی فقیر آدم دیدی که سحر ایرته آولمجی کس که سن کوردک من ایدم و آولنجی کس که من کوردم سن ایدگ سنک ایچون بوکون سایر کونلردن خوش کچدی امّا بوکون مکا جوق پیس کچدی پس انصاف ایله بو ایکیمزنگ هانسی شو وبد طالعدر حاکمنگ بوسوزدن خوشی کلوب دخی آرنق شیلر اوکا مرحمت ایلدی *

بر قشون آدمی وار ایدیکه هانسی حمّامه کیدوب چقانده حمّامچیه دیردی که منم فلان پالتارم ایتوبدر و فلان شیم اغرلنوبدر اونی تاب یا که عوضنی ویر بوبهانه اوزره جنک وغوغا ایدردی آخرده حمّامچینک مزدنی ویرمزدی هامی حمّامچیلر اونی طانوردیلر هیچ برحمّامچی اونی حمّامه قویمزدی قشون آدمی برحمّامه کتدی حمّامچی اونگ ایله شرط ایلدیکه دخی برکیمسه یه تهمت ایدوب دیمه سون که منم فلان شیم اوغرلنو بدر و حمامچینک مزدنی ویرسون بو شرطه بر نچه آدملری شاهد طوتوب حمّامه داخل اولدی حمّامجی اونک هامی پالتازنی اوغریبوب برکمری و برقلیجی قویدی اویله که اوحمّامدن چقدی کوردیکه پالتاری یوقدر و برسوز یوقیدی که دیه او سببدن که شاهدلر حاضر

ایدیلر

کتوردیکی آهکدر قایتدیکه صارقی کتوره کوردیکه صارق یوقدر ایستدیکه اودن جقه اویسیه‌سی فریاد ایلدیکه اوغـــرویی توتونـنگ اوغرو دیدیکه معلومدر که اوغرو کیمدر *

برابله برکون اون‌دوه قباغنه صالوب کیدردی ایله که بر آز پیاده کیتدی دوه‌لرنـگ بربینه مندی قـالانی صایدی کوردی‌که طوقوزدر دیدیکه منم اون دوه‌م وار ایدی پس بر یسی‌نیجه اولدی اوزنی دوه‌دن صالوب پیاده یوکوردی دوه‌دن برنشان تامیوب ملول کیرو قایتدی دوه‌لرنـگ یانینه کلوب صایدی کوردیکه دوه‌لر اوندر شاد اولوب کـتدی بر قدر یول پیاده کدوب کنه دوه‌نـگ بربینه مندی صایـدی کوردیکه کنه طوقوزدر دوه‌دن اوزنی آشاغه صالوب هربانه یرکوروب آختـاردی بر اثر کورمدی محزون کیرو قـایتـدی دوه‌لـری بـــرده صایـــوب کوردیکـــه دوه لراوندر نچه کرّه بیله ایلدی آخرده دیـدیکه دوه منـــده دوه‌لـــرم طوقوز اولور پیاده کیدنده اون پس بو یخشیدر که‌پیاده کیده‌ام *

برحاکم سحر وقتی آوه کیدرکن بر بد ترکیب کشی اوکا راست کلدی اونگ صورتـنی بد فال تصوراید‌وب بیوردیکه اونی درکسونلر اتـفاقاً حاکمنگ آوی اوکـون حوق یخشی اولدی شادکیرو قایـدنده یـــادنه دوشدیکه او فـقیری عبث یره انجدو بدر اونی کتوردوب حذر ایستدی

بریسی بورجلو اولوب خطه دمّاغ ناحوشلغی چکوردی بوکا کوره پیغمبرلک ادعاسی ایلردی آنی پادشاه ایستیوب دیدی که سن پیغمبرلگ ادعاسی ایلرسن دیدی بلی دیدی که پیغمبرلر معجز لرکوسترمشار دیدی من دخی کوسترم دیدیکه کورم منم بوحالده کوکلمده‌کی ندر دیدی ای پادشاه بوحالده سن فکر بیله ایلرسن که من یلانچیم پادشاه کولوب اونون تقصرندن کچدی *

برکشی اولاغی ایترمشدی بر اوزکه‌نک آولاغنه یوکنی یوکلیوب کیدردی اولاغ یمه‌سی کلوب یوکی آتوب آولاغنی آپاردی او احمق فریاد ایلدی که منم اولاغمی هاره آپارورسن اولاغ یمه‌سی دیدی که بواوز اولاغمدر که آپارورم ابله دیدیکه اومدر بو قیلوقاله خلق یقلدی احمقدن سوروشدیلر که سنک اولاغنک ارکک ایدی یا دیشی جواب ویردیکه ارکک ایدی دیدیلرکه بودیشیدر دیدی منم اولاغم دخی اولقدر ارکک دکل ایدی *

بر اوغر و براوه کیتدی هیچ زاد تاپمدی که اوغره‌یوب آپارسون ناکاه اوینک کنجنده برآز یمشق اهک کوردی کمان ایلدیکه اوندر صارقنی اوره‌ده قویوب کیتدیکه اونی کتوروب صارقیمه باغلیوب کتوره او حالده او یمه‌سی حاضر ایدی صارقی اوغره‌دی اوغرو کوردیکه کتوردکی

یاندرمغی اویله کیمسه‌نگ منزلینه بردخی کیتمکدن اوزمه خوشتر بیلوب اسکنا کاغذی آلوب اویسندن چقدم *

بر ظریف بر درویشنگ اوینه قوناق کتمکنگ حکاسیدر

بر ظریق بر درویشنگ اوینه قونق ایدی و او درویش دامنگ اوستنی نازک آغاجلر ایله اورتمشدی هرساعت اوآغاجلر سس‌ویررولردی قونق دیدی ای درویش منی بر اوزکه یره آپار قورقورم که بو اویقیله دیدی قورقمه بو سس که آغاجلردن کلوریقلمقدن اوتری دکل ذکر ایلرلر دیدی قورقرم که ذکردن صکره سجده ایلیلر *

درویش وبخیل

بر درویش بر بخیل خواجه‌نگ یانینه کلوب دیدی که منم وسنگ اتآمز ادملر و اتآمز حوا پس سنکله قرداشم وسنگ بو قدر مالنگ وار ایسترم که مکا قرداشلق پای ویره‌سن خواجه قولنه بیوردی که بر فرا فلوس و یرسون دیدی ای خواجه نیه قسمتده ظلم ایلیوب مکا برفلوس ویرورسن دیدی خاموش اولکه اکرسایر قرداشلرم بو ایشدن خبردار اولهلر سکا بر فلوس دخی یتشمز *

اشیا خرید ایچون دوکانه واروب ایکرمی پش مناتلو اسکناسیلردن
بربسی مال صاحبنه ویردکده قلبدر دیوب قبول ایتمدی همان ساعتده دیوان
اهلینگ یانینه کلوب شو اسکنا قلبدر دیوب تبدیل ایتمغینگ التماسی ایتدم
دیوان اهلی اسکنایی آلوب برآز باخوب دیدی سکا یلان سویلمشلر
قلب دکل بو حالده اونگ زیردستنده خدمت ایدن اوچ نفر واوچ
نفرده غیری کیمسه لردن بز اوتوردیغمز اوطاغه داخل اولدیلر دیوان
اهلی اسکنا کاغذی النده تورتوب کلن آدمله یوزی دوندروب
دیدی من بو حضرته دیرم که بواسکنا خالیصدر امما اوسوزمی قبول
ایتمیوب دیر قلبدر الله خاطری ایچون دیونگز حق کیمنگ طرفنده در
جمله حاضر اولانلر یکزبان دیوان اهلینگ سوزنی تصدیق ایدوب
منی سهوه چقاردقده دیدم چون بو ایله در عنایت ایدوب اوزلرگز
دکشدرگز هامی حاضر اولانلر جواب ایتدیلر که جبیمزده پول یوقدر یوقسه
زیاده خوشحالق ایله دکشدررردوک دیدم بناک یوق اکر رخصت
ویرهرسگز زحمت ویروب منزلنگره کتورورم هر بریسی بررنگ
ومکر ایله تکلیفمی قبول ایتمیوب اوزلرین کناره صالدیلر عاقبت
دیوان اهلی دیدی اکر استرسگز یانمه قویگ پولم اولانده عوضینه
بر باشقه سی ویررم ایکرمی بش مناتلو اسکنایی آتشه صالوب
یاندرمغی

ایدوب معنیسنی بیان ایده‌سن دیدی اونه شرطدر قولومب دیـدی بـو جمعتده اکر بـر یسی قـدرت یـاب اولوب بـو طاوقنگ یـومرطه‌سی که حاله المزده در بـاش اوستنه قویوب آنـی دورغزه‌تسه بـی شـک و شبهه سوزن اقـرار ایدوب قبول ایدرم کلی جمعت نـقدر کـه جالیشدیسه لاکن هیچ بـر آدم بـو معلی یـرینه کتورمکه قادر اولمدی صکره نوبت قولومبه دوشنده اوبومورطه‌یـی کوتـوروب براز دیبندن سندروب نـلبکنگ اوزرینه بـاش اوستنه قویدی بحث ایدن آدم بونی کوروب دیدی خوب بونده نه حکمت و هنر وار منده اکر ایسته سه ایدیم ایدردم قولومب دیدی دوغرو بیورورسن بونده ایله بر هـز وحکمت یوقدر امّا نه ایچون برکیمسه ایتمدی جمله جمعت قولومبنگ سوزنی تحسین وتصدیق آیدوب آفرین دیدیلر *

دیوان اهلندن بریسی مکا یوز اون بش منات بورچلو ایدی مدت کچمشدیکه او پولی آندن آلمغه قـادر اولمردم اخر آلامـر بر مبـارک کونده طلب ایتمکنه واروب دیوان اهلی یدی داند اسکناسی که دوردی اون مناتلی و اوچی ایکرمی بش مناتلی ایدی کتوروب مکا ویردی اسکنـاسی کاغذنگ قـلبی خالیصدن سچوب بیلمغنگ سر رشتم اولدوغـندن آنلری برآزجه مطالعه ایدوب جبیمه قویدم ایرتهسی کون

دوشدی اوز ولایتنده اولان تـوانکر و دولتلو آدملـردن چوق نیاز و تضرع ایله عنایت ایستدکده آنی دیوانه مقامنده توتوب سوزینه باور و اعتبـار ایتمیوب یانلرنـدن ردّ وطـرد ایتدیلر و جمله عالـم اوزه رینه کولوب مسخره ایتدیلر عـاقبت چوق زحمتلر و مشقتلر ایله طـیّ منازل ایدرك ایسپانیه ولایتنه داخل اولدقـده اعیان دولته مرامی عرضحال افاده‌سیله اعنایـت ایستـدی ارکان دولت تحقیـق حال ایتدکدنصکـره لازمـهٔ اولان ماکولات واخراجـات ایله ترتیب سفینه ایـدوب بر قـاچ نفربحر علمنده ماهر اولان آدملر ایله مذکور اولان قولومبی بحر محیط روانه ایتدیلر وصفه کلمیـن اذیّتلـر رنـج و محنتلر چکدوکـدن صکره نهایتـدهٔ یکی دنیانـنی تاپوب مقصودینه نایل اولدی وبیّ حد و شمار خزیـنه ایله ایسپانیـه مراجعت ایتدی بو طرز ایله یکی دنیانـگ یولـی معلـوم اولوب سیاحت یا که تجارت عزمیله اولطرفه کیدوب کلمك باشلادیلره نـقل ایدیرلـر کـه بردفعـه قولومب بر کبارنـگ اوینـه طعامـه دعـوت اولدقـده سفره‌ده تنـاول ایکن حاضـر اولانلـردن بربیسی کسـر الشان نیّتله قولومیـه سوز آتـوب دیدی یکـی دنیانـگ یولـی سنـدن اقـدم معلوم اولوب چوق کیمسـه آنده کیـدوب کلـوردی پس بوقـدر لاف اوروب ومنلك کوستروب اوکنلمغنگ بی جاه و نامناسیبدر قولومب جوابنده دیـدی سوزنـگ قبـول ایدرم بشرط منمـده بر سوزم وار حـلّ

ایدوب

حضرت عیسی نگ یانمه بر زناکارلقده توتولمش عورتی کتوروب و بر بر اول عورتنگ بد رفتارلغنی تفسیر و تکریر ایدوب حضرت عیسی‌دن بازخواست ایسته‌دیلر حضرت عیسی علیه السلام جماعتنگ کلاملری استماع ایتدکدن صکره النده‌کی اولان آغاج ایله پریوزنده بو نچه کلاماتی یازدی کیمکه اوز عمرنده بر بد رفتار و یمان عمل ایتممشدر قوی بو طاشی کوتوروب بو عورتنگ باشنه اورسون جمله حاضر اولانلر تفکره دوشوب اوز عمل و حرکتلرینی یادلرینه کتوروب مذکور اولان عورتی قویوب باشلری آشاغه صالوب کیتدیلر *

بزدفعه حضرت عیسی‌دن سؤال ایتدیلر که نه ایچون سنگ شاکردلرنگ اللرین یومیوب سبت کونده طعام ایدرلر که شرعیّه زد در و موسی پیغمبر بونی ایتمکی حرام دیوب امر ایدوبدر حضرت عیسی جوابنده دیدیکه او زاد حرام دکل که آدمنگ اغزینه کیرر لاکین او زاد حرامدر که انسانگ اغزندن چیقر *

یکی (تازه) دنیانینی اجوب تاپان قولومبنگ حکایسی

قولومب آدلو بر شخص غنویه شهرنده که ایتالیه‌نگ مملکتنگ زیر دستنده‌در پیدا اولوب یکی دنیانینی آجوب اله کتورمک فکرینه

صباحکی کون مزاج و حالمه کوره بر ایله خورک‌ـن تدارکیتی ایـت لقمان کیدوب کنه بر صغیر دلی آلوب آنگ ایله شوربه پشوروب آغاسینگ قباغنه قویـدی آغاسی آجقلنوب دیدی بو خورک چوق شیرین و لذتلو در مکر سکا دیمدم که معدم انحـراف اولش آجـی اولیوب لذتلو و شیرین خورکدن مکا زیان صادر اولور لقمان دیدی دنیاده دلدن باشقه آجی و زهرلو نه زاد وار *

اسکندرنگ وصیتنی

نقل ایدرلر که اسکندر پادشاهنگ اوز آناسینه افراطله محبتی وار ایدی اولغنی درک ایتدکده وصیتنده بو قاچ کلاماتی یازدردی که منم خیرت طعامی اویله بر کیمسه یسون که اوز عمرنده بر عزیز اولان اقربانگ و دوستنگ اولومی کورمیش ایسه یا کـه دنیاده بر کیـدورت وغـم چکمیش ایسه آدملر جمع اولوب طعام سفره‌سی قوردکـده وصیتنی جقاردوب اوقودیلر حاضر اولانلردن هیچ بر یسی سفره‌یه ال اوزادوب طعام کورمدی چونکه هر بریسی اوز عمرنده بر الم و درد و مفارقت چکـوب کورمشدی اسکندرنگ آناسی بو حالی مشاهده ایتدوکده تسلویاب اولدی *

حضرت

آغاسینه عرض ایدوب دیدی حمامده بر بو ایله زشت صفتلو الچق بویلو آدمدن سوای هیچ کیمسه یوقدر آغاسی حمامه کلدوغده وآدمنگ چوق اولغین کوردیکده لقمانه نعره اوروب دیدی بد زاد پس بو قدر آدملر که بونده جمع اولمشلر ندرلر حیواندرلرمی لقمان طاشنگ ماجراسنی سویایوب آغاسینگ کیفی آجدردی *

نقل ایدرلر که لقمانگ آغاسی بر دفعه آکا سپارش ایدوب دیدیکه صباحکی کون برنچه نفر آدم یانمه مهمان کلسجکلر کیت بازارده نه که جملهدن شیرین وطاتلو زاد تاپلسه آلوب بر یحنشی طعامنگ تدارکنی کور لقمان بازاره کیدوب برصغر دلی آلوب کتوردی سفرده بر نچه خورکی تناول ایتدیکدن صکره اغآسی بیوردی که او شیرین و طاتلو خورکنی کتورسون صغردلندن بیشرمش طعامی کتوروب سفره اوزرنه قویدی آغاسی بو نی کوردکده خشمناک اولوب دیدی بد زاد دیمدم می مکا بر شیرین و طاتلو خورک بیشور لقمان جوابنده دیدی دلندن شیرین و لطیف بر زاد دنیاده تاپلوب اولورمی *

بر مدتدنصکره آغاسی خسته اولوب حکیملر شیرین اولان خورکی منع ایتدوغیندن لقمانی چاغروب دیدی معدهمی اعتدال ایتمک ایچون بر قاچ کون چوق طاتلو اولیوب آجی خورک یمک جهتندن

ز قدر وشرکت سلطان نکشت	ز التفات بمهمانی سرای دهقان
چیزی کم	که سایهٔ برسرش افکند چون
کلاه گوشهٔ دهقان بآفتاب رسید	• نوسلطانو *

بر کیمسه اعتبارسز اولان آدملرنگ صفتلردن سؤال ایتدی اودیدی بریسی اولدر که بر ایشنگ خصوصنده سوروشنده اصل جواب ویرمیوب قیریش و مریش بویاندن اویاندن بیهوده سوزلر ایله اصل مطلبی کناره صالوب درراز کلاملک ایدر *

لقمان حکمنگ مملوین حکایسی

نقل ایدرلرکه لقمان حکم اوشاقلقده بر کیمسهنگ یانده قول ایدی بر دفعه آغاسی حمامه کیتمک ایستیوب لقمانی کوندردی تاکه کیدوب حمام خلوت یاکه آدم ایله دولو اولدوغنی بیلوب خبرین کتورسون لقمان حمامه کلدکده کوردیکه جوق آدملر حما کیروب چقرلر وحمامه کیردکده قاپوسینگ ق کورد هر کیدوب کلنگ آیاغنه دکردی اماهیچ بر ب ک آتمزدی جوق دوروب ملاحظ ایدرک آخ بوبلو چرکن یوزلو آدم او طاشمی کوتوروب

که سنده وار نه ایچون ملّالک ایدوب درس و یورمه‌ن دیدی سلطان محمود غزنوی کبی آدم جوق آز تاپیلار که قابلیت شناس علم پرور اولوب هر بر شعرنک فردی ایچون بر اشرفی معین ایتسون و ملّالق ایدوب ذکات یقمقدن بیکگ یاغیرکنسگ ایلمجیسنی بکلیوب ال اوزادوب بر کیمسه‌دن زاد ایستمکدن مکا حوشرق کلور *

پادشاه و دهقان

پادشا هلردن بربسی برنچه خاصلر ایله اوه جقوب اوز عمارتندن اوزاقه دوشدی کیجه پاوقلاشوب قایتمغه محال و ممکن اولمدی بر کندجیگ اوی کورونمدی پادشاه دیدی واروب آنده نزول ایده یم وزیر دیدی کندجیگ اوینه واروب آنده التجا تاپوب نزول ایتمک پادشاهلرنگ قدر و شوکتنه لایق دکلول بوراده جادر قوروب اودون یقالیم کندجی بوندن خبردار اولوب لازم اولان طعاملر ترتیب ایدوب پادشاهنگ یانه کلوب خدمت رسمنی یرینه کتوردکدن صکره دیدی سلطانلرنک قدری اوقدر زایل اولمز امّا ایستمدیلر کندجیگ قدری اوجه اولا پادشاهه کندجیک سوزی مطبوع کلوب اوینه نقل ایتدی صباحده نعمت وخلعت عطا ایدوب باغشلادی و کندجی سلطانک رکابیله کیدرکن اوجه سس ایله بونی شعری دیردی

حاتم طاینک حکایه‌سی

حاتم طایـدن که اونگ خلق و اخلاقی طرز و طوری و دایما سفره طعمنی آچق اولوب شفقت ومرحمتده بینظیر اولدوغنی جمله عالمه مشهور و اعیاندر بریسی سؤال ایتـدیکه آیا اوزندن هیّمتده بیوکرک بر آدمی کوردگ یا ایشتـدگ مـی حاتم طایـی جواب ویروب دیدی بلی برکون قرق دوه قوربان ایدوب کسمشدم و اول کون عربلرنگ بر امر اسیله صحرایه واردم آنده بر اودون کسنی کوردمکه بریوک (چوروچوبک) خارو خشاک یقوب دالنه صالوب قامتی طاق اولوب آهسته آهیسته کتوروردی دیدم نیچون حاتم طاینک قوناقنه کیتمرسن که جمعت هرطرفدن آونگ اوینه کلوب طعام ایدرلر دیدی

هر که نان از عمل خویش خورد منتّی حاتم طایی نبرد *

بوکا موافق یادمدر اوشاقلقده مدرسـه‌دن چقوب کیدرکـن چوبـان کیسوتده بر کندلو مکا راست کلدی ومسلمان کتابی المده کوروب سوروشدیکه بو نه کتابدر دیدم کلستاندر المدن آلوب واضح و وزن ایله سعدینگ شعرلرندن برنچه‌سی اوقودی دهقان اکینگ بویله بر مرغوب ومطبوع لفظ ایله اوخومغنی کوردکده حیران قالوب سوروشدم سن نه ایشده‌سن دیدی بکنگ ایلخسی صاخلورم دیدم بو قابلیّت

که سنده

بردریانگ کنارینه ورود اولدقده ملاحظه ایدوب کوردیلر که دریادن بر ال جقوب بش بارمغین آچوب دوردی نقدرکه توب و تفنگ آتوب ال غرق اولوب باتمدی و بر علامت جمله حاضر اولانلره عجایب وغرایب ایشتمش ویا کورنمش شیلردن ارتقرق کورندی وهیچ بر یسی بو سربسته و نکتهلو اولان معمّاسینگ تفسیربنی حلّ ایدوب بیان ایتمکه قدرت یاب اولمدی اخرالامر بریسی دیدی بومعماسینگ معنیسی حضرت بهلولدن غیری بر کیمسه دیوب سویلمک باجارمز پس بهلولگ یاننه بر قاصد روانه ایتدیلر بهلول بر قمیشه بینوب دیوانه وار سکرده سکرده کلوب وحال و احوالندن مخبر اولدقده ایکی بارمغی دریادن جقن اله کوستردکده همان دمده ال غرق اولوب صویه باتدی بو حکمتنگ معنیسی سؤال ایتدکده بهلول دیدی بو ال که بش بارمغین آچوب صو ایچنده تورووردی بیان ایدردی که اکر بر جوق جتین و مهلکلو اولان ایش یا مصلحتده پش آدمنگ سوزی بر و یکدل اولسه نه مراد ایدهرلرسه مقصودلرینه نایل اولارلر لاکین من ایکی بارمغمی کوستروب آکا معلوم ایتدمکه اکر ایکی آدمنگ سوزی یکدال ویکجاندن اولسه کیفایت ایدر او سن حقسن دیوب سوزم تصدیق ایتدی پس غرق اولوب صویه باتدی

پادشاهی پسرا بمکتب داد | لوح سیمینش بر کنار نهاد
بر سر لوح اونوشته بزر * | جور اوستاد به که مهر پدر *

علما و ملاحده

برمعتبراولان علمانگ بر ملاحده‌نگ مابینلرنده دین و مذهب باره‌سنده حجت دوشدی علما سوزی آز ایدوب خاموش اولدی بریسی اوکا دیدی بوقدر علم وادب و حکمت که سنده وار نه ایچون برسوز دیوب آغزین باغلامرسن علما دیدی منم علمم قرآن حدیث وشیخ لرنگ دیمشلریدی واونگ بوللرنگ هیچ بریسینه معتقدی یوقدر وقولاق آصوب اینانمز پس نیمه کرکدر که اونگ کفرلو و ناسزا سوزلرنی ایشدوب قولاق آصمم ان کس که بقران وخبر زو نرهی آنست جوابش که جوابش ندهی* سلطان محمودنگ وزیرلرندن سوروشدیلر که سلطانگ اولقدر صاحب جمال قوللری وار که هر بریسی بدیع جهاندر و ممتاز زماندر امّا هیچ برسینه اولقدر میل ومحبتی یوقدر که آیاز ایله بحال آنکه اونگ هیچ بر حسنیده یوقدر دیدی کونکل سون کوزه یخش و صاحب جمال کورونر*

دریادن جقوب طوران بش بارمغنگ حکایسی

نقل ایدرلرکه هارون الرشید اعیان دولت ایله بردفعه شکاره جقمشدی بردریا

زهره‌سی اونسی کورمکدن پوزولوب پریشان اولوردی نازک بدنلو سرو قامتلو اینجه بللو بلبل آوازلو ملک سیرتلو حوری پیکرلو شیرین حرکتلو شکرلفظلو شهلا باخشلو قز و اوغلانلر اوکا تاپشورلوب النده زار اولمشلرایدی کاه آتش تاثرلو سیله ایله سیمین اولان عارضلرنه اوروردی و کاه ظریف آولان آیاقلری شکینجیه صالوب چکردی بر مدتدن صکره ایشتدمکه برنچه یمان حرکت معلوم اولدوغندن آنی مدرسه‌دن اخراج ایدوب برغیریسی اونگ یرینه قویدیلر که صالح طبعیتلو حاتم صفتلو فرشته خویلو زاهد سیرتلو بر آدم ایدیکه عبث یردن برسوز دیمزدی بر کیمسه‌نگ اوزرینه غیبت دیوب سویلمزدی هیچ کیمسه‌نی رنجه خاطر ایدوب برناکوار وناپسند سوز دیمزدی رفتاری خوش اطواری خوب ملایک صورتده برآدم ایدی اولکی معلمنگ هیبتی اوشاقلرنگ اورکلرندن چقدی وایکمجی معلمنگ اخلاقلری کوروب دیوه دوندیلر و اونگ حلیملغنه امیدوار اولوب علم اوکرنمکی ترک ایتدیلر و اوینامغه باشلیوب لوحیلری بربریسگ باشنه اوروب چالدیلر بر ایکی‌هفته‌دن صکره اولطرفدن کچرکن اولکی معلمی کوردمکه کونکلین آلوب حالی خوش ایدوب مکتبه کتورمیشلر چرق اینجینوب دیدم بو ابلیسی ینه ملایکلره معلم ایتدیلر بردنیا کورمش سوزم ایشدوب دیدی

دیوانه اولق کرک دیدیلر فردوسی بونلرنگ سوز و عقللرندن جانه کلوب وزیره معلوم ایتدیکه الله خاطری ایچون نه که بیورسه لر عمله کتورورم تاکه منی بونلرنگ همصحبتلرندن اخلاص ایدوب قورتارسونلر *

سعدینگ حکایسی

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکه دیار بکرده بر قوجه‌نگ اوینه قوناق ایدم بو قوجه‌نگ چوق مالی وبرکوزل و صاحب جمال اوغلی وار ایدی آخشامه ده حکایت ایدوب دیرایدی عمرمده بو اوغلمدن باشقه اولادم اولمشدی بوچولده بر آغاج وارکه آدملر اونگ زیارتینه واروب حاجتلرین آندن ایسترلر چوق کیجه‌لر او آغاجنگ دیبنده اوتوروب دعا تضرع ایله آغلاردم تا که الله تعالی بو اوغلانی مکا عنایت ایدوب عطا بیوردی سعدی دیرکه بو حالده من ایشتدم که اوغلی اوز بولداشلری ایله بر کوشده اوتوروب یواشجه دیر ایدی آخ کاشکه من اوآغاجنگ نه یرده اولدیغنی بیله ایدم تا کیدوب دعا تضرع ایله آنامنگ اولغنی ایتردم *

شیخ سعدی نقل ایدرکه مغرب زمینده بر معلمی کوردیمکه ترش یوزلو آچی سوزلو جفاکار کدا طبعیتلو بر شخص ایدیکه مسلمانلرنگ کیف و

زهره‌سی

حضرت عیسی نگ یانینه بر زناکارلقده توتولش عورتی کتوروب و بر بر اول عورتنگ بد رفتارلغنی تفسیر و تکریر ایدوب حضرت عیسی‌دن بازخواست ایسته‌دیلر حضرت عیسی علیه السلام جماعتنگ کلاملری استماع ایتدکدن صکره النده‌کی اولان آغاج ایله یریوزنده بو نچه کلاماتی یازدی کیمکه اوز عمرنده بر بد رفتار و یمان عمل ایتممشدر قوی بو طاشی کوتوروب بو عورتنگ باشنه اورسون جمله حاضر اولانلر تفکره دوشوب اوز عمل و حرکتلرینی یادلرینه کتوروب مذکور اولان عورتی قویوب باشلری آشاغه صالوب کیتدیلر *

بزدفعه حضرت عیسی‌دن سؤال ایتدیلر که نه ایچون سنگ شاگردلرنگ اللرین یومیوب سبت کونده طعام ایدرلر که شرعیه زد در وموسی پیغمبر بونی ایتمکی حرام دیوب امر ایدوبدر حضرت عیسی جوابنده دیدیکه او زاد حرام دکل که آدمنگ اغزینه کیرر لاکین او زاد حرامدر که انسانگ اغزندن چیقر *

یکی (تازه) دنیانینی آجوب تاپان قولومبنگ حکایسی

قولومب آدلو بر شخص غنویه شهرنده که ایتالیه‌نگ مملکتنگ زیر دستنده‌در پیدا اولوب یکی دنیانینی آجوب اله کتورمک فکرینه

صباحکی کون مزاج و حالمه کوره بر ایله خورک‌ـن تدارکیتی ایـ‌ـت لقمان کیدوب کنه بر صغیر دلـی آلـوب آنگ ایله شوربـه پشوروب آغاسینگ قباغنـه قویـ‌ـدی آغاسی آجقلنوب دیدی بو خورک چوق شیرین و لذتلو در مکر سکا دیمدم که معـدم انحـ‌ـراف اولمش آجـ‌ـی اولیوب لذتلو و شیرین خورکدن مکا زیان صادر اولور لقمان دیدی دنیاده دلدن باشقه آجی و زهرلو نه زاد وار *

اسکندرنگ وصیتنی

نـقل ایدرلر که اسکندر پادشاهنگ اوز آنـاسینه افـراطله محبتی وار ایدی اولغـنی درک ایتدکده وصیتده بو قاچ کلاماتـی یازدردی که منم خیرت طعامـی اویله بر کیمسه یسون که اوز عمرنده بر عزیز اولان اقربانگ و دوستنگ اولومی کورمیش ایسه یا کـه دنیاده بر کیـ‌ـدورت وغـ‌ـم چکمیش ایسه آدملر جمع اولوب طعـام سفره‌سـی قورد‌کـ‌ـده وصیتنی چقاردوب اوقودیلر حاضر اولانلردن هیچ بر یسی سفره‌یـه ال اوزادوب طعام کوتورمدی چونکه هـر بریسی اوز عمرنده بر الم و درد و مفارقت چکـ‌ـوب کورمشدی اسکندرنگ آناسی بـو حالی مشاهده ایتدوکـده تسلّی یاب اولدی *

حضرت

آغاسینه عرض ایدوب دیدی حمامده بر بو ایله زشت صفتلو الچق بویلو آدمدن سوای هیچ کیمسه یوقدر آغاسی حمامه کلدوغده وآدمنگ چوق اولغین کوردیکده لقمانه نعره اوروب دیدی بد زاد پس بو قدر آدملر که بونده جمع اولمشلر ندرلر حیواندرلرمی لقمان طاشنگ ماجراسنی سویایوب آغاسینگ کیفی آجدردی *

نقل ایدرلر که لقمانگ آغاسی بر دفعه آکا سپارش ایدوب دیدیکه صباحکی کون برنچه نفر آدم یانمه مهمان کلسجکلر کیت بازارده نه که جملهدن شیرین و طاتلو زاد تاپلسه آلوب بر یحنشی طعامنگ تدارکنی کور لقمان بازاره کیدوب برصغر دلی آلوب کتوردی سفرده بر نچه خورکی تناول ایتدیکدن صکره اغآسی بیوردی که او شیرین و طاتلو خورکنی کتورسون صغردلندن بیشرمش طعامی کتوروب سفره اوزرنه قویدی آغاسی بو نی کوردکده خشمناگ اولوب دیدی بد زاد دیمدم می مکا بر شیرین و طاتلو خورک بیشور لقمان جوابنده دیدی دلندن شیرین و لطیف بر زاد دنیاده تاپلوب اولورمی *

بر مدتدنصکره آغاسی خسته اولوب حکیملر شیرین اولان خورکی منع ایتدوغیندن لقمانی چاغروب دیدی معدهمی اعتدال ایتمک ایچون بر قاچ کون چوق طاتلو اولیوب آجی خورک یمک جهتندن

زقدر وشرکت سلطان نکشت	زالتفات بمهمانی سرای دهقان
چیزی کم	که ساینهٔ برسرش افکند چون
کلاه گوشهٔ دهقان بآفتاب رسید	• نوسلطانو *

بر کیمسه اعتبارسز اولان آدملرنگ صفتلردن سؤال ایتدی اودیدی بریسی اولدر که بر ایشنگ خصوصنده سوروشنده اصل جواب ویرمیوب قیریش و مریش بویاندن اویاندن بیهوده سوزلر ایله اصل مطلبی کناره صالوب درراز کلاملک ایدر *

لقمان حکمنگ عمللوین حکایسی

نقل ایدرلرکه لقمان حکم اوشاقلقده بر کیمسهنگ یانده قول ایدی بر دفعه آغاسی حمامه کیتمک ایستیوب لقمانی کوندردی تاکه کیدوب حمام خلوت یاکه آدم ایله دولو اولدوغنی بیلوب خبرین کتورسون لقمان حمامه کلدکده کوردیکه چوق آدملر حمامه کیروب چقرلر وحمامه کیردکده قاپوسینگ قباغنه بر داش کوردیکه هر کیدوب کلنگ آیاغنه دکردی امّاهیچ بر آدم اونی کوتوروب کناره آتمزدی چوق دوروب ملاحظ ایدرک آخرده کوردی که بر کوتاه بویلو چرکین یوزلو آدم او طاشمی کوتوروب کناره صالدی اوه قایدنده

اغاسز

که سنده وار نه ایچون ملّالک ایدوب درس و یورمه‌ن دیه‌دی سلطان محمود غزنوی کبی آدم چوق آز تاپیلار که قابلیت شناس علم پرور اولوب هر بر شعرنک فردی ایچون بر اشرفی معین ایتسون و ملّالق ایدوب ذکات یقمقدن بیکگ یاغیرکنسگ ایلمجیسنی بکلیوب ال اوزادوب بر کیمسه‌دن زاد ایستمکدن مکا حوشرق کلور *

پادشاه و دهقان

پادشا هلردن بربسی برنچه خاصلر ایله اوه چقوب اوز عمارتلرندن اوزاقه دوشدی کیجه پاوقلاشوب قایتمغه محال و ممکن اولمدی بر کندجیلنگ اوی کورونمدی پادشاه دیدی واروب آنده نزول ایده یم وزبردیدی کندجیگ اوینه واروب آنده التجا تاپوب نزول ایتمک پادشاهلرلنگ قدر و شوکتنه لایق دکلول بورادہ جادر قوروب اودون یقالیم کندجی بوندن خبردار اولوب لازم اولان طعاملر ترتیب ایدوب پادشاهلنگ یانه کلوب خدمت رسمنی یرینه کتوردکدن صکره دیدی سلطانلرنک قدری اوقدر زایل اولز امّا ایستمدیلر کندجیگ قدری اوجه اولا پادشاهه کندجیک سوزی مطبوع کلوب اوینه نقل ایتدی صباحده نعمت وخلعت عطا ایدوب باغشلادی و کندجی سلطانک رکابیله کیدرکن اوجه سس ایله بونی شعری دیردی

حاتم طاینك حكایه‌سی

حاتم طایـدن كه اونگ خلق و اخلاقی طرز و طوری و دایما سفره طعمنی آچق اولوب شفقت ومرحمتده بینظیـر اولدوغـنی جمله عالمه مشهور و اعیاندر بریسی سؤال ایتـدیكه آیا اوزندن هیمتـده بیوكرك بر آدمی كوردگ یا ایشتـدگ مـی حاتم طایـی جواب ویروب دیدی بلی بركون قرق دوه قوربان ایدوب كسمشدم و اول كون هربلرنگ بر امر اسیله صحرایه واردم آنده بر اودون كسنی كوردمكه بریوك (جوروجوبك) خارو خشاك یقوب دالنه صالوب قامتی طاق اولوب آهسته آهیسته كتورووردی دیدم نیچون حاتم طاینك قوناقنه كیتمرسن كه جمعت هرطرفدن آونگ اوینه كلوب طعام ایدرلر دیدی

هر كه نان از عمل خویش خورد منتی حاتم طایی نبرد *

بوكا موافق یادمدر اوشاقلقده مدرسه‌دن جقوب كیدركن جوبان كیسوتده بر كندلو مكا راست كلدی ومسلمان كتابی المده كوروب سوروشدیكه بو نه كتابدر دیدم كلستاندر المدن آلوب واصح و وزن ایله سعدینگ شعرلرندن برنچه‌سی اوقودی دهقان اكینگ بویله بر مرغوب ومطبوع لفظ ایله اوخومغنی كوردكده حیران قالوب سوروشدم سن نه ایشده‌سن دیدی بكنگ ایاغچسی صاخلورم دیدم بو قابلیتـ

كه سنده

بردریانگ کنارینه ورود اولدقده ملاحظه ایدوب کوردیلر که دریادن بر ال چقوب بش بارمغین آچوب دوردی نقدرکه توب و تفنگ آتوب ال غرق اولوب باتمدی و بو علامت جمله حاضر اولانلره عجایب وغرایب ایشتمش ویا کورنمش شیلردن ارتقرق کورندی وهیچ بر یسی بو سربسته و نکته‌لو اولان معمّاسینگ تفسیرینی حلّ ایدوب بیان ایتمکه قدرت یاب اولمدی اخرالامر بریسی دیدی بومعماسینگ معنیسی حضرت بهلولدن غیری بر کیمسه دیوب سویلمک باجارمز پس بهلولگ یانه بر قاصد روانه ایتدیلر بهلول بر قمیشه بینوب دیوانه وار سکرده سکرده کلوب وحال و احوالندن مخبر اولدقده ایکی بارمغی دریادن چقن اله کوسترردکده همان دمده ال غرق اولوب صویه باتدی بو حکمتنگ معنیسی سؤال ایتدکده بهلول دیدی بو ال که بش بارمغین آچوب صو ایچنده تروردی بیان ایدردی که اکر بر چوق چتین و مهلکلو اولان ایش یا مصلحتده پش آدمنگ سرزی بر و یکدل اولسه نه مراد ایده‌رلرسه مقصودلرینه نایل اولارلر لاکین من ایکی بارمغمی کوستروب آکا معلوم ایتدمکه اکر ایکی آدمنگ سوزی یکدال ویکجاندن اولسه کیفایت ایدر او سن حقسن دیوب سوزم تصدیق ایتدی پس غرق اولوب صویه باتدی

پادشاهی پسرا بمکتب داد	لوح سیمینش بر کنار نهاد
بر سر لوح اونوشته بزر *	جور اوستاد به که مهر پدر *

علما و ملاحده

بر معتبر اولان علمانگ بر ملاحده‌نگ مابینلرنده دین و مذهب باره‌سنده صحبت دوشدی علما سوزی آز ایدوب خاموش اولدی بریسی اوکا دیدی بوقدر علم وادب و حکمت که سنده وار نه ایچون برسوز دیوب آغزین باغلامرسن علما دیدی منم علمم قرآن حدیث وشیخ لرنگ دیمشلریدی واونگ بوللرنگ هیچ بریسینه معتقدی یوقدر وقولاق آصوب اینانمز پس نیمه کرکدر که اونگ کفرلو و ناسزا سوزلرنی ایشدوب قولاق آصمم ان کس که بقران وخبر زو نرهی آنست جوابش که جوابش ندهی*

سلطان محمود نگ وزیرلرندن سوروشدیلر که سلطانگ اولقدر صاحب جمال قوللری وار که هر بریسی بدیع جهاندر و ممتاز زماندر امّا هیچ برسینه اولقدر میل ومحبتی یوقدر که آیاز ایله بحال آنکه اونگ هیچ بر حسنیده یوقدر دیدی کونکل سون کوزه یخش و صاحب جمال کورونر*

دریادن جقوب طوران بش بارمغنگ حکایسی

نقل ایدرلرکه هارون الرّشید اعیان دولت ایله بردفعه شکاره جقمشدی بردریا

زهره‌سی اونسی کورمکدن پوزولوب پریشان اولوردی نازک بدنلو سرو قامتلو اینجه بللو بلبل آوازلو ملک سیرتلو حوری پیکرلو شیرین حرکتلو شکرلفظلو شهلا باخشلو قز و اوغلانلر اوکا تاپشورلوب النده زار اولمشلرایدی کاه آتش تاثرلو سیله ایله سیمین اولان عارضلرنه اوروردی و کاه طریف آولان آیاقلری شکینجیه صالوب چکردی بر مدتدن صکره ایشتدمکه برنچه یمان حرکت معلوم اولدوغندن آنی مدرسه‌دن اخراج ایدوب برغیریسی اونگ یرینه قویدیلر که صالح طبعیتلو حاتم صفتلو فرشته خویلو زاهد سیرتلو بر آدم ایدیکه عبث یردن برسوز دیمزدی بر کیمسه‌نگ اوزرینه غیبت دیوب سویلمزدی هیچ کیمسه‌نی رنجه خاطر ایدوب برناکوار وناپسند سوز دیمزدی رفتاری خوش اطواری خوب ملایک صورتده برآدم ایدی اولکی معلمنگ هیبتی اوشاقلرنگ اورکلرندن چقدی وایکنجی معلمنگ اخلاقلری کوروب دیوه دوندیلر و اونگ حلیملغنه امیدوار اولوب علم اوکرنمکی ترک ایتدیلر و اوینامغه باشلیوب لوحیلری بربریسگ باشنه اوروب چالدیلر بر ایکی‌هفته‌دن صکره اولطرفدن کچرکن اولکی معلمی کوردمکه کونکلین آلوب حالی خوش ایدوب مکتبه کتورمیشلر چوق اینجینوب دیدم بو ابلیسی ینه ملایکلره معلم ایتدیلر بردنیا کورمش سوزم ایشدوب دیدی

دیوانه اولق کرک دیدیلر فردوسی بونلرنگ سوز و عقللرندن جانه کلوب وزیره معلوم ایتدیکه الله خاطری ایچون نه که بیورسه لر عمله کتورورم تاکه منی بونلرنگ همصحبتلرندن اخلاص ایدوب قورتارسونلر *

سعدینگ حکایسی

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکه دیار بکرده بر قوجه‌نگ اوینه قوناق ایدم بو قوجه‌نگ جوق مالی وبرکوزل و صاحب جمال اوغلی وار ایدی آخشامه ده حکایت ایدوب دیرایدی عمرمده بو اوغلمدن باشقه اولادم اولمشدی بوجولده بر آغاج وارکه آدملر اونگ زیارتینه واروب حاجتلرین آندن ایسترلر جوق کیجه‌لر او آغاجنگ دیبنده اوتوروب دعا تضرع ایله آغلاردم تا که الله تعالی بو اوغلانی مکا عنایت ایدوب عطا بیوردی سعدی دیرکه بو حالده من ایشتدم که اوغلی اوز بولداشلری ایله بر کوشه‌ده اوتوروب یواشجه دیر ایدی آخ کاشکه من اوآغاجنگ نه یرده اولدیغنی بیله ایدم تا کیدوب دعا تضرع ایله آنامنگ اولغنی ایتردم *

شیخ سعدی نقل ایدرکه مغرب زمینده بر معلمی کوردیمکه ترش یوزلو آجی سوزلو جفاکار کدا طبعیتلو بر شخص ایدیکه مسلمانلرنگ کیف و

زهره‌سی

عاقبت چوبانلردن بریسی فردوسیه یوزین دوندروب دیدی همشهرلو سن
نه ایچون بزم کبی برزاد دیبوب سویلمزسن فردوسی که اکثر اوقاتی برکوشه ده
تنها نشین اولوب جانفزا غزل و ابیاتلرابله نمذیمه ایدرگ داشاد
اولوردی و بوسببدن چوبانلرنگ نظرنده دیوانه وار گورنوردی جواب
وبروب دیدی من سزنگ کبی بو ایله زادلر بیلمم نه دیبوم چوبانلر
سؤال ایدوب دیدیلر پس سن نچی سن و نه بیلورسن فردوسی دیدی
من شاعرم اوزمدن ایجاد ایدوب شعر دیبرم چوبانلردن بریسی دیدی
بلی بلی بیلورم شعر نه دیمکدر کچن ایللرده حسن آدلو بر آدم بزم
صحرامزده کلوب هابیله دیبر ایدیکه من شعرم (یعنی شاعرم) مرحوم
اولنمش جوق یخشی آدم ایدی امّا سودالک عشقنه دوشوب
عقلی براز پریشان ایدی جوق یخشی شعر(یعنی) شاعر ایدی وجوق شرین
وعقللو سوزلردیرایدی خصوصاً بریسی یادمده در که همیشه دیر ایدی
داغلره لیلی داشلره لیلی من مایل اولدم ساچلره لیلی اول بریسی چوبان
دیدی بلی منده بریسنی بیلوردم که جوق یخشی شعر دیبردی
امّا دیوانه اولدوغندن کیجه لرده ال و آیاغنی باغلیرلردی تا قاچمیه
اول بریسی دخی دیدی مجنون آدلو بر آدم وارایدیکه اونک کبی
شعر دیبن هله دنیایه کلمه مش امّا عقلی پریشان اولدیغندن صحرایه
دوشوب کزردی پس چوبانلر اتفاق اوزره اولوب شاعر اولان کیمسه

و اکراه ایدوب قاچارلر اندن یـوز دفعه بلکه زیاده نـادانلر دانالردن وحشت اوزره اولورلر *

فردوسینگ حوبانلر ایله حکایسی

بوکا موافق نـقل ایـدوب دیـرلـرکه سلـطان محمود فردوسینگ طبع و قـابلیتـندن آکاه اولوب آنی حضورینه طلب ایـدوب شاهنامه کـتانـک تألیف ایتدوغنی بیوردکده فردوسی رحمت الله علیه پیرلـق و ضعیفلق بهانه‌سیله بو تکلفی قبول ایدوب بـوینینه آلمدی امّـا سلطـان محمـود فردوسینگ اوصاف و طرفی نهایتیله استمع ایدوب یقین استردی که بوایله برکـتابنگ انشاسی مخص فردوسینگ ید الندن جقوب یادکار جهان اولسون ویو تمنّاده آرزومند اولوب مومی الیهگ ذمّینه بـو عملی قویوب سرانجامه کتورمک ایچون بر چاره تاپمیوب تـفـکرده ایکن وزیـرلرندن بریسی عرض ایدوب دیدیکه اکرسلطان فرمان ویرسه من بـو ایشی بر فندایله اونگ بـوینینه قـویـیرم سلطان محمود بو سوزی قبول ایدوب بوایشی وزیرینه حواله ایندی وزیر برنچه حوبانلر ایله بربرده فردوسینی حبسخانیـیه صالدی حوبـان اهلی اوز ذات قـابلیت و عادت اوزره هرلنکه مرانکه و طورلنکه قـارش و مـورش سوزلری مـیدانه جقاروب کاهی قـوردن وکاهی تولکیدن وکاهی ایـتدن سوبلیوب دانشرلر ایدی

عاقبت

آنی کورمك اولورمی نچه بر دفعه کیدوب آنی کوردم ونچه بـر دفعه اونك ایله برابـر بربرده فلان وزیرنـگ یاننده طعام (خورك) یدم * دردا نیل آق دکزنـگ بوغازی دیمکدر *

طوطـی قوشی ایله قرغهنـگ حکا یهسیدر

شیخ سعدی نـقل ایدوب دیرکه طوطی قـوشی ایله بـر قـارغهنی بر قـفصده قویمشلرایـدی طوطی قوشی قرغهنـگ قـبح و یـمان سنـگ باغـلندن جانه کلوب دیـرایدی بونه پـیس صورتلو ناپسند صفـتلو جرکین حیاتلو ملعون و ناخوش منظرلو زاتدر آیا جمله دنیاده بـولندن زیاده بتر و یمان شکللو حیوان تایلارمی تعجب اودرکه قرغـهده طوطی قوشینگ مجاورتـلندن نـالـه و فغان ایـله غمکینـلق و ملوللق چکوب اوز حالندن شکایت ایدرایـدی و بر بریسندن اکراه و نـفرت اوزره اولدیـغلرنـدن عاقبت صوکوشوب دوکشدیلر بـوحالده طوطی قـوشی اوز طالعسزلغـندن شکا یت ایدوب دیرایدی بونه بدبختلق ونـا مسعودلـقدرکه بـن چکرم من نـه اویله برکناهـك صاحبیم که بـوایله ابله ایله وکردنـکتس ناجنس خیره رأی ایـله همم صحبتده اولوب بر بردہ بند و مبتلا حبس قـفصده اولمشم سعدی دیرکه بوتمثالی من اوندن اوتـری کـتوروب دیدیمکه معلوم اولسون که نـقدر سفیه ونادان اولانلر دانـا و عقـلـلولردن نـفرت

اوغلی دیدی قورقورم که بیلمدغم شیلردن بر زاد سوروشونلر و جوابی دیمک قادر اولمدیغمدن اوتانوب خجالت چکم *

آن شنیدی که صوفی میکوفت * | زیر نعلش خویش میخی چند *
آستینش کرفت سرهنکی * | که بیا نعل برستورم بنبد *

بوکامرافق بریسی سویلیوب دیرکه اتفاقاً برمجلسده ایدم آنده برجوانمرد وار ایدیکه هیچ برکسه مجال ویرمیوب کهبر سوز سویله اوزی خالواركبی آغزین آچوب هرزه هرزه کاه بویاندن کاه اویاندن ذوذق ذوذق سویلرایدی کاه دنیانئی کزوب سیاحت ایتدوکندن وعجایب وغرایب شیلری کوروب اونلرنگ اصل ذات و نژادی نه یردن اولدیغنی بی حدّ و اندازه دم‌اوروب سویلردی وکاه بحر علمندن و فلان فلان دریاده شوقدر اولقدر سفینه اولدوغنی کراً ومراراً دیوب تکرارایدردی کاه فلان ولایتده فلان بیوك وزیرایله بر سفره‌ده طعام ایتدوغنی وکاه صاحب جمال اولان رقص ایدنلرنگ کیفیت و احواللرنی و اونلرنگ سرّینه محرم اولدیغنی لاف اوره اوره طول و دراز کلامات ایله دیوب سویلردی بو آثناده حاصر اولانلردن بریسی اوندن سوروشدیکه آیا دردانیلی کوردگزمی واکر کوردکزسه نجه بکگدگز جوانمرد همان دمدمده بی‌فکرو تأمل مرد مردانه جواب ویروب دیدیکه نجه کورمدم

آنی

کله ایدرک دیدیکه منی علاج ایتمک ایچون بورایه روانه ایتمشلر امّا ایمدیه‌تک هیچ کس التفات ایدوب یانمه کلمیوبدرکه مکا معین اولان خدمتی عمله کتوره‌ایم رسول علیه السلام بیوروب دیدیکه‌بو طایفه‌نک عادتی اولدرکه تا اشتهه غالب اولمزسه بر زاد یمزلر و طعام ایدنده هله توخ اولمیوب اللرین سفره‌دن چکرلر طبیب دیدی تندر ستلغنگ سببی بودر پس سجده ایدوب اوز ولایتنه مراجعت قیلدی *

برحکمدن سؤال ایتدیلرکه کونده نقدر طعام یمک لازمدر دیدی یوز درهم کفایت ایدر دیدی بوقدر آز طعام آدمه نه کوچ و قوّت ویرر دیدی بوقدر طعام آدمه اولقدر قوّت ویررکه یردن قاخلدوب آیاق اوستنده کزدرر وهرنه‌که بوندن زیاده یمرسه اونگ حمّالی اولار *

برعالم اولان جوانمردنگ حکایسی

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکربر کنج جاهل جوانمرد وارایدیکه علم‌فنونده بی نظیر دوران اولوب بر جوق شیرین حرکتلو نزاکت صفتلو حلیم طبعتلو آدم ایدی بو جوانمرد هروقتکه علاملرنگ مجلسنده اولوردی هیچ بردفعه آغزین آچوب برسوز سویلمزدی بر کره آتاسی اوکا دیدیکه ای اوغل سنده بیلدیغمدن بر زاد دیوب نیه سویلمرسن

طاشوب ایشلردم تا که حلبده اولان آشنالرمندن بریسی منی کوروب حالمه رحم ایدوب اون دینار ایله فرنکلرنگ النده منی آزاد ایدوب اوز اوینه کتوردی بوشخصنگ بر قزی وار ایدی یوز دینار ایله کابین کسوب اونی مکا ویردی بر جوق وقت کچمدی که بوقزنگ بد خویلقندن و خیره‌سر اولدوغندن روزکارم تیره اولوب جانمه یتشدم بردفعه دلی اوزادوب طعنه ایله مکا دیدی سن کیمسن مکر او کس دکل سن که آنام سنی اون دینار ایله فرنکلردن آلوب آزاد ایتدی دیدم بلی اون دینارایله صاتون آلدی و یوز دینارایله سنگ النه کرفتار ایتدی *

شنیدم‌کو سفندی رابزرکی * رهانید زادهان و دست کرکی *
شبانکه کاردبر حلقش بمالید * روان‌کو سفند ازوی بنالید *
که‌از چنکال کرکم‌در ربودی * چودیدم عاقبت کرکم‌تو بودی *

صاغ و سلامت اولوب تندر ستلغنگ سببی

شیخ سعدی دیرکه‌عجم پادشاهلردن بریسی حاذق اولان طبیبلردن برنفر حضرت مصطفی‌یه‌نگ یانمنه علیه السلام یوللدی طبیب برنچه ایل عربستانده قالوب هیچ برکس اونگ یانمنه کیدوب علاج ایستمدی اخرالامر حضرت پیغمبرنگ یانمنه علیه السلام کیدوب

کله

ایتمکلک نـدیملره مناسب اولـوب هنر صایرلسده کما لالته رخندزن اولوب حکمالرنگ وعقل صاحبلرنگ نقصان وعیبلقنی اظهار ایدر *

نوشیروانـک طریقی

شیخ سعدی نقـل ایدرکه نوشـیروان عادل بر کـون اوه چقمشـدی نهار طعامی ایتدکده دوز اولیوب بـر غلامی دوز ایچـون کنـده یولادی و سپارش ایـتدیـکه دوزی پول ایله آله که کند اهلنه زیـان دکمه‌سـون بربسی آکا دیدی برآز دوزدن کنده نه خلال وزیـان دکجک نوشیروان دیدی ظلم وبیـد ادنـگ بینه‌سی آول ابتداسنده آز ایدی صکره کلنلر از جه آزجه آنی زیاده‌لندروب بو حددجه یتردیلر *

اکرز باغ رعیت ملـک خوردسیبی * برآورد غلامان اودرخت از بیخ *
به‌پنج بیضه‌که سلطان ستم روادارد * زند لشکرانـش مرغ بسیخ *
نماند ستمکار بد روزکار * بماند برو لعنت پایدار *

شیخ سعدی روایت ایدوب دیرکه بر دفعه دمشق دوستلرمدن بر کیدورت و کار نـاپسند ظاهر اولدیـغندن قودس یولنه یـوز قویوب روانه اولدم جوق زحمت و مشقت چقدیغمدن صکره عاقبت فرنکلرنک النه دوشوب اسیر اولدم وجهودیلر ایله برابر طرابلس خندقی ایچون پالچق

همدم اولوب روز کارین کچورلردی بونلردن بریسی ضعیف بدن اولوب ایکی کونده بردفعه فطار ایدردی اول بریسی قوی بدن وتندرست اولوب هرکونده اوچ دفعه (طعام) خورک ییردی قضادن برکیجه جاسوسینگ تهمتیله توتولوب زندانه کرفتار اولدیلر بر ایکی هفته‌دنصکره معلوم اولوب که کناهسز درلر زندانینگ قاپوسنی آچدیلر که آزاد ایتسونلر کوردیلرکه قوی اولان درویش اولمش وضعیف اولان صاغ وسلامتدر بو حال حاضر اولانلره عجایب کورندی برحکیم بونی ایشدوب دیدی اکربونگ برعکسی وخلافی اولسه ایدی او وقت تعجب اولاردی اوکس که حوق ییین ایدی آجلق و عاجزلق حکمک لغنگ کوچ وتابی‌ا و لمدیغندن اولوب هلاک اولدی امّا اول بریسی اوزنی طعامدن صاخلیوب ضعیف اولدیغندن اوز عادتنی اوزره صبر ایدوب صاغ و سلامت قالدی *

شیخ سعدی روایت ایدوب دیرکه بعضی وقت اولور بیرکلرنگ ندیمیلری زر و نعمت صاحبی اولورلر و بعضی وقت اولور که دیارفنایه رحلت ایدرلر و حکمالر دیمشلر که منقلب و متلون طبعتلو اولان پادشاه و بیوکلردن همیشه کرک حذر اوزره اولق که کاه سلام ویرمک ایله اینجنرلر و کاه سوکوش دیمک ایله عطا ویلرلر و بهر حال ظرافت

ایتمکلک

دیاردن بر حاذق اولان حکیم ملّانگ اوینه کلوب قونـاق اولدی ملادن سوروشدیلر که نیچون دمادنگ کوزنه علاج ایتمرسن ملّا دیدی قورقورم که کوزی آچلوب قزمه طلاق ویره‌ر *

ایکی قرداشگ واقعه‌سی

شیخ سعدی نقل ایدرکه مصرده یکی قرداش وار ایدی بریسی کسب علم ایدردی واول بریسی تحصیل مال ومنال ایدردی کسب علم ایدن علامه دوران اولدی وتحصیل مال ایدن مصرینگ بیوکی اولـدی بردفعه دولتلو بیوک اولان قرداش حقیرلق و اکراهیلق ایله فقیر علم کسب ایدن قرداشنه باخوب دیدی من تحصیل مال ایدوب سلطنت درجه‌سینه یتشدم امّا سن کسب علم ایدوب آولکی فقیر و مسکیناق حالده قالدگ فقیر اولان قرداش جواب ویروب دیدی ای قرداش اللّه‌نگ نعمت و لطفی منده‌درکه پیغمبرلرنگ میراثنی یعنی علمی تاپدم امّا سن میراث فرعونی یعنی مصرنگ بیوکلیکی تاپدگ *

ایکی درویشنگ حکای‌سی

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکه خراسانده ایکی درویش وار ایدی که بری بریسی ایله چوق دوست اولوب دایماً صحبتده وسیاحتده

علاملری و عابدلری من جوق سویوب اوزمه دوست توتارم بر دنیا کورمش فلیسوفه حاضرده ایکن بونی ایشدوب دیدی ای پادشاه دوستلقنگ شرطی اولدرکه هرایکی ذکر اولان طایفه‌یه حالنه مناسب بخشی‌لق ایده‌سن پس عالمله پول ویرکه تنگ دستلق چکمیوب دخی زیاده اوخویوب علمه مشغول اولسونلر وزاهد وعابدلره برزاد ویرمه تاکه زاهدلق ایتسونلر *

بر پهلوانگ حکایسی

دنیا کورمش آدملردن بریسی دیرکه بردفعه بر نامدار اولان پهلوانی کوردمکه قامتی طاق کبی ایکی قات اولوب کیفی پوزولوب افراطایله خشمناک ایدی سببینی سوروشوب دیدیلر فلان کیمسه اوکا برنچه ناسزا سوز دیمش دیدم بو هوصله‌سی دار اولان کوناه طبعتلو آدمه (شخصه) باغ که مین باتمن اولان شیی یردن چکوب آپاروراما بر سوزی چکوب آپارمقدن طاقتی ایکی قات اولوبدر *

ملآ و اونگ قزی

بر ملآنگ بر جرکین وبد سرشت قزی وار ایدی هیچ کیمسه اوکا رغبت اولوب نکاح ایتمردی ملآ وار ویوق اولانی صاتوب جهاز ایدوب یوز زحمت ایله بر کور تاپوب اوکا ویردی بوحالده اوزکه

اولطرفدنگ پادشاهلرندن بربسی زیارت نیتی ایله اوندک یانینه کیتدی واثنای صحبتده دیدی اکر مصلحت کورسن سنگ ایچون شهرده بر یخشی صفالو اوتوره جک یر قایررم که بوندن جون کن وخوش نظرلو اولار وشهرندگ اهالیسی وغیری کیمسنه لر نقاسنگ همت وبرکتندن بهره مند اولارلر (عابد) زاهد تشکر ایدوب ابتدا بوتکلفی قبول ایتمدی وزیر العظم پادشاهنگ سوزنی تکرار ایدوب دیدی پادشاه حضرت تمنانسین مقبول کوروب بر نچه کون شهره لطف ایدوب تشریف بیورگ اکر اوقاتنگ خوش کچوب کامزنجه اولار جوق یخشی ور نه صاحب اختیارسگز کنه منزلگزه مراجعت بیوره رسگز عابد قبول ایدوب شهره کلدی اونگ ایچون بر جانفزا ودلکشالو بوستان ترتیب ایدوب کونه بهکونبه چچکلر و کللر ایله مزتین ایتدیلر عابد لذیذ اولان طعاملری یمک و لطیفه اولان لباسلری کیمک باشلیوب کاه صاحب جمال اولان غلاملره وکاه حوری مثالو اولان کنزکلره باخوب کونکلیسن شاد ایدرک وقتین کچوردی بردفعه پادشاه اونگ منزیلنه کلوب کوردیکه عابدنگ هیاتی باشدن باشه تبدیل حال اولمش رنکی کلکبی قزه روب اندامی کوکلنوب قد وقامتی بر هیکله دونوب و ظریف اولان بالیشه صوکنوب اطرافنده طوران غلاملر ایله عشوه و ناز ایدر پادشاه کیفیت حالندن و ومزاج شریفلرندن سؤل ایتدکدنصکره دیدی ایکی طاقم طایفه بی یعنی

پادشاه و عابد

بر پادشاه بر عابدی اوز یانینه چاغردی عابد چوق قوّی وتندرست اولدوغندن فکر ایتدیکه اکر دوا ایچوب برآز ضعیفلنسم پادشاه مکا آرتیق حورمت ایدوب حقمنده اعتقادی زیاده اولار دیرلرکه دواینی افراط ایله ایچوب تاب ودوام کتورمییوب همان حالده اولدی *

نقل ایدرلرکه لیلی ومجنون بری بریسیله عاشق ومعشوق اولدیغلری سیرتلرندن برپادشاهنگ مجلسنده دیوب سویلرلر ایدی پادشاه لیلنگ وصف و طریقی ایشیدوب تحقیق حال ایتمک ایچون بیوردیکه آنی حضورنه کتورسونلر آماده اولدقده برقره اغزلو بویی کوتا و آلچق قامتی بدسرشت بغایتده برچرکن وعدم الحسن قزکوردی مجنونی چاغروب سؤال ایدوب دیدی خوب بوندہ نه حسن وجمال وارکه بو حدّه اونگ عشقندن دیوانه وار صحرا لره دوشوب کزرسن مجنون برسرد آه چکوب دیدیکه لیلنی کرک مجنون نگ کوزیله باخاسن تا اولوقت بیلرسن که او نه حسن وجمال صاحبیدر *

زاهد و پادشاه

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکه شام مشهدنده بر زاهد وارایدیکه آغاجلرنگ یپراغی یسیه‌رگ وقتین عبادت ایله کچوروردی بردفعه اولطرفنگ

کمیده اولان پادشاه و اونک غلامی

بر پادشاه بر غلام ایله کمیده اوتورمشیدی ذکر اولان غلام هرکز دریا کورمشیدی و کمینک محنت و زحمتنی صنامه‌مشیدی بو سببدن آغلیوب سزلمغه باشلادی نه قدر ملاطفت ونوازشات ایتدیلرسه ساکت اولوب آرام توتمدی پادشاهنک مزاجی بوندن جوق منحرف اولوب کیفی پوزولدی اتفاقاً اوکمیده برحکیم وار ایدی پادشاهه عرض ایدوب دیدیکه اکر بیورەرسن من اونی بریول ایله ساکت ایدرم پادشاه دیدی نهایتده لطف و عنایت ایدرسن حکیم بیوردی غلامی دریایه اتدیلر غلام برنجه دفعه چاپلاتوب صوینک اوزرنده بویانه او یانه هرلندقدندن صکره توکندن توتوب کمی طرفنه یاوقلاشدیلر غلام ایکی الیله کمینک کنارندن طوتوب ایچنه داخل اولدقده برکنجده اکلشوب آرام توتدی بوحال پادشاهه عجایب کورنوب سببین سؤال ایدکده حکیم دیدی ای پادشا بو غلام صویه باتوب غرق اولمغنک محنت وزحمتنی چکممشدی و کمیده اوتوروب صاغ وسلامت اولمغنک قدرنی بیلممشدی هم جینین عافیت وراحتلفنک قدر وقیمتینی اوکسی بیلر که قره‌کونلر ومصیبتلر چکمش اوله *

درویش صحرانشین و پادشاه

بر درویش صحراده کوسشه نشین اولوب عبادتده مشغول ایدی اتفاقاً پادشاه دوران اونگ یانگدن کلوب کچدوکده عابد اکا باخمدی و یردن قالقوب آکا توضع ایتمدی پادشاه بوندن خشمناک اولوب دیدی بو خرقه کیینلر حیوان کیمیدرلر اهلیت و ادامیت ادبندن خالی دنیادن هیچ بر وقوف وخبرلری یوقدر وزیر (درویشنگ) عابدنگ یانینه کلوب دیدی ای درویش بر یرزنگ پادشاهی سنگ یانگدن کلوب کچدکده نه ایچون یردن طوروب لازمه اولان خدمتی ایتمدگ و ادبنگ شرطنی یرینه کتورمدگ درویش جواب وبروب دیدی سلطانه دیکه خدمتی ایله کسدن طلب ایدوب ایستهسونکه اوندن نعمت توقع سی ایدر *

وزیرلردن بریسی مصریلو اولان ذوالنونگ یانینه کیدوب همت ایستیوب دیدیکه هرچندکیجه وکوندوز سلطانگ خدمتنده دوروب هر بر امرینه مطیع اولوب دایما آکا قوللرق ایتمکده مشغولم امّا کنه اونگ هیبتندن آرام توتوب راحت اولمرم قورخورمکه مندن اینجنوب برکون منی بازخواست ایدر ذوالنّون آغلیوب دیدی اکرمن اولقدر الله تعالی دن قورقسه ایدیم نقدرکه سن سلطاندن قورقورسن جمله مومن وصادیق اولانلردن اولمجیسی اولاردم *

هرمزنگ جوابی

هرمز پادشاهدن سؤال ایتدیلرکه آتانگ وزیرلرندن نه خطا کوردگ که آنلری زندانده صالدردگ هرمز دیدی ظاهرده بر خطا کورمدم امّا ملاحظ ایتدم که آنلر مندن خوق خوف ایدوب قورخورلرمنده قورقدم که جانلرنگ قوقوسندن برکون مکا برکزند ویروب هلاک ایدهرلر *

توانکر ظالم درویش فقیر

نقل ایدرلر که بر ظالم اولان توانکر برصالح اولان فقیر درویشنگ با شنه برطاش اوردی فقیرنگ انتقام آلمق قدرتی اولمیوب همان اول طاشی کوتوروب قولتوغنگ آلتنه قویوب صاخلادی تابروقت که پادشاه ذکر اولان توانکر ظالمدن آجقلانوب قویمیه صالدردی اوحالده فقیر اولان درویش کلوب همان طاشی باشنه صالدی ظالم سوروشدی سن کیمسن و بوطاشی منم باشمه نیمیه اوردگ دیدی من فلان کیمسه‌ام وبو طاش همان اول طاش‌درکه فلان تاریخده باشمه اوردگ دیدی پس بو قدروقت هارده ایدگ که انتقام آلمردگ درویش دیدی سنگ رتبه ومنصبندن کوچ و زورندن قورقوب تفکّرده ایدم تا شمدیه‌تک که قویمیده سنی کوروب فرصتی غنیمت صایمیوب کردارگ جزاسی برینه یتوردم *

یردن قوپارمغه قادر اولیوب آجق ایله دیـدی بـوحرام زاده‌لـره باق ایـتلری آجوب طاشلری یَره‌سوخـوب برکتمشلر اونرولرنـگ بیوکـی پنجره‌سندن بونی ایشدوب کولدی و شاعری‌چاغروب دیدی ای حکیم مندن برزاد ایسته شاغر دیـدی‌اوز پالتارمی‌ایسترم اکر انعام بیوره‌سکز *

سنجاره مسجدنده اذن ویرنگ حکایسی

بریسی سنجاره مسجدنده اوجه سس ایله اذن ویروردی سسی جـوق ناخوش ایدی و آدملر آنـدن زیـاده نفـرت ایدرلـرایـدی امّا اونـک اورکنی صندرمک ایچون صبر ایدرلرایدی مسجدنَگ بیه‌سی برعادل و پنحشی طبعتلو آدم ایدی ایستمردی‌که اونـک اورکنه دکسون بر کون یومشاقلق ایله اوکا دیدی ای‌قرداش بو مسجدنگ قدیمدن اوزنه مطلعق اذن ویرنلری وار وهربربسیینـگ بش دینار وظیفه‌لـری وار در سکا اون دینار ویررم نا اوزکه یره کت‌ادن ویرن قبول ایدوب کیتدی برمدّتدن صکره مسجد صاحبنـگ یانینه کلـوب دیدی منی محروم ایدوب بش دینار ایله بونـدن کوندردگ اویره که ایمـدی کیتمشـم ایکرمـی دینار ویرورلرکـه اوزکه یره کیده‌یم‌امّا ینه قبول ایتمرم مسجد بیه‌سی کولوب دیدی باق آلمه اللی دیناربده ویرمقده راضی اولرلر *

امّابرکیمسه‌یه دیوب سویلمکنگ سببی ندرو بونده نه مصلحت وار اتاسی جواب ویروب دیدیکه تا مصیبت ایکی اولمازسون بری بزم نقصانمزدر و بربسیده قونشو بیلوب اونگ شاد ومسرور اولغنی اولور *

حکملردن بریسیی دیوبدرکه هیچ برکس اوز جاهلقنی اویله آشکار اقرار ایتمشدر مکراوکسکه اوزکه لر سوز سویلیوب سوزی دخی تمام ایتمینجه او سنوری کسوب اوزی سویلمکه باشلیور *

برنچه آدم سلطان محمودنگ بنده لرندن حسن میمندیه دیدیلر بوکون فلان مصلحت ایچون سلطان سکا نه سویلدی حسن میمندی جواب ویروب دیدی سزه ده کیزلین قالدمیجک دیدیلر سن مملکتنگ دستورالعملیسن و هرنه‌که سن ایله سویلر بزم کمی آدملره سویلمز دیدی اونک ایچون که بیلور بر آدمه سویله‌م پس نه ایچون سؤال ایدوب سور و شورسگز *

اوغرولرنگ بیوکی وشاعر

شاعرلردن بریسیی اوغرولرنگ بیوکنگ یانینه کیدوب تعریف ایتدی بیوک بیوردی پالتارین چقاروب کندن قوسونلر بوحالده ایتلراونک دالنجه دوشدیلر شاعر ایستدیکه طاشی کوتوروب تا اونلری اوزندن قوسون امّا صاوق هوانگ اثرندن ظاش بوزه برک یاپشمشدی شاعر آنی

بردرویشنگ و اقعه‌سی

بر درویشت بر زادی اولیوب پولسزلقندن حوق ضرورت چکوردی برسیی اوکا دیدی فلان‌کس‌حوق دولتلو در و اکر سنگ حاجتنگ بلسه یقین کومک ایدر درویش دیدی من‌اونی تانمم او دیدی‌من یولین کوسترورم النی‌طوتوب اونگ منزلنیه تنک کتوردی درویش بر آدمی کوردیکه دوداغی آشاغه صالوب تنند و ترسش اوتوروبدر درویش برسوز دیمیوب قایتدی یولین کوسترن آدم صوروشدی نه ایتدگ دیدی اونت بخشی‌سی اونگ کوروشمکنه عطا ایدوب ویردم *

دور زماندن دلتنک اولان آدم

برسیی نقل ایدوب دیرکه هیچ بروقت دورزماندن اویله دلتنک اولمشدم و هرکز بر اویله مشقت ویمان کون‌کورمشدم مکر برکونکه آیاغم باشمقسز اولوب پولم یوق ایدیکه باشماق آلام آیاق یالین حوق ناخوش و غمناک کوقه مجدینه کیتدم اتفاقاً برسینی آنده کوردمکه بر آیاغی یوق ایدی‌شکر الله ایدوب اوزحالمه قناعت ایتدم *

بازرکان و اوغلی

بر بازرکانگ هزار دیناری بر ایشده نقصانی اولدی اوغلونی جاغرب دیدی بونی بر کیمسیه آجوب دیمه اوغلی دیدی بابا امر سنگدر

امّا

عابدک پادشاهه جوابی

پادشاه‌لردن برسیی بر عابددن سوروشدیکده هیچ بر زی یادگزه کتورورسگزمی عابد دیدی بلی نه وقت که الله‌تعالی نی اوتودورک *

دیوان اهلندن دوستی اولانک حکایه‌سی

بر یسنگ دیوان اهلندن بردوستی و ارایدی مدّت کچمشدیکه اونی کورممشدی برسیی دیدی چوق وقتدرکه فلان دوستنگنی کورمیوبسن دیدی‌من‌اونی کورمک ایستمم قضادن اونگ دوستلرندن بریسی آنده حاضر اولوب دیدیکه او نه خطا ایتمش که آنی کورمک ایسته‌میرسن دیدی هیچ برخطا ایتمیوب امّا دیوانده اولان دوسیتن اولوقت کورمک کرک که ایش اوستنده دکل معزول‌در *

مرید و پیر

بر مرید بر پیره دیدی نه ایلیم که خلقگ کلوب کیتمکندن و مکا زیارت ایتکلرندن قورتاره یم که نهایت انیحیرم و وقتم بیهوده یره کیچور دیدی فقیرلره بورج ویر و دولتلولردن بر زاد استه که برده دحی سنگ یانه کلمزلر *

اولادی اولمین پادشاه

نقل ایدرلرکه بر پادشاه وارایدی واونگ هیچ بـراوغلی یوق ایدیکه اولندن صکره پادشاه‌لق ایتسون پادشاه وصیت ایتدیکه صباحدن کیم‌که ابتدا جمله‌دن اوّل شهرگ قاپوسندن کلورسه مندن صکره شاه‌لق تاجنی اونگ باشنه قویوب مملکتی اوکا تفویض ایدکز اتفاقاً اوّلکی آدم‌که شهرگ قاپوسندن کلدی بـر فقیرکدا آدم ایدیکه پارچه پارچه جورک یقوب عمرین برطرز کچروردی ارکان دولت پادشاهگ وصیتنی عملەکتوروب مملکتی و خزینه‌سی اوکا تایشوردیلر (یگی) تازه پادشاه بر مدّت حکمرانلق ایتدی تابیوکلرندن بـریسی اوکا بـاش قالدروب واوزکه پادشاه قوشونیله اوکا حمله ایدوب اوزرینه کلدیلرو بر نیجه شهرتسخیر ایدوب آلدیلر تازه پادشاه بـو واقعه‌دن جوق دلتنک اولوب اینجندی بوحالده اونگ ایره‌لکی دوستلرندن برسیی‌که اونگ ایله‌اوّلده جوق انیس ایدی سفردن کیروکلوب و فقیر اولان پادشاهی بومرتبه‌ده‌کوروب دیدیکه الله تعالی‌یه شکرکه بوایله اوجه مرتبه‌یه یتشدکز جفادن و محنتدن قورتوردکز پادشاه دیدی قرداش مکاتعزّیت ایت و حیفلن که تهینت اتمک هیچ مناسب و یری دکل اونگ ایچون کـه اوزمان کـه منی کورورکگ بر مخص یمک جورکنگ دردم وارایدی امّا ایمدی جانمگ قورقـو سنده‌ام *

دیدی نه‌ایچون سنده سلطانه قوللوق ایتمیرسن که ایشیگ جفاسندن ومشقتندن قورتاره‌سن فقیر اولان قرداش جواب ویروب دیدیکه سن نه ایچون ایش اتیمیورسن که قوللوقگ زلیلقندن قورتاره‌سن نیچه‌که حکمالر دیمشلر برپارچه جورکی یمک و قورو یرده اوطورمق زرکمری باغلیوب قوللوقده طورمقدن یخشی رکدر *

اوغرو و پارسا

بر اوغرو بر پارسانگ یعنی الله بنده‌سنگ ایونیه کیروب چوق بویانه اویانه کزوب بر زاد تاپمدی انیچیوب ایستدیکه‌کیرو قایتسون پارسا بوندن خبردار اولوب برکلیمی‌که ایچنده یاتوردی اوغرو قایدن یوله صالدی تاکه کوتوروب محروم و دلتنگ قایتمه‌سون *

اسکندر پادشاه

اسکندر پادشاه‌دن خبر آلدیلر که مشرق‌و مغرب دیاری‌نیچه آلدگ‌که سندن قدیم پادشاه‌لر سندن آرتق خزینه و ملک و قوشونی وار ایدی امّا بوایله ایشی ایتمکه قادر اولمدیلر اسکندر دیدی الله تعالی‌نگ قوتیله نه مملکت که آلدم رعاسنی اینجمدم و چالشدمکه یخشی آد قویم *

حاکیم و دعاسی قبول اولان دروسیش

بردعاسی قبول اولان درویش بغداده پیدا اولدی ولایتگ حاکیمنه که ظلم و بیداده مشهور ایدی خبر ویردیلر مذکر اولان درویشی چاغروب دیدیگه منم ایچون بر خیرلو دعا ایت درویش الین کوک قالدروب دیدیکه یاربّ بونگ جانی آل حاکیم دیدی لله خاطری ایچون بو نه دعادرکه سن ایدر سن درویش دیدی خیرلو دعادر هم سنگ ایچون و هم جمله مسلمانلر ایچون *

ظالم پادشاه

ظالم اولان پادشاه‌لردن بر یسی بر عابددن سوروشدی که عبادتلردن هاسنسی جمله‌دن ینه‌حشی رکدر عابد دیدی اول عبادت که سن بر کون یاته‌سن تا یاتوب بلکه باری بردم خلقی اینجتمیه‌سن *

ایکی قارداش

برشهرده ایکی قارداش وار ایدی برسیی سلطانه قوللوق ایدردی برسیی‌ده قولگ سعی ایله بر پارچه چورک تاپوب روزکارین کچروردی بر دفعه سلطانه خذمت ایدن توانکر قرداش فقیر اولان قرداشنه ایدی

دمده اونك باشين كسسون جلّاد قليجى كـ تورمكه كيتدى بوحالده شاعرحاضر اولانلره ديدى قليچ كـ تورونجه سز سيلى ايله يوزمه اورگز كه پادشاهه خوش كلسون بو سوزدن پادشاهگ (تبسّمى) كولمغى كلوب اونگ تقصيرنى باغشلادى *

بر آدم بر درويشك دستارى آلوب قاچدى درويش كورستانه كيدوب آنده اوتوردى آدملر اوكا ديديلر او آدم سنك (عمامه سين) دستارك آلوب باغ طرفنه كيتدى سن بونده اوتوروب نه ايدرسن درويش ديدى عاقبت اوده بوره يه كلهجك بوسببدن بورادە اوتورميشم *

هارون الرّشيد و اونك اوغلى

هارون الرّشيدگ اوغوللرندن بريسى اوز آتاسنگ يانه كلوب ديديكه فلان سرهنگگ اوغلى آنامه سوكدى هارون اركان دولتى يقوب مشاورت ايدوب ديديكه بوايله كسگ جزاسى نه اولمق وزيرلردن بريسى ديديكه بوايله كسگ جرلسى اولدرمقدر باشقه سى عرض ايدوب ديديكه دلنى كسترمك كرك هارون ديديكه اى اوغلم كرم و مرحمت اولدركه عفو ايدوب باغشليه سن واكر بونى ايتمك باجارمزسن سنده اونگ آناسنى سوك امّا او بله اولمازسون كه انتقام حدّدن كچسون يوخسه ظلم بزم طرفمزده قالار *

کنه‌دین اقرار ایدن طبیب

بر طلبیب کورستانه کیدکده چتر اوستنه آچوب دوروردی آدملر بواحوالاتک سببی اوندن سؤال اتیدیلر او جواب ویروب دیدی اولولردن اوتانرم زیرا منم دوامدن اولمشلر *

ارصلان وانسان

بر آصلان ایله برآدم بریرده اوز صورتلرین چکمش کوردیلر آدم مغرورلغ ایله آصلانه دیدی بنی آدمک شجاعت و رشیدلقنی کوررس می‌که نیجه آصلانی تابع ایتمش ارصلان جواب ویروب دیدی بونک نقّاشی انسان ایدی اکر نقّاشی آصلان اولسه ایدی البتّه بوایله اولمزدی *

فقیر آدم و دولتلو اولان بخیل

برفقیر آدم بر دولتلو اولان بخیلک یاننه کیدوب برزاد اسیتدی بخیل دیدی اکر منم برسوزم قبول ایدرسن هرنه‌که دیه‌رسن عمله کتورورم فقیر دیدیکه اونه سوزدر بخیل دیدی هرکز مندن برشی طلب ایتمه بوندن سوای نه که اسیتَرسن ویره رم *

پادشاه و جلّاد

برکون بر پادشاه برشاعردن ایخبنوب جلّاده امر ایتدی‌که همان

دمده

ایکی عورت و قاضی

برعورت اوز همسایه اولان عورتیله حوق دشمن ایدی برکیجه حوق شراب ایچوب و مست اولوب اوز اولادنی اولدروب دشمن اولان قونشونگ قاپوسنه آپاروب صالدی صباحده اوکا تهمت ایدوب دیدیکه اولادم سن اولدور وبسن پس اونی قاضینگ یانینه آپاردی قاضی اول (همسایه) قونشیی اولان عورتنی خلوته چاغروب دیدیکه دوغرو دی اونگ اولادنی سن‌می اولدرمش‌سن عورت اند ایچوب قسم یییوب دیدی من اولدرمیشم قاضی دیدی اکر پالتارگ چقاروب منم حضورمه برهنه اولارسن سوزکا باور ایدرم یوخسه انانم عورت باشی آشاغه صالوب دیدی بلی‌من اولدرمشم لاکن برهنه اولوب پالتارمی اولدره‌گزده چقا رتم قاضی اونی رخصت ایدوب اول تهمت ایدن عورتی چاغروب دیدی اکر منم قباغمه عریان اولوب لباسنگ چقاردرسن سوزکا باور ایدوب انانرم اول‌عوورت ایستدیکه پالتارنی چقاردوب عریان اولسون قاضی منع ایدوب دیدیکه اولادگ سن اوزگ اولدرمیش‌سن وچون برنچه تازیانه اوردردی عورت اقرار ایدوب برونینه‌آلوب دیدی بلی تقصیر لی‌ام اونگ اولادنی من اولدرمشم قاضی بیوردی اونی داره چکسونلر *

خبرآلدم دیدیلر زندانه صالو بدرلر سببین سوروشوب دیدیلرکه اوغلی شراب ایچوب دوکوشوب و بریسنک قانی توکوب قاچو بدر ایمدی اتاسین اونک عوضنه بند ایتمشلر دیدم بوایله بلانی او دعا ایله اللهدن ایستدی *

شاعر و دولتلوآدم

بر شاعر بر دولتلو آدمی مدح ایتدی دولتلو اوکا هیچ برزاد ویرمدی صگره هجو ایتدی دولتلو آدم اوکا باخمدی اول برسیی کون شاعر کیدوب اونک دروازه‌نگ قباغنده اکلشدی دولتلو اوکا دیدی ای شاعر مدح ایلدک سکا برزاد ویرمدم هجو ایتدگ سکا برسوز دیمدم ایمدی نه کلوب بوندہ اوتوروبسن شاعر دیدی ایسترم که اکر اولدسن مر یثه‌نگی اوخو ایم *

سکندر ذوللقرنین و دیوانه

سکندر ذو القرنین برکون بر دیوانه‌یه راست کلوب دیدی ای دیوا نه مندن برزاد ایسته دیوانه دیدی بومکسلر منی جوق اینجیدرلر بیورکه منی اینجتمسونلر سلطان دیدی ای دیوانه برزاد ایسته که منم حکمک التنده اولا دیوا نه دیدی اکر برمکسس سنگ حکم و اختیارگ التنده دکل وسنک اوکا قدرتگ یوقدر پس دخی نینگ وارکه ایسته ایم *

دیدی پس بوقدر زحمت چکرب نیچون قران اوقورسن دیدی الله خاطری ایچون اوخورم صاحب دلجواب ویروب دیدی پس او یله ایسه الله خاطری ایچون او قومه

وزیرنک اوغلی و عالم

بروز یرگ بر اوغلی وار ایدی بر عالمگ یانینه کوندردی که اکا تعلیم و یرسون بلکه عقللو اوله بر مدّت اوکا تعلیم ایتدی اما عالمگ تعلیمی اوکا هیچ تأثیر ایتمدی آخرده آتاسینک یانینه آدم کو ندروب دیدیکه بو اوغلان کسب علم ایدوب عاقللو اولمیوب منیده دیوانه ایتدی الله خاطری ایچون بونی مندن آلوب منی خلاص ایدگز *

شیخ سعد نک نقلی

شیخ سعدی نقل ایدوب دیرکه بر درویشک عورتی حامله ایدی واو درویشینک اوز عمرگده اولادی اولمیشدی عهد ایتمشدیکه اکر الله تعالی مکا بر اولاد و یرسه بوآبادن (خرقه‌دن) باشقه‌که کیمسم هامی مالمی و واریوق اولانی درویشلره صدقه ویررم اتفاقاً عورتی اوغلان دوغدی درویش چوق شاد و خوشحال اولدی و عهد و شرطنی عمله کتوردی سعدی دیرکه بر نچه مدّتدن صکره شام سفردن کیرو قایدوب ذکر اولان درویشینک محلّه‌سندن کچرکن اونک کیفیت حالندن

بلورسن آدمک اورکین ایخبیدر سن اونی کتوروب دیمه قوی اوزکه‌لر دیسونلر * هرکیمکه نضیحتی قبول ایدوب قولاق آصماز پیشما نلق وملامت چکمکلگ هوسی واردر *

بردرویش دعا ایدنده دیردی یارب پیسلره رحم‌ایت که یخشیلره رحم ایدوبسن که اونلری یخیشی یرادوبسن * پیس طبعتلو آدم دشمنک النه کرفتاردر هر یره کیدرسه عذابکدن قورتارماز * هر کیمکه دولتلو اولدقده یخشی‌لق ایتمز دولتی السندن کیدوب فقیر اولانده چنیلق چکر *

بر حکیمدن صورو شدیلرکه بو قدر آغاج که الله تعالی یرادوب یمیشله بزنمش هیچ برسینی سرو آغاجدن باشقه آزاد دیوب آدلانمزلرکه یمیشیده یوقدر بوندہ نه حکمت وار دیدی هر بر آغاجنگ معین اولنمش وقتی وارکه کاه اول وقتده چچکلنوب برویرور وکاه اول وقت کچنده سولوخوب پژمرده اولورا تا سرو آغاجک هیچ بروقتی یله تعلیق و نسبتی یوق هامی وقت وموسمده تازه و تردر وبوده آزاد اولا نلرک صفتی در *

یمان آوازلو آدم

برجوق یمان وناخوش آوازی اولان آدم اوجهسس ایله قران اوقوردی بردنیا کورن آدم اونک یانندن کچرکن دیدی مزدگ نه‌در دیدی هیچ نه

دیدی

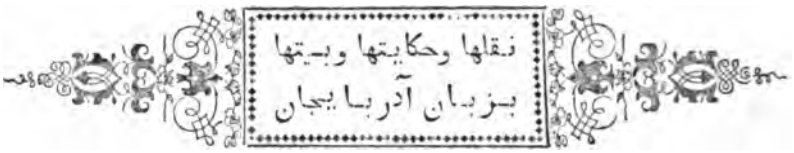

НОВЪСТИ, РАЗСКАЗИ, АНЕКДОТИ, СТИХИ И НРАВОУЧЕНІЯ НА АДЕРБЕЙДЖАНСКОМЪ НАРѢЧІИ.

مال عمری کیچدروب شاد و راحت ایچوندر نه که عمر مالی یقوب جمع ایلمك ایچون * بر عاقللودن صوروشدیلر که خوش بختلو کیمدر و بد بختلو کیمدر دیدی خوش بختلو اولدر که یدی و بد بختلو اولدر که اولدی و وار اولانی قویدی * ایکی آدم عبث یردن چالشدیلر و فایده‌سز سعی ایتدیلر برسیی اولدرکه مال یقوب یمدی و بریسده اولدر که علم اوکر نوب عمل ایمتدی * عملسز عالم فیانوس کوتورن کوردر * هرنه سرّگ وار دوستلرنه آجوب دیمه نه بیلورسن بلکه بر وقتده دشمنك اولار * هر پیسلق که دشمنکا ایتمك باجارورسن ایتمه اولور که بر کون دوستگ اولسون * بر سرّکه ایسترسن کیزلین قاله بر آدمه آچمه اکرچه اوکا اعتماد گده اوله اوندن اوتریکه هیچ کس سندن سوای سنگ سرّگ صاغلمقه قادر اولمز * بر خبر که

کیم تو پسا شفا عتمک امیدی | بی باک لیگی دین انگانی باک
جون شام عروج قایت کیلن یات | صبح ایتی یاقانی غصه دین چاک
وصفنکدا نی آیتغای نوانی | جزهجز ایلاعذر ما عرفناک

مکا اکرد یساکیز جان بیلاجها ندین کچ | کیچهار ولیک مونی دیمایگزاندین کچ
زمان اهل زماندین دیکز که کچ لیکن | دیمانک بوسوزنی کیم اول آفت جها ندین کچ
غمیدا قان یاشم اول نوع بحردورکه کیشی | قالور تحیرارا دیماسام که قا ندین کچ
سورارغا کیلماک ایمش یارای اجل رحم ایت | یوزمنی کور کوچه بوزارناتوا ندین کچ
غم اولتورورمنی کر باده ایچما سام ای شیخ | اکرچه پند نیک ایدورینه حشی اویما ندین کچ
دیسا نک که یارایلا همخانه بولغا ساین بولغل | دیارومانک دین آواره خانما ندین کچ
ایکی جهانی کورار وصل مانعی سالک | مراد یارایساهم موندین وهم اندین کچ
نه وای اوندیلار اجناب یول فنا بیلا جمب | دیسانک که قالما غاسین بولدا کاروا ندین کچ

جون سندین اوزکا یوق پنهیم قاجماین نتای | جرم کنه دیسن که آه ندامت بیلان سنکا

لطف ایله کیم جه ـ وممکن ایمیش قیلمیسگ قبول | یتمک تمام عمر عبارت بیلان سنکا

عصیان کوب نوانی نتنک یوق اویاقی کیم | ایستار یتشا مونچه خجالت بیلان سنکا

حالما یار تبسم قلماس | یغلاسام زار تبسم قیلماس

کونکلو ماوهم ایرور هجرا ندین | قتل دین هیچ توهم قیلماس

غنچه آغزینک سوزیدر قایسی زمان | کیم حزین کو نکلوم اوزین کم قیلماس

جورلار کیم قیلور اول آی منکا | یتی اا فلاک ایلا انجم قیلماس

قایسی برظلم که قیلماس اول شوخ | ساناسان جور و تظلم قیلماس

ای نوایی قیا باقتی نیکا کیم | کونکلوما یار ترحم قیلماس

ای دین صفتنک واهل ادراک | لولاک لما خلقت الافلاک

افلاک نچون که خاک راهنک | اول بولده که عاجز اولدی ادراک

افلاک دیسام ایرور طفیلنک | بسدور کووا هیم حدیث لولاک

طوبی بیلا شاخ بیدنک اولدی | قدنک چمن ایچره ایکی خاشاک

(ایردی) یاتیب ایردی جنکزخان کلیب التان خان برلان کوب اوروشتی لار عاقبت التان خان اوتوزمینک کشی نی قیردوروب خان بالیق باردی هرکم خان بالیق‌دا پادشاه بولوب تختدا اولتورسه التان دیرلار بو اوروشدین سونک جنکز خان خطای نیتک کوب ولایت لارینی آلدی

این غزلها بر داشته شده است ازدیوان نوای

ای حمد اولـوب محال فصاحت بیلان سنکا	انداق که قرب تقوی طاعت بیلان سنکا
تاپماق عجیب وفکروتخیّل بیلا سنی	یتماک محال عقل وفراست بیلان سنکا
چون کاینات ز بده‌سی عاجزکوروب اوزین	حمد ایتاآلماس انچه بلاغت بیلان سنکا
اظهار عجز بزدین ادب ترکی دور بسی	یوزمینک قصور ونقص وکسافت بیلان سنکا
هرتیره روز کارکه و صلنک غه یول تابیب	سنسن نصیب چراغ هدایت بیلان سنکا
لطفنک رفیقم اولماسه‌نی حدکی یتکامین	باشتین آیاغ کناه ضلالت بیلان سکا

چون

جاقریب کوب لشکر برلان التان خان نینک اوستیکا یورزدی التان تقی
اولتورغان شهریندین سانسیز جریک بـرلان اتلانیب جقدی وبـر
دره بار ایردی اول دره نینک یولی صراطنینک یولیندان هم نازوکراک
ایردی التان خان شول دره نینک اغزیندا کلیب توشدی جنکز خان
کشورستان کلیب خطای نینک کوب ولایت‌لاریني آلدی وتقی کوب
خلقنی قیردی وبعضی ولایت‌لاریني اوتغه یاقدی والتان خان‌هم بـر
بیکی‌نی کوب جریک برلان جنکز خان‌نینک الدینه یباردی جنکز
خان‌نینک لشکریندین بـرکشی قاجیب التان خان‌نینک ایلکاری
یبارکان بیکنه کلدی تقی ایتدیکم جنکز خان سانسز جریک بـرلان
کلیب خطای‌نینک براولوغ شهرینی آلیب خلقنی قتل عام قیلیب
اوتغه یاقیب اولجاسنی الشیب یوروب ایردیلار کم من قاجتیم یتدی
التان خان‌نینک بیکی بـوخبرنی ایشتکاچ کوب لشکر برلان اتلانیب
جنکز خان‌نینک لشکرینه تیکدی جنکز خان هم‌بو لشکرنینک کلکانیدین
خبردار بـولوب اولوغ جریک بـرلان اتلانیب تکریغه یابوشوب التان
خان‌نینک بیکی بـرلان روبـرو بـولوب کوب اوروشتیلار جنکز خان‌غه
خدای تعالی نصرت بیریب التان خان‌نینک بیکی‌نی بـاسوب
ولشکرین قتل عام قیلیب خطای‌نینک کوب قلغه‌لاریني الدی انـدین
سونک بـوقارولتای جریک بـرلان اول دره‌کا التان خان انـده توشوب

وارمن خان نینک بوسوزلارینی بی لار یخشی لارکوب تحسین لارقلیب انداق
مرض قیلدیلارکم التان خان غه اول ایلچی ایبارلی اکر سنینک سوزونک نی
توتوب سنکا تابع بولسه خوب واکر بولماسه انینک اوستینه بارمق کراک
جنکز خان جقرخواجه تیکان نوکرنی ایلچی قیلیب التان خان غه ایبارردی
تقی ایتدیکم خدای تعالی یر یوزی نینک پادشاهلیق ینی منکا بیروب
تورور منینک آوازم عالم خلقیغه یابلیب تورور سن که التان خان سین
منینک ایلچی منی کوروب بو سوزمی ایشتکاچ منکا تابع بولوب منی
اولوغ پادشاه بیلکیل اکر انداغ قیلماسانک کوب جریک برلان
اتلانیب سنیک برلان دوستلیق دوشمانلیق نی سیاناشورم تاخدای قدیم
تاج دولت نی کم نینک باشنده قویغای و پلاس نکشنی کمینک اوستیکا
یابقای جقرخواجه التان خان نینک اوردوسینه باریب جنکز خان نینک
ایتغان سوزلارینی بر بر ایتغاندین سونک التان اجیغلانیب جقر
خواجه غه ایتدیکم جنکز خان اوزکا توروک لاری دای بیلماسون اکر اوروشور
هوسی بولسه تیز کلسون من انینک برلان اوروش ماق غه طیار بولوب
توروب من تیب جقرخواجه غه رخصت بریب جقرخواجه هم خطای نینک
یول لارینی ومنزل لارینی وتاغ لارینی و سولارینی یخشی کوروب
وبیلیب قایتب کلیب جنکز خان غه التان خان ننک ایتغان سوزلارینی
بر بر عرض قیلدی جنکز خان بو سوزلارینی ایشتکاندین سونک جریک
جاقریب

ایکی قاتلا جیل دختران بیله یاساب پشته عیش نینک دامنه سی غه کلدیلار بیزنینک یکیت لار محلات وباغات تپن تاشقاری اوق یاساب جیقتی لار ایلکاری کیله المادی دامنه دین اوق ناری یاندی اوشبو نواحی غه کیلکاندا توشکان بیک لاردین مریم لاغری نی وتوقه نی اولتوردی بیر آی غه یاوق بوتیکرا اولتوروب هیچ ایش قیلا المادی اوش ساریغه باقه یاندی بیر بیل ایدی کیم انینک کیشی سی اندا ایدی اوش نی بیرکیتی لار

ОТРЫВОКЪ ИЗЪ КНИГИ АБУЛЬ ГАЗИ-БЭХАДИРЪ ХАНА НА ДЖАГАТАНСКОМЪ НАРѢЧІИ.

ابن نسخه برداشته شده است ازکتاب ابو الغازی بهادرخان

بـــزبان جغتای

جنکز خان نینک خطای وقرا خطای وجورجة ولایت لارنی الغان ذکری

خان کشورستان مغول ایلی نینک منخالیغیندین فارغ بولغاندین سونک مغول نینک بـــارچه لارنی بریرکا جمع قیلیب ایتدیکم خطای پادشهی التان خان نینک آتالاریم و اغالاریم غه یمان ایش لار قیلغان ایردی ایمدی خدای تعالی نصرت بریب خطای ملکینی مسخر قیلیب آتالاریم و اغالاریم نینک قهرین التان خاندین ا لغای من تیب امید

جابقولاشورلار آخر شکست تاتارلار قاسم بیک علی دوست طغایی ابراهیم سارووبس لاغری سید قراینه اوچ تورت بیک وایچکی دین جیقتی لار اوزکا اکثر بیک لار وایچکی لار ایلیک کا توشتی لار ایلیک کا توشکان بیک لار وایچکی لاردین علی درویش بیک میربم لاغری توقه بیک طغایی بیک محمد دوست علی دوست میرشاه قوجین میربم دیوان بواوروش ته ایکی یبکیت طوری جابقولاشتی لار بیزنینک ساریدین ابراهیم سارونینک اینی لار یدین حمید آتلیق الار ساریدین حصارمغول لار یدین شهسوار آتلیق روبرو بولورلار شهسوار انداق جابر کیم دوبولغه دین اوتوب حمید بیک باشیغه قیلیچ خیلی اولتوروز باوجود بوزخم حمید انداق جابر کیم شهسو ارنینک باشیدین کف دست غه جه بارجه سونکاک نی قیلیچی آلیب کیتار شهسوار نینک دوبولغه سی یوق ایکاندرو شهسوار نینک باشینی اویدیلار یخشی بولدی حمیدنی باشینی اوبار کیشی یوق ایدی اوچ کوندین کیین اوشال زخم بیله اوق باردی قزاق لیق لاردین وفلاکت لار یدین خلاص بولوب یانکی ولایت آلغان محلدا عجب بیوقت شکست ایدی قنبر علی مغول کیم بیر رکن اعظمی اول ایدی اندجان نی آلغان جاغدا ولایتی غه باریب ایدی یوق ایدی اوشمونچه بیله تنبل جهانکیرنی آلیب کیلیب اندجان نینک بیر شرعی سی بشته عیش نینک دامنه سی الیداغی اولنک کا توشتی لار بیر

ایکی

اولوسیدین بولا کیلکان دور اوشبو تاریخ قه‌جه بیش نوبت مینینک بیله یاغیقتی‌لار انداق ایماس کیم مینینک بیله بی مناسبت لیق جهتی دین یاغیقمیش بولغایلار موندای حرکات‌لارنی اوز خان‌لاریغه‌مکرر قیلدیلار بوخبر سلطان علی جناق کیم اتاسی خدای بیردی بوقاق نی مغول‌لاراراسیدا رعایت قیلیب ایدیم اتاسی بورونراق اولوب ایدی اوزی مغول‌لار بیله بولور ایدی کیلتوردی یخشی باردی اوز ایل واولوسیدین ایریلیب بوخبرنی یتکوردی اکرچه موندا یخشی باردی ولی سونکرا انداق قباحت‌لار قیلدی کیم یوز مینک دیک خذمت بولسه‌یا بقای نیچوک کیم مذکور بولغوسیدورسونک غی قباحت لاری‌هم مغول‌لیق نینک نتیجه سی دین ایدی بیزکاخبر کیلکاچ بیک لارنی یغیب مشورت قیلیندی بیک‌لار عرض‌غه یتکور دیلار کیم بوخبر نی‌ایش‌دور پادشاه اتلانماقی نی‌احتیاج قاسم بیک جمیع بیک‌لار جریکی‌نی باشلاب بارسون سوز مونکا قرار تابتی سهل رایکا توتی‌لار بورای غلط ایکاندور بوکون قاسم‌بیک بیک‌لارنی وجریک‌نی باشلاب جیقتی‌لار آلار بارغونچه تنبل خود کیلوب مغول‌لارغه قوشولغان ایکاندور تانکلاسی ایرته بیلا ایلامیش دریاسی نینک یاسی کیچمت آتلیق کذری اونکاچ اوق روبرو بولورلار یخشی جابقولاشورلار قاسم‌بیک اوزی سلطان محمد ارغون بیله روبرو بولوب ایکی اوچ نوبت جابقولاب باش جیقار غالی قویماس غلبه یتکیت لار

کوزومیزدا بیزنینک آتیمیزنی مینیب وتونمیزنی کیییب روزیمیزنی یییب
یوروکایلار مونکاکیم تحمل قیلالغای اکرترحم قیلیب توتورولماسه یاتالا نماسه
بیزنینک بیله قزاق لیق‌لاردا ومحنت لاردا بولغان جماعت نینک حاضر
تابیلغان مال‌لاریغه باری فرمان بولسه کیم ایلیک لاریکا کیرسه اشمونچه
بیله قوتولسه‌لار منت‌لار توتسه‌لار کیر اک‌فی الواقع معقول کوروندی
فرمان بولدی کیم بیزنینک بیله بولغانلار تالغان نیمه‌لارنی آلسون‌لار
اکرچه معقول وموجه ایدی بیر نیمه شتاب بولمیش جهانکیر دیک غنیمی
یانیمیزدا اولتوروب ایل‌نی موندای هنوزکونماک نینک هیچ معنی سی
یوق ایدی ملک کیرلیق‌ته ومملکت دارلیک‌دا اکرچه بعضی ایش‌لار
ظاهردا معقول کورونورولی هر ایش نینک ضمنی‌دا یوزمینک ملاحظه
واجب ولازم دور اوشبو بیر بی‌ملاحظه حکم قیلغا نیمیزدین نی مقدار
شوروفتنه‌لار قوبتی اخر اندجان دین ایکینچی نوبت چیقغا نیمیزغه
سبب اوشبوبی تامل حکم قیلغا نیمیز ایدی بوجهت دین مغول‌لار اوزلاریکا
دغدغه وتوهم یول‌بیر یب‌ر باطک اورچینی دین کیم ایکی سواراسی هم
دیرلار اوزکند طرفیغه کوچوب تنبل‌غه کیشی بییباردیلار کیم مینینک انام
قاشیدا مینک بیش یوزایکی مینک‌کا یاوق مغول اولوسیدین بارایدی ینه
حصاردین حمزه سلطان ومهدی سلطان ومحمد دوغلت‌الار بیله اوشمونچه
جاغلیق مغول کیلیب ایدی همیشه یمانلیق وبوزوقچی‌لیق مغول
اولوسیدین

بیر نیچه معدودی بیله سراسمه وار باریب اوزکندکا کیردیلار اوزون
حسن کیم اندجان‌غه کیرالمای اخسی طرفیغه باریب ایدی خبر کیلدی
کیم باریب اخسی‌کاکیرا ایمیش جون سردار وسرفتنه بوایدی بو خبر
کیلکاچ اندجان‌دا تورت بیش کون ارتق توقف قیلمای اخسی
مزیمتی قیلدوک اخسی بیتکانسدا جاره قیلا المای عهد واسان تیلاب
قورغانینی تابشوردیلار بیر نیچه کون اخسی‌دا توروب اخسی وکاسان واول
یوتینسک ایش کوچینی ضبطوسرانجام قیلیب ایلغارکیلکان مغول بیک لاریکا
رخصت بیریب اوزون حسن نسی کوچ ومتعلق لاری بیله الیب
اندجان غه‌کیلیندی اخسی‌دا قاسم عجب‌نی ایچکی جرکادا ایدی امیدی
بیک‌لیک مرتبه سیغه یتیب ایدی ماربتی قوبولدی جون عهد قیلیب
ایدی جان ومالیغه ضرروزنقصان یتکورمای قر اتیکین یولی بیله
حصارساری اجازت بیر یلدی بیر نیچه معدودی بیله حصارغه باردی‌اوزکا
تمام نوکرلاری ایریلیب قالدیلار بوفترات‌لاردا بیزکا تعلق ایل نی‌وخواجه
قاضی ومتعلق لارنی توتقان وتالقان بولار ایدی لاربعضی بیک‌لار بیله
اتفاق قیلیب سوزنی موندا قویدوک کیم مونچه مغول‌لوق وبوزوقچی‌لیق
قیلغان ومونچه بیزکا تعلق مومن ومسلمان‌نی توتقان وتالاغان بوجماعت
ایدیلار اوز لاری‌نینک بیک‌لاری‌کا نی‌وفا قیلدیلار کیم بیزکا وفا قیلغایلار
بولارنی توتورساک وتالاتساک نی عیب بولغای بتخصیص بیزنینک

بولماسه ثالثی خودنی سوز ایدی کیم بار ایدی صاحب تجربه کیشی
ایدی مردانه‌لیغی هم بار ایدی بوکیفیت لارنی بیلیب الارنینک‌نی
بنیادلیغی‌نی معلوم قیلیب اندجان قورغانینی بیرکیتیب منکا کیشی
ییباردی بو لار اندجان‌غه ییتکاندا قورغان‌نی بیرکیتکان‌نی معلوم
قیلیب سوزلاری بیر بیریکا قاوشالمای بوزولوب اوزون حسن کوچیکا اخسی
ساری تارتی سلطان احمد تنبل اوزولایتی غه اوش‌قه باردی جهانکیر
میرزانی بیر نیچه ایچکی لاری ویبکیت لاری اوزون حسن دین
ایریلیب قاچیب تنبل غه کیم هنوز اوش‌قه ییتمای دور ایدی
باریب قوشولدی‌لار اندجان نینک بیرکیتکان خبری منکا کیلدی
هیچ‌توقف قیلمای مرغینان‌دین آفتاب چیقغاندا اتلانیب توش قیتیب
ایدی کیم اندجان‌غه کیلدیم ناصر بیک نی واوغلان‌لاری‌نی کیم
دوست بیک ومیریم بیک بولغای کوروب وسوروب عنایت وشفقت‌دین
امیدوار وسرفراز قیلدیم اتا ولایتی کیم ایکی ییلکا یاوقلاشیب ایدی
کیم ایلیک دین چیقیب ایدی تینکری عنایتی بیله ذی‌القعده آیی‌دا
سنه ٦٠٤ میسر بولدی سلطان احمد تنبل کیم جهانکیر میرزا بیله قایتیب
اوش ساری باریب ایدی اوش‌قه کیرکاچ اوش‌قه هم قزیل ایاق قرا
تایاق قیلیب ضرب راست اورا اورا اوش‌تین قاولاب قورغان‌نی
بیزنینک اوچون ساخلاب بیزکاکیشی ییبارد‌یلار جهانکیر میرزا وتنبل
بیر

ارکی کا کومک تعیین قیلیب یبیباردیلار سحر وقتی دریا یقاسیغه یبتی‌لار
بیزنینک جریک ومغول جریکی خبر تابیب بیر پاره کیشی‌نی
ات یالانکاچ‌لان توروب سودین کیچورديلار کومک کیلکان لار آلدی
راب کیم یوقاری باریب بای کیچیکان یر دین اوق ات قویا
بیردیلار قورغانغه اوتا آلمای قویی توشتی‌لار بیز نینک جریک ومغول
جریکی توش توشدین آت یالانکاچ لاب کیرا باشلا دیلار کیمه‌داکی‌لار
هیچ اوروشه آلمادیلار قارلوغاچ بخشی مغول بیک اوغلان لاربدین بیرنی
تیلاب ایکینی توتوب جابقولاب اولتوردی نی فایده کیم ایش اندین
اوتوب ایدی اکر کیمه‌داکی لارنی اولومکا بارماغی غه بو جریک سبب
بولدی بیر زمانیدا دریاداغی لارنی آریق آلیب بارینی قیردیلار اوزون
حسن نینک معتبر کیشی لاربدین قارلوغاچ بخشی ایدی خلیل دیوانه
ایدی قاضی غلام ایدی بولاردین بیر قاضی غلام قوللـوق بهانه‌سی
بیله خلاص بولـدی‌ینه معتبر یبکیـت لاربدین سید علی کیم حالا
مینینک قاشیمدا معتبر دورینه حیدر قلی وینه قولیکه کاشغری یبتمیش
سیکسان ابادان یبکیت دین اوشبو بیش آلتی معدودی بیش خلاص
بولادی بوخبرلارنی ایشیتیب مرغینان نواحی سیدا اولتورا آلمای اندجان
ساری غه بوزولغان یوسونلوق ایتیب کوچتی‌لار اندجان دا ناصر بیک‌نی
قـویوب ایدیلار کیم اوزون حسن نینک یزنه‌سی ایدی اکر ثانی‌سی

خلیل جهره دستار پیچ یخشی یوروب ایلیکـــی ایش‌کا یبیتی کیلیب
هیچ ایـــش قیلا الادیـلارینه ایکی لای قورغـــان یاووغی کا کیلمادیلار
قاسم‌بیک کیم اندجان نینـک جنوبـــی تاغ‌لاریغه باریـــب ایدی
اشپاریان وتوروق شاران وچکراک واول نواحی داغی تاغ وتوزدا کی
رعیت وایماق تمام کیر دیلار سپاهی دین هم بیرار وایکـــی رار بیزکا
قاجیب کیله باشلادیلار ابراهیم سارو ویس لاغری باشلیغ لارغه کم اخسی
طرفیغه سودین اوتوب باریب ایدیلار باب قورغانـــی وینه بیر ایکی
قورغان کیر دیلار اوزون حسن وتنبل ظالم وفاسق وکافر وش ایدیلار
رعیت وولایت ایل لاری بـــولاردین بسیار آغریب ایـدیـــلار اخسی
اولوق‌لاریدین حسن‌دیکچه جماعتی بیله وینه اخسی نینـک بیر پاره لوند
واوباش‌نی برین قیلیب قرا تاپاق قیلیب اخسی نینـک تاش قورغانی
داغی لارنی ضرب راست ارک‌کا تیقیب ابر اهیم سارو وویس لاغری
وسید قرا باشلیغ لارنی تیلاب اخسی‌نینـک تاش قورغانیغه کیلتوردیلار
سلطان محمد خان وبنده علی وحیدرکوکلتاش وحاجی غازی منغت‌نی
کیم اوشال فرصت ته شیبانی خان‌دین قاجیب خان قاشیغه کیلیب
ایدی ینه بارین تـومان بیک‌لاری بیله بیزکا کومک تعیین قیلیب
یدی اوشبو محلدا کیلدیلار بوخبر اوزون حسن غه‌یتیب بی پای
بولوب رعایت قیلغان نوکرلارنی وابدان یبکیت‌لارنی اخسی نینـک
یبیتی‌لار

اوتکاریب یمان معاش قیلیب ایدیلار ولایت ایلی تمام مینـــی تیلار
ایدیلار مرغینانغه کیرکاندین سونکـ ایکی اوچ کون اونکاچ قاسم
بیک پشاغری دیسن ویانکـــی نوکر بولغانلاردیسن وملی دوست
بیک نینـک نوکرلاریدین یوزدین کوبراک کیشی قوشوب اندجان دین
جنوب طرفید اغی تـــاغ ایل لاریکا مثل اشپاریان وتـــوروق شاران
وحکراک واول نواحی لارغه یبیباریلدی حکیم استمالت بیله یازور
بیله بوایل لارنـــی کیلتورکای ابراهیم سارونی وویـــس لاغرینی وسید
قرانی اخسی طرفیغه یوزکا یاوق کیشی یبیباریلدی کیم خجند سویی نی
کیچیب اول توزداکی قورغان لاربیله تاغ ایلی نی بیر طور قیلیب
بیزکا باقتورکای لار بیر نیچه کوندین سونکـ اوزون حسن وسلطان
احمد تنبـــل جهانکیر میرزانی آلیب نی کیم بولغان سپاهی ومغول نی
یبغیب اندجان واخسی نینـک حریکا جیقاریب مرغینان نی قباماق
داعیه‌سی بیله مرغینان نینـک بیر شره‌ـــی سیدا شرق ساری سپان
آتلیق کینت کا کیلیب توشتی لار بیر ایکی کوندین سونکـ یاساب
بر اغلانیب مرغینان نینـک محلاتیغه کیلدیلار باوجود کیم قاسم بیک
وابراهیم سارو وویس لاغری باشلیغ لارنی ایکی طرفیغه ایلغار یبیبار یلیب
ایدی مینینـک بیله بیر نیچه معدودی قالیب ایدی بولغان یبکیت لار
یاسانیب جیقتی لار محلات تین ایلکاری کیلکان نی قویملدی لار اول کون

کیچه‌سی تانک دین بورونراق مرغینان نینک بیر یغاچ‌غه بیتکاندا
ویرس بیک وبعضی لارتر دد قیلیب مرض غه بیتکوردیلار کیم علی
دوست نی نوعی یمانلیق قیلغان کیشی دور اراده بیر نوبت ایکی نوبت
کیشی بارمای وکیلمای کفت وکوی وعهد وشرط بولمای انی اعتماد بیله
بار ادوربیز فی الواقع ترددلاری نینک وجهی بار ایدی بیر زمان
توروب کینکاش قیلدوک آخر موندا قرار تابتی کیم بوتر ددلارنینک
اکرچه وجهی بار ولی موندین بورونراق کیرک ایدی اوچ کیچه
وکوندوز تینمای توقف قیلمای بیکرمه تورت یغاچ یولنی کیلدوک نه
آت‌ته مجال قالیب تور نی کیشی‌دا بو یر دین نی نوع یانیلغای
یانیب هم قیساریغه جیغیلغای جون مونچه کیلیب تور بیز بارماق کیراک
هیچ نیمه تینکری نینک خواستی دین اوزکا بولماس سوزنی مونکا
قویروب توکل قیلیب تیبرادوک سنت وقتی ایدی کیم مرغینان
قورغانی نینک ایشکی کاکیلدیم علی دوست طغایی دروازه‌نینک ارقاسیدا
توروب دروازه‌نی آجمای عهد التماس قیلدی عهد وشرط قیلغاندین
سونک دروازه‌نی آجیب دروازه اراسیدا ملازمت قیلدی علی دوست‌نی
کورکاندین سونک قورغان ایچیدا بیر مناسب حویلی دا توشولدی
مینینک بیرله بولغان کیشی اولوغ کیچیک ایکی یوز قیرق کیشی
ایدی اوزون حسن سلطان احمدتنبل ولایت ایلیکا بسیار ظلملار
اوتکاریب

تور اریمیزنی بیلمای‌سرکر دان اوتکاریلدی بیر کون اوشبو یردا ایکاندا خواجه ابوالمکارم کیم بیزنینک دیک جدای وطن بولوب سر کردان ایدی مینی کورا کیلدی بارور تورار بمیزدین وقیلور قیلماس اشیمیز دین استعلام واستفسار قیلیب متاء ثر بولوب بیزنینک حالیمیزغه رقت قیلیب فاتحه اوقوب باردی منکا هم بسیارتاء ثیر قیلـــدی رقت قیلدیم اوشبو کون کیچ نمـاز دیکر دره‌نینک ایاغیدین بیر آتلیق کیشی پیدا بولدی بو خود علی دوست ظغابی نینک نوکری ایکاندور توپچق اتلیق بو مضمون بیله بیبیاریب تور کیم اکرچه میندین عظیم کناه‌لار صادر بولدی ولی امیدیم بار کیم عنایت قیلیب کناهیم‌نی باغیشلاب بیزکا متوجه بولسه‌لار مرغینان نی تابشوروب بیرنـوع قوللـوق وخدمتکارلیـق قیلغای مین کناهیم اریب حجاب لاریم رفع بولغای موندا ق متحیرلیق وسرکردان لیق‌ته بـــو خبر کیلـکان بیله هیچ اندیشه وتـــوقف قیلمای اوشال زمـان اوق کیم آفتاب اولتورور جاغ ایدی مرغینان طرفیغه ایلغار طریقه‌سی بیله متوجه بولدوم بویبر بیله مرغینان اراسی تخمینا بیکرمه تورت یغاچ بولغای ایدی اول کیچه تانـک آتقونچه واول کون نماز پشین کاچه هیچ یردا توقـف قیلمای یورولدی نماز پشین خجند یتک تنک آب اتلیق کینتی کا توشولدی آت ساوتوب آتقه بوغوز بیریب تون یاریمی نقاره وقتی داتنـک آب‌تین آتلا نیلدی اول کیچه تانـک آتقونچه وینه

عیارلیق واینچکالیک بیله اوغورلاب متصرف بولدیلار اول ولایت‌لاردا مغول واو بـک جهتی دیـن هیچ کینت یوقتور کیم قورغانی بولماغای اوشبو فرصـت لاردا بیزنینک جهتیمیز دین سید یوسف بیک اوغلی دین بـدکمان بولوب خر اسانغه رخصت بیر دیلار بـ و قیش بونوع تلاش وتارتیـش بیله اوتـی یاز بوله صلح اوچون خواجه یحیی‌نی یبیباربب اوز لاری هم جریک انکیزی بیله شیراز وکابد نواحی سیغه کیلدیلار بیزنینک بولغان سپاهیمیز ایکی یوزدین کوبراک واوچ یوزدین آزراق بولغای ایدی هر طرف‌دا کوچ لوک غنیم‌لار اندجانغه یوروشوب طالع هیچ مدد قیلمادی سمر قندغه ایلیک قویوب هیچ ایش اجیلمادی ضرورت تیـن صلح کونه قیلیب پشاغر دین مراجعت قیلیلدی خجند بیر مختصر یبیردور بیزنینک دیک پادشاه‌نینک اوقانی اندا تشویش بیله اوتاربیر یاربم یبیل ایکی یبیل کا یاوق اهل وعیال بیله اندا ایدوک اول مسلمان‌لار هم بوندت‌ته امکانـی بار چه خرج تارتماق‌ته وخذمت قیلماق‌ته تقصیر قیلمادیلار یندنی یوز بیله خجند باریلغای خجندقه باریب هم کیشی نی قیلغای

بار ماق قه نی مسکن میسر * تور ماق قه نی دولت مقرر

آخر اوشبو تردد وتوقف بیله اوراتیپه‌نینک جنوب طرفید اغی ییلاق‌لارغه بـاردوک نیچه کون اول نـواحی دا اوز اشیمیز کا حیران بارور فور اربمیزنی

بو فترات‌ته آنکا تعلق بولوب ایدی تیلادوک کیم بوقیش ماریت بیرکای‌تا اندا اولتوروب سمرقند ولایتی غه ایلیک دین کیلکانچه یورشکای بیز محمد حسین میرزا هم راضی بولدی خجندتین آتلانیب پشاغرغه متوجّه بـولدوم زامین غه ییتکان فرصت ته ایسیتیم باوجود ایسیسیتمه زامین‌دین ایلغار قیلیب تاغ یولی بیله اوتوب رباط خواجه‌نینک اوستیکا کیلدوم کیم غافل لیق‌ته شاتو قوبوب جیقیب رباط خواجه قورغانینی کیم شاد وار تومانی‌نی دار غه نشینی اول دور الیلغای صبح وقتی یپتیلدی ایلی خبر دار بولدیلارینه یانیب هیچ یردا توقف قیلمای پشاغرغه کیلیندی باوجود ایسیتمه اون اوچ اون تورت یغاچ یولی‌نی صعوبت ومشقت بیله قطع قیلدیم ینچه کوندین سونک ابراهیم سارونی وویس لاغری وشریم طغایی‌نی ایچکی بیک لارویبکیت‌لار بیله ایلغار تعیین قیلدوک کیم باریب یار یبلاق قورغان لارنی سوز بیله یا زور بیله ایلیک کاآلغایلار اول فرصت تدیار یبلاق سید یوسف بیک‌دا ایدی مین سمرقندیین جیقغاندا قالیب ایدی سلطان علی میرزا هم رعایت قیلیب ایدی سید یوسف بیک اینی اوغلی‌نی یاریبلاق قورغان لاری نینک ضبط وربطی غه یبباریب ایدی احمد یوسف کیم بو تاریخ‌دا سیال کوت حکومتی اندا دور اول قورغان لاردا ایدی بیز نینک بیک‌لار وبیکیت‌لار هم باریب تمام قیش بعضی نی

ОТРЫВОКЪ ИЗЪ КНИГИ ПАВЕРТНАМЕ НА ДЖАГЕТАЙСКОМЪ НАРѢЧІИ.

این نسخه برداشته شده است ازکتاب بابرنامه بزبان جغتای

وقایع سنهٔ اربع وتسعمایه

سمرقند واندجان غه مکرر یوروب هیچ ایش آچیلمادی ینه یانیب خجندقه
کیلدوک خجند مختصر یری دور یوز ایکی یوز نوکرلیک کیشی نینک
اوقاتی تشویش بیله اوتار داعیلیک کیشی نیچوک باقیب اولتورغای
محمد حسین کورکان دوغلت کیم اور اتیپدا ایدی سمرقندقه یوروشماک
داعیسی بیله انکاکیشی لاریبیار یب سوز لاشیب یار ییلاق
کینت لاربدین پشاغرنی کیم حضرت خواجه نینک کینت لاریدین دور

بو

اشبو کتاب انتخاب التصانیف مختلفها ترکی لسانده اقل
خلق الله تعالی ماکوی الوطن ساکن دار السلطنه مسقو
لازربن منویل ملقب بلازرفنگ جهد و جدّی ایله ترتیب
و طبع اولنمش

بابده جغتای لسانله یازلمش بابر نامه و ابوالغازی بهادرخان آدلو
کتابلردن بررقطعه و نواینگ کلیاتندن دورد غزل اخذ اولنمش ایکیمجیسی
بابده اذربیجان دلیله یازلن حکایت وبیتلردر که بعضیسی بو حقیر
فارسیدن فرنکیدن وروسیه‌دن ترجمه ایتمش وبعضیسی دربند نامه‌جناب
کاظم بک تالیف ایدن کتابندن وجناب وزیرفک ترتیب ایتمش
کتابندن ومتی مقدس اولان انجلیندن وفصولینگ غزللرندن اخذ اولنوب
مشتملدر اوچنجی بابده عثمانلو الفاظ ایله یازلمش حکایت و بیتلردن
مشتملدر که مقدس اولان متی انجلیندن جناب دتدرس آدلو ایله یاپلان
کتابندن وکزیده مثللو آدلو کتابدن وقرق وزیر وقرق خاتونگ کتابندن
وایلچیلک ایاه فرانسیه عزیمت ایتمش محمد افندینگ کتابندن
ورشد افندینگ تاریخندن همایون نامه یعنی دلیله ودمینه آدلو کتابندن
والف لیله ولیله آدلوکتابندن و جناب مخلنسکی ترتیب ایتمش
کتابندن وقاموس نامه ادلو کتابندن وعثمانلو الفاظ ایله یازلمش ترسولدن
و باقی وجعفری وکمالی ومحبی وخیالی وحمدی وصدری ونهانی
افندیلرنگ غزللرندن بررغزل اخذ اولنمش * بو مملکتده طبع خانه
لرنده‌ترک دلنی بیلن نامقدور اولدیغیندن شوکتابده افراط ایله سهو وغلط
داخل اولمش بعضیسی کتابگ صوگنده نه‌قدر که ممکن ایدی معلوم ایدوب
بونلردن ماعدا مشهود اولدجق سهو و خطایه‌عفو قلمی جکلمسینه رجااولنور

اكر ايسته‌سه‌ترك دلى ايله يازلن كتابلرى وغزتلرى اوقويوب اوروپاده
اولان احوالاتدن وجديد اولان علملردن خبردار اولوب مستفيد اولسه
باجارماز وقادير اولاز چونكه اوّلا اوكرك كه ابتدا عرب وفارس دللرى
وبودللرده متعلق اولان نحووصرفك قانون وضابطلرى كاملجه بيلسه
وبونلرى تحصيل ايتمك ايچون نيچه نيچه ايللر لازمدر اوچنجى او اولوركه
ترك دلنى بيلن وتركجه اوقويانلر آز اولار وتركلر اوزلريده واره واره اوز
دلنى واوكا متعلق اولنان نحووصرفك قانون وضابطلرى يكباره اونودوب
بربرينه كاغذ يازنده بريسى عربجه بريسى فارسيجه يازر* خواه اذربيجان
وخواه استانبولك تركلرى بوندن اقدم كتاب تاليف ايدنده آچق و
واضح يازلرايدى و هرچند قديمدن قالمش بوطور كتابلر شمديكد
حالده بولنسه‌ده امّا چوق نادر بولنور على الخصوص استانبولدن اوزاق
اولانلر بويله برآچق واشكار وواضح لسانله يازلمش كتابى چوق كوچ
ومشقت ايله اله كتوره بيلورلر پس بو كيفيّت حالى مشاهده ايدركن
خالص قلب ايله دل وجاندن تركلره هوادار و خير خواه وجهندن هم بو
قاچ سوزلرى وهم انتخاب التصانيف مختليفها تركى لسانده ادبله
شوكتابى بدون معاونت ديكرى شخص اوز آقچه ومصرفله ترتيب وطبع
ايتدم اميدوارم كه مكتبده اولان اوشاغلره وغرى تركى لسانى اوكره‌نلره
مستفيد اوله ومعلوم اولسونكه بوكتاب اوچ باب ايله منفصلدر اولنجى

یرده قالن خلق عوام که یازو و پوزودن آز سررشته‌سی وار بوکونه وعظدن نه فایده برلارلر* بر شیی یازوب معلوم ایتدوکده کرک سعی ایدوب اویله یازاسونکه خلق عالم آنی اوقویه‌نده آسانلق ایله باشه دوشسون یوز مین عرب و فارس سوزلری ازبر ایدوب اصل ترک دلنده بولنان سوزلرنگ یرینه قویوب پر عبارت ایله سویلمک ایله کمال و معرفت معلوم اولماز کمال و معرفت قدیم و جدید هرکونه علملردن مخبر اولوب اوز آنکلادیغنگ شیلری تفسیر ایدوب آحق وآشکاره خلق باشه دوشن سوزلریله بیان ایتمکده در نصل (نجه که) اهل عرفاندن بریسی سویلمشکه

اولدر سخنکه فیض اونگ عام آرایش مجالس اهل قبول اوله

اولوب مدام

وآندن نه سودکیم اوله مبهم عبارتی هر یرده استماعین ایدنلر ملول اولا

واکر بونگ برعکسی اولنسه نیجه‌که شمدیکه حالده کورورز اولمجی او صادر اولسور که یوز یا برآز زیاده ایلدنصکره جماه ترک آدیله یازلمش کتابلر درّه نادری میرزا مهدی خان یاپدیغی کبی بر کتاب اولارکه یوز آدمدن بریسی انجق اوقویوب باشه دوشر وخلق ایچون هیچ بر نفعی اولماز و اصل ترک دلی پریوزندن قالقوب در بدر اولار و بر ملتّنگ دلی انهزام بولدوغندنصکره اوزیده پراکنده و پایمال اولوب (ایتدوب کیدر) غایب اولار ایکینجیسی او اولورکه ترکلردن یا غیری ملتّدن بر کیمسه

مستحکیم اولمشلر که اونلری ترک دلندن چقاروب ردّ ایتمک ناممکندر
مثلی جان ،کتاب ،صبر ،فکر ،اثبات و بونلرکیمی جوخیسی اولورصایمک
امّا ترک دلنده اولنان سوزلری نه ایچون اشلتمیوب عوضینه عرب وفارس
سوزلری قویوب اشلدیرلر مثلی نه ایچون کوز ،باش ،اود ،صو ،یرینه
یازوب دیمک چشم ،عین ،راس ،سر ،آتش ،نار ،آب ،ما و بونلرکبی مین
مینی اولسور صایمق بونگ جوابی مکا دیرلر که عبارت ایله سویلمک
واوز معرفت وکمالی اظهار ایتمک ایچون ترکجه نامقدوردر بونگ
جوابی قولاغم ایله ایشدنی سویلیم کنجده ایکن ایراندن بر دفعه
بر واعظ کلمشدیکه جوق بلاغت ایله وعظ ایدردی برقوجه اختیارآدمدن که
مسجده کیدوب وعظ دیمینک سوزلرنی ایشدوب کلوردی سؤال ایتدیمکه
واعظ بوکون نه سویلردی قوجه آدم جوابمده دیدیکه او اویله بر وعظ دیردیکه
تا اون ایل اوقویوب پرکار ملا اولمازسن اونگ دیدیکی سوزلرندن هیچ
بریسنی کاملجه آنکلیوب باشه دوشمز سن دیدیم پس هیچ فکرو
مطلبی ده باشه دوشوب انکلامدگ قوجه دیدی مضمونی انکلادیم که
جهنّم و آنده اولان مشقت واذیّتدن دم اوروب سویلردی امّا الفاظی
پر عبارت وجتین اولوب جوقیسی باشه دوشمدم پس بویله اولدوقده
برسؤال داخل اولوربو عزتلو اولان اوقومش عارفلر کیمدن اوترَی بازوب
وعظ ایدرلر البتّه علما وجوق اوقومش آدملره اوزلرینی کوسترمکدن باشقه

شویله بر لسان ایله یازلمش کتاب یا غزتی اله آلوب مطالعه ایدنده
سورمز تصدیق اولنورکه بر آدم پک اپو ترکجه سویلیوب برآز ده یازو
پوزودن خبری اولسهده امّا تاعرب وفارس دللرینی وقانون وضابطلری
تکمیلاً بیلمسه بوکونه انشا و تصنیفلردن هیچ برشیی آنکلاماز پس بو ایله
اولدوغده سؤال اولنور که شویله برآز باشه دوشن تصانیف وانشالری
کیمنگ ایچون یازرلر علما و جوق اوقومش آدملردن باشقه یرده قالن
خلق که یازو پو زودن جوق سررشته‌سی وخبری یوقدر بو طرز یازلمش
انشا و خبر نامه‌لری اوقویوب نه آنکلایوب مستفید اوله بلور وجون
برملّت ودولتگ رونق واستقامتی بتون مملکتنده ساکن اولان جمیعت
وملّتگ میمنت وغیرتندن باغلو اولدیغی معلوم اولدیغندن عرض
اولنورکه اکرترکلر اوز آتا و بابا دلینی سویوب هم اوزلرینه وهم ملتینه
خیرخواهلغی وار ایسه‌کرک اهل اوروپادن عبرت آلوب سعی ایتسونلر
که برکتاب یا بر اخباریا که بر مکتوب یازنده اویله یاز سونلر که نه مخصص
علما و جوق اوقومش آدملرایچون اولسه‌بکله آز اوقومش وعرب و فارسدن
جوق خبری اولینده اوقودیقده ویا که قولاق آصدقده بریشی آنکلاسون *
دوغرودر هیچ بردل یوقدرکه اوزکه دلندن سوز کوتورممش اولیه امّا نه اوحدّجه
که ترکلر عرب وفارسدن کوتوروب اشلدیرلر دوغرودر عرب وفارس دللرندن
ترک دلنده جوق سوزلر قدیم آیامدن داخل اولوب شمدیکه حالده اویله

اولدیغینه هیچ شک وشبهه یوقدر علی الخصوص عرب لسانی که قانون وضابطلری مستحکیم اولوب اوقوبه‌نلرگ ذهنی آجوب عقل وقابلیتی صیقلندرور جون قدیمدن اوّل اویله که اهل اوروپایه علم وفنون نامعلوم ایکن عرب لسانده کونه به کونه علملر منتشر اولوب اوز آیامده جمله عالمی احاط ایدوب توتمشدی وهمان اهل اوروپا علمگ بناسی عرب و یونان لسانلردن اخذ ایتمکی اوزیده انکار ایتمز امّا ایش اوندهدر که اوروپا اهلی اخذ اولنمش علملری کوندن کو نه سعی ایدوب تکمیل ایدر وعربلرگ اقتدار و حکمرانلغی تحیف وضعیف اولدیغندن برو علملری دخی همان اوّلکی حالده قالمش وسوزمز اثبات ایتمک ایچون که تا نه حدّجه عرب وفارس سوز وقانون وضابطهلری ترک دلنده صالوب اشلدیر لر بر ترکجه مثلی انطولی مخلنسکی منتخبات تصانیف معتبرهٔ عثمانیه نام ایله ترتیب اولنمش کتابی کوتورک که ۱۸ مشهور اولنان افندیلرنگ تصنیف اولنان کتابلرندن برر قطعه اخذ اولنوب ذکر اولان کتابده جمع اولوب پطربوغدهطبع اولنمش یاکه جناب عبدالحسن خان وزیرفنگ یاپدیغی کتابی که همان پطر بوغده طبع اولنمش یاکه جریدهٔ حوادث و تقویم واقعه ویاکه ترجمان احوال آدلو اخبار نامهلری (غزتلری) که خلق عالم مطالعه ایدوب احوال کذارشاتدن مخبر اولدیغی ایچون استانبولده باصلوب منتشر اولنور

صورت و جمالی طرز و طوری بزه خوش کورنسه دلنیی بلمکلکندن
آنی اوز مزه مهربان ایدوب دوست ایتمک باجارمروز وقادر اولماروز
و اویله کیمسه‌نگ بزم ایله دوست وآشنالغی بهار موسمده نورس کله
تشبه اولنور که مداومتی اولمیوب باقی قالماز تیز سولمخوب پژمورده اولار
ودل بلمکلغگ افراطه ایله فایده‌سی معلوم اولدیقندندر که اوروپا
اهلی چوق سیم و زر مصرف ایدوب یاخود اوز لسانی یاخود باشقه
ملتنگ دین و مذهبی اوزینه مانع کورمیوب اوکره‌نور وملاّ وافندی و
اوقومش. آدملره حرمت ایدوب غایت ایله علوفه (مواجب) ویروب
هربرده مدرسه آچوب سعی ایدرکه اوزلسانگ قانون وقایده‌لری اویله
برآسانه چقارسون که اوز دلده یازلن کتابی هم خاص وهم عوام هم چوق
اوقومش وهم آز اوقومش مطالعه ایدنده با شه دوشوب بر زاد (شی)
آنکلیوب مستفید اولسون وبو جهتندرکه اقتدار دوران اولمش امّا ترکلر
خواه عثمانلو وخواه اذربیجان اهلی بونگ برعکسی ایدوب برکتابی
تألیف ایدنده اونی اویله بر عرب وفارس الفاظ وسوزلر ایله یازورلرکه
مین آدمدن اون آدم انجق باشه دوشوب بر سوز آنکلر بوکا کوره
بر آدم ترکجه سویلمغی (دانشمغی) پک ایو (چوق یخشی) بیلسه‌ده
امّا تا عرب و فارس دللرندن وقوفی اولمازسه بوکونه ترک دیلی ایله بر یازلن
کتابی اوقویوب بر زاد آنکلامز عرب وفارس دللری اوکره‌نوب مستفید

سبب تألیف این کتاب

پروردکار عالم بنی آدمه قابلیت تکلم عنایت بیورمغله اوکا (آکا) اویله بر صلاح ویرمشکه قاطع ویرنده اولان قلیچ و نمزاعدن وفرعون و شدّاددہ اولان دولت وسلطنتدن افصادر و اکر بو خصوصده تفسیر وتحریر اقتضا اولنسه برنچه جلد کتاب انشا ایتمک ممکندر امّا بو دیباجه‌ده شویله‌بر نسنه‌نگ (ذادگ) با راسنده سویلمک (دانشمق) نامقدور اولدیغندن مختصر طریق ایله برقاچ سوزدیمک وجهندن معروض اولنور که بردلده بولنان فنون وعلملوی اولحالده تکمیلاً بیلمغی ممکندرنه وقتکه بزم اول لساندن وقوفمز (خبرمز) اولور قالدیکه دور زمانده خلق و عالم ایله مدارا و رفتار ایتمک ایچون بردل بلمغی آدمگ النده اویله بر آلاتدر که یاغی اولان دشمنی تسکین القلب ایدوب کندوسینه (اوزینه) مهربان ایتمک قادر اولار و عزیز و محترم اولان آدمی اوزندن جدا ایدوب دلین بلمدیغندن محروم ایدر فی الحقیقه اکر برآدم ایله راست کلسک که یا بز اونگ نظرینه خوشنما کورنسک یاکه اوبزم کوزمزه بر بدسرشت پک فنا (حوق یمان) شکلده آدم کورنسه واکربز بویله بر کیمسه‌نگ دلنی آنکلاسک اقتضا ایتدوکده قادروز که آنی اوزمزه مایل ایدوب مهربان قیلق امّا اکر دلنی بلمسک نه قدر که اونگ

من طریق سعی می آرم بجای

لیس للا نسان الاّ ما سعی

ور نشد از جهد من کاری بکام

من درآن معذور باشم والسّلام

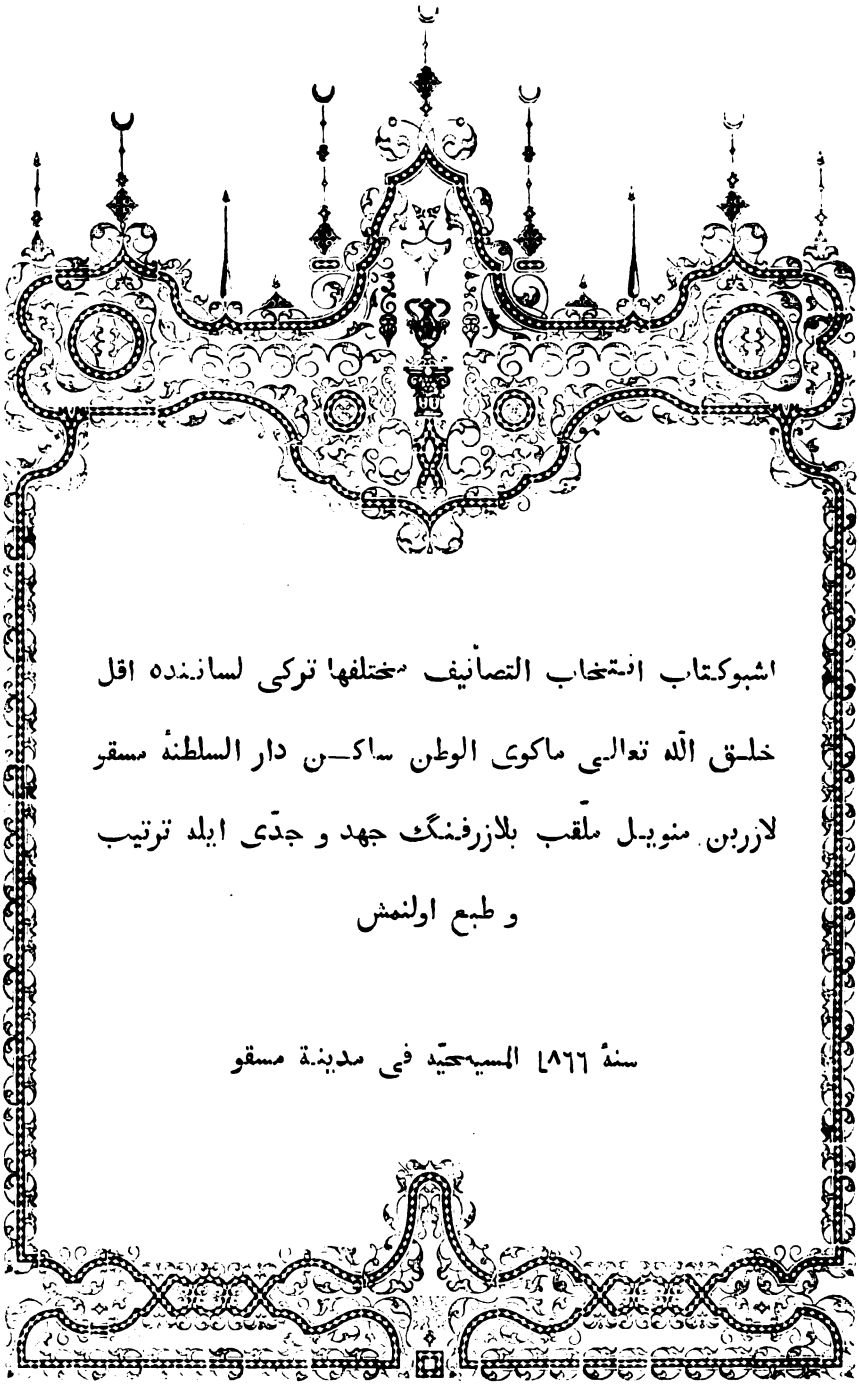

اشبوكتاب انتخاب التصانيف مختلفها تركى لساننده اقل
خلق الله تعالى ماكوى الوطن ساكن دار السلطنة مسقو
لازربن منويل ملقب بلازرفنگ جهد و جدّى ايله ترتيب
و طبع اولنمش

سنة ١٨٦٦ المسيحيّه فى مدينة مسقو

5.00
W9mH

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY

Return to desk from which borrowed.
This book is DUE on the last date stamped below.

4Apr'49 Is

2Apr'57GR

REC'D LD

MAR 20 1957

22Feb'65MS

REC'D LD

AUG 19'65 -4PM

LD 21-100m-9,'48(B399s16)476

YD 36174

M172239

PL125
L38

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

PAUL R. CARR
Oriental and
Linguistic Bookseller
CK, N. Y., U. S. A.